

Nota zienswijzen

Bestemmingsplan Oranjebonnen

28-06-2021

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	4
2. Thematische beantwoording	5
3. Beantwoording zienswijzen	23
4. Toelichting op de ambtelijke wijzigingen	208
5. Staat van Wijzigingen	215

1. Inleiding

Het ontwerpbestemmingsplan Oranjebonnen heeft van 4 september tot en met 15 oktober 2020 voor een periode van 6 weken ter inzage gelegen. Tijdens deze periode was het voor een ieder mogelijk om een zienswijze op dit ontwerpbestemmingsplan in te dienen.

Tijdens deze periode zijn 44 zienswijzen ontvangen. Van deze 44 zienswijzen zijn naderhand 2 zienswijzen ingetrokken. Bij één zienswijze is dat gebeurd naar aanleiding van onderling overleg tussen de gemeente en de betreffende reclamant (Port of Rotterdam). De andere zienswijze is ingetrokken na onderling overleg tussen de betreffende reclamant en de initiatiefnemer achter één van de ontwikkelingen uit het bestemmingsplan waar de betreffende zienswijze tegen gericht was.

Deze nota is zodanig opgebouwd, dat in hoofdstuk 2 eerst een aantal onderwerpen die vaker in de zienswijzen aan de orde worden gesteld en die om een wat uitvoeriger beantwoording vragen per onderwerp worden behandeld. Dit hebben we de thematische beantwoording genoemd.

In hoofdstuk 3 komen vervolgens alle ingediende zienswijzen één voor één aan bod. De zienswijzen zijn voorzien van een beantwoording en van een conclusie of ze gegrond, deels gegrond of ongegrond zijn verklaard. Indien aan de orde is hierbij ook aangegeven of de zienswijze tot aanpassing van het bestemmingsplan heeft geleid. Als een zienswijze meerdere punten bevat – en dat is bij vrijwel alle zienswijzen het geval – dan is de zienswijze in blokken geknipt met bij ieder blok een specifieke beantwoording.

Nadat alle zienswijzen zijn behandeld, volgt in hoofdstuk 4 een toelichting op de ambtelijke wijzigingen die eveneens tussen de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan en de vaststelling van het bestemmingsplan zijn doorgevoerd.

Tot slot is in hoofdstuk 5 van de Nota de Staat van Wijzigingen opgenomen. Dit betreft het overzicht van alle wijzigingen die, ofwel naar aanleiding van een zienswijze ofwel op basis van ambtelijke overwegingen, in het vast te stellen plan zijn doorgevoerd. Deze Staat van Wijzigingen gaat enkel in op de wijzigingen in de regels en op de verbeelding, samen het juridisch bindende deel van het bestemmingsplan.

2. Thematische beantwoording

Zoals in hoofdstuk 1 reeds aangegeven, is er een aantal onderwerpen te signaleren die in meerdere zienswijzen terugkeren. Voor deze onderwerpen is in dit hoofdstuk een thematische beantwoording opgenomen. Dit geeft in de eerste plaats de ruimte om deze onderwerpen, die over het algemeen om een wat uitgebreider antwoord vragen, goed toe te lichten.

Bij die zienswijzen waar (delen van) deze thematische beantwoording relevant is, is in de beantwoording van de specifieke zienswijze een verwijzing naar deze thematische beantwoording opgenomen. Achtereenvolgens komen aan bod:

- 2.1 Het doorlopen proces;
- 2.2 Natuurontwikkeling, natuurbegraven en het landschap;
- 2.3 Natuurontwikkeling, natuurbegraven en de waterhuishouding;
- 2.4 Natuurontwikkeling en natuurbescherming;
- 2.5 Ruimtelijke uitgangspunten natuur, natuurbegraven en de wijze van bestemmen;
- 2.6 Nieuwe en weggefallen ontwikkelingen.

2.1 Het doorlopen proces

Een eerste onderwerp dat in meerdere zienswijzen aan de orde komt, is het doorlopen proces in de aanloop naar dit bestemmingsplan. Met name de manier waarop de ontwikkeling natuur en het natuurbegraven in de loop van het proces onderdeel van de plannen zijn geworden is een vaker terugkerend onderwerp, evenals de wijze van communicatie en participatie. Met deze thematische beantwoording over het doorlopen proces, wordt inzicht gegeven in de voornaamste documenten en besluiten die in het voorafgaande proces de opmaat hebben gevormd voor dit bestemmingsplan en de communicatie en participatie die daarbij is toegepast.

Ambitiedocument Oranjebonnen

Gemeente Rotterdam, provincie Zuid-Holland en stadregio Rotterdam hebben in 2011/2012 de ambitie uitgesproken om de recreatieve en ecologische verbindingen tussen de Delflandse kust en Midden Delfland uit te breiden. Daarvoor wordt het gebied getransformeerd naar een gemengd agrarisch en recreatief gebied. Zij hebben een gezamenlijke pilot opgezet voor een plan voor beide polders waarbij de publieke investeringen beperkt zijn en er gezocht wordt naar een innovatieve uitvoeringsstrategie met inzet van private middelen. Om dat te bereiken is samenwerking met gebruikers en investeerders nodig. Het Ambitiedocument Oranjebonnen is in maart 2013 vastgesteld. De doelen van het ambitiedocument zijn:

- het vergroten van de ruimtelijke groenbeleving,
- het versterken van de biodiversiteit,
- het versterken van het (agrarisch) ondernemerschap en
- het realiseren van een sterk imago van de Oranjebonnen.

Ontwikkelplan Oranjebonnen

De ambitie is daarna geconcretiseerd in het Ontwikkelplan Oranjebonnen. Dit Ontwikkelplan Oranjebonnen is een co-productie van ondernemers, bewoners, gemeente, Hoogheemraadschap van Delfland en provincie Zuid-Holland. Het Ontwikkelplan probeert diverse belangen met elkaar te verenigen en zet in op kansen voor ondernemers, investeerders en bewoners van de Oranjebonnen. De ontwikkelkansen zijn te onderscheiden in recreatieve routes, ecologische verbindingen en agrarische/recreatieve functies. Vanuit private economische belangen is transformatie van de Bonnenpolder ook gewenst. De grondeigenaren van de Bonnenpolder verwachten dat de huidige agrarische bedrijfsvoering op lange termijn economisch onhoudbaar is. Gelijktijdig met de economische transformatie van de Bonnenpolder en Oranjebuitenpolder zet de gemeente Rotterdam

in op het behouden van de ruimtelijke kwaliteit en waarden van de Oranjabonnen en het realiseren van de recreatieve en ecologische voorzieningen. Het Ontwikkelplan is op 10 mei 2016 door het college van B&W vastgesteld en naar aanleiding van behandeling in de commissie BWB van 15 juni 2016 overeenkomstig gewijzigd. Het Ontwikkelplan Oranjabonnen vormt de basis voor het bestemmingsplan Oranjabonnen.

Participatieproces

De gemeente heeft vanuit haar faciliterende rol in het bestemmingsplan ruimte geboden voor marktinitiatieven die de ruimtelijke groenbeleving vergroten, de biodiversiteit en het (agrarisch) ondernemerschap versterken en bijdragen aan een sterk imago van de Oranjabonnen. De gemeente heeft in het participatieproces nadrukkelijk initiatiefnemers, ondernemers en bewoners uitgenodigd om met plannen te komen die bijdragen aan de transformatie van Oranjabonnen.

Op 13 februari 2017 was er in het gebied een informatiebijeenkomst met als doel om in gesprek te gaan met allerlei partijen die betrokken waren bij de toekomst van de polder. Dat was in de vorm van een gebiedsmarkt waar een aantal initiatiefnemers hun plannen voor de polder hebben gepresenteerd (voedselbos, outdoor-mogelijkheden, zonnepark, evenemententerrein). Initiatiefnemers Vereniging Natuurmonumenten, Stichting Zuid-Hollands Landschap en Natuurbegraven Nederland (NBN) waren ook aanwezig, maar hebben de plannen daar niet gepresenteerd. Zij hebben een voor hun initiatief specifiek participatieproces doorlopen en in samenwerking met belangstellenden en belanghebbenden, een plan voor natuurontwikkeling met natuurbegraven in de Bonnenpolder opgesteld (zie hierna).

De verschillende initiatiefnemers hebben in vervolg op de gebiedsmarkt elk op hun eigen wijze verdere uitwerking gegeven aan hun plannen. Vanaf voorjaar 2019 is door de gemeente het ontwerpproces voor en door de verschillende initiatieven voortgezet. Het ontwerpproces heeft plaatsgevonden in twee werkateliers waaraan bewoners en andere stakeholders hebben deelgenomen. De gemeente Rotterdam heeft op 8 april 2019 een ontwerpatelier georganiseerd over de initiatieven zonnepark en recreatie, voedselbos en outdoor-activiteiten voor geïnteresseerde bewoners en betrokken organisaties waaronder Hoogheemraadschap van Delfland. Samen is in het ontwerpatelier inhoudelijk gewerkt aan uitwerking en verbetering van de plannen. De resultaten zijn op 17 april 2019 in een openbare inloopavond gepresenteerd aan een ieder die belangstelling had. Daaropvolgend heeft de gemeente Rotterdam op 21 mei 2019 een tweede ontwerpatelier georganiseerd voor de initiatieven zonnepark en recreatie, voedselbos en outdooractiviteiten voor geïnteresseerde bewoners en betrokken organisaties waaronder Hoogheemraadschap van Delfland. Hierin is verder gewerkt aan de uitwerking van de ruimtelijk ontwerpen van de initiatieven in relatie tot de eerste versie van de op te stellen verbeelding van het bestemmingsplan. De resultaten van dit ontwerpatelier zijn door de gemeente Rotterdam in een openbare inloopavond op 18 juni 2019 gepresenteerd voor iedereen die belangstelling had voor de ruimtelijk ontwerpen van alle initiatieven en de concept bestemmingsverbeelding. Belangstellenden konden de conceptverbeelding en de conceptregels inzien en zo nodig een reactie geven. Dit vooruitlopend op de formele procedure die het bestemmingsplan doorlopen heeft.

Proces plan natuurontwikkeling met natuurbegraven

De ambitie voor de Oranjabonnen is het gebied te transformeren naar een gemengd agrarisch en recreatief gebied. Onderdeel van deze ambitie is het vergroten van de ruimtelijke groenbeleving en het versterken van de biodiversiteit.

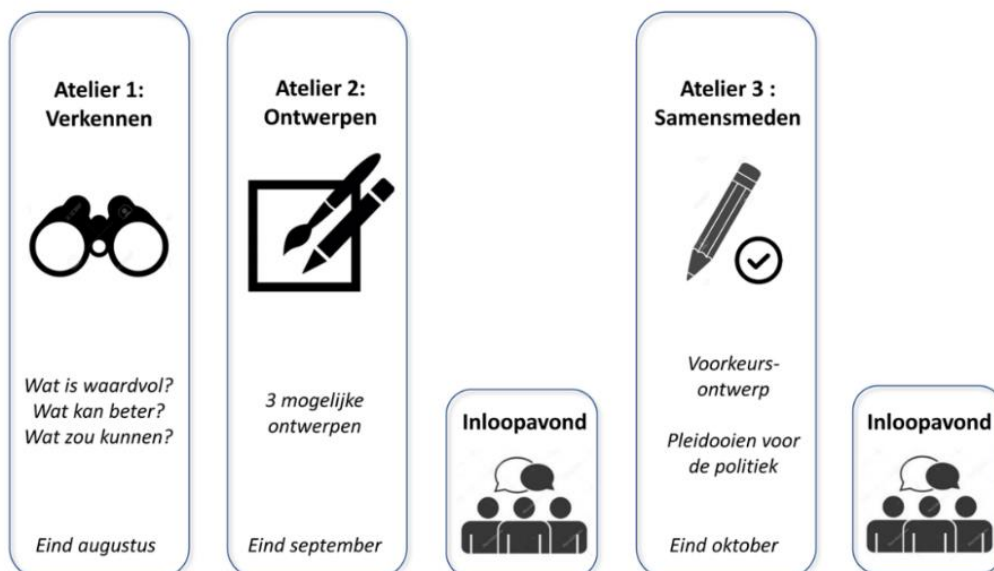
De natuurontwikkeling omvat een gebied van 128 ha, waarvan op 30 ha een laatste rustplaats in de natuur mogelijk wordt gemaakt. De ambitie voor deze ontwikkeling is voortgekomen vanuit de wens om meer natuur te realiseren. De ontwikkeling van een natuurbegraafplaats maakt het mogelijk om extra natuur toe te voegen. Een natuurbegraafplaats is allereerst en vooral een natuurgebied, maar dan met een extra functie. De natuurbegraafplaats is dan ook bestemd als 'natuur', wat inhoudt dat

het gebied als zodanig moet worden beheerd en in stand gehouden. De natuurontwikkeling met als onderdeel daarvan een natuurbegraafplaats, draagt bij aan de beleving van Bonnenpolder door het openstellen van extra natuur voor publiek, door de investering in natuurontwikkeling en door het versterken en beschermen van cultuurhistorisch en ecologisch waardevolle elementen.

Om te komen tot het uiteindelijke plan voor deze natuurontwikkeling en de natuurbegraafplaats, is een uitgebreid gebiedsproces doorlopen vanaf 2017 tot 2019. De wens van de initiatiefnemers Vereniging Natuurmonumenten, Stichting Zuid-Hollands Landschap en Natuurbegraven Nederland is om samen met mensen die in de buurt wonen en/of werken en met mensen die er nu of in de toekomst willen recreëren een landschapsontwerp te maken voor het toekomstige natuurgebied. De drie initiatiefnemers hebben Adriaan Geuze en Penne Hangelbroek van landschapsarchitectenbureau West 8 gevraagd om samen met belangstellenden uit de omgeving te komen tot een goed ontwerp voor het gebied.

Het participatieproces is gevisualiseerd in de onderstaande afbeelding, waarbij vermeld wordt dat dit gaat om stappen die in het jaar 2017 zijn gezet.

Gebiedsproces Bonnenpolder

Op 3 juli 2017 is er een inloopavond georganiseerd waar de initiatiefnemers de stappen hebben uitgelegd waarmee zij samen met belangstellenden tot een voorstel voor een nieuwe inrichting van een deel van de Bonnenpolder wilden komen. Op 16 augustus 2017 is er brief naar alle omwonenden en belanghebbenden verstuurd met het verzoek zich aan te melden voor de drie werkateliers. Aan de werkateliers hebben uiteindelijk 35 mensen deelgenomen. De werkateliers stonden onder leiding van Adriaan Geuze van bureau West 8. Op 30 augustus 2017 ging het eerste atelier van start, een maand later op 27 september 2017 het tweede.

Om ook belangstellenden en belanghebbenden te betrekken die niet in de gelegenheid waren om aan de drie werkateliers deel te nemen, zijn er ook twee inloopavonden georganiseerd op 4 oktober 2017 en 7 november 2017. Tijdens de eerste inloopavond zijn de eerste gedachtegangen en wensen gepresenteerd. De inloopavond had ook als doel om aanvullende opmerkingen en wensen op te halen van omwonenden en geïnteresseerde

In het derde werkatelier op 25 oktober 2017 heeft de werkgroep de opmerkingen en wensen vanuit de inloopavonden beoordeeld en zo nodig verwerkt in het ontwerp. Dit heeft geleid tot het voorkeursontwerp dat in het werkatelier op draagvlak kon rekenen. Dit voorkeursontwerp is op 7 november 2017 gepresenteerd middels een inloopavond. De uitnodiging voor deze inloopavond is

breed gecommuniceerd. Van het voorkeursontwerp is ook een maquette gemaakt om het ontwerp goed te kunnen presenteren. In december 2017 is het voorkeursontwerp door de initiatiefnemers ingediend bij de gemeente Rotterdam.

Voordat het college van B&W een besluit nam over het voorkeursontwerp, is door de gemeente advies gevraagd aan de gebiedscommissie. Om een goed advies te kunnen geven heeft de gebiedscommissie de mening van de Hoekse bewoners gepolst middels een enquête. Deze is steekproefsgewijs verstuurd naar inwoners van Hoek van Holland. Rondom de enquête zijn door de initiatiefnemers nog drie inloopbijeenkomsten georganiseerd om iedereen zo goed mogelijk te informeren:

- 20-1-2018: Informatiestand in het winkelcentrum van Hoek van Holland.-
- 24-1-2018 Inloopavond in buurtcentrum de Hoeksteen in Hoek van Holland.
- 28-1-2018 Inloopbijeenkomst in het bezoekerscentrum d'Oude Koestel en in het Staelduinse bos.

De respons op de enquête van de gebiedscommissie was 22% (437 mensen). 93% van de respondenten was op de hoogte van het planvoornemen. Ruim 97% van alle respondenten gaf aan het belangrijk te vinden om de polder open en groen te houden. Van de respondenten gaf 63% aan niet achter de plannen te staan van natuurbegraven. De zorgpunten waren onder andere de belasting voor milieu en natuur, verkeersbewegingen, de toegang tot het gebied en het zicht op natuurbegraven.

Vanwege de bezorgdheid van bewoners gaf wethouder Wijbenga de initiatiefnemers mee om het voorkeursontwerp nogmaals tegen het licht te houden en waar mogelijk het plan aan te passen om de zorgen zoveel mogelijk weg te nemen. Dit advies is opgepakt door de initiatiefnemers en is er een vervolg gegeven aan het participatieproces. Alle personen die deel hadden genomen aan de eerste ateliers zijn opnieuw uitgenodigd. Ook mensen die zich betrokken voelden en mee wilden praten over de nadere uitwerking van het plan konden zich als nieuwe deelnemer opgeven. De werkateliers stonden wederom onder leiding van Adriaan Geuze van bureau West 8. Tijdens deze ateliers is gekeken op welke wijze het voorkeursontwerp kon worden aangepast om tegemoet te komen aan de zorgen die zijn geuit in de enquête. Dit heeft geleid tot aanpassingen van het voorkeursontwerp, waarover meer in de volgende paragraaf. De werkateliers vonden plaats op 4 april 2019 en 27 mei 2019. Op 18 juni 2019 is een inloopavond georganiseerd om het aangepaste ontwerp te presenteren. Dit ontwerp is vervolgens vertaald naar het ontwerpbestemmingsplan.

Op 2 juni 2020 heeft het college ingestemd met publicatie van het ontwerpbestemmingsplan waar het aangepaste ontwerp voor de natuurontwikkeling met natuurbegraven onderdeel van uitmaakte. Met dat besluit heeft het college tevens een begeleidende brief aan de Raad verstuurd waarin inzicht gegeven is in de punten waarop de voorkeursvariant nog is aangepast om tegemoet te komen aan diverse bezwaren.

Gedurende het proces om tot het voorliggende plan te komen (2017-2019) zijn er verspreid in tijd 3 excursies verzorgd naar bestaande natuurbegraafplaatsen. De uitnodigingen hiervoor zijn breed gecommuniceerd middels verschillende media kanalen, ook binnen de gemeente Westland. Zo kreeg iedereen de mogelijkheid om nader kennis te maken met natuurbegraven. Vanaf 2016 tot heden is er een actieve website natuurindebonnen.nl waar het proces en alle informatie, verslagen, ontwerpen van het planvoornemen zijn terug te vinden. Ook kan men via de website vragen stellen aan de initiatiefnemers.

Gedurende de planvorming is er veel gecommuniceerd via verschillende mediaplatforms zoals lokale kranten, radio interviews, Facebook en op de websites van initiatiefnemers en gemeente.

Gelet op het bovenstaande is de gemeente van mening dat rondom de natuurontwikkeling en de natuurbegraafplaats een zorgvuldig proces is doorlopen, met voldoende publiciteit en bijeenkomsten voor een ieder om zich van het plan op de hoogte te stellen en te participeren bij de uitwerking.

2.2 Natuurontwikkeling, natuurbegraven en het landschap

Een tweede onderwerp dat in meerdere zienswijzen aan de orde komt, is de motivatie om de beoogde natuurontwikkeling en het natuurbegraven mogelijk te maken op de locatie die daar in dit bestemmingsplan voor is aangewezen. Los van verschillende praktische en technische bezwaarpunten, die verder in deze Nota worden behandeld, gaat het in essentie om de keuze voor de natuurontwikkeling en de mogelijkheid tot natuurbegraven op deze plaats, de effecten voor het landschap en de inpassing daarin. Met de thematische beantwoording over dit onderwerp wordt inzicht gegeven in de overwegingen van de gemeente om medewerking te verlenen aan deze ontwikkeling in deze vorm en op deze locatie.

Gemeentelijke beoordeling plan natuurontwikkeling met natuurbegraven

Het plan voor natuurontwikkeling met natuurbegraven is, alvorens over is gegaan tot het opstellen van het bestemmingsplan Oranjebonnen, beoordeeld door de gemeente Rotterdam in november 2018. Op basis van de beoordeling concludeerde de gemeente Rotterdam dat het plan voor natuurontwikkeling met natuurbegraven in belangrijke mate aansluit bij de ambities en doelstellingen voor de transformatie van Oranjebonnen: De hoofdconclusies van deze beoordeling luiden:

- Het Plan Natuurontwikkeling in de Bonnenpolder ziet de gemeente als grote kans de ambitie en doelstellingen die voor Oranjebonnen zijn gesteld, te kunnen realiseren. De Bonnenpolder voegt dan echt iets unieks toe aan de gehele Oranjebonnen. Naast natuur ook agrarische percelen en herstel en versterking van cultuurhistorische elementen.
- Het open en weidse karakter van de Bonnenpolder blijft grotendeels bestaan. De uitbreiding met bos is wel te zien als afwijking op de wens om geen bomen toe te voegen aan de polder. Niettemin vindt de gemeente Rotterdam dat dit “nadeel” acceptabel is binnen het geheel van de natuurontwikkeling maar het vraagt wel om een hele goede ontwerpuitwerking.
- In omvang is het een grootschalige verandering voor de Bonnenpolder. In tegenstelling tot de grootschalige functies die in het Ontwikkelplan als ongewenst zijn benoemd, draagt deze grote verandering wel bij aan de doelstellingen die de gemeente voor de transformatie van de Bonnenpolder heeft gesteld.
- Er kan niet voorbijgegaan worden aan de discussie en de emotie die het plan heeft losgemaakt. Daarom is op verschillende manieren aan belangstellenden de kans gegeven meningen te laten horen te betrekken bij de planvorming (werkateliers, openbare vergaderingen, digitale enquête). Bij een vervolg is het belangrijk dat de participatie met stakeholders voortgezet wordt.
- Het effect van de natuurontwikkeling en zeker die van natuurbegraven is op een aantal punten nog onvoldoende in beeld gebracht. (Grond)water, (grond)waterkwaliteit, verkeer, flora- en fauna en bodem(kwaliteit), zettingen en bodemdaling, explosieven onderzoek en externe veiligheid zijn belangrijke thema's die uitwerking vragen.
- De financiering zal voor een belangrijk deel gedragen worden door private (NBN) en maatschappelijke partijen (Zuid-Hollands Landschap en Natuurmonumenten). De (reeds geplande) investeringen van provincie en gemeente voor het verbeteren van recreatieve routes en biodiversiteit kunnen hieraan ondersteunend zijn. Daarnaast zoeken de initiatiefnemers samenwerking met het Hoogheemraadschap voor het eventueel verbeteren van de ecologische kwaliteit van de Rel en het robuuster maken van deze watergang. Provinciale Staten hebben besloten het Natuurnetwerk Nederland met dit gebied uit te breiden met bijbehorende financiële bijdragen. Nadere afspraken over onder meer rolverdeling, investeringen, beheer en risicoverdeling zijn echter nog te maken.

Op basis van de beoordeling en de hierboven genoemde conclusies heeft de gemeente Rotterdam gesteld dat het plan voor natuurontwikkeling met natuurbegraven in belangrijke mate aansluit bij de ambities en doelstellingen voor de transformatie van Oranjebonnen:

- De visie biedt de kans het recreatieve gebruik van de polder te intensiveren door recreatieve routes aan te leggen, de Bonnenweg te verbeteren, de Bonnendijk te herstellen en De Rel te verbreden en natuurvriendelijke oevers aan te leggen.
- De verwachting is dat door het realiseren van een flink natuurgebied, de biodiversiteit verder zal toenemen en verbeteren.
- De initiatiefnemers hebben een proces van meedenken en meedoen doorlopen dat aansluit bij de wens om samen met belanghebbenden vorm te geven aan de transformatie van Oranjebonnen.
- Tegelijkertijd stelt de gemeente vast dat de gepresenteerde landschappelijke visie een goed beeld geeft van de gewenste transformatie die de initiatiefnemers voor de Bonnenpolder voor ogen hebben.
- Natuurbegraven is een vorm van begraven die de gemeente Rotterdam wil faciliteren. Deze vorm is in het gebied aanleiding voor discussie. De gemeente denkt dat doordat natuurbegraven een onderdeel wordt van een veel groter natuurgebied er voldoende alternatieven zijn om niet of in veel mindere mate met begraven geconfronteerd te worden en toch te kunnen genieten van de nieuwe natuur.
- De initiatiefnemers investeren in belangrijke mate zelf in nieuwe natuur en recreatie. Dit past in het huidige klimaat waar overheden terugtreden en ruimte bieden aan private partijen om toe te treden. En het sluit aan bij de bestuurlijke kaders die voor dit project ten aanzien van de samenwerking tussen private partijen en overheid zijn vastgelegd. Het is in dit kader wel van belang zekerheid te krijgen over de financiële haalbaarheid én inzicht te krijgen in de gevraagde cofinanciering (investering en beheer).

De gemeente Rotterdam ziet in het plan een kans de gewenste verandering van overwegend agrarisch naar gemengd recreatief-agrarisch gebruik in de Bonnenpolder te realiseren. Het feit dat private partijen komen met initiatieven om te investeren in natuur en recreatie sluit aan bij de vastgestelde doelen en ambities voor de transformatie van Oranjebonnen. Daarnaast willen de initiatiefnemers Stichting Zuid-Hollands Landschap en Vereniging Natuurmonumenten en Natuurbegraven Nederland meewerken aan de fysieke maatregelen (verbeteren recreatieve routes en ecologische verbindingen) die de gemeente, met de subsidie van de provincie Zuid-Holland, nog wil uitvoeren in de Bonnenpolder.

Negatief advies gebiedscommissie Hoek van Holland

De gebiedscommissie heeft een meningspeiling in de vorm van een digitale enquête laten uitvoeren. De enquête bestond uit verschillende vragen over de inrichting van de Bonnenpolder. In januari en februari 2018 hebben 2.000 inwoners van Hoek van Holland de mogelijkheid gekregen de enquête in te vullen. Ook zijn 9 inwoners uit 's-Gravenzande meegenomen aangezien zij uitkijken over de Bonnenpolder. De respons was 22%. Eén van de vragen ging over de ontwikkeling van natuur, waar ongeveer 97% van de respondenten van heeft aangegeven daar voorstander van te zijn. Eén van de andere vragen had betrekking op de vestiging van een natuurbegraafplaats in het te ontwikkelen natuurgebied. Ongeveer 63% heeft aangegeven het daarmee oneens te zijn.

Van de bewoners uit de steekproef die de enquête hebben ingevuld is een meerderheid tegen natuurbegraven (67% tegen en 30% voor). Het projectteam Oranjebonnen heeft kennisgenomen van de uitkomst van de enquête. Met de respons van 22% en het ontbreken van een reden van de non-respons, is deze uitkomst niet exact te vertalen naar de gehele bevolking van Hoek van Holland.

Op basis van de uitslag van de enquête heeft de gebiedscommissie een negatief advies opgesteld. Bij de vergadering over het advies heeft er geen inhoudelijke behandeling van het plan plaatsgevonden. De gebiedscommissie heeft zich geconcentreerd op de duiding van representativiteit van de enquête en heeft daarop haar advies gebaseerd.

Principebesluit

Alles overwegende (ook het negatieve advies van de gebiedscommissie Hoek van Holland) heeft het college van burgemeester en wethouders van Rotterdam op 20 november 2018 besloten het plan voor natuurontwikkeling met natuurbegraven in de Bonnenpolder verder te laten uitwerken door de initiatiefnemers NBN, Natuurmonumenten en Zuid-Hollands Landschap. Het uitgewerkte plan wordt opgenomen in het ontwerpbestemmingsplan. Daarnaast heeft de gemeente de opdracht aan de initiatiefnemers meegegeven om het voorlopige voorkeursontwerp dat tot stand is gekomen via meerdere ontwerpstudio's met omwonenden, nogmaals tegen het licht te houden, waarbij vertrekpunt is dat het natuurbegraven zo min mogelijk 'zichtbaar' is, en zo min mogelijk overlast geeft voor omwonenden.

Uitwerking van en aanpassingen aan plan natuurontwikkeling met natuurbegraven

Naar aanleiding van de bestuurlijke opdracht van het college van B&W van 20 november 2018, is door de initiatiefnemers gekeken naar manieren om het natuurbegraven minder zichtbaar te maken en overlast te beperken. In twee ontwerpstudio's (4 april 2019 en 27 mei 2019, zie ook paragraaf 2.1. van deze Nota) is dit besproken met belangstellenden die zich hadden aangemeld. Dit heeft geleid tot de onderstaande wijzigingen in het plan.

- Bij één plek is het natuurbegraven op en langs de Bonnedijk helemaal weggehaald.
- Voor een andere locatie waar natuurbegraven vanuit de Haakweg (westzijde) in zicht lag (de open polder), is gekozen voor de mogelijkheid om alleen urnen te begraven. Bij dit soort begrafenissen zijn over het algemeen minder mensen aanwezig. Daarnaast is ervoor gekozen deze urnenbegravingen niet op de dijk maar aan de achterkant van de Bonnedijk (en dus uit zicht) te laten plaatsvinden.
- Om de (on)zichtbaarheid verder te verbeteren is een belangrijke nieuwe noord-zuidverbinding die de gemeente graag wil aanleggen (Kerkepad), aan de voet van de Bonnedijk gelegd in plaats van op de dijk. Recreanten hebben vanaf die plek geen zicht op de natuurbegraafplaats.
- In de uitbreiding van het Staelduinse Bos, in de vorm van een duinbos, wordt verder een zone van 15 tot 20 meter aangehouden tussen openbaar het grondgebied waar begraven kan worden en de omliggende doorgaande en recreatieve infrastructuur.
- Deze piëteitszone wordt ingericht met duinen en nieuwe begroeiing (struiken en bomen). Dit wisselende en glooiende landschap is een voortzetting van het landschap in het Staelduinse Bos zelf.
- Aan de zuidzijde van het duinbos is de afstand tussen de openbaar toegankelijke routes en het natuurbegraven van nature al voldoende groot om het zicht vanaf deze routes op het natuurbegraven weg te nemen.

Alternatieve locaties niet haalbaar

Gedurende het proces en ook in de zienswijzen, zijn door bewoners van Hoek van Holland alternatieve locaties voor het natuurbegraven genoemd. Naar de haalbaarheid van deze locaties is gekeken. Om meerdere redenen zijn de alternatieve locaties niet haalbaar of gewenst:

- Locatie Oranjeheuvel: Het graven in vervuilde grond op deze plek is vanuit de milieukundige wet- en regelgeving niet toegestaan. Er moet een leeflaag op het slibdepot worden aangebracht die 'dik' genoeg is om in te mogen begraven. Het slibdepot maakt geen onderdeel uit van het natuurgebied die de initiatiefnemers in de rest van de Bonnenpolder willen aanleggen. Er ontstaat dus niet een aaneengesloten natuurgebied. De initiatiefnemers zijn geen eigenaar van de grond van Oranjeheuvel. De gemeente is eigenaar en zij wil deze plek inrichten voor recreatie (Ontwikkelplan Oranjebonnen) en circa 25 hectare opwekking van zonne-energie (Programma Duurzaam). Dit overwegende is deze locatie niet beschikbaar voor natuurbegraven.
- Locatie oostzijde Bonnenpolder: Ook deze gronden zijn niet in eigendom van de initiatiefnemers. Daarnaast sluit natuurbegraven in dit deel van de Bonnenpolder niet aan op het Natuurnetwerk

Nederland van provincie. Tenslotte wordt natuurbegraven hier heel zichtbaar omdat ophoging van de polder nodig is.

Rolverdeling en financiën

NBN neemt in deze fase van de gebiedsontwikkeling het initiatief om de gronden definitief te verwerven en voorfinanciering te doen van de plankosten. In een volgende fase zal NBN het deel natuurbegraven (30 hectare) voor haar rekening en risico inrichten en gaan beheren. Vanuit een landelijke afspraak levert NBN de overige gronden aan Vereniging Natuurmonumenten. Die zal op haar beurt de gronden (circa 98 hectare) doorleveren aan Stichting Zuid Hollands Landschap (ZHL). ZHL verzorgt dan de inrichting en het beheer van deze 98 hectare natuur- en recreatieontwikkeling. Daarbij zal ZHL gebruikmaken van cofinanciering vanuit SNL-subsidie van de provincie voor aankoop, inrichting en beheer. Overigens betreft dit allemaal particuliere gronden waar de gemeente met betrekking tot aan- en verkoop van grond geen rol heeft.

Ontwerp aanpassingen

De bovenstaande aanpassingen zijn verwerkt in het ontwerp van het plan voor natuurontwikkeling met natuurbegraven, welke componenten onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Investering in natuurontwikkeling van deze omvang door de initiatiefnemende partijen is niet mogelijk zonder de functie natuurbegraven als deelfinancier van het plan.

Om het aangepaste ontwerp te onderbouwen zijn tevens de benodigde onderzoeken uitgevoerd. Hieruit blijkt dat het plan geen negatieve gevolgen voor het plangebied heeft. De gemeente heeft daarom op 2 juni 2020 besloten het ontwerpbestemmingsplan inclusief het aangepast ontwerp van de natuurontwikkeling met natuurbegraven ter inzage te leggen.

Aanscherping piëteitszone naar aanleiding van zienswijzen

Nadat het ontwerpbestemmingsplan ter inzage heeft gelegen, is in meerdere zienswijzen ingegaan op het zicht op het natuurbegraven en de mogelijk negatieve beleving die dat met zich mee kan brengen voor recreanten en andere gebruikers van het gebied.

Om die reden is gekeken naar mogelijkheden om de invulling van de piëteitszone nader in het bestemmingsplan vast te leggen. Deze aanpassingen in het ontwerp zijn integraal onderdeel geworden van het Inrichtings- en beheerplan, dat aan de regels van het bestemmingsplan is gekoppeld. Op die manier is het aanbrengen van een piëteitszone kaderstellend voor de natuurontwikkeling en het natuurbegraven en is dit via het Inrichtings- en beheerplan ook voor een ieder inzichtelijk.

Hiertoe is het Inrichtings- en beheerplan 'Natuur in de Bonnen' (bijlage 4 bij de regels) in paragraaf 6.11 aangevuld met (voorbeelden van) inrichtingsprincipes en dwarsdoorsneden voor de aan te leggen piëteitszone. Daarin is als uitgangspunt gehanteerd dat deze maatregelen hoofdzakelijk van belang zijn voor de doorgaande recreatieve structuren, met name de Bonnenweg, het Bonnenpad en het Kerkepad. Door vanaf deze structuren te zorgen voor afdoende afscherpende werking of voldoende afstand tot het natuurbegraven, kunnen mensen ook deze doorgaande verbindingen gebruiken zonder mogelijk ongewenst geconfronteerd te worden met natuurbegraven. Anderzijds is daar ook het belang van de natuurbegraafplaats zelf mee gemeoid, omdat dit ervoor zorgt dat het natuurbegraven binnen een intieme sfeer kan plaatsvinden.

In het Besluit op de lijkbezorging wordt aangegeven dat de afstand van een natuurgraf tot aan de erfgrans ten minste één meter dient te bedragen. In het planvoornemen is een ruimere zone aangehouden. Ten opzichte van het Bonnenpad wordt bijvoorbeeld een piëteitszone van circa 15 meter aangehouden. De afstand van waar daadwerkelijk natuurbegraven wordt tot aan de recreatieve route is in veel gevallen nog groter. Paragraaf 6.11 van het Inrichtings- en beheerplan 'Natuur in de Bonnen' geeft zoals reeds aangegeven nader inzicht in deze maatregelen.

2.3 Natuurontwikkeling, natuurbegraven en de waterhuishouding

Een derde onderwerp waar in meerdere zienswijzen op wordt ingegaan, zijn de effecten van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven op de waterhuishouding. Dit punt van de thematische beantwoording gaat hierop nader in, waarbij er eerst aandacht is besteed aan de hydrologische effecten van de inrichtingsmaatregelen en er daarna wordt ingezoomd aan de effecten van het natuurbegraven.

Hydrologische effecten van de inrichtingsmaatregelen

De Bonnenpolder is voor een groot deel bestemd als 'Natuur'. Het hoofddoel van de bestemming 'natuur' is de instandhouding, herstel en/of ontwikkeling van de in het plangebied voorkomende landschappelijke, ecologische en natuurwaarden. De inrichtingsmaatregelen zijn er dan ook op gericht de natuurwaarden van het gebied te vergroten en meer soorten een leefgebied en standplaats te bieden. De natuurambitie van de initiatiefnemers Natuurmonumenten, Zuid-Hollands Landschap en Natuurbegraven Nederland om de langbouwgronden in de Bonnenpolder om te vormen naar natuur is door de provincie overgenomen en vastgelegd op de ambitiekaart van het natuurbeheerplan (Natuurbeheerplan, 2021).

Zoals in het Inrichtings- en beheerplan Natuur in de Bonnen (bijlage 4 bij de regels) is beschreven, zorgt de natuurontwikkeling, met op een gedeelte de nevenfunctie natuurbegraven, in de Bonnenpolder voor een duurzame instandhouding van een landschappelijk waardevolle Bonnenpolder. Bij de natuurinrichting van de Bonnenpolder staan bevordering van de biodiversiteit en van het landschappelijke open karakter voorop. Daartoe worden grote oppervlakten gerealiseerd met natuurgraslanden, natuurakkers en moerasvegetaties. Tegelijkertijd wordt in aansluiting op het Staelduinse Bos een duinbos aangelegd. Bij de inrichting van de Bonnenpolder is een aantal specifieke inrichtingsdoelen beoogd:

- Aanleg van 20 hectare nieuw duinbos
- Herinrichting van de Rel met natuurvriendelijke oevers
- Aanleg en verbetering van de padenstructuur
- Herstel van de Bonnendijk
- Enkele aanpassingen in het oppervlaktewatersysteem (om ter plaatse van natte natuur een hogere grondwaterstand te creëren)
- Realisatie van een informatie- en ceremonieruimte ten behoeve van het natuurbegraven

De bovengenoemde inrichtingsdoelen- en maatregelen staan uitgebreid omschreven in het Inrichtings- en beheerplan Natuur in de Bonnen (bijlage 4 bij de regels). Voor enkele van de beoogde natuurbeheertypen is het gewenst om nattere omstandigheden te creëren. Voor de uitbreiding van het duinbos zijn juist drogere omstandigheden gewenst. Om drogere omstandigheden te creëren zal een gebied van circa 20 hectare ten zuiden van het Staelduinse Bos worden opgehoogd. In het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (bijlage 4 bij de Toelichting) wordt ingegaan op de invloed van de gewenste inrichtingsmaatregelen op de waterhuishoudkundige situatie. Hierbij is gekeken naar mogelijke wijzigingen van onder andere de lokale en regionale stroomrichting van het grond- en oppervlaktewater, de grondwaterstand en de peilgebieden.

Oppervlaktewater

De meeste watergangen in de Bonnenpolder hebben ten behoeve van het huidige agrarisch landgebruik een kunstmatig waterpeil. Het peil van de watergangen is vastgelegd per peilgebied conform het peilbesluit van het Hoogheemraadschap van Delfland. In de meeste peilgebieden wordt een constant streefpeil gehanteerd, enkele peilgebieden hanteren een winter- en zomerpeil. Om deze peilen te realiseren wordt gebruik gemaakt van kunstwerken zoals stuwen en gemalen.

In het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder, afbeelding 4.9 worden enkele peilgebiedswijzigingen voorgesteld om nattere omstandigheden voor de grondwaterafhankelijke natuur in de Bonnenpolder te creëren. Zo worden de bestaande onderbemalingen opgeheven en wordt de stuw tussen de peilgebieden NAP -0,08 m en -0,43 m NAP verder benedenstrooms geplaatst. Alleen de onderbemaling ter hoogte van de boerderij van Rijkevorsel zal blijven bestaan om voldoende ontwatering te behouden.

Deze wijzigingen vinden allemaal plaats binnen de peilgebieden van het plangebied. Er treden dus geen peilwijzigingen op in de watergangen buiten het plangebied.

Dempen en aanleggen watergangen

In het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (bijlage 4 bij de toelichting) is in afbeelding 4.11 een schets opgenomen met de te dempen en nieuw te graven watergangen. In het gebied zal circa 7.330 m² aan watergangen worden gedempt door het herstel van de oude dijk en door realisatie van het nieuwe duinbos. In de beleidsregels van het Hoogheemraadschap van Delfland is vastgelegd dat nieuwe watergangen moeten worden gegraven of bestaande watergangen moeten worden verbreed om dit verlies aan oppervlaktewater te compenseren. Deze compensatie moet plaatsvinden binnen hetzelfde peilgebied. Er kan van deze standaard worden afgeweken in overleg met het Hoogheemraadschap van Delfland. Er moet dan wel benedenstrooms worden gecompenseerd en onder de voorwaarde dat er tussen de peilgebieden een goede waterverbinding aanwezig is zodat overtollig water ook daadwerkelijk kan afvoeren. De compensatie in de Bonnenpolder zal grotendeels plaatsvinden door de aanleg van nieuwe watergangen, onder andere ten zuiden van het nieuwe duinbos. Na compensatie binnen hetzelfde peilgebied blijft een bergingstekort over van totaal 1.526 m³. Dit bergingstekort zal worden gecompenseerd door de verbreding van de bestaande Rel met natuurvriendelijke oevers (benedenstrooms). Inclusief de verbreding van de Rel ontstaat netto circa 34.000 m³ extra waterberging in het gebied (zie voor de berekening tabel 5.4 in het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder). Dit is ruim boven het bergingstekort van 1.526 m³.

Opgemerkt moet worden dat er in de compensatieberekening geen rekening is gehouden met plas/draszones ten noorden van het nieuwe duinbos. Dit geeft een nog positievere uitkomst van de waterberging van het plan, dan waarmee er daadwerkelijk mee berekend is.

In het Waterhuishoudkundig plan wordt geconcludeerd dat door de aanpassingen de regionale stroomrichting van zowel het oppervlakte- en grondwater nauwelijks zal veranderen. Alleen zeer lokaal, ter plekke van te dempen watergangen, zullen er kleine veranderingen optreden ten opzichte van de huidige situatie. Aldaar wordt het water omgeleid binnen hetzelfde peilgebied middels de nieuw te graven watergangen. Regenwater wat valt op het nieuwe duinbos komt ook uit op deze nieuwe watergangen en wordt via deze weg afgevoerd naar de Rel. Dit betekent dat het water in een groot gedeelte van de polders in de Bonnenpolder blijft afstromen richting de Rel, om vervolgens richting oostelijke richting te worden afgevoerd naar het Oranjekanaal (de stroomrichting van het oppervlaktewater is aangegeven in afbeelding 5.4 van het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder). Het meest oostelijke peilgebied is een opmalingspolder en voert het water, ook in de nieuwe situatie, via een poldergemaal direct af naar de boezem. Samenvattend stroomt dus al het water uit het plangebied naar het Oranjekanaal, vergelijkbaar met de huidige situatie.

Grondwater

In het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (bijlage 4 bij de Toelichting) zijn de effecten van het inrichtingsplan op onder andere de grondwaterstand berekend. Hiervoor is een uitsnede van het regionale grondwatermodel gebruikt.

Ter plekke van het nieuwe duinbos wordt een stijging van het freatisch grondwater verwacht door het ophogen van het maaiveld. Netto treedt hier echter verdroging op, omdat de ontwateringsdiepte ten

opzichte van het maaiveld groter wordt. Drogere omstandigheden zijn hier ook gewenst voor het beheertype duinbos.

Door het opheffen van de onderbemalingen en de peilgebiedswijziging vindt lokaal een stijging van het freatische grondwater plaats. De grondwaterstijging in de polder is conform de wensen van het inrichtingsplan, omdat zodoende nattere omstandigheden voor de gewenste natuurbeheertypen kunnen worden gerealiseerd. De uitstralingseffecten naar de omgeving zijn zeer beperkt, doordat de mutaties plaatsvinden in het slecht doorlatende pakket.

Er zijn geen noemenswaardige veranderingen gemodelleerd voor de stroomrichting van het eerste watervoerende pakket (grondwater). In de huidige situatie bestaat er een groot peilverschil tussen het peilgebied ten zuiden aan de onderbemalingen en de onderbemalingen zelf. Na het opheffen van de onderbemalingen zal er nog steeds een groot peilverschil bestaan, waardoor de stroomrichting niet zal veranderen.

Ophogen van gronden

In het inrichtingsplan is de aanleg van 20 hectare duinbos opgenomen als uitbreiding van het bestaande Staelduinse Bos. Voor het natuurbeheertype duinbos zijn drogere omstandigheden gewenst. Om drogere omstandigheden te creëren zal een gebied van circa 20 hectare ten zuiden van het Staelduinse Bos worden opgehoogd.

Door het ophogen van de gronden zullen er ter plekke van de ophoging enkele watergangen worden gedempt. Aldaar wordt het water omgeleid binnen hetzelfde peilgebied middels de nieuw te graven watergangen. Zodoende treden er alleen zeer lokaal wijzigingen op in de stroomrichting van het oppervlakte water. De nieuwe watergangen worden verbonden met het bestaande watersysteem en zullen het ingestelde peil van het peilgebied waarin ze liggen overnemen.

Aanbrengen van (half)verharding

Om natuurbegraven mogelijk te maken zijn een aantal inrichtingsmaatregelen nodig, zoals een bosparkeerplaats, een informatiegebouw en een halverharde padenstructuur. Zoals in het Inrichtings- en beheerplan Natuur in de Bonnen Bonnenpolder (bijlage 4 bij de regels) is omschreven, zorgt de realisatie van het informatiegebouw met bijbehorende verharding voor maximaal 900 m² verharding, en zorgen de parkeerplaats (inclusief overloopparkerplaats) en de ontsluitingsweg voor samen circa 2.700 m² halfverharding en 2.900 m² verharding. Voor de padenstructuur aan wandelpaden wordt circa 11.000 m² (circa 5,5 km lang en 2 meter breed) halfverharding aangelegd. Struinpaden zijn uitgemaakte paden waar geen (half)verharding aan te pas komt en worden in deze beantwoording buiten beschouwing gelaten.

De halfverharding wordt bij voorkeur aangelegd met gebiedseigen materiaal. Het hemelwater zal deels infiltreren door de halfverharding, waardoor halfverharding naar mening van de gemeente geen afsluitend effect heeft op de bodem. Het overtollig water zal oppervlakkig wegstromen richting de watergangen of het natuurgebied en daar infiltreren.

Het aanbrengen van (half)verharding dient te worden gecompenseerd door het creëren van extra waterberging. In de watercompensatieberekening (paragraaf 5.3.4 van het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder) is uitgegaan van 700 m³ berging per 10.000m² verharding. De compensatie in de Bonnenpolder zal plaatsvinden door de aanleg van nieuwe watergangen, onder andere ten zuiden van het nieuwe duinbos, en door de verbreding en herinrichting van de bestaande Rel met natuurvriendelijke oevers. Inclusief de verbreding van de Rel ontstaat er circa 34.000 m³ extra waterberging in het gebied (zie dempen en aanleggen watergangen). Aan watercompensatie wordt dus ruimschoots voldaan. Daarbij moet worden opgemerkt dat halfverharding als gehele verharding is meegenomen in de berekening, terwijl een deel van hemelwater infiltreert door de halfverharding.

Hydrologische effecten van natuurbegraven

Van nature is de bodemgesteldheid en de waterhuishouding in Nederland op veel locaties niet optimaal voor begraven. De grondwaterstand is in een groot deel van Nederland vrij hoog. Verder bestaat de bodem voor begraven bij voorkeur uit tamelijk grofzandig materiaal, wat ook niet geldt voor grote delen van Nederland. Om deze reden is het vrijwel nooit mogelijk in Nederland om zonder terreinophoging of kunstmatige (lagere) waterpeilen te begraven. Dit geldt ook voor de Bonnenpolder. De Wet op de lijkbezorging en de daarbij behorende inspectierichtlijnen zijn zo ingericht dat wordt voldaan aan milieuhygiënische randvoorwaarden van de inspectie van de volksgezondheid en dat er een gunstig milieu wordt bewerkstelligd voor een snel ontbindingsproces van het lichaam. De voorschriften die volgen uit de Wet op de lijkbezorging en het Besluit op de lijkbezorging vormen daarmee belangrijke randvoorwaarden voor natuurbegraven. Hieronder valt ook de bescherming van de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater. In de procedures van de bestemmingsplannen Natuurbegraafplaats Maashorst en Natuurbegraafplaats Huis ter Heide (uitspraak ECLI:NL:RVS:2015:3316 AbRS, 28 oktober 2015 en uitspraak ECLI:NL:RVS:2020:2913 AbRS, 9 december 2020) oordeelt de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State dat de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging door natuurbegraven is geregeld in de Wet op de lijkbezorging. In een geactualiseerde bijlage van de Inspectierichtlijn Lijkbezorging (2014) wordt specifiek verwezen naar natuurbegraven. Hierin wordt aangegeven:

“Vanuit de gedachte dat er alleen van natuurbegraven sprake is als er eeuwigdurend grafrust is, zal de grond- en grondwatercriteria geen belemmerend thema zijn.” (pagina 2, uit de bijlage geactualiseerde Inspectierichtlijn Lijkbezorging (2014).

In dit kader is in het Waterhuishoudkundig plan (bijlage 4 bij de Toelichting) onderzocht hoeveel het duinbos moet worden opgehoogd en wat de hydrologische effecten zijn van het natuurbegraven.

Uit het Waterhuishoudkundig plan blijkt dat op basis van de voorgenomen inrichtingsmaatregelen wordt voldaan aan de eisen uit het Besluit op de lijkbezorging (artikel 5, lid 2 en 4) die worden gesteld aan de minimale diepte van het natuurgraf en de minimale ontwateringsdiepte ter plekke van het natuurgraf. Zodoende ligt het lichaam boven de gemiddeld hoogste grondwaterstand en staat dit niet in directe verbinding met het watersysteem. Uiteindelijk wordt de afstand tussen de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) en de natuurgraven beoordeeld door het op grond van die wet bevoegde gezag. Deze beoordeling wordt niet uitgevoerd in het bestemmingsplan.

Door regenval vindt er uitloging van stoffen plaats naar het grondwater en vervolgens het oppervlaktewater. Dit proces is zeer traag en concentraties zullen zeer laag zijn, zodat er geen effect op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater wordt verwacht. Aandachtspunt hierbij is dat onderzoeken vaak uitgaan van grotere graf dichtheden (tot 1.500 graven per hectare), terwijl in de Bonnenpolder aan het einde van de tijdshorizon van de natuurbegraafplaats circa 333 graven per hectare aanwezig zullen zijn (gemiddeld acht begrafenissen per jaar, per hectare), wat leidt tot een lagere concentratie van uitgelogde stoffen.

Er zijn verschillende wetenschappelijke onderzoeken uitgevoerd naar de effecten van (natuur)begraven, waarmee wordt onderbouwd dat het planvoornemen voor natuurbegraven geen nadelige invloed heeft op de waterkwaliteit binnen en in de omgeving van het plangebied. In 2009 is door Alterra (tegenwoordig Wageningen Environmental Research) een onderzoek naar de milieubelasting van natuurbegraven uitgevoerd. Daarin werd de conclusie getrokken dat natuurbegraven geen impact heeft op de waterkwaliteit en dat de milieubelasting verwaarloosbaar is, zelfs bij 1.500 begravingen per hectare (paragraaf 3.5.2, Terug naar de Natuur). Daarbij is ook gekeken naar de metalen die vrijkomen, naar prothesen en naar organische ontbindingsprocessen. Deze conclusie is door Alterra in 2013 (Natuurbegraafplaatsen in Nederland) nader onderzocht, maar wordt voornamelijk versterkt door de resultaten uit onderzoek van Alterra in 2017, waar de resultaten uit eerdere onderzoeken daadwerkelijk zijn onderzocht in de praktijk op Natuurbegraafplaats Heidepol. In het onderzoek van Alterra naar de effecten van natuurbegraven op de vegetatie op

Natuurbegraafplaats Heidepol wordt opnieuw geconcludeerd dat natuurbegraven geen wezenlijk effect heeft op het milieu (paragraaf 5.2, Effecten van natuurbegraven op de vegetatie op Natuurbegraafplaats Heidepol).

Dit geldt ook voor medicijnenresten. Medicijnen worden na inname snel uit het lichaam gescheiden of reageren met lichaamseigen stoffen tot andere verbindingen. Over het algemeen zullen in een lichaam ten hoogste geringe hoeveelheden medicijnen aanwezig zijn, waarvan de meesten vervolgens worden afgebroken tijdens het verteringsproces. De gehalten van niet of langzaam afgebroken medicijnen zullen zo gering zijn dat deze geen effect hebben op milieu of ecosysteem (Alterra rapport 1789, 2009).

De conclusies van Alterra worden tevens bevestigd in een onderzoek naar de effecten van natuurbegraven op water, bodem en natuur in Gelderland, uitgevoerd door B-ware in 2017. Hieruit blijkt dat de hoeveelheden kalium, calcium, fosfor, zwavel, zware metalen etc. die vrijkomen uit een menselijk lichaam, niet kunnen leiden tot een noemenswaardige belasting van het grondwater, in die zin dat het leidt tot een significante verhoging van de concentraties die toch al in het grondwater aanwezig zijn (paragraaf 2, bijlage 4 bij de oplegnotitie Natuurbegraven in Gelderland: Verkennend onderzoek naar effecten op water, bodem en natuur). De conclusie in dit onderzoek is dat dergelijke stoffen mogelijk alleen leiden tot effecten als per hectare meer dan 50 begravingen per jaar plaatsvinden. Uit het Inrichtings- en beheerplan Natuur in de Bonnen (paragraaf 4.3, bijlage 4 bij de regels) blijkt dat wordt uitgegaan van gemiddeld 250 natuurbegravenissen per jaar, verdeeld over 30 hectare. Dit komt neer op gemiddeld acht natuurbegravenissen per hectare per jaar.

Verschillende reclamanten wijzen op een citaat op pagina 43 in het rapport van Alterra (Terug naar de Natuur, 2009) waarin wordt geadviseerd om situaties waarbij het grond- en oppervlaktewater op of rondom de (natuur)begraafplaats direct of indirect in contact komt met de mens, zoveel mogelijk te vermijden. Honing et al. (1988) beveelt om na te gaan op welke wijze gebruik wordt gemaakt van het grond- en oppervlaktewater op en rondom een begraafplaats. Situaties die leiden tot direct of indirect contact met de mens, zoals het recreëren (lees: zwemmen) in het water en het gebruik van het water voor het besproeien van consumptiegewassen zouden zoveel mogelijk moeten worden vermeden.

Uit het achterliggende onderzoek (Honing et al., 1988) blijkt dat deze overweging wordt gegeven vanwege kennisleemte in het onderzoek, niet op basis van waarnemingen. Uit het desbetreffende onderzoek is verder geen meetbare vervuiling gebleken door medicijnen of andere stoffen die in de bodem en het grond- en oppervlaktewater terechtkomen bij begraven. Uit de diverse wetenschappelijke onderzoeken die na 1988 zijn uitgevoerd, zoals hierboven beschreven, blijkt (natuur)begraven geen nadelige invloed te hebben op de waterkwaliteit.

Als er oppervlaktewater of grondwater wordt onttrokken uit of aangrenzend aan de Bonnenpolder, dan zal dit gelet op de situering van glastuinbouwbedrijven ter plekke zijn van de Dwarshaak en Haakweg. De watergangen aldaar liggen bovenstrooms ten opzichte van de natuurbegraafplaats. Het water afkomstig van de natuurbegraafplaats kan zich niet richting deze locaties bewegen. Ook hier geldt weer dat er geen norm overschrijdende concentraties van stoffen uit het ontbindingsproces worden verwacht.

Uit het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (bijlage 4 bij de toelichting) blijkt dat in de Bonnenpolder sprake is van een natuurlijk afwateringssysteem, waarbij door middel van zandkoffers onder het duinbos een voorkeursrichting wordt gegeven aan de afvoer van het grondwater. Het grondwater uit de ophoging in de Bonnenpolder stroomt af richting de Rel, om vervolgens richting oostelijke richting te worden afgevoerd naar het Oranjekanaal (de stroomrichting van het oppervlaktewater is aangegeven in afbeelding 5.4 van bijlage 4 bij de toelichting). Dit geldt ook voor grondwater ter hoogte van het glastuinbouwgebied De Haak en de bedrijventerreinen De Zekken en De Kulk, respectievelijk ten zuiden en ten westen van de Bonnenpolder. De Lange Bonnen wateren met behulp van een poldergemaal aan de noordoostkant eveneens af op het Oranjekanaal. Het

Oranjekanaal valt onder de KRW-wateren. Maatregelen in het bestemmingsplangebied mogen om deze reden geen effect hebben op de waterkwaliteit in het Oranjekanaal.

Op basis van de bovenstaande informatie kan worden geconcludeerd dat natuurbegraven niet leidt tot verontreiniging van het grond- en oppervlaktewater binnen en in de omgeving van de Bonnenpolder. Daarbij komt ook dat het water uit de Bonnenpolder vanwege de stroomrichting van het oppervlaktewatersysteem niet terecht komt in omliggende oppervlaktewateren zoals de Dwarshaak of de Haakweg. Effecten van natuurbegraven op de kwaliteit van grond- en oppervlaktewateren aangrenzend aan de Bonnenpolder zijn hierdoor uit te sluiten. Tuinbouwbedrijven in de omgeving of andere gebruikers van oppervlaktewateren die in verbinding staan met de Bonnenpolder hoeven niet te vrezen voor de kwaliteit van het water dat zij gebruiken. Om ook na de realisatie aan te blijven tonen dat er geen effecten zijn, is in overleg met het Hoogheemraadschap van Delfland afgesproken dat de waterkwaliteit zal blijven worden gemonitord. Dit betreft het monitoren van grond- en oppervlaktewater op een aantal representatieve locaties. Een plan daarvoor zal bij de aanvraag voor de watervergunning bij het Hoogheemraadschap van Delfland worden voorgelegd en de resultaten daarvan zullen worden gedeeld met het bevoegd gezag (Hoogheemraadschap van Delfland).

2.4 Natuurontwikkeling en natuurbescherming

Een vierde onderwerp waar in meerdere zienswijzen op wordt ingegaan, is hoe de werkzaamheden die uitgevoerd worden om de beoogde natuurontwikkeling te realiseren, zich verhouden ten aanzien van wet- en regelgeving op het gebied van natuurbescherming, met bijzondere aandacht voor de regelgeving rondom stikstof.

Dit punt van de thematische beantwoording gaat in op het onderzoek dat op dit vlak is uitgevoerd, waarbij zowel ingegaan wordt op de stikstofberekening als de verdere toetsing van de natuurontwikkeling ten aanzien van natuurwetgeving.

In het Inrichtings- en beheerplan (paragraaf 6.2, bijlage 4 bij de regels) is opgenomen dat het nieuwe duinbos ten opzichte van het huidige maaiveld met gemiddeld 2,25 meter wordt opgehoogd.

Waar mogelijk gebeurt de ophoging zoveel mogelijk met bodemmateriaal dat elders in het plangebied vrijkomt bij de natuurinrichting, zodat de totale grondaanvoer aanzienlijk kan worden beperkt. In het Inrichtings- en beheerplan Natuur in de Bonnen (hoofdstuk 6, bijlage 4 bij de regels) is berekend dat circa 270.000 m³ grond uit het plangebied vrijkomt door het afplaggen van de bouwvoor ten behoeve van de ontwikkeling van natuurgrasland en het afgraven van het moeras. De vrijkomende grond zal worden ingezet voor de ophoging van het duinbos. De overige grond die nodig is voor de ophoging en niet wordt verkregen door de natuurwerkzaamheden binnen het plangebied komt van buiten het plangebied.

De stikstofdepositie als gevolg van de ontwikkeling van de natuurbegraafplaats is berekend met behulp van de AERIUS Calculator (maart 2020, bijlage 13 bij de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan). In deze berekening is enerzijds het wegvallen van het huidige agrarische gebruik en anderzijds de beoogde ingrepen zoals de ophoging van 20 hectare duinbos, de hiervoor benodigde aanvoer van grond, en het afgraven van het natuurgrasland en moeras meegenomen. De verschilberekening van de stikstofdepositie voor de natuurontwikkeling en natuurbegraven laat voor zowel de aanleg- als de gebruiksfase een aanzienlijke afname van de stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden zien ten opzichte van het huidige agrarische gebruik van de Bonnenpolder. Deze conclusie wordt ook getrokken in de nieuwe stikstofberekening. Ten behoeve van de vaststelling van het bestemmingsplan is deze berekening recentelijk opnieuw uitgevoerd met de nieuwste AERIUS Calculator (oktober 2020). Details van de stikstofberekening en de resultaten zijn te vinden in de Natuurtoets natuurontwikkeling Bonnenpolder (bijlage 13 bij de toelichting van het vast te stellen bestemmingsplan).

Initiatiefnemers dienen zich te allen tijde te houden aan de Wet natuurbescherming. Uit de Natuurtoets natuurontwikkeling Bonnenpolder (bijlage 13 bij de toelichting van het vast te stellen bestemmingsplan) blijkt dat de natuurontwikkeling en de natuurbegraafplaats in overeenstemming

met de Wet natuurbescherming zal worden beheerd. In het kader van de Wet natuurbescherming heeft Bureau Waardenburg de natuurontwikkeling in de Bonnenpolder, inclusief de inrichtingsmaatregelen en het natuurbegraven, uitgebreid getoetst in deze Natuurtoets. Zo is onderzocht of de ontwikkeling van Natuur in de Bonnen effecten heeft op nabijgelegen beschermde (Natura 2000-)gebieden, of verbodsbepalingen ten aanzien van beschermde flora en fauna (kunnen) worden overschreden en of regels ten aanzien de omgang met houtopstanden worden overschreden. Geconcludeerd is dat negatieve effecten als gevolg van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven in de Bonnenpolder op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten (paragraaf 4.5, bijlage 13 bij de toelichting). Ten aanzien van beschermde flora en fauna wordt geconcludeerd dat de natuurontwikkeling en het natuurbegraven in de Bonnenpolder geen negatieve effecten hebben (mits wordt gewerkt volgens voorgeschreven randvoorwaarden uit paragraaf 8.2 van de Natuurtoets), mede doordat wordt gewerkt conform een Werkprotocol. Om dit zeker te stellen, is het betreffende Werkprotocol als bijlage bij de regels van het vast te stellen bestemmingsplan opgenomen en is in de bestemming Natuur een koppeling met enkele onderdelen van dit Werkprotocol gelegd. Ten aanzien van de omgang met houtopstanden wordt geconcludeerd dat de regels van de Wet natuurbescherming niet van toepassing zijn, omdat geen sprake is van de kap van houtopstanden (paragraaf 7.1, bijlage 13 bij de toelichting).

2.5 Ruimtelijke uitgangspunten natuurbegraven en de wijze van bestemmen

Een vijfde onderwerp betreft de ruimtelijke uitgangspunten en de wijze van bestemmen voor het initiatief Natuur in de Bonnen. Hier worden weinig directe opmerkingen over gemaakt, maar in meerdere zienswijzen komen zaken aan de orde die hier verband mee houden zoals de borging die zorgt voor de bedoelde inpassing in het landschap, de tijdelijkheid van het natuurbegraven en de spreiding in tijd en ruimte van het toegestane aantal bevestigingen. Dit punt van de thematische beantwoording gaat nader op in de wijze van bestemmen.

In het 128 hectare nieuwe natuurgebied zal binnen 30 hectare een laatste rustplaats in de natuur mogelijk worden gemaakt. De ambitie voor deze ontwikkeling is voortgekomen vanuit de wens om meer natuur te realiseren in de provincie Zuid-Holland. De ontwikkeling van een natuurbegraafplaats maakt het mogelijk om extra natuur toe te voegen. Een natuurbegraafplaats is allereerst en vooral een natuurgebied, maar dan met een extra functie. De natuurbegraafplaats is dan ook bestemd als 'natuur', wat inhoudt dat het gebied als zodanig moet worden beheerd en in stand gehouden. De ontwikkeling van de natuurbegraafplaats draagt bij aan de beleving van Bonnenpolder, door het openstellen van extra natuur voor publiek, door de investering in natuurontwikkeling en door het versterken en beschermen van cultuurhistorisch en ecologisch waardevolle elementen.

Natuurbegraven is begraven in harmonie met de natuur. In lijn met de doelstelling om bestaande natuur te verbeteren en nieuwe natuur te creëren, wordt zeer zorgvuldig begraven en worden uitsluitend gebiedseigen en afbreekbare materialen gebruikt zoals een lijkwade van katoen of een onbehandelde kist van vurenhout. Op een natuurbegraafplaats mogen geen grafzerken of andere kunstmatige grafornameenten worden geplaatst. Een ander kenmerk is dat op een hele persoonlijke wijze invulling kan worden gegeven aan een afscheid en de wijze waarop men wil herdenken.

Op een natuurbegraafplaats heerst eeuwigdurende grafrust, de graven worden niet geruimd. Na de laatste natuurbegraving beëindigd de tijdelijke functie van natuurbegraven, de natuurgraven blijven onderdeel van de natuur. Nadat de laatste natuurbegraving heeft plaatsgevonden, zal het beheer worden overgedragen aan het Zuid-Hollands Landschap. Door de natuurgraven met behulp van GPS-coördinaten vast te leggen, kunnen de natuurgraven altijd worden teruggevonden.

In het Inrichtings- en beheerplan Natuur in de Bonnen (pagina 34, bijlage 4 bij de regels) is beschreven dat in de ontwikkeling van de Bonnenpolder het behoud van de karakteristieke openheid van het polderlandschap en de versterking van de natuurwaarden centraal staat. In dat kader blijft de Bonnenpolder een open gebied, ontwikkeld tot natuur. Het Staelduinse Bos zal worden uitgebreid met

circa 20 hectare door de strook aan de noordzijde van de Bonnenpolder op te hogen, zodat hierop een duinbos zich kan ontwikkelen. Door deze uitbreiding van het Staelduinse Bos wordt verdroging van het Staelduinse Bos tegengegaan en ontstaat meer ruimte voor planten en dieren in het gebied. De drogere omstandigheden van het duinbos bieden ook de mogelijkheid tot natuurbegraven. Het Besluit op de lijkbezorging (artikel 5, lid 2 en 4) stelt namelijk eisen aan de minimale diepte van begraven ten opzichte van het maaiveld (minimaal 65 cm) en de afstand tussen de onderkant van een graf en de gemiddeld hoogste grondwaterstand (minimaal 30 cm). Vanwege deze eisen uit het Besluit op de lijkbezorging biedt de 10 hectare natuurbegraven in de polder ruimte voor het begraven van asurnen. Deze 10 ha vormt samen met de eerder genoemde 20 ha duinbos het totaal van 30 ha voor het natuurbegraven. Voor het begraven van asurnen binnen het gebied van 10 ha gelden geen voorschriften vanuit milieu hygiënisch oogpunt. Op de verbeelding is expliciet onderscheid gemaakt tussen natuurbegraven in het duinbos en natuurbegraven in de polder door de twee aanduidingen 'specifieke vorm van natuur – natuurbegraven in het duinbos' en 'specifieke vorm van natuur – natuurbegraven in de polder'.

Om de tijdelijkheid van natuurbegraven te borgen, is in de planregels (artikel 10.3, lid a) vastgelegd dat maximaal 10.000 natuurgraven zijn toegestaan, voor zover dit niet meer dan 10% van het oppervlak voor natuurbegraven (met aanduiding 'specifieke vorm van natuur –duinbos' en 'specifieke vorm van natuur – natuurbegraven in de polder') daadwerkelijk wordt gebruikt voor het feitelijk graven van natuurgraven. In de procedures over de bestemmingsplannen Natuurbegraafplaats Maashorst en Natuurbegraafplaats Landgoed Jachtslot de Mookerheide (uitspraak AbRS ECLI:NL:RVS:2015:3316, 28 oktober 2015 en uitspraak AbRS ECLI:NL:RVS:2019:1264, 17 april 2019) is door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geoordeeld dat een grafdichtheid van 10% als gering kan worden aangemerkt. In totaal zal in de Bonnenpolder maximaal 3 hectare grond daadwerkelijk gebruikt worden voor natuurgraven. Er is op deze manier ruimte voor maximaal 10.000 plekjes.

Om met respect voor de natuur te kunnen natuurbegraven is flexibiliteit vereist, zodat kan worden ingespeeld op de verscheidenheid van de natuur in de Bonnenpolder. Hierdoor wordt ruimte geboden om steeds daar te begraven waar de natuur de ruimte biedt. De draagkracht van het plangebied kan door ontwikkeling van natuurwaarden in de loop der tijd veranderen. Met het Werkprotocol beheer en gebruik conform de Wet natuurbescherming kan daarop worden ingespeeld. Het Werkprotocol is toegevoegd aan het bestemmingsplan als bijlage bij de regels. In het Werkprotocol staan leidende principes voor onder andere het maken van een natuurgraf en het begeleiden van ceremonies. Het Werkprotocol geeft daarnaast handvatten hoe zorgvuldig met aanwezige (beschermd) flora en fauna om te gaan. Het Werkprotocol bevat hiermee richtlijnen voor een ruimtelijke invulling ter bescherming van natuurwaarden in het plangebied. Daarbij is in de planregels (artikel 1.45) vastgelegd dat zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van onbehandelde en/of onbewerkte natuurlijke materialen. Dit betekent dat voor de kist, urn of wade alleen natuurlijke afbreekbare materialen worden gebruikt. Grafmonumenten, zoals zerken of grafbeplanting, zijn niet toegestaan. Als grafmarkering is alleen een liggend houten gedenkteken mogelijk dat in de loop der tijd vergaat.

Los van de regels uit het bestemmingsplan en het Werkprotocol zijn initiatiefnemers te allen tijde gehouden om te voldoen aan de wettelijke kaders van de Wet natuurbescherming en de Wet op de lijkbezorging. Op basis van de Natuurtoets natuurontwikkeling Bonnenpolder (bijlage 13 bij de toelichting) kan worden geconcludeerd dat de Wet natuurbescherming de uitvoerbaarheid van de natuurbegraafplaats niet in de weg staat. Sterker nog, de natuurontwikkeling met natuurbegraafplaats leidt juist tot een versterking en vergroting van de aanwezige waarden en kenmerken van het gebied. Met het planvoornemen wordt invulling gegeven aan de ambities voor het Natuurnetwerk Nederland in de Bonnenpolder en uitvoering van het provinciale natuurbeleid (pagina 41, bijlage 13 bij de toelichting).

Het natuurbegraven binnen de Bonnenpolder zal verspreid plaatsvinden over circa 30 hectare, over een periode van circa 40 jaar. In het Inrichtings- en beheerplan Natuur in de Bonnen (bijlage 4 bij de regels) wordt uitgegaan van gemiddeld 250 natuurbegravenissen per jaar na een aanloopperiode van drie tot vijf jaar. Dit komt neer op gemiddeld acht natuurbegravenissen per hectare per jaar. Dit aantal is afgeleid van de ervaringscijfers van andere, vergelijkbare natuurbegraafplaatsen. Op basis van de genoemde kaders wordt niet uitgegaan van de noodzaak om het aantal te verkopen grafrechten of het aantal begravenissen per jaar (of per hectare) vast te leggen of te maximaliseren. Afdeling Bestuursrechtspraak van Raad van State heeft in de procedure voor bestemmingsplan Natuurbegraafplaats Huis ter Heide (uitspraak ECLI:NL:RVS:2020:2913 AbRS, 9 december 2020) uitgesproken dat geen grond wordt gezien voor het verbinden van een maximaal aantal begravingen per hectare per jaar, gelet op de eisen die voortvloeien uit de Wet op de lijkbezorging en het Besluit op de lijkbezorging en gelet op de conclusie uit de Natuurtoets dat effecten op flora en fauna zijn uit te sluiten bij het werken conform het Werkprotocol en het Inrichtings- en beheerplan.

2.6 Nieuwe en weggefallen ontwikkelingen

In meerdere zienswijzen hebben (nieuwe) initiatiefnemers nieuwe ontwikkelingen aangedragen met het verzoek of deze mogelijk gemaakt kunnen worden in het vast te stellen bestemmingsplan. Het gaat hier voor de goede orde dus om ontwikkelingen die nog geen onderdeel uitmaakten van het ontwerpbestemmingsplan. Daarnaast is er ook een tweetal ontwikkelingen uit het ontwerpbestemmingsplan, die niet langer in het vast te stellen bestemmingsplan zijn opgenomen. Dit punt van de thematische beantwoording geeft een overzicht van nieuwe en vervallen ontwikkelingen ten opzichte van het ontwerpbestemmingsplan.

Van de nieuw aangedragen ontwikkelingen uit de zienswijzen, is uitsluitend de aanleg van ruiterspaden in diverse bestemmingen (mede) mogelijk gemaakt. Andere nieuwe ontwikkelingen die in de zienswijzen zijn aangedragen, zijn niet in het bestemmingsplan verwerkt. De redenen hiervoor zijn uiteenlopend en deze worden in de beantwoording van de afzonderlijke zienswijzen verder toegelicht. De gemene deler is dat het gaat om:

- voorgestelde ontwikkelingen waarvan we gemeente op dit moment heeft beoordeeld dat ze in principe passend (kunnen) zijn in het plangebied maar dat ze op dit moment onvoldoende zijn uitgewerkt of onderzocht om ze in dit stadium nog in het bestemmingsplan op te nemen;
- of dat het om voorgestelde ontwikkelingen gaat waarvan de gemeente heeft beoordeeld dit niet toe te kunnen of willen staan, bijvoorbeeld omdat zij dit niet passend vindt binnen het plangebied of omdat provinciale regelgeving dat niet toestaat.

Daar waar het gaat om verzoeken die in die eerste categorie vallen, heeft de gemeente aan de initiatiefnemers laten weten dat zij bereid is om verder te bekijken of de betreffende ontwikkeling op een later moment en via een eigen planologische procedure alsnog mogelijk kan worden gemaakt.

Daarnaast heeft de gemeente na de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan verder overleg gevoerd met de diverse initiatiefnemers van de ontwikkelingen die reeds in het ontwerpbestemmingsplan waren opgenomen over de haalbaarheid van hun plannen. Daaruit is gebleken dat de haalbaarheid van twee van de negen nieuwe ontwikkelingen onvoldoende aangetoond kan worden om nog op te nemen in het vast te stellen bestemmingsplan. Dit betreft het initiatief glastuinbouwsanering met ontwikkeling van twee compensatiewoningen aan de Bonnenweg 30 en het initiatief voor de Voedselbos en Outdooractiviteiten. Het vast te stellen bestemmingsplan is hierop aangepast. Concreet betekent dit:

- Bonnenweg 30: het initiatief voor de sanering van de kassen en de ontwikkeling van twee compensatiewoningen zijn niet langer opgenomen in het bestemmingsplan. De huidige bedrijfswoning wordt eveneens niet omgezet naar een burgerwoning en de ingetekende "groenstrook" rondom de bedrijfswoning komt te vervallen. De plangrens van het bestemmingsplan Oranjebonnen is in het vast te stellen bestemmingsplan buitenlangs de gronden

van het glastuinbouwbedrijf gelegd, zodat ter plaatse het vigerende bestemmingsplan 'Hoek van Holland Buitengebied Noord en Oost II' van toepassing blijft en daarmee de bestaande planologische mogelijkheden voor het perceel ongewijzigd blijven. De twee compensatiewoningen die in het ontwerpbestemmingsplan waren opgenomen op het naastgelegen perceel, zijn in het vast te stellen bestemmingsplan eveneens komen te vervallen en hier is de bestemming Natuur opgenomen, als onderdeel van de natuurontwikkeling in de Bonnenpolder.

- Het Voedselbos/Outdooractiviteitencentrum en bijbehorende ontsluitingsweg zijn niet langer opgenomen in het bestemmingsplan. De vigerende recreatieve bestemming op het perceel waarop de het Voedselbos/Outdooractiviteitencentrum voorzien was, is nu conserverend bestemd in het vast te stellen bestemmingsplan.

De ontwikkeling van deze twee initiatieven wordt door de Gemeente nog steeds wenselijk geacht. Daarom zet de Gemeente zich in om samen met deze initiatiefnemers de nodige voorbereiding te treffen om na vaststelling van het bestemmingsplan Oranjebonnen de initiatieven alsnog mogelijk te maken via een omgevingsvergunningaanvraag.

Voor zienswijzen die op (één van) deze ontwikkelingen betrekking hadden, is daarom in de beantwoording aangegeven dat de betreffende ontwikkeling niet langer deel uitmaakt van het vast te stellen bestemmingsplan.

3. Beantwoording zienswijzen

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegronnd/Ongegrond
1.	Reclamant 1		
a	Wij exploiteren aan de Bonnenlaan 5 te 's-Gravenzande een agrarisch bedrijf van 55 ha. grond en erf. Wij hebben zowel veehouderij (koeien, schapen en paarden), akkerbouw als vollegrond tuinbouw (bloemen, planten en groenten).	Deze inleidende beschrijving wordt voor kennisgeving aangenomen. De inhoudelijke beantwoording van de zienswijze volgt bij de volgende punten.	n.v.t.
b	<p>Indien het bestemmingsplan "Oranjebonnen" wordt vastgesteld en uitgevoerd, bedreigt dat ons bedrijf.</p> <p>Zolang er met ons geen overeenstemming is bereikt over eventuele schadeloosstelling of andere vormen van compensatie, alsmede eventuele herbestemming van overblijvende gronden na uitvoering van plannen, kunnen wij niet akkoord gaan met het bestemmingsplan.</p> <p>Er is door gemeente Rotterdam geen contact met ons opgenomen om onze situatie te bespreken. Aan de orde zou kunnen komen de bestemming van de gronden welke bij ons bedrijf horen waarmee wij verder willen. Deze gronden zouden in het nieuwe bestemmingsplan het huidige gebruik (zoals in de eerste alinea omschreven), inclusief een goede waterhuishouding moeten toelaten en geen hinder ondervinden van nieuwe bestemmingen op aangrenzende gronden. Verder: ons erf is nu vol ten dienste van ons bedrijf, als het bedrijfsareaal verkleint dan is het erf en zijn de machines ook minder bruikbaar met bijbehorende financiële schade.</p>	<p>De gemeente wijst erop dat de gronden waar geen nieuwe ontwikkelingen zijn voorzien, overeenkomstig het vigerende bestemmingsplan zijn bestemd. Hier is dus geen sprake van een inperking van planologische mogelijkheden.</p> <p>Een nuancering daarop geldt voor de functie veehouderij. Die was in het vigerende bestemmingsplan algemeen toegestaan binnen de agrarische bestemming. In het nieuwe bestemmingsplan is er met het oog op stikstofruimte voor gekozen om dit alleen nog mogelijk te maken waar dit ook daadwerkelijk plaatsvindt. Om die reden was in het ontwerpbestemmingsplan een aanduiding 'veehouderij' opgenomen op een deel van de gronden van reclamant.</p> <p>In het vast te stellen bestemmingsplan is deze aanduiding verruimd, zodat alle gronden in eigendom van reclamant die als grasland in gebruik zijn van de aanduiding 'veehouderij' voorzien zijn.</p> <p>Met deze wijziging van het plan blijven de door reclamant genoemde agrarische bedrijfstvormen akkerbouw als vollegrond tuinbouw en veehouderij toegestaan voor de gronden waar reclamant na de natuurontwikkeling over blijft beschikken.</p> <p>Met betrekking tot de communicatie over en participatie bij dit bestemmingsplan, wordt voor een nadere toelichting verwezen naar paragraaf 2.1 van de thematische beantwoording. Voor het plan</p>	deels gegrond

		<p>Natuur in de Bonnen is de door de initiatiefnemers Zuid-Hollands Landschap, Natuurmonumenten en Natuurbegraven Nederland, parallel aan het gebiedsproces van de gemeente, een eigen participatieproces doorlopen. Zie hiervoor ook paragraaf 2.1 van de thematische beantwoording. De pachters binnen het planvoornemen Natuur in de bonnen zijn hierbij betrokken.</p> <p>Voor realisatie van het planvoornemen kan de huidige pachtsituatie niet worden voortgezet. Hiervoor dient een passende oplossing gevonden te worden. De initiatiefnemers Natuurbegraven Nederland, Zuid-Hollands Landschap en Natuurmonumenten zijn of gaan hierover in gesprek met de pachters binnen het plangebied.</p> <p>De pachtovereenkomst van de pachter zal te allen tijde worden gerespecteerd. Initiatiefnemers zullen dan ook voor overdracht schriftelijk verklaren op te treden als veilige verpachter zoals bedoeld in artikel 7:380, lid 1, onder e van het Burgerlijk Wetboek 7.</p>	
c	De voornoemde opsomming is slechts een deel van de problemen voor ons door het nieuwe bestemmingsplan.	Zonder een nadere specificatie van mogelijke problemen door reclamant, kan geen nadere beantwoording worden gegeven. In de toelichting van het bestemmingsplan zijn de relevante onderzoeken en overwegingen opgenomen die ten grondslag liggen aan het wijzigen van bestemmingen. Daarbij wordt opgemerkt dat daar waar geen ontwikkelingen spelen, de gronden overeenkomstig het vigerende plan zijn bestemd.	ongegrond
d	Graag zien wij een nieuw bestemmingsplan met daarin kansen voor continuering van ons bedrijf en verzoeken tot aanpassing in overleg met ons.	Gezien de beantwoording onder b, zal de huidige pachtovereenkomst gerespecteerd blijven. Voor de daadwerkelijke realisatie van het planvoornemen is initiatiefnemer in overleg getreden met reclamant om met hem als pachter tot een passende oplossing te komen.	ongegrond
	Conclusie Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het bestemmingsplan.		deels gegrond

	De aanduiding 'veehouderij' is uitgebreid, zodat deze de gronden binnen het plangebied beslaat die door reclamant als grasland worden gebruikt.	
--	---	--

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegron/Ongegrond
2.	Reclamant 2		
a	<p>Het bestemmingsplan Oranjebonnen, waar tot 15 oktober 2020 zienswijzen op ingediend worden, heeft mijn volledige goedkeuring. Ik verzoek u het bestemmingsplan Oranjebonnen zoals het er nu ligt, september/oktober 2020, integraal te accepteren en uit te voeren. Mijn partner en ik vinden het geheel een goed en evenwichtig plan, waar de natuur goed behouden blijft.</p>	<p>De gemeente bedankt u voor uw positieve reactie op het bestemmingsplan.</p>	n.v.t.
	<p>Conclusie Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.</p>		n.v.t.

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegronnd/Ongegrond
3.	Kwekerij Meerlos		
a	Voor ons is na 4 jaar het moment gekomen om de noodklok te luiden. Wij zitten met ons glastuinbouwbedrijf gevestigd nabij het Staelduinse bos en de Bonnenpolder. Wij hadden nooit gedacht dat het zo ver zou komen. Na een massaal getekende petitie, een door Rotterdam gehouden enquête en een negatief advies van de gebiedscommissie was het voor ons glashelder: er is geen draagvlak voor een natuurbegraafplaats op deze locatie. We willen hier geen natuurbegraafplaats, maar nu lijkt het ons dan toch opgedrongen te worden.	Er wordt in algemene zin verwezen naar paragraaf 2.1 van de thematische beantwoording, waarin het voortraject en de daarin gemaakte keuzes worden toegelicht.	ongegronnd
b	Als ondernemers zijnde, maken wij ons grote zorgen over het effect van het begraven van mensen op de kwaliteit van het grondwater in ons glastuinbouwgebied. Er is een onderzoek van Alterra waarin staat de gebruik van het water voor het besproeien van gewassen zo veel mogelijk vermeden moet worden. Wij als tuinder maken gebruik van het water uit de Bonnen. Wie garandeert ons dat wij het oppervlaktewater straks nog veilig mogen en kunnen gebruiken voor onze gewassen?	De natuurbegraafplaats wordt ingericht volgens de voorwaarden uit de Wet op de lijkbezorging en het Besluit op de Lijkbezorging. Bovendien zijn de effecten van natuurbegraven op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater goed onderzocht in het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (bijlage 4 bij de toelichting). Op basis van uitgevoerd onderzoek is geconcludeerd dat natuurbegraven geen impact heeft op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater in de Bonnenpolder en omgeving. Uit het aangehaalde onderzoek (Alterra, 2009; Honing et al., 1988) is geen meetbare vervuiling gebleken door medicijnen of andere stoffen die in de bodem en het grond- en oppervlaktewater terechtkomen. Voor een verdere beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar paragraaf 2.3 van de thematische beantwoording.	ongegronnd
c	Naast ondernemers zijn wij ook de trotste ouders van 3 kleine kinderen. Kinderen die spelen in en rondom het water in de omgeving. Kunnen zij straks nog veilig zwemmen en varen? Wat is het effect van gebruikte medicatie van overledenen op de leef- en speelomgeving van onze kinderen? Kunnen zij nog wel veilig buiten spelen?	Bescherming van het grondwater tegen verontreiniging door natuurbegraven is geregeld in de Wet op de lijkbezorging. Verder is uit onderzoek bij andere natuurbegraafplaatsen geen meetbare vervuiling gebleken door medicijnen of andere stoffen die in de bodem (grond en grondwater) terechtkomen bij natuurbegraven.	ongegronnd

		Voor een verdere beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar paragraaf 2.3 van de thematische beantwoording.	
d	Wij vinden het onbegrijpelijk dat er strenge regelgeving is rondom reguliere begraafplaatsen, maar dat er geen riolaansluiting, ringsloot of drainage komt, zoals op een reguliere begraafplaats.	<p>Het is onjuist dat voor een reguliere begraafplaats een strengere regelgeving geldt dan voor een natuurbegraafplaats. Voor een natuurbegraafplaats gelden dezelfde regels als voor een reguliere begraafplaats, namelijk de regels uit de Wet op de lijkbezorging en het Besluit op de lijkbezorging. Zowel in het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (bijlage 4 bij de toelichting) als in de Natuurtoets natuurontwikkeling Bonnenpolder (bijlage 13 bij de toelichting) wordt geconcludeerd dat wordt voldaan aan de Wet op de lijkbezorging en het Besluit op de lijkbezorging.</p> <p>Voor een verdere beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar paragraaf 2.3 van de thematische beantwoording.</p>	ongegrond
e	Wij maken ons zorgen en zijn ook als burgers erg teleurgesteld in de huidige gang van zaken. Er is een eerder geaccordeerd ontwikkelplan waarin niets staat over natuurbegraven. Waarom wordt dit plan niet uitgevoerd. Er zijn tal van mogelijkheden voor de Bonnenpolder zonder hier een natuurbegraafplaats te vestigen.	Er wordt in algemene zin verwezen naar paragraaf 2.1 en 2.3 van de thematische beantwoording, waarin respectievelijk het voortraject en de daarin gemaakte keuzes, en de beoordeling en inpassing van de natuurbegraafplaats worden toegelicht.	ongegrond
	Conclusie Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.		ongegrond

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegrond/Ongegrond
	Reclamant 4		
	Deze zienswijze is ingetrokken, wat per brief door reclamant is bevestigd.		

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegrond/Ongegrond
5.	Achmea, namens reclamant 5		
a	<p>Aantasting landbouw</p> <p>In het nieuwe bestemmingsplan ligt vooral de focus op nieuwe natuur en recreatie. Een substantieel deel van de Bonnenpolder wordt herbestemd ten koste van de landbouw.</p> <p>Reclamant is de derde generatie op rij. Al vanaf 1910 exploiteert de familie in de Bonnenpolder circa 40 hectare landbouwgrond. Het akkerbouwbedrijf richt zich met name op de teelt van granen en suikerbieten.</p> <p>De landbouw is vanouds een bepalende factor geweest in de Bonnenpolder.</p> <p>In de toelichting bij het nieuwe bestemmingsplan wordt met nadruk ook de landbouw genoemd als het gaat om de uitstraling en kwaliteit van het landschap.</p> <p><i>(citaat)</i> <i>De Bonnenpolder</i> <i>De Bonnenpolder is een polder van enkele eeuwen oud die in zijn bestaan nauwelijks zichtbare veranderingen heeft ondergaan. Het is zeldzaam dat in een omgeving die vanaf eind negentiende eeuw tot nu enorm is lichtgebouwd, nog zo'n authentiek polderlandschap van ingedijkt land ligt. In het polderlandschap van de Bonnenpolder is de kenmerkende verkaveling van een stelsel van parallel aan elkaar lopende sloten haaks op de kreek de Grote Rel nog steeds aanwezig. Het is bijzonder dat het open landschap van de polder intact is gebleven en dat de bebouwing - de boerenerven - nog steeds bestaat uit alleen de locaties van de oorspronkelijke boerenerven aan de randen van de Bonnen polder. Typerend element voor de polder is ook de dijk, de in 1718 aangelegde Bonnedijk die ervoor zorgde dat de landbouwgrond van de Lange Bonnen niet meer onder invloed stond van overstromingen van de Maas. Weliswaar is de dijk halverwege de polder later gedeeltelijk afgegraven, het verdere verloop is wel afleesbaar.</i> <i>In de Landschapsvisie Oranjebonnen wordt het landschap de Oranjebonnen uitvoerig beschreven. Voor landschap en bebouwing in de Bonnenpolder worden de volgende ruimtelijke en cultuurhistorische kenmerken aangemerkt om bij ontwikkeling van de polder te beschermen en waar mogelijk verder te ontwikkelen.</i></p> <p><i>Cultuurhistorische en ruimtelijke kenmerken Bonnenpolder: open landschap (in gebruik als akkers en weides); historische verkavelingsstructuur intact;</i></p>	<p>Zoals ook uit paragraaf 2.1 van de thematische beantwoording blijkt, heeft de gemeente (samen met provincie en stadsregio) sinds 2011/2012 het streven om de Bonnenpolder en Oranjabuitenpolder tot een meer gemengd gebied te maken. Naast de bestaande overwegend agrarische functies, is gezocht naar ruimte voor natuur en recreatie.</p> <p>De landschappelijke waarden van het gebied, waaronder de verkaveling en openheid, zijn mede bepalend geweest bij de mogelijkheden die voor deze nieuwe functies geboden zijn.</p> <p>Uit de beoordeling van het plan van Natuurmonumenten, Zuid-Hollands Landschap en Natuurbegraaven Nederland, opgenomen in paragraaf 2.2 van de thematische beantwoording, is ook afgewogen dat met deze functie en de ontwikkeling van natuur delen van deze waarden komen te vervallen. Het feit dat andere doelstellingen die evenzeer voor het gebied gelden bereikt kunnen worden en rekening houdend met de mate waarin de landschappelijke waarden op andere plekken in het gebied behouden en versterkt kunnen worden, heeft de gemeente doen besluiten open te staan voor dit initiatief.</p> <p>Voor een verdere beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar paragraaf 2.1 en 2.2 van de thematische beantwoording.</p> <p>Mede naar aanleiding van uw zienswijze, is de toelichting van het bestemmingsplan aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over het doorlopen proces en de inpassing van de natuurontwikkeling en de natuurbegraafplaats.</p>	deels gegrond

	<p><i>bebouwing in de vorm van boerenerven (cluster van gebouwen met wonen en werken gemengd) ten zuiden van oude lint de Bonnenweg;</i> <i>Bonnendijk (oudedijk);</i> <i>Grote Rel (vanaf het Oranjekanaal Spui genoemd, nog afleesbaar in het landschap nabij de blauwe brug);</i> <i>bebouwing verbonden met functie van land, gebruik van land, geen bebouwing die niets met omgeving, d.w.z. gebruik van land, te doen heeft;</i> <i>aan rand van Bonnenpolder, dwarshaak anders, nl. scheiding wonen en werken. type kassenlandschap: boerderijtypologie van bebouwing.</i> <i>(einde citaat)</i></p> <p>Als we lezen wat de toelichting stelt, dan spreken de planmakers zichzelf tegen als we zien hoe het nieuwe plan is uitgewerkt, waarbij de nadruk ligt op nieuwe natuur in plaats van authentieke landbouw.</p> <p>Een polderlandschap is gemaakt door mensen. Eeuwenlang zijn delen van Nederland in de strijd tegen het water ingedijkt en ingepolderd, zo ook de Bonnenpolder. Dat is geen natuurgebied maar een boerenlandschap, uiteraard met de kenmerkende landschaps- en natuurwaarden.</p> <p>Nu wordt eenzijdig ingezet op natuur in een gebied dat juist als cultuurland is aangelegd.</p>		
b	<p>Niet valt te begrijpen dat de gemeente Rotterdam de landbouw in deze unieke polder volledig wil wegbestemmen ten behoeve van nieuwe natuur.</p> <p>Lezen wij het goed dan gaat het overigens niet primair om natuurontwikkeling maar specifiek om de wens de polder te bestemmen tot "natuurbegraafplaats". Ook dit is planologisch tegenstrijdig.</p> <p>Drie partijen hebben zich verenigd: Natuurmonumenten, Het Zuid-Hollands Landschap en Natuurbegraven Nederland. Onder het mom van "de wens die al jaren leeft" wordt 128 hectare landbouwgrond omgezet naar "een vrij toegankelijk natuurgebied" met natuur die moet "overvloeien in de natuur van het Staelduinse Bos",</p>	<p>Voor de beantwoording van deze zienswijze en de beweegredenen van de gemeente om natuurontwikkeling en natuurbegraven op deze locatie en in deze vorm mogelijk te maken, wordt verwezen naar paragraaf 2.1 en 2.2 van de thematische beantwoording.</p> <p>Mede naar aanleiding van uw zienswijze, is de toelichting van het bestemmingsplan aangevuld met informatie uit die delen van de thematische beantwoording over het doorlopen proces en de inpassing van de natuurontwikkeling en de natuurbegraafplaats.</p>	deels gegrond

	<p>met "meer ruimte voor planten en dieren" maar ook (want vrij toegankelijk) dat "natuurliefhebbers heerlijk kunnen recreëren en genieten van de natuur". Als klap op de vuurpijl is 30 hectare voorzien als "natuurbegraafplaats".</p> <p>Het bestemmingsplan suggereert dat het karakter van de Bonnenpolder behouden blijft, de toelichting stelt dat het plan erop is gericht dat "het open en rijke polderlandschap voor toekomstige generaties veilig wordt gesteld". Dit is een misvatting, als het gaat om nieuwe natuur en begraafplaatsen in de nieuwe natuur zal dat in niets lijken op het eeuwenoude boerenpolderlandschap dat er nu nog is.</p> <p>Het nieuwe bestemmingsplan is innerlijk tegenstrijdig. Onder het mom van natuurontwikkeling wordt zogenaamd ingezet op behoud en bescherming van het eeuwenoude boeren-polderlandschap. Feitelijk wordt voor 128 hectare in de Bonnenpolder een natuurbestemming gelegd die het kenmerkende agrarisch gebruik (lees: de landbouw) onmogelijk maakt. Daarvan wordt 30 hectare bestemd als begraafplaats, ook onder het mom van nieuwe natuur.</p>		
c	<p>Bedrijfsvoering cliënt Het gebied dat is ingekleurd als "nieuwe natuur" omvat juist ook de landerijen die in gebruik zijn bij het agrarisch bedrijf van reclamant. Zijn bedrijf omvat in de Bonnenpolder een areaal van 40 hectare landbouwgrond al drie generaties in pacht van de familie Van Rijckevorsel. Cliënt wil voorkomen dat hij zijn grond in de polder kwijtraakt vanwege natuurontwikkeling. Als hij de grond in de Bonnenpolder moet afstaan voor nieuwe natuur is zijn bedrijf ook ten dode opgeschreven. Daarbij komt, de landbouw heeft de Bonnenpolder tot een waardevol en uniek gebied gemaakt. Beetje vreemd en onwaarschijnlijk dat de</p>	<p>Net als bij punt A en B, wordt verwezen naar de thematische beantwoording onder 2.1 en 2.2. Hierin is toegelicht en verantwoord om welke redenen de gemeente de natuurontwikkeling en natuurbegraafplaats wenselijk en passend vindt op deze locatie.</p> <p>Voor het plan Natuur in de Bonnen is de door de initiatiefnemers Zuid-Hollands Landschap, Natuurmonumenten en Natuurbegraven Nederland, parallel aan het gebiedsproces van de gemeente, een eigen participatieproces doorlopen. Zie hiervoor paragraaf 2.1 van de thematische beantwoording. De pachters binnen het planvoornemen</p>	ongegrond

	<p>landbouw nu ruimtelijk-planologisch in de polder als onwenselijk wordt geacht en niet is gekozen voor inpassing en behoud van de agrarische bestemming juist ook om het karakteristieke van het boerenpolderland te behouden.</p>	<p>Natuur in de bonnen zijn hierbij betrokken.</p> <p>Voor realisatie van het planvoornemen kan de huidige pachtsituatie niet worden voortgezet. Hiervoor dient een passende oplossing gevonden te worden. Initiatiefnemers zijn of gaan hierover in gesprek met de pachters binnen het plangebied.</p> <p>De pachtovereenkomst van de pachter zal te allen tijde worden gerespecteerd. Initiatiefnemers zullen dan ook voor overdracht schriftelijk verklaren op te treden als veilige verpachter zoals bedoeld in artikel 7:380, lid 1, onder e van het Burgerlijk Wetboek 7.</p>	
d	<p>Cliënt vraagt u het bestemmingsplan bij te stellen met het oog op het behoud van de landbouw in de Bonnenpolder, opdat het authentieke karakter van de polder niet wordt aangetast. De toelichting bij het bestemmingsplan benadrukt juist het unieke karakter van dit gebied. Juist de Bonnenpolder zou de kenmerkende landbouw behouden moeten blijven, ook vanwege de bijzondere structuur en verkaveling van de kleinschalige polder, als overgang van de stedelijke bebouwing en de natuur in het Staelduinse bos naar de Nieuwe Maas. Landbouw van deze aard en omvang is dan juist een verrijking. Daar past geen natuur(begraafplaats).</p>	<p>Verwezen wordt naar de beantwoording onder punt A en B van deze zienswijze en naar paragraaf 2.1 en 2.2. van de thematische beantwoording. Op basis daarvan ziet de gemeente, naar aanleiding van deze zienswijze, geen aanleiding het plan bij vaststelling te wijzigen.</p>	<p>ongegrond</p>
	<p>Conclusie Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de toelichting op het bestemmingsplan: De toelichting van het bestemmingsplan is aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over het doorlopen proces voor en de inpassing van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven.</p>		<p>deels gegrond</p>

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Geground/Ongegrond
6.	Duijsens & Van der Klei & Zwijnenberg, namens VOF Van der Knaap-Overkleeft / Rotterdam		
a	<p>Namens cliënten, de VOF Van der Knaap-Overkleeft en haar vennoten in Hoek van Holland wens ik hierbij een zienswijze in te dienen met betrekking tot dit ontwerpbestemmingsplan.</p> <p>Tussen Hoek van Holland en Maassluis liggen twee polders te weten: Oranjbuitenpolder en de Bonnenpolder, gezamenlijk Oranjebonnen genoemd. In 2012 is voor de Oranjebonnen door de gemeente Rotterdam, de Provincie Zuid-Holland en de stadsregio Rotterdam de ambitie uitgesproken dat er sprake zou zijn van een ecologische verbinding tussen de kust en Midden-Delfland en zouden er recreatieve verbindingen in aangebracht worden. Naar aanleiding van die ambitie is het Ontwikkelplan Oranjebonnen in 2016 vastgesteld. Het ontwerpbestemmingsplan Oranjebonnen zou ruimte geven voor wonen, werken, recreatie en cultuur.</p> <p>Uitgangspunt zou moeten zijn dat de Oranjebonnen een toegankelijk agrarisch en recreatief gebied zou zijn, recreanten zouden genieten van een bijzonder landschap en de bewoners eromheen zouden prettig wonen. Echter daarvan komt nu niets terecht nu het open polderlandschap wordt verstoord door een bos, welk bos nodig is om het natuurbegraven mogelijk te maken.</p>	<p>Voor de beantwoording van dit punt, wordt verwezen naar paragraaf 2.1 en 2.2 van de thematische beantwoording, waarin het doorlopen proces en de inpasbaarheid natuurontwikkeling en het natuurbegraven zijn toegelicht.</p> <p>Mede naar aanleiding van deze zienswijze, is de toelichting van het bestemmingsplan aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over het doorlopen proces en de inpasbaarheid van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven.</p>	gegrond
b	<p>Cliënten kunnen zich niet verenigen met het ontwerpbestemmingsplan voor wat betreft: de bestemmingsregeling voor de gronden gelegen direct aan hun tuinbouwbedrijf aan de zuidzijde van het Staelduinsebos. Die gronden aan het Bonnenpad hebben grotendeels de bestemming 'natuur' met de functieaanduiding 'specifieke vorm van natuur-natuurbegraven in het duinbos'.</p> <p>De natuurontwikkeling met een natuurbegraafplaats wordt</p>	<p>Voor een algemene toelichting op de overwegingen en beweegredenen van de gemeente om op deze locatie medewerking te verlenen aan de natuurontwikkeling en het natuurbegraven, wordt verwezen naar paragraaf 2.1 en 2.2 van de thematische beantwoording, waarin het doorlopen proces en de inpasbaarheid natuurontwikkeling en het natuurbegraven zijn toegelicht.</p> <p>Er wordt gewezen op het feit dat de natuurontwikkeling, die een</p>	gegrond

	<p>gerealiseerd tussen het Staelduinsebos en de Bonnenweg. Natuurbegraven omvat een natuurbegraafplaats met piëteitszones, een informatie- en ceremonieruimte en de aanleg van parkeerplaatsen.</p> <p>Het plangebied omvat de Bonnenpolder en de Oranjebuitenpolder. Het gebied ligt ingesloten tussen de kassen van het Westland rondom Maasdijk, het kassengebied langs de Haakweg en de Dwarshaak en het Staelduinsebos. Het plangebied grenst direct aan het natuurnetwerk Nederland bij het Staelduinsebos. Ook het Natura 2000-gebied Solleveld en Kapittelduinen grenst direct aan de noordzijde van het plangebied. Andere Natura 2000-gebieden liggen op circa 6.5 kilometer afstand van het plangebied.</p> <p>Het betreffende gebied -duinbos met natuurbegraven- heeft een oppervlakte van circa 30 ha. In het gebied is natuurbegraven toegestaan. In de strook langs de gehele zuidzijde van het Staelduinsebos wordt deze vorm van begraven door deze bestemming mogelijk gemaakt. Tussen het bestaande bos en het natuurbegraven is een zone aangegeven.</p> <p>Het gebruik als begraafplaats sluit niet aan bij de recreatieve functie van het gebied. Het Staelduinsebos is het enige bos in de omgeving. Het bos wordt veel bezocht door inwoners van Westland en Hoek van Holland. Het is niet wenselijk dat deze recreatieve gebruikers ongewild geconfronteerd worden met een natuurbegraafplaats en hiermee samenhangende activiteiten zoals uitvaartdiensten en het delven van graven.</p>	<p>belangrijke component van het plan is om hier medewerking aan te verlenen, groter is dan uitsluitend de natuurbegraafplaats. Met de verschillende natuurtypen waar het Inrichtings- en beheerplan Natuur in de Bonnen in voorziet, zal een natuurlijke overgang ontstaan vanuit het Staelduinse Bos richting het open polderlandschap. De omvang van het aaneengesloten gebied met natuurlijke en recreatieve waarden dat daarmee ontstaat, is dusdanig groot en divers dat de gemeente verwacht dat ieder hier, mede door de aanleg van de piëteitszone, op een voor hem of haar prettige wijze gebruik van kan maken.</p> <p>Mede naar aanleiding van deze zienswijze, is de toelichting van het bestemmingsplan aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over het doorlopen proces en de inpasbaarheid van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven.</p>	
c	<p>Er is een piëteitszone van 15 tot 20 meter aangegeven langs het bestaande fietspad en door het aanleggen van een afschermend duin. Op de ter inzage gelegde planverbeelding is dit aangegeven als vrijwaringszone-dijk. In de planregels ontbreekt een verwijzing</p>	<p>De vrijwaringszone-dijk is niet gelijk aan de piëteitszone voor de natuurbegraafplaats. De vrijwaringszone van de dijk is aangeduid ten behoeve van de bescherming van de waterkerende functie van de dijk.</p>	gegrond

	<p>naar de functie als piëteitszone en wordt alleen aangegeven dat de voor de vrijwaringszone-dijk aangeduide gronden mede zijn bestemd voor de bescherming van de functie van waterkering. Dit alles is naar het oordeel van reclamanten ongewenst.</p>	<p>In het Inrichtings- en beheerplan, dat gekoppeld is aan de regels van de bestemming Natuur (bijlage 4 bij de regels), is bij de vaststelling een nadere uitwerking opgenomen van de wijze waarop de piëteitszone wordt ingericht.</p> <p>Met deze zone, tussen de erfgrans en de aanduidingen voor natuurbegraven (specifieke vorm van bos – duinbos en specifieke vorm van natuur – natuurbegraven in het duinbos), is geborgd dat niet direct langs de erfgrans kan worden natuurbegraven.</p> <p>De piëteitszone wordt ingericht met als doel dat natuurbegraven binnen een intieme sfeer kan plaatsvinden en recreanten of andere passanten niet ongewenst geconfronteerd kunnen worden met het natuurbegraven.</p> <p>Ook op dit onderwerp is in paragraaf 2.2. van de thematische beantwoording nader ingegaan. Mede naar aanleiding van deze zienswijze, is de toelichting van het bestemmingsplan aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over de inpassing van het natuurbegraven en is het Inrichtings- en beheerplan aangevuld met een nadere uitwerking van de wijze waarop de piëteitszone wordt ingericht.</p> <p>Het Inrichtings- en beheerplan Natuur in de Bonnen, dat ook aan de regels van het bestemmingsplan is gekoppeld (bijlage 4), is mede naar aanleiding van zienswijzen aangevuld met uitgangspunten hoe met een piëteitszone voor een afschermende werking wordt gezorgd tussen het natuurbegraven en recreanten of andere passanten.</p>	
d	<p>Strijdigheid met de Omgevingsverordening Zuid - Holland</p> <p>Het bestemmingsplan voorziet in onder meer de realisatie van een nieuw natuurgebied met een ruimte voor natuurbegraven. Dit betreft een ontwikkeling die de structuur van het landschap aanpast. Daarmee wordt niet voldaan aan 6.9 van de</p>	<p>In paragraaf 2.2.2. van de toelichting is een toetsing aan de Omgevingsverordening Zuid-Holland opgenomen. Artikel 6.9 van deze Verordening komt daarin specifiek aan bod en motiveert waarom uitgegaan kan worden van het principe ‘aanpassen’.</p>	<p>ongegrond</p>

	<p>Omgevingsverordening Zuid-Holland, regelende de ruimtelijke kwaliteit. Anders dan in de toelichting wordt aangegeven zal realisering van het bestemmingsplan betekenen dat het landschap ingrijpend veranderd wordt. De huidige functie van het gebied is agrarisch en die functie wordt gewijzigd in recreatie en natuurgebied met ruimte voor natuurbegraven. Ook doet het plan afbreuk aan de bestaande cultuurhistorische en landschappelijke structuren en elementen. Er is zeker geen sprake van een aanpassing zoals bedoeld in het provinciaal beleid. Het mogelijk maken van 10.000 plekken voor natuurbegraven doet afbreuk aan het huidige agrarische gebied. Het bestemmingsplan voldoet dus niet aan de Omgevingsverordening op het punt van ruimtelijke kwaliteit.</p>	<p>De gemeente heeft deze motivering opgesteld met het gehele plangebied als uitgangspunt. Daarin wordt het bestaande, overwegend agrarische gebruik, gecombineerd met nieuwe natuur en recreatieve mogelijkheden in het gebied. Die nieuwe ontwikkelingen samen zorgen voor de gewenste, gemengde invulling van het gebied, waarbij ook de huidige agrarische functie en de landschappelijke uitstraling daarvan in grote delen behouden blijft. Op dat schaalniveau is daarom sprake van 'aanpassen'. Dit vraagt om een zorgvuldige inbedding in de omgeving, rekening houdend met de Kwaliteitskaart. Met het Inrichtings- en beheerplan (bijlage 2 bij de toelichting, bijlage 4 bij de regels) is zorgvuldig uitgewerkt hoe de natuurontwikkeling en het natuurbegraven worden uitgevoerd en hoe dit aansluit bij de omgeving. Aangezien de Kwaliteitskaart van de provincie dit deel van het plangebied al deels als natuur/duingebied en deels als recreatiegebied aanmerkt, is ook sprake van aansluiting bij de Kwaliteitskaart.</p> <p>Het bestemmingsplan is tijdens het planvormingsproces ook aan de provincie voorgelegd, die toeziet op de juiste toepassing van de regels uit haar Omgevingsverordening. Van haar is geen reactie ontvangen dat de toepassing van het principe 'aanpassen' onjuist zou zijn.</p> <p>Overigens geldt daarnaast dat, wanneer je je enkel op de losse ontwikkelingen zou richten en in dat geval het standpunt zou hanteren dat er sprake is van transformatie, er ook in dat geval met het genoemde Inrichtings- en beheerplan aan de voorwaarden wordt voldaan die de provincie aan het principe 'transformatie' stelt.</p>	
e	<p>Ceremonieruimte en parkeergelegenheid Ten behoeve van de natuurbegraafplaats worden in het plan een ceremonieruimte geregeld</p>	<p>Niet aangegeven is om welke reden de bedrijfsvoering van reclamant naar aanleiding van dit punt verstoord zou worden.</p>	<p>ongegrond</p>

	<p>in het nieuwe duinbos, zie pagina 51 van de RPS-rapportage, om "op gepaste wijze in gezamenlijkheid afscheid te nemen van dierbaren". Ook kunnen vanuit het gebouw informatiegesprekken plaatsvinden.</p> <p>Nabij de ceremonieruimte wordt in het duinbos een parkeerruimte op halve verharding aangelegd waar 60 parkeerplaatsen en 20 overloopplaatsen worden aangelegd. Het bestemmingsvlak voor het gebouw bedraagt 900 m² en van de parkeerplaats 1.800 m². Vanaf de Haakweg (westkant van het Staelduinsebos) komt er een verbindingsweg waartoe het deel tussen de Haakweg en het Bonnenpad wordt ingericht als fietsstraat waar de auto te gast is.</p> <p>Reclamanten exploiteren hun bedrijf vlakbij deze voorzieningen en die exploitatie en de voorzieningen gaan niet samen. De bedrijfsvoering wordt verstoord.</p>	<p>Uit de diverse milieuonderzoeken, waaronder ook de verkeersparagraaf, die onderdeel uitmaken van het bestemmingsplan blijkt dat geen sprake is van negatieve effecten op de omgeving.</p>	
f	<p>Inrichting gebied</p> <p>Naast de ophoging in het hele plangebied wordt de waterhuishouding grondig aangepast doordat het maaiveld fors verhoogd wordt. Die grondwaterstand is voor natuurbegraven te hoog. Voor natuurbegraven is een forse terreinverhoging nodig. Volgens de Wet op de lijkbezorging dient een graf minimaal 30 cm boven de gemiddelde hoogste waterstand te liggen en moet de bovenkant van de kist minimaal 65 cm onder het maaiveld liggen. Het duinbos moet op hoogte gebracht worden met een ophoging van maximaal 2.5 meter van het huidige maaiveld. Zie pagina 33 van het Witteveen+ Bos-rapport. Die ophoging is permanent en overal breder dan 50 meter. Die verhoging zal invloed hebben op het perceel van reclamanten die voor wat betreft de watervoorziening deels afhankelijk zijn van slootwater.</p>	<p>In het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (hoofdstuk 5, bijlage 4 bij de toelichting) is aangetoond dat met de ophoging van het duinbos een aantal sloten ter plekke van de ophoging zal worden gedempt. Aldaar wordt het water omgeleid binnen hetzelfde peilgebied middels nieuw te graven watergangen. Met de aanleg van nieuwe watergangen is er rekening mee gehouden dat alle (bestaande) watergangen in de peilgebieden vergelijkbaar kunnen af- en aanvoeren. Alleen zeer lokaal zal de stroomrichting veranderen. Bovendien zal slechts zeer lokaal een stijging van het freatisch grondwater plaatsvinden. De uitstralingseffecten naar de omgeving zijn zeer beperkt. De Dwarshaaksloot valt buiten de grens van het plangebied. Wijzigingen in het peil vinden plaats ten noorden van de Dwarshaak en hebben daardoor geen invloed op de grondwaterstand in de Dwarshaaksloot.</p>	ongegrond

		Voor een verdere beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar paragraaf 2.3 van de thematische beantwoording.	
g	Alterra heeft een uitgebreid onderzoek verricht naar de milieubelasting van natuurbegraven, asverstrooiingen en het bijzetten van urnen op natuurterreinen om zo de risico's en gevolgen op het milieu de ecologie in kaart te brengen. Ook heeft het RIVM onderzoek laten uitvoeren naar de samenstelling van grond-, oppervlakte- en drainagewater bij een aantal begraafplaatsen. De stikstofdepositie en het onderzoek inclusief de Aerijs-berekening zijn reden om aan te nemen dat er geen negatieve gevolgen zijn op het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied, de Solleveld en Kapittelduinen. De stikstofemissie zou zelfs afnemen in zowel de aanleg- als de gebruiksfase.	Dit punt van uw zienswijze is voor kennisgeving aangenomen. Het stikstofonderzoek inclusief de AERIUS-berekeningen geven inderdaad geen reden om aan te nemen dat er negatieve effecten ontstaan op Natura2000-gebieden.	ongegrond
h	Het gebruik van een deel van de Bonnenpolder voor natuurbegraven betekent dat 10.000 stoffelijke overschotten worden begraven in een periode van 30 à 40 jaar wat resulteert in een gemiddelde van 250 tot 330 begrafenissen per jaar. Het betreft een gebiedsvreemd gebruik en het gebruik als begraafplaats sluit ook niet aan bij de recreatieve functie van het gebied. Het bestemmingsplan maakt de bouw van het ceremoniegebouw mogelijk van 650 m2 met een maximale hoogte van 8 meter. Parkeren zal plaatsvinden ten westen van het ceremoniegebouw en ten zuiden van het Bonnenpad. De natuurbegraafstrook had beter gepast langs de Hoeksebaan.	Voor een algemene toelichting op de overwegingen en beweegredenen van de gemeente om op deze locatie medewerking te verlenen aan de natuurontwikkeling en het natuurbegraven, wordt verwezen naar paragraaf 2.1 en 2.2 van de thematische beantwoording, waarin het doorlopen proces en de inpasbaarheid natuurontwikkeling en het natuurbegraven worden toegelicht. Daarin komt onder meer aan bod dat het natuurbegraven en de natuurontwikkeling als één gezamenlijke ontwikkeling worden gezien. Ook de afweging van alternatieve locaties tijdens het planproces komt daarin aan de orde.	ongegrond
i	Bezwaren Reclamanten maken bezwaar tegen de wijze waarop nu de plannen in het ontwerpbestemmingsplan beland zijn. De voorlichting die bij diverse gelegenheden gegeven is aan reclamanten, is niet in het plan neergelegd. Zo vindt het transport niet via de Hoeksebaan / Haakweg plaats, maar via de Bonnenweg langs de bedrijven van Van den Berg en Anraad.	Niet duidelijk wordt op welk transport hier bedoeld wordt. De natuurbegraafplaats wordt niet ontsloten op de Bonnenweg maar via het Bonnenpad. Zoals bij punt e als beantwoord, komen uit de diverse milieuonderzoeken die onderdeel uitmaken van het bestemmingsplan, waaronder ook de verkeersparagraaf, geen belemmeringen of negatieve effecten naar voren.	ongegrond

j	<p>Reclamanten zijn van oordeel dat de waarde van hun bedrijf daalt door de creatie van een natuurgebied met de mogelijkheid van natuurbegraven. Door de komst van het natuurgebied zullen reclamanten in hun teelt nadeel ondervinden. Reclamanten telen in de grond -radijs- en de komst van een natuurgebied zal beperkingen geven voor hun teelt, zowel voor wat betreft het water, de sloot die zij nodig hebben voor hun teelt, onkruid, dieren zoals ratten en muizen.</p>	<p>De gemeente deelt niet de mening dat de natuurontwikkeling nadelige gevolgen heeft voor de bedrijfsvoering van reclamant. Op basis van uitgevoerd onderzoek is geconcludeerd dat natuurbegraven geen impact heeft op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater in de Bonnenpolder en omgeving.</p> <p>Voor een verdere beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar paragraaf 2.3 van de thematische beantwoording. De eventuele waardedaling van het bedrijf van reclamant staat los van de bestemmingsplanprocedure, hiervoor kan een afzonderlijke planschadeprocedure worden gevolgd.</p>	ongegrond
k	<p>Het wordt ook geen stiltegebied zoals eerder werd aangegeven tijdens de voorlichtingsavonden, maar een gebied waarin 300 à 400 natuurbegravenissen per jaar gaan plaatsvinden.</p>	<p>Niet bekend is op welke toezegging wordt bedoeld dat het gebied als 'stiltegebied' zou worden aangewezen. De bedoeling is wel om het een stil gebied te laten zijn, waar de functies natuur en natuurbegraven aan bij zullen dragen.</p>	ongegrond
l	<p>Voorts zal de toegang via de Dwarshaak niet mogelijk zijn omdat het overpad via de Dwarshaak eigendom is van de aangelanden. Die stemmen niet in met het gebruik.</p>	<p>Het bestemmingsplan maakt geen ontwikkelingen mogelijk aan de Dwarshaak of waarvoor ontsluiting via de Dwarshaak nodig is.</p>	ongegrond
m	<p>Voorts laten hooggroeiende bomen en kassen zich lastig met elkaar verenigen omdat in kassen zoveel mogelijk zonlicht moet binnenkomen. Bomen zullen dan ook niet gepoot mogen worden vlakbij het bedrijf, maar daarover worden geen beperkingen opgenomen in het ontwerpbestemmingsplan. Hetzelfde geldt voor andere uitzichtbelemmeringen of het plaatsen van lantaarnpalen vlakbij het bedrijf. Ook dat geeft schade op de bedrijfsvoering van reclamanten.</p>	<p>De natuurontwikkeling omvat vele soorten van natuur, zoals ook is uitgewerkt in het Inrichtings- en beheerplan dat tevens als bijlage aan de regels van het bestemmingsplan is gekoppeld. De gronden nabij het bedrijf van reclamant worden ingericht als kruiden- en faunarijke akker en als vochtig hooiland. Hoogopgroeiende bomen waarover reclamant het heeft komen op grote schaal enkel voor in de zone die wordt ingericht als duinbos. Dit ligt op geruime afstand van de gronden van reclamant.</p> <p>Langs de Dwarshaak is wel een bomenrij mogelijk, bestaande uit een streekeigen soort. Deze ligt ten noorden / noordoosten van de kassen van reclamant. Gezien de draairichting van de zon, zal dit niet</p>	ongegrond

		tot schaduw hinder leiden. Tussen de bomenrij en het bedrijf van reclamant bevinden zich bovendien nog de Dwarshaak zelf, de parallel daaraan liggende watergang en vervolgens nog een onderhoudsstrook ten behoeve van die watergang de vrij moet blijven.	
n	Het plan is om naast natuurbegraven ook het plaatsen van urnen in de grond en het uitstrooien van as mogelijk te maken. Ook dit is een gebruik wat reclamanten niet verenigbaar achten met de exploitatie in de directe omgeving van een tuinbouwbedrijf.	Het uitstrooien van as is niet toegestaan op de natuurbegraafplaats. Het uitstrooien van as past ook niet binnen de planregels (artikel 1.45). Evenals het begraven van lichamen zijn de effecten van het bijzetten van urnen onderzocht in de Natuurtoets natuurontwikkeling Bonnenpolder (bijlage 13 bij de toelichting) en het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (bijlage 4 bij de toelichting). Voor een verdere beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar paragraaf 2.3 van de thematische beantwoording.	ongegrond
o	De komst van een natuurbegraafplaats is ook geen goede ruimtelijke ordening en heeft zeker geen meerwaarde voor Hoek van Holland en omstreken. In de eerste plaats is er geen goed openbaar vervoer en geen andere voorzieningen en de begraafplaats en de ceremonieruimte zijn alleen toegankelijk met de auto en ook niet of nauwelijks met de fiets vanwege de afstanden tot de bewoonde wereld. Het geeft ongetwijfeld meer uitstoot van stikstof en met dit gegeven wordt in de onderzoeken geen rekening gehouden. Hetzelfde geldt voor de komst van recreatieverkeer. Ook dat zal meer stikstofuitstoot geven.	Voor de beweegredenen om de natuurontwikkeling met het natuurbegraven mogelijk te maken op deze locatie en welke toegevoegde waarde de gemeente daaraan toekent, wordt verwezen naar paragraaf 2.1 van de thematische beantwoording. Voor wat betreft de effecten op het gebied van stikstof blijkt uit de bij het bestemmingsplan opgenomen onderzoeken dat het plan niet leidt tot overschrijding van daarvoor geldende grenswaarden. Er is rekening gehouden met de verkeersaantrekkende werking van de natuurbegraafplaats (en de landwinkel aan de Bonnenweg 50). Voor het overige zal de natuurontwikkeling in de Bonnenpolder niet leiden tot extra autoverkeer door recreanten, omdat er geen extra autoparkeerplaatsen worden aangelegd.	ongegrond
p	Het ophogen met grond levert ook vragen op. Waar komt die grond vandaan. Achter het bedrijf van reclamanten is ook grond	Naast de circa 270.000 m3 grond die vrijkomt uit het plangebied zelf, zal de overige grond worden aangevoerd van buiten het	ongegrond

	opgehoogd, maar dat betrof grond afkomstig uit het afvaldepot. Daarvan mag zeker geen sprake zijn.	plangebied. Omdat het hierbij gaat om natuurgrond, dient de grond aan bepaalde kwalificaties te voldoen. Deze kwalificaties zijn vastgelegd in het Besluit bodemkwaliteit, waar aan voldaan dient te worden.	
q	Ook voor wat betreft het waterpeil maken reclamanten zich zorgen en wensen zij ook bij deze zienswijze te betrekken. Het waterpeil van de Dwarshaak en de Haakwegsloot moet hetzelfde blijven zoals die nu is. Een gedeelte van de sloten is ook eigendom van de eigenaren aan de Dwarshaak.	Uit het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (paragraaf 5.2, bijlage 4 bij de toelichting) blijkt dat door het planvoornemen het waterpeil van de Dwarshaak en de Haakwegsloot niet wijzigen. De Dwarshaak en de Haakwegsloot vallen buiten de grens van het plangebied. Het peil in de Dwarshaak en Haakwegsloot is nu 0.48 m NAP en zal in de toekomst 0.48 m NAP blijven. Voor een verdere beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar paragraaf 2.3 van de thematische beantwoording.	ongegrond
r	Op 10 februari 2015 is de ontwikkelplankaart Oranjebonnen gemaakt en de gronden in de Bonnenpolder werden aangeduid als landschappelijk waardevol agrarisch gebied en ook de Korte Bonnen en de Lange Bonnen als agrarisch en licht recreatief gebruik. Het initiatief om een natuurbegraafplaats in de Bonnen- polder te realiseren past niet binnen de kaders die eerder werden vastgesteld en deed ook afbreuk. Het grasland dient als foerageergebied in stand te blijven en de natuurdoelen "bloemrijk grasland en nat schraalgrasland" dienen eveneens gehandhaafd te blijven. Het gebied dient dus open te blijven en dient niet bebost te worden.	Voor een algemene toelichting op de overwegingen en beweegredenen van de gemeente om op deze locatie medewerking te verlenen aan de natuurontwikkeling en het natuurbegraven, wordt verwezen naar paragraaf 2.1 en 2.2 van de thematische beantwoording, waarin het doorlopen proces en de inpasbaarheid natuurontwikkeling en het natuurbegraven worden toegelicht.	ongegrond
s	In 2015 is nog een Rekenkamerrapport opgemaakt over de gebiedsontwikkeling Oranjebuitenpolder en Bonnenpolder en de aanbevelingen zijn door de Raad overgenomen. Een kopie van dat raadsbesluit van Rotterdam wordt overgelegd als productie 1. Reclamanten verzetten zich dan ook tegen het ontwerpbestemmingsplan.	Hiervan nemen wij kennis.	n.v.t.

t	<p>De Oranjabonnen zijn nu open en worden door de bestemmingswijziging in ieder geval voor wat betreft het bos niet meer open.</p>	<p>Voor een algemene toelichting op de overwegingen en beweegredenen van de gemeente om op deze locatie medewerking te verlenen aan de natuurontwikkeling en het natuurbegraven, wordt verwezen naar paragraaf 2.1 en 2.2 van de thematische beantwoording, waarin het doorlopen proces en de inpasbaarheid natuurontwikkeling en het natuurbegraven worden toegelicht.</p> <p>Het totale natuurgebied inclusief duinbos is openbaar toegankelijk tussen zonsopgang en zonsondergang.</p>	ongegrond
u	<p>Voorts vindt er een bodemverstoring plaats door het natuurbegraven. Over grafdichtheid wordt in het bestemmingsplan niets geregeld. Het natuurbegraven kan een blijvend negatieve invloed hebben op de omgeving.</p> <p>Natuurbegraven zal een effect geven voor wat betreft de stikstof, fosfor, nitraat, ammoniak, magnesium en calcium. Door natuurbegraven mogelijk te maken zo dicht tegen een Natura 2000-gebied aan met alle geplande voorzieningen, is het Natura 2000-gebied onvoldoende beschermd.</p> <p>Recent zijn onderzoeken gedaan en duidelijk is dat natuurbegraven tal van chemische stoffen toevoegt, stoffen die niet in de schone natuur thuishoren. Ook medicijnresten horen niet thuis in dit gebied.</p> <p>Natuurbegraven versterkt de vervuiling met gemiddeld 26 ton stoffelijke overschotten per hectare en daarin zitten giftige siliconen, kwikvullingen, cadmium en minuscuul kleine hoeveelheden medicijnresten. Die zijn fataal voor het bodemleven en horen niet thuis in het grondwater.</p> <p>Reclamanten hebben een bedrijf en wonen ook op zeer dichte afstand van de plek waar het natuurbegraven mogelijk is.</p> <p>Natuurbegraven in de omvang zoals die nu gepland is, betekent een vervuilde omgeving. Het moge duidelijk zijn dat in het betreffende gebied medicijnresten, siliconen, cadmium en kwikvullingen volledig</p>	<p>In de Natuurtoets natuurontwikkeling Bonnenpolder (paragraaf 4.2, bijlage 13 bij de toelichting) is de impact van natuurbegraven op de bodemverstoring getoetst. Geconcludeerd wordt dat natuurbegraven geen wezenlijke negatieve effecten op de bodem heeft. Ook effecten door natuurbegraven op de instandhoudingsdoelen van Natura-2000 gebieden worden in de Natuurtoets natuurontwikkeling Bonnenpolder uitgesloten (hoofdstuk 4, bijlage 13 bij de toelichting).</p> <p>Uit onderzoek is bovendien geen meetbare vervuiling gebleken door medicijnen of andere stoffen die in de bodem (grond en grondwater) terechtkomen bij natuurbegraven (bijlage 4 bij de toelichting en bijlage 13 bij de toelichting). De gemeente deelt de mening dat natuurbegraven leidt tot een vervuilde omgeving niet. Sterker nog, de beoogde natuurontwikkeling met natuurbegraven zal juist leiden tot een natuurwinst en hogere natuurwaarden. Bovendien is er door de beoogde planontwikkeling sprake van een stikstofwinst ten opzichte van het huidige agrarische gebruik van de Bonnenpolder (paragraaf 4.3, bijlage 13 bij de toelichting).</p> <p>Voor een verdere beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen</p>	ongegrond

	<p>ongewenst zijn, zeer zeker omdat het slootwater ook gebruikt wordt bij de teelt van reclamanten. Het kennisinstituut Alterra heeft al de nodige onderzoeken gedaan en is van oordeel dat de betreffende stoffen niet in de natuur terecht mogen komen. Ook in het buitenland zijn er studies verricht naar de nadelige gevolgen van natuurbegraven.</p> <p>Ook is natuurbegraven gekoppeld aan wegsijpelende lijksappen onder de graven en het effect op het bodemleven en grondwater. Minieme medicijnresten kunnen grote schade aanrichten.</p>	naar paragraaf 2.3 en 2.4 van de thematische beantwoording.	
v	<p>Reclamanten zijn dan ook van mening dat het ontwerpbestemmingsplan zoals dat nu voorligt, niet door uw Raad dient te worden vastgesteld. Reclamanten wijzen op hun belangen. Die belangen bestaan uit het wonen ter plaatse in de directe nabijheid van de plek wat natuurbegraven gaat worden en ook hun bedrijf, zijnde een tuinbouwbedrijf, waar in de open grond radijs wordt geteeld. Voor die teelt hebben zij water nodig en dat water wordt deels onttrokken uit de sloten rondom het bedrijf. Het zal duidelijk zijn dat het natuurbegraven schadelijk is voor de bedrijfsvoering en reclamanten wensen dan ook dat natuurbegraven in ieder geval niet op de strook van 30 ha zoals die nu voorzien is, wordt gedaan. Het gebied is groot genoeg om het aan de andere zijde te doen en volstrekt onlogisch is het om dat zowat tegen het bedrijf van reclamanten te gaan doen. Reclamanten wensen dan ook niet akkoord te gaan met de huidige bestemming en verzetten zich daartegen. Zo nodig zullen reclamanten planschade gaan vorderen.</p>	In de beantwoording van de vorige punten is voldoende ingegaan op de effecten op de omgeving en de beweegredenen om de natuurontwikkeling en het natuurbegraven op de betreffende locatie mogelijk te maken.	ongegrond
(2 ^e brief, als aanvulling op de punten uit de zienswijze uit de eerste brief)			
w	<p>Reclamanten willen nog een tweetal punten aan de zienswijze toevoegen. Algemeen bekend is dat in Nederland te weinig landbouwgrond is en door deze bestemmingswijziging komt deze</p>	Buiten de nieuwe ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt, blijven grote delen van het plangebied de agrarische bestemming houden. De combinatie van agrarisch gebruik, natuur en recreatie die met dit	ongegrond

	landbouwgrond ook weer aan het areaal te ontvallen. Dit is geen goede ruimtelijke ordening en hier hadden de belangen op een andere wijze moeten worden afgewogen.	<p>bestemmingsplan mogelijk wordt gemaakt, sluit aan bij eerdere besluitvorming van de gemeente om het plangebied een meer gemengd karakter te geven. Meer hierover staat in paragraaf 2.1. van de thematische beantwoording.</p> <p>Ook in het provinciaal beleid komen de functies natuur en recreatie voor dit gebied duidelijk naar voren.</p> <p>Daarnaast wordt erop gewezen dat er geen sprake is van gedwongen vertrek van agrariërs. De gronden waarop de nieuwe ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt, zijn in handen van de initiatiefnemers of er zijn passende afspraken gemaakt om deze te verkrijgen. Ook met een aantal pachters die nog pachtovereenkomsten hebben in dit deel van het gebied, zijn of worden passende afspraken gemaakt.</p>	
x	Tenslotte wijzen reclamanten erop dat zij zelf ter plaatse hun eigen geteelde producten verkopen en zij lezen nu dat in het bestemmingsplan ook een plattelandswinkel is voorzien. Daargelaten dat zuivere detailhandel in gebieden als deze niet thuishoort, menen reclamanten dat een dergelijke verkoop naast hun aan-huisverkoop niet moet kunnen. Een dergelijke streekproductenwinkel is ook niet nodig voor de bestemmingen waar het hier om gaat.	<p>Zelfstandige detailhandel is inderdaad niet toegestaan in buitengebieden. De landwinkel waar reclamant op doelt, is de locatie Bonnenweg 50.</p> <p>De Hoeve Rijckevorsel wordt met het bestemmingsplan primair bestemd voor het natuur- en landschapsbeheer van het omliggende gebied. Daarbij kan ook gedacht worden aan informatie of educatie daarover.</p> <p>Om het recreatief gebruik van het gebied te ondersteunen, is ook de mogelijkheid opgenomen dat hier in ondergeschikte mate ruimte is voor horeca of detailhandel. De gemeente ziet dit als functies die, net als de verkoop van geteelde producten door reclamant, bijdragen aan de aantrekkelijkheid van het gebied.</p>	ongegrond
(3 ^e brief, als aanvulling op de punten uit de zienswijze uit de eerste twee brieven)			
y	Ter aanvulling op de eerdere twee zienswijzen nog de zienswijze zoals deze ook door de Stichting Natuurbegraafplaats is ingediend. Ik wil die zienswijze hier herhalen en maak die zienswijze ook tot de zienswijze van VOF Van der Knaap-Overkleeft.	Voor de beantwoording van dit punt, wordt verwezen naar de beantwoording van de zienswijze van de Stichting Natuurbegraafplaats. Deze is in deze Nota opgenomen als zienswijze 9.	Zie beantwoording van zienswijze 9
Conclusie			deels gegrond

	<p>Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de toelichting op het bestemmingsplan:</p> <p>De toelichting van het bestemmingsplan is aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over de medewerking aan en de inpassing van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven.</p> <p>Het Inrichtings- en beheerplan, dat als bijlage 2 bij de toelichting en als bijlage 4 bij de regels is opgenomen, is aangevuld met een nadere invulling van de wijze waarop de piëteitszone voor een afscherpende werking voor het natuurbegraven zorgt.</p>	
--	--	--

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Geground/Ongegrond
7.	actiegroep Zorgen om de Bonnen, Dwarshaak, Hoek van Holland		
a	Van de Bonnenpolder, een natuur en landschappelijk waardevol gebied is 128 ha aangekocht door Natuurbegraven Nederland bv (NBN). Het gaat om een bedrag van tussen de 12 en 15 miljoen euro.	Een groot deel van de door de actiegroep aangevoerde punten, komen aan bod in de thematische beantwoording in deze nota.. Voor een uitgebreidere beantwoording wordt naar de thematische beantwoording verwezen.	n.v.t.
b	Bewoners, tuinders, boeren, natuurliefhebbers, Hoekenezen en andere belanghebbenden maken zich ernstige zorgen. Er is een enquête onder de bevolking gehouden waarbij 68% tegen natuurbegraven gestemd heeft, er is een petitie en een negatief advies door de gebiedscommissie ingediend. Er is veel contact tussen alle partijen, de stichting "Natuurbegraafplaats-waarom- niet" en de gemeente Rotterdam. Er zijn 10 bezorgde vragen opgesteld:	Hierna wordt beknopt op de verschillende onderwerpen ingegaan. Mede naar aanleiding van deze zienswijze, is de toelichting van het bestemmingsplan aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording met betrekking tot de uitgangspunten die voor het natuurbegraven in de regels zijn vastgelegd.	n.v.t.
c	1. Over hoeveel graven hebben we het? De wens van NBN was 34.000, NBN zegt momenteel 10.000. Ter vergelijking ; het Normandy American Cemetery and Memorial is 9,387 groot.	De maximale aantallen voor het natuurbegraven zijn vastgelegd in de planregels (artikel 10.3, lid a). Hierin is vastgelegd dat maximaal 10.000 natuurgraven zijn toegestaan, met dien verstande dat niet meer dan 10% van het oppervlak voor natuurbegraven (met aanduiding 'specifieke vorm van natuur – duinbos' en 'specifieke vorm van natuur – natuurbegraven in de polder') daadwerkelijk wordt gebruikt voor het feitelijk graven van natuurgraven.	ongeground
d	2. Hoeveel ruimte is daar voor nodig? De wens van NBN was 80 ha, NBN zegt momenteel 30ha. Intensief 'natuurbegraven' met dergelijke grote dichtheden heeft enorme versturende gevolgen voor de oppervlakte. Onderzoeksadviezen worden genegeerd en begraven op een dergelijke manier is allerminst natuurlijk.	Het natuurbegraven zal verspreid over 30 hectare binnen de functieaanduidingen 'specifieke vorm van natuur – natuurbegraven in het duinbos' en 'specifieke vorm van natuur – natuurbegraven in de polder' plaatsvinden. Het natuurbegraven vindt plaats verspreid over tijd en ruimte. In de Natuurtoets natuurontwikkeling Bonnenpolder (paragraaf 4.2, bijlage 13 bij de toelichting) is onderzocht hoe groot de bodemverstoring door natuurbegraven is. Op basis daarvan wordt geconcludeerd dat bij (natuur)begraven altijd een zekere	geground

		<p>mate is van bodemverstoring, maar dat geen sprake is van verstoring van de bodem, in die zin dat de verstoring leidt tot negatieve effecten. De gemeente wijst hierbij op het feit dat de bodem binnen het plangebied geen beschermde status heeft.</p> <p>Bovendien zal worden begraven volgens een Werkprotocol, waarin leidende principes staan voor het maken van een natuurgraf. Dit Werkprotocol is bij de vaststelling als bijlage bij de regels aan het plan toegevoegd en in artikel 10 is een koppeling met onderdelen van het Werkprotocol gelegd.</p>	
e	<p>3. Hoe diep worden de graven? Een graf dient minimaal 105cm diep te zijn, vanwege het hoge grondwaterpeil moet er tot een 250cm worden opgehoogd. Het authentieke karakter van de polder zal voor eeuwig worden begraven. Voor 20ha zijn 12.500 vrachtwagenritten aanvoer nodig. De andere helft van de grond wordt uit het grasland afgegraven. De gevolgen zijn zeer ingrijpend.</p>	<p>Het Besluit op de lijkbezorging stelt eisen aan de minimale diepte van het begraven van lichamen ten opzichte van het maaiveld (minimaal 65 cm) en aan de afstand tussen de onderkant van een graf en de gemiddeld hoogste grondwaterstand (minimaal 30 cm) ter plekke van het natuurbegraven (artikel 5, lid 2 en 4).</p> <p>Initiatiefnemers zijn verplicht zich hieraan te houden. Om te voldoen aan de Wet op de lijkbezorging zal het duinbos met gemiddeld 2,25 m worden opgehoogd. De effecten hiervan zijn zorgvuldig onderzocht in de Natuurtoets natuurontwikkeling Bonnenpolder (Supplement berekening stikstofdepositie, bijlage 13 bij de toelichting) en het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (hoofdstuk 5, bijlage 4 bij de toelichting).</p>	ongegrond
f	<p>4. Wat wordt er eigenlijk begraven? De 'natuurbegraafsector' meet breed uit hoe 'natuurvriendelijk' zij te werk gaat. Welke kleding mag de dode dragen, welke kist wordt gebruikt? Maar hoe het zit met het stoffelijk overschot zelf, daarover zwijgt de sector. De problemen zullen ontstaan vanuit de mens zelf; medicijnen, chemo, kwik, lood, cadmium, conserveermiddelen, alles komt in de grond en uiteindelijk in het grond- en oppervlaktewater.</p>	<p>In de planregels (artikel 1.45) is vastgelegd dat bij natuurbegraven zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van onbehandelde en/of onbewerkte natuurlijke materialen. De stoffen die vrijkomen door ontbinding van een lichaam en de effecten hiervan op de bodem en het grond- en oppervlakteater zijn onderzocht in de Natuurtoets natuurontwikkeling Bonnenpolder (paragraaf 4.2, bijlage 13 bij de toelichting) en in het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (paragraaf 5.1.3, bijlage 4 bij de</p>	ongegrond

		toelichting). Uit deze onderzoeken blijkt dat er geen sprake is van een meetbare vervuiling door stoffen die in de bodem (grond en grondwater) terecht komen bij natuurbegraven.	
g	5. Is het realistisch om de functies begraven, agrarische activiteiten en recreëren met elkaar te combineren? Allerm minst, recreëren op een graf en tussen een rouwstoet of plechtigheid is voor beide partijen niet prettig. De huidige agrarische activiteiten zullen moeten stoppen, ontslag voor de boeren. Het gebied zal een begraafplaats worden, geen natuurgebied.	<p>De omvang van het aaneengesloten natuurgebied met natuurlijke en recreatieve waarden dat hiermee, in aansluiting op het Staelduinse Bos ontstaat, is dusdanig groot en divers dat de gemeente verwacht dat ieder hier, mede door de aanleg van de piëteitszone, op een voor hem of haar prettige wijze gebruik van kan maken.</p> <p>Daarnaast wordt erop gewezen dat er geen sprake is van gedwongen vertrek van agrariërs. De gronden waarop de nieuwe ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt, zijn in handen van de initiatiefnemers of er zijn passende afspraken gemaakt om deze te verkrijgen. Ook met een aantal pachters die nog pachtovereenkomsten hebben in dit deel van het gebied, zijn of worden passende afspraken gemaakt.</p> <p>Mede naar aanleiding van deze zienswijze, is de toelichting van het bestemmingsplan aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over de inpasbaarheid van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven.</p>	gegrond
h	6. Tienduizend graven in een gebied waar de tuinbouw water onttrekt voor hun gewas, is dat verstandig? Onderzoek van Alterra wijst uit dat het besproeien van consumptiegewassen met water van nabij een begraafplaats zoveel mogelijk vermeden zou moeten worden. De tuinder komt dus in de problemen, die is afhankelijk van dit water. Het is ethisch onverantwoord, niemand wil groente van op of naast een begraafplaats.	Uit het desbetreffende onderzoek (Alterra, 2009; Honing et al., 1988) is geen meetbare vervuiling gebleken door medicijnen of andere stoffen die in de bodem en het grond- en oppervlaktewater terecht komen. Voor een verdere beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar paragraaf 2.3 van de thematische beantwoording.	ongegrond

i	<p>7. Wat blijft er over van het landschappelijk waardevol en agrarisch gebied? Het gebied wordt deels begraven en afgegraven, dieren zullen vertrekken, de authentieke status en cultuur zal niet meer te herkennen zijn. Dit is strijdig met het ontwikkelplan. De polder zou eigenlijk net als Midden Delfland beschermd moeten worden i.p.v. hier mensen massaal te gaan begraven.</p>	<p>Voor dit punt wordt verwezen naar paragraaf 2.2. van de thematische beantwoording over de landschappelijke inpassing. Het Inrichtings- en beheerplan Natuur in de Bonnen (bijlage 4 bij de regels) legt gedetailleerd vast hoe de natuurontwikkeling en het natuurbegraven op passende wijze worden ingericht. Daarbij wordt zowel aansluiting gezocht bij de karakteristiek van het Staelduinse Bos enerzijds en het open polderlandschap anderzijds. Op deze manier wordt op een landschappelijk passende wijze invulling gegeven aan de beleidsdoelstelling om de polder met de ontwikkeling van natuur en recreatie tot een meer gemengd gebied te maken.</p>	ongegrond
j	<p>8. Begraven als commerciële activiteit, wie draalt er op de lange termijn op voor de gevolgen? Na 30 jaar gedane zaken zullen de investeerders met gevulde zakken vertrekken, de samenleving krijgt een waardeloos stuk grond terug en zal uiteindelijk de boel moeten saneren.</p>	<p>Vereniging Natuurmonumenten, Stichting Zuid-Hollands Landschap en Natuurbegraven Nederland (NBN) zijn de gezamenlijke initiatiefnemers achter de natuurontwikkeling en het natuurbegraven. Gelet op de eeuwigdurende grafrust bij natuurbegraven, is deze activiteit eindig op het moment dat het maximum aantal graven is bereikt. Diezelfde eeuwigdurende durende grafrust garandeert ook dat het gebied ook daarna als natuur in stand wordt gehouden.</p> <p>Natuurbegraven Nederland is eigenaar van de natuurbegraafplaats en voert het beheer in nauwe afstemming met Zuid-Holland Landschap uit. Na de laatste natuurbegrafenis gaat zowel het eigendom als het beheer over naar Zuid-Holland landschap. Zuid-Hollands Landschap is ook de natuurbeheerder van het omliggende natuurgebied.</p>	ongegrond
k	<p>9. Wat blijft er over van de publieke doelstellingen in het ontwikkelplan? Er is nauwelijks ruimte voor de doelstellingen en al helemaal niet voor het aanbod van NBN om ideeën van bewoners te willen inpassen.</p>	<p>Voor een algemene beantwoording op het doorlopen proces, de positie van het Ontwikkelplan daarin en de overwegingen en besluiten die daarna zijn genomen, wordt verwezen naar paragraaf 2.1 van de thematische beantwoording.</p>	ongegrond

I	<p>10. Wat schiet de Hoekenees hiermee op? Als je het ze vraagt zullen zij antwoorden: "niets". Ze hebben groot gelijk, het gebied is populair door zijn huidige authentieke uitstraling, men wil deze niet verliezen. Extra wandel en fietspaden zijn welkom, maar niet in combinatie met een mega natuurbegraafplaats. Conclusie: Natuurbegraven past niet binnen de doelstellingen van het huidige ontwikkelplan. Het heeft hier geen toegevoegde waarde. Het verstoort het gebied enorm, de Hoek zal slechts bekend staan vanwege de reis naar Engeland en de reis naar het hiernamaals. Maakt geld alles toelaatbaar?</p>	<p>Voor een algemene toelichting op de overwegingen en beweegredenen van de gemeente om op deze locatie medewerking te verlenen aan de natuurontwikkeling en het natuurbegraven, wordt verwezen naar paragraaf 2.1 en 2.2 van de thematische beantwoording, waarin het doorlopen proces en de inpasbaarheid natuurontwikkeling en het natuurbegraven worden toegelicht.</p>	<p>ongegrond</p>
	<p>Conclusie Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het bestemmingsplan: Het Werkprotocol beheer en gebruik conform de Wet natuurbescherming is als bijlage bij de regels opgenomen en in artikel 10 is een koppeling gelegd met onderdelen van dit Werkprotocol.</p> <p>Het Inrichtings- en beheerplan Natuur in de Bonnen, dat als bijlage 2 bij de toelichting en als bijlage 4 bij de regels is opgenomen, is aangevuld met een nadere invulling van de wijze waarop de piëteitszones voor een afscherpende werking voor het natuurbegraven zorgt.</p> <p>De toelichting van het bestemmingsplan is aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over de medewerking aan, de inpassing van, en de bestemmingsregeling voor de natuurontwikkeling en het natuurbegraven.</p>	<p>deels gegrond</p>	

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegron/Ongegrond
8.	Reclamant 8		
a	<p>Met veel belangstelling heb ik de info avond gevolgd over het bestemmingsplan Oranjebonnen. Ik ben verheugd dat dit gebied niet volgebouwd wordt, maar dat het hoofddoel natuurontwikkeling is.</p> <p>Echter om dit doel te bereiken zijn mijns inziens een aantal wijzigingen in het plan nodig. In de eerste plaats met betrekking tot de natuur begraafplaats.</p> <p>Zelf woon ik over de dijk en zit om verschillende redenen niet te wachten op een kerkhof in de polder.</p>	Deze inleidende beschrijving wordt voor kennisgeving aangenomen. De inhoudelijke beantwoording van de zienswijze volgt bij de volgende punten.	n.v.t.
b	<p>GEEN KERKHOF IN DE BONNENPOLDER:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Geen prettig idee, gevoel dat het gaat spoken. 2. Het gaat ten koste van polder, alles vol planten met bomen gaat ten koste van weidsheid, het oorspronkelijke karakter, bepaalde vogels en planten die in weiden willen zijn. 3. We wonen met teveel mensen in de randstad om iedereen te begraven, promoot cremen of resomeren. 	<p>Voor de beantwoording van deze punten wordt verwezen naar de thematische beantwoording in paragraaf 2.1 en 2.2. Daar is uitgebreid ingegaan op de overwegingen van de gemeente om medewerking te verlenen aan dit initiatief en de beoordeling van de inpasbaarheid in de polder.</p> <p>Mede naar aanleiding van deze zienswijze, is de toelichting van het bestemmingsplan aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over het doorlopen proces en de inpasbaarheid van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven.</p>	gegrond
c	<p>ALS TOCH PERSE MOET DAN VOORWAARDEN</p> <p>Ik hoop echt dat kerkhof vermeden kan worden, als het toch doorgang vindt. Dan moet het aantal parkeerplaatsen tot een absoluut minimum beperkt worden. Als mensen zo graag in de natuur begraven willen worden, laat de nabestaanden dan met het OV of de fiets en carpool daarheen komen. Elke parkeerplaats is er 1 te veel.</p>	Het bestemmingsplan kent een regeling dat bij bouwplannen in voldoende parkeergelegenheid moet worden voorzien op eigen terrein. Het inrichtingsplan van de natuurbegraafplaats heeft daarvoor parkeerplaatsen ingetekend staan aan de rand van het duinbos. Omdat het hier gaat om een bosparkeerplaats met een natuurlijke inrichting, zal deze slechts beperkt in het zicht liggen vanaf het Bonnenpad.	ongegron

d	<p>Kassen</p> <p>Ten tweede met betrekking tot het zogenaamde " SANEREN " van Kassen. Ik gruwel om dit hier te typen. Als tuindersdochter ben ik geboren en getogen in Den Hoorn aan de Harnaskade. Daar zijn tot mijn zeer grote verdriet alle tuinders opgeofferd aan de provincie. De helft van het dorp is geannexeerd door Delft. En is gruwelijk lelijk geworden.</p> <p>Nu woon ik 5 jaar in het Westland en ben ik bang dat het hier dezelfde kant op dreigt te gaan. Ik snap al niet dat jullie de bovenstaande term hanteren. Saneren doe je bij iets wat ongezond is om het gezond te maken. Dat is bij de kassen niet aan de orde. Het Westland en Hoek van Holland oorspronkelijk ook. Het is niet voor niets dat de meeste Hoekenezen zich meer verbonden voelen met het Westland dan met Rotterdam.</p> <p>Het Westland en Nederland als geheel zou veel trotser moeten zijn op onze tuinders. Wat we hier bereiken is van ongelooflijke klasse. Op zo' n klein stuk land zo' n enorme productie bereiken met oog voor milieu door minimaal gebruik van schadelijke stoffen en door hergebruik van wat er. Daar is geen sanering voor nodig.</p>	<p>Voorop gesteld word dat de sanering van glastuinbouw in het plangebied plaatsvindt op vrijwillige basis.</p> <p>Hoewel er vanuit de provincie een zeer streng regime geldt voor nieuwe glastuinbouw en uitbreiding van glastuinbouw, wat beide uitsluitend binnen aangewezen glastuinbouwgebieden plaats mag vinden, geldt voor bestaande glastuinbouwbedrijven dat zij niet worden beperkt in hun planologische mogelijkheden.</p> <p>Overigens is de sanering van de kassen aan de Bonnenweg 30 niet meer opgenomen in het vast te stellen bestemmingsplan. Zie voor verdere uitleg hierover de thematische beantwoording in paragraaf 2.6.</p>	ongegrond
e	<p>Natuur</p> <p>Tenslotte hou het hoofddoel Natuur creëren steeds voor ogen. Ik zie dat dit tussen het oorspronkelijke plan zoals op de website en het plan wat nu is gepresenteerd al heel erg heeft ingeboet door allerlei neven activiteiten. Natuur met oog op balans in omgeving.</p>	<p>Voor dit punt wordt verwezen naar de thematische beantwoording in paragraaf 2.1 van deze nota. Hierin is het proces in aanloop naar dit bestemmingsplan beschreven, waarin ook aan de orde komt welke overwegingen de gemeente heeft gehad om, met het oog op de beoogde natuurontwikkeling, mee te werken aan de ontwikkeling van een natuurbegraafplaats.</p>	ongegrond
f	<p>Ik hoop dat uw mijn hartenkreten ter harte neemt en het plan optimaliseert. Vol vertrouwen zie ik dit tegemoet.</p>	<p>Mede naar aanleiding van deze zienswijze, is de inpasbaarheid van de natuurbegraafplaats nader gemotiveerd in de toelichting.</p>	gegrond
	<p>Conclusie</p> <p>Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de toelichting op het bestemmingsplan:</p> <p>De toelichting van het bestemmingsplan is aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over het doorlopen proces voor en de inpasping van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven.</p>		deels gegrond

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegronnd/Ongegrond
9.	Stichting Natuurbegravingen- waaromniet.nl		
a	<p>De begraafplaats voorop</p> <p>Centraal staat de kwestie of met de realisatie van de beoogde natuurbegraving sprake is van een goede ruimtelijke ordening (Wro). Het gaat dan, met het realiseren van een begraafplaats, om de vraag of het is toegestaan om daarmee af te wijken van de doelstelling om het gebied in te richten voor natuur en recreatie en daarvoor geldende doeleinden. In geval van natuur is straks de wet op de natuurbescherming leidend, in geval van de begraafplaats de wet op de lijkbezorging, wetgeving met dwingend recht. Voor een begraafplaats geldt het laatste, de wet op de lijkbezorging. Het is ook deze wetgeving die overal in de plannen als de geldende wetgeving wordt aangehouden. Een gravend zoogdier zal niet meer vrij in de grond mogen graven. De begraafplaats wordt straks dagelijks op grafverstoringen gecontroleerd. De holen zullen worden gedicht door eerst de beheerders namens Natuurbegravingen Nederland BV en daarna door de boswachter, die daarmee tot in lengte van jaren de rol krijgt van begraafplaatsonderhoudsmedewerker, de stoffelijke overschotten liggen immers omstreeks 65 cm onder de grond. Zou een medewerker dit doen met de wet natuurbescherming als leidende wetgeving dan zou de medewerker strafbaar zijn (o.a. par. 3.2 art. 3.5.2 en art. 3.5.4 wet natuurbescherming). Maar dat is niet de wetgeving die gevolgd wordt. De wet op de lijkbezorging is straks leidend, dus is hier 'eeuwig' zo niet decennia lang, geen sprake van 'nieuwe natuur', maar van een nieuwe (natuurlijk ingerichte) begraafplaats en dus ook niet van recreatie.</p> <p>Het nalaten van toezicht op de grafgruften is strafbaar, dat is de</p>	<p>Hieronder wordt kort op de zienswijze van de Stichting gereageerd. Voor een uitgebreide beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 2 van deze nota.</p> <p>De Stichting stelt dat de Wet op de lijkbezorging conflicteert met de Wet natuurbescherming en stelt dat natuurbegraving ten koste gaat van de natuur. Uit de conclusies van de natuurtoets blijkt dat de Wet natuurbescherming de uitvoerbaarheid van het plan niet in de weg staat. Initiatiefnemers zijn te allen tijde verplicht om aan de Wet natuurbescherming te voldoen. De Wet natuurbescherming is van groot belang en van toepassing op onder andere de zorgplicht en de soortenbescherming. In dat kader zal bovendien worden gewerkt volgens het Werkprotocol, waarvan bij vaststelling onderdelen aan de regels worden gekoppeld.</p> <p>De grafgruften in het kader van de Wet op de lijkbezorging betreft</p>	ongegrond

	<p>wetgeving die ook straks leidend zal blijven. De wetgeving conflicteert, de natuur moet wijken, dus is derhalve een begraafplaatsvoorziening niet inpasbaar in dit ontwerpbestemmingsplan en dient daarom eruit te worden verwijderd. De slogan van Natuurbegraven Nederland BV dat 'de natuur voorop staat' is een slogan met marketing redenen en ook om u in uw rol van wetgever te misleiden. In de praktijk is het gewoon een natuurlijk ingerichte begraafplaats, waar primair wordt begraven, de rest is marketing.</p> <p>Gravende zoogdieren zoals de vos kunnen een begraven stoffelijk overschot ruiken, zeker als Natuurbegraven Nederland BV de minimale diepte (65 cm) waarop een in een lendendoek gewikkeld stoffelijk overschot wordt begraven aanhoudt zoals blijkt uit Bijlage 4 in de Toelichting in o.a. afbeelding 4.7 op blz. 37. Dit is onwenselijk en onzorgvuldig. Zoogdierexperts houden een diepte aan van 1.80 meter grond op het stoffelijk overschot als veilige afstand, waardoor zoogdieren niet meer bij het stoffelijke overschot zullen komen. Een vos graaft tot 1.20 meter.</p>	<p>voorschriften over het al dan niet mogen ruimen van een graf (artikel 31). De daar bedoelde grafurust heeft geen betrekking op gravende zoogdieren, mocht daar al sprake van zijn. Mogelijke grafschending waar de Stichting op doelt (artikel 149 Wetboek strafrecht) betreft het opzettelijk vernielen van een natuurgraf. Het gaat dus niet om eventuele door dieren aangerichte schade aan of in nabijheid van een graf. Door de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State is in de procedure voor natuurbegraafplaats Huis ter Heide (uitspraak ECLI:NL:RVS:2020:2913 AbRS, 9 december 2020) uitgesproken dat het plan in zoverre geen negatieve gevolgen teweegbrengt voor de natuur in het plangebied.</p> <p>Mochten er in de toekomst gravende dieren voorkomen in het plangebied, dan zijn geen feitelijke effecten te verwachten. Bij initiatiefnemers zijn geen situaties bekend waarbij zoogdieren gericht graven naar lichamen. Wat betreft de diepte van begraven, blijkt uit het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (bijlage 4 bij de toelichting) dat wordt voldaan aan de minimale begraafdiepte die het Besluit op de lijkbezorging oplegt. In de procedure voor Natuurbegraafplaats Landgoed Jachtslot de Mookerheide (uitspraak AbRS ECLI:NL:RVS:2019:1264, 17 april 2019) is door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geoordeeld dat op basis hiervan voldoende rekening wordt gehouden met gravende dieren.</p>	
b	<p>Het terugdringen van de stikstofuitstoot</p> <p>Zoals u weet grenst het plangebied voor wat de Bonnenpolder betreft aan een kwetsbaar Natura 2000 gebied Solleveld & Kapittelduinen (Staelduinen), gelegen in de gemeente Westland.</p>		

	<p>1. De enorme stikstofuitstoot die het inrichten van een begraafplaats en in het bijzonder een stuk laaggelegen land als de Bonnenpolder met zich meebrengt door het ophogen en afgraven (uitsluitend ingezet om een begraafplaats in te kunnen richten en bovendien een uniek cultuurlandschap vernietigend) kunt u eenvoudig voorkomen door een begraafplaats niet toe te staan. Met het verwijderen van de begraafplaats uit het ontwerpbestemmingsplan draagt u substantieel bij aan het elders mogelijk maken van veel noodzakelijkere andere economische activiteiten zoals woningbouw.</p> <p>2. U verdedigt zich tegen andere belanghebbenden (Toelichting bijlage 15 Overlegreacties 3 en 9) door hen een afname van de stikstofdeposito's te schetsen.</p> <p>a. Echter hierin zijn niet alle belastende stikstofuitstoot vergrotende handelingen van de toekomstige begraafplaats meegenomen. De berekening is daarmee niet volledig, omdat o.a. uitgegaan wordt van een door Natuurbegraven Nederland BV gewenst aantal begrafenissen per jaar en niet van de maximale capaciteit aan begrafenissen. Door uit te gaan van een gewenst aantal begrafenissen is handhaven bij voorbaat onmogelijk. Hier dienen toetsbare aantallen te worden genoemd.</p>	<p>De stikstofdepositie als gevolg van de ontwikkeling van de natuurontwikkeling met natuurbegraafplaats is berekend met behulp van de AERIUS Calculator. Deze berekening laat zowel voor de aanleg- als de gebruiksfase een aanzienlijke afname van de stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden zien ten opzichte van het huidige agrarische gebruik van de Bonnenpolder. De bijdrage van de natuurontwikkeling met natuurbegraafplaats is een afname van 7 mol N/ha/jaar. Details van de berekening en de resultaten zijn te vinden in de Natuurtoets natuurontwikkeling Bonnenpolder (Supplement berekening stikstofdepositie, bijlage 13 bij de toelichting). Waar nodig is de stikstofberekening geactualiseerd.</p> <p>a. In de Natuurtoets natuurontwikkeling Bonnenpolder (paragraaf 4.3, bijlage 13 bij de toelichting) zijn de gevolgen van stikstofdepositie als gevolg van de natuurontwikkeling en natuurbegraven zorgvuldig beoordeeld. In de aangepaste stikstofberekening is voor de natuurbegraafplaats uitgegaan van 134 verkeersbewegingen per dag (op basis van 2 ceremonies per dag). Hiermee is dus in het aangepaste stikstofonderzoek niet meer gerekend met het gemiddeld aantal verwachte begrafenissen per jaar en de bijbehorende verkeersbewegingen, maar met een worst-case inschatting van het aantal verkeersbewegingen per jaar. Een strikte regulering van het maximaal aantal begrafenissen per jaar is niet nodig. Zie ook de thematische beantwoording in paragraaf 2.5.</p>	<p>ongegrond</p> <p>ongegrond</p>
--	---	--	-----------------------------------

	<p>b. Wanneer iemand sterft en begraven moet worden is niet te voorzien. De gemeente laat na om het aantal grafrechten dat per jaar verkocht gaat worden te reguleren. Omdat de stikstofuitstoot zo afhankelijk is van het aantal begrafenissen en dit aantal niet van te voren te bepalen is, is de berekening geen maatstaf voor de toelaatbaarheid van de inrichting. Het toeval bepaalt straks of de toelaatbare stikstofdeposito's worden overschreden. Dit is geen zorgvuldige ruimtelijke ordening. Nu u dat niet doet hoort de maximale capaciteit aan begrafenissen in de berekening aangehouden te worden, ook voor de stikstofberekening.</p>	<p>b. Het is onjuist dat de berekende afname van stikstofdepositie op toevalligheden is gebaseerd. De gemeenteraad is van mening dat het aantal te verwachten begrafenissen, welke verspreid plaatsvinden over tijd en ruimte, goed is onderbouwd. Mede op grond van jurisprudentie met betrekking tot dit bezwaar wordt een stikte regulering van het maximaal aantal begrafenissen niet nodig geacht.</p>	<p>ongegrond</p>
	<p>c. Een negatief stikstofsaldo is gewoon op toevallige omstandigheden gebaseerd. Daar hoort - nu de Raad van State de PAS regeling heeft afgewezen - een veel bredere discussie bij waarbij economische belangen en een behoefteanalyse plaats krijgen. De Raad van State wil heel concrete afspraken over stikstof. Daarvan is hier in het geheel geen sprake.</p>	<p>c. Voor de beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar de beantwoording van zienswijze 2, b van de Stichting.</p>	<p>ongegrond</p>
	<p>d. Bovendien is er al een natuurbegraafplaats in uw gemeente, nl. Hofwijk. Van een run op natuurbegraafplaatsgraven is geen sprake. Er is geen behoefte zolang de marketingmachine van Natuurbegraven Nederland BV niet op gang is gebracht. Er is wel dwingende behoefte aan woningbouw. Gebruik het extra gunstige stikstofuitstoot-saldo bij realisatie van dit bestemmingsplan dan zonder de begraafplaats. Daarover later meer.</p>	<p>d. Het initiatief dat de initiatiefnemers aan de gemeente hebben voorgelegd is natuurontwikkeling met natuurbegraven. Initiatiefnemers hebben dat als één plan gepresenteerd. De gemeente heeft het plan daarop in zijn totaliteit beoordeeld en na een uitgebreid proces en diverse aanpassingsrondes geschikt bevonden om in dit bestemmingsplan mogelijk te maken. Meer daarover in paragraaf 2.1 en 2.2. van de thematische beantwoording. Hoewel een begraafplaats formeel niet als stedelijke ontwikkeling wordt aangemerkt waar in het kader van het bestemmingsplan de behoefte van aangetoond hoeft te worden, hebben de initiatiefnemers hun plan logischerwijs gebaseerd op</p>	<p>ongegrond</p>

	<p>e. De druk op de samenleving na de uitspraak van de Raad van State inzake PAS waarin de stikstofuitstoot 'later kon worden verrekend' was er nog niet toen Natuurbegraven Nederland BV dit kostbare landschap, een stilteplek in de Rijnmond, aankocht. Een potentiële biologische tuin voor de stad. Nu deze druk er nadrukkelijk wel, is vraagt dit om een nieuwe afweging in de gemeenteraad en samenleving van de Rijnmond.</p> <p>f. In de stikstofberekening wordt een onterechte vergelijking gemaakt met de gangbare landbouw. Hier zou een vergelijk gemaakt moeten worden met de stikstof neutrale biologische landbouw om een reëel beeld te schetsen waar tussen gekozen kan worden. De uitkomst laat zich raden en is in werkelijk alle opzichten goed voor de stad en regio.</p> <p>g. In het rapport van Waardenburg (Toelichting bijlage 13 Natuurtoets bladzijde 26) wordt het Programma Aanpak Stikstof (PAS) als leidend aangehouden terwijl de Raad van State dit programma als niet langer geldend ter zijde heeft geschoven. De natuurtoets is op dit punt achterhaald en niet langer geldig. Het dient opnieuw geschreven te worden, aangezien de nieuwe omstandigheden verstrekende gevolgen kunnen hebben op Natura</p>	<p>trends en verwachtingen rondom de vraag naar natuurbegraven.</p> <p>e. Zoals bij punt b.1 van deze zienswijze is beantwoord, wordt met de natuurontwikkeling en het natuurbegraven stikstofruimte gecreëerd. Ook na het wegvallen van de PAS is en blijft dus sprake van een uitvoerbaar project, waarmee zelfs nog stikstofruimte overblijft. Daarmee is de vraag of de gemeente na het wegvallen van de PAS nu een andere standpunt heeft ten aanzien van deze ontwikkeling niet aan de orde.</p> <p>f. Om de stikstofdepositie van de natuurontwikkeling en natuurbegraven te berekenen is een stikstofberekening uitgevoerd, waarbij de beoogde plannen zijn beoordeeld ten opzichte van het huidige landgebruik. Alle agrarische activiteiten die binnen het plangebied vallen, zijn meegenomen in de berekening voor het bepalen van de huidige emissies (Supplement berekening stikstofdepositie, bijlage 13 bij de toelichting). Het is onjuist dat er een onterechte vergelijking is gemaakt en dat de verschilberekening van de stikstofdepositie zou moeten worden uitgevoerd aan de hand van stikstofneutrale biologische landbouw. Stikstofneutrale biologische landbouw komt niet overeen met de huidige situatie binnen het plangebied.</p> <p>g. Het is onjuist dat de Natuurtoets achterhaald is. De stikstofdepositie als gevolg van de natuurontwikkeling en de natuurbegraafplaats is in april 2020 berekend met behulp van de op dat moment nieuwste versie van de AERIUS Calculator (31 maart 2020). Ten behoeve van de vaststelling van het bestemmingsplan is een nieuwe berekening gemaakt met de nieuwste AERIUS Calculator (15 oktober 2020). De AERIUS Calculator die is gebruikt is een rekentool die op grond van de Wet</p>	<p>ongegrond</p> <p>ongegrond</p> <p>ongegrond</p>
--	---	---	--

<p>2000 gebieden. In 2020 nog uitgaan van de PAS is onzorgvuldig.</p> <p>h. De Aeries berekening in het voornoemde rapport van Waardenburg is van recentere datum maar onvolledig. Het gaat uit van een gewenste hoeveelheid stoffelijke overschotten per jaar (250) terwijl in de toelichting bijlage 2 (Inrichtings- en beheerplan blz. 30) uitgegaan wordt van 250 tot 350 en ook daar niet van de maximale hoeveelheid, terwijl de te verwachten hoeveelheid ter aarde bestellingen gemakkelijk hoger kan worden. Op het 'voorbeeld' project Heidepol zouden de natuurgraven in 40 (tot 60) jaar gebruikt worden, terwijl ze naar verwachting binnen 10 jaar verkocht zijn en daarmee de exploitatietijd van het eerste 'perceel' dichter bij 20 dan bij 30 jaar ligt. Het aantal begrafenissen per jaar ligt dus eerder 30 tot 50% hoger en de totale tijd is veel korter dan gesuggereerd. Zeker nu zowel het Zuid-Hollands landschap als natuurmonumenten natuurbegraven (gaan) promoten, wat bij Heidepol (eerst) niet het geval was, ligt een snellere verkoop in de verwachting. Niet een slag in de lucht zou uitgangspunt moeten zijn maar de maximale capaciteit van de te bouwen ceremonieruimte (geen 250 begrafenissen maar minimaal 500 begrafenissen per jaar).</p> <p>Ook de berekening over de verkeersdruk geeft geen reëel beeld passend bij een ceremonieruimte van 900 m². Geen 52 auto's per dag maar minimaal 2 begrafenissen x 80 auto's per dag.</p>	<p>natuurbescherming is voorgeschreven als te gebruiken rekenmodel voor de berekening van de stikstofdepositie van plannen. In het geval van de natuurontwikkeling en de ontwikkeling van een natuurbegraafplaats is geen sprake van een toename van stikstofdepositie ten opzichte van de referentiesituatie en is geen gebruik gemaakt van de PAS regeling.</p> <p>h. De bewering van de Stichting dat het aantal natuurbegravenissen op Natuurbegraafplaats Heidepol, welke als vergelijking wordt aangehaald, vele malen hoger ligt dan werd verwacht, is onjuist. Op basis van ervaringscijfers en het aantal verkochte grafrechten is het aantal natuurbegravenissen per jaar ingeschat op gemiddeld 250 begravingen per jaar, verspreid over 30 hectare. Uit de cijfers op een vergelijkbare natuurbegraafplaats, natuurbegraafplaats Heidepol, blijkt dat sinds de opening in 2012 ongeveer 1.800 mensen zijn begraven. Dit ligt onder de verwachting waarmee in het bestemmingsplan 'Oranjabonnen' rekening is gehouden. Er is geen reden om aan te nemen dat een snellere verkoop van natuurgraven in de Bonnenpolder wordt verwacht. Voor de verdere beantwoording van dit punt en de relatie wat daarvan in een bestemmingsplan geregeld moet worden, wordt verwezen naar paragraaf 2.5 van de thematische beantwoording.</p> <p>De Stichting stelt dat de verkeersdruk onjuist is en niet past bij een ceremonieruimte van 900 m². Binnen het bestemmingsvlak van 900 m² mag echter slechts een gebouw van 650 m² worden</p>	<p>gegrond</p>
---	--	----------------

	<p>Bovendien is de nitraatbelasting van de stoffelijke overschotten zelf ook niet in de Aerius berekening meegenomen. Wat de verkeerdruk betreft is de bestaande verkeerdruk, "omdat die bij de firma Waardenburg niet bekend was" ook maar niet meegenomen, blijkt op blz 3. Hetgeen onjuist is en daarmee onzorgvuldig.</p>	<p>gerealiseerd (artikel 9.2.1, lid d). Binnen dit gebouw worden ook functies als kantoorruimte en een beheerschuur gerealiseerd, wat betekent dat de ceremonieruimte slechts een beperkt deel betreft van de 650 m2. Wat de verkeerdruk betreft, is de verkeersgeneratie, zoals gepresenteerd in tabel 6.1, naar aanleiding van de zienswijzen aangepast. De verkeersgeneratie voor het natuurbegraven is in de tabel aangepast naar 134 motorvoertuigen per etmaal (op basis van 2 ceremonies per dag). Ook de onderzoeken waarbij de verkeersgeneratie (een deel van) de input vormt, waaronder het stikstofonderzoek, zijn naar aanleiding van de bijgestelde verkeerscijfers geactualiseerd. Hiermee is dus in het aangepaste stikstofonderzoek niet meer gerekend met het gemiddeld aantal verwachte begrafenissen per jaar en de bijbehorende verkeersbewegingen, maar met een worst-case inschatting van het aantal verkeersbewegingen per jaar.</p> <p>De Stichting stelt dat de nitraatbelasting door de ontbinding van het lichaam niet wordt meegenomen in de stikstofberekening. De ontbinding van het lichaam vindt plaats onder de grond en vormt daar nieuwe verbindingen. Het vervliegt niet zoals bijvoorbeeld bij een ontbranding door een verbrandingsmotor. De ontbinding van een lichaam levert geen (atmosferische) stikstofdepositie op en hoeft daarom ook niet te worden meegenomen in de stikstofberekening. Dit uitgangspunt is ook aangehaald in de uitspraak voor bestemmingsplan Natuurbegraafplaats Huis ter Heide door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (uitspraak ECLI:NL:RVS:2020:2913 AbRS, 9 december 2020).</p>	
--	---	--	--

c	<p>3. Waar heeft de bevolking in uw gemeente en regio meer belang bij en behoefte aan? Waar heeft u als bestuurders meer belang bij: Bij een snelle opstart van woningbouw of bij het vernietigen van één van de oudste gorzenlandschappen nog in takt in aansluiting op een unieke dwarsduin, die van Staelduinen, nota bene Natura 2000 gebied?</p> <p>Citaat RPS in haar conclusie (Toelichting Bijlage 2 Inrichting en beheerplan par. 2.7 op blz. 20 eerste aandachtspunt): <i>'Als gevolg van de grote dynamiek in het Maasestuafium ligt het plangebied in een omgeving met een grote variatie in hydrologie en bodem, en dus ook in (historisch) landgebruik en ecologie. Oorspronkelijk lag hier een gorzen- en krekengebied buiten de Maasdijk, dat vanaf 1200 geleidelijk werd gewonnen op de zee. Zo ontstonden achtereenvolgens diverse polders waaronder de Bonnenpolder. De ontstaansgeschiedenis van dit landschap is nog duidelijk terug te zien in de polder. Zo liggen het Staelduinse Bos en het gebied langs de Nieuwe Waterweg, die ontstaan zijn op de haakwallen, een paar meter hoger dan de Bonnenpolder. De kronkelige loop van de Rel verwijst nog naar de kreek uit het Maasestuafium. Verder is binnen de polder nog een gedeelte van de Bonnenpolder zichtbaar in het landschap. Deze landschappelijke waarden verdienen het om behouden te blijven en versterkt te worden.'</i></p> <p>"Dit landschap [de Bonnenpolder] dient behouden te worden" stelt RPS in haar conclusie en wordt door de begraafplaats vernietigd. Het achterwege laten van de ophoging en vernietiging van het totale landschap, nodig enkel om de begraafplaats in te richten, geeft een gunstiger stikstofuitstoot-saldo dat elders kan worden ingezet voor andere zeer noodzakelijke economische activiteiten zoals woningbouw.</p>	<p>In paragraaf 2.1. en 2.2. van de thematische beantwoording is uitgebreid ingegaan op het doorlopen proces en de inpasbaarheid van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven op deze locatie. Daarin komen ook de gemeentelijke overwegingen en beweegredenen aan bod om hier medewerking aan te verlenen.</p> <p>Kort gesteld heeft de gemeente de beleidsdoelstelling om het plangebied van een agrarisch gebied een meer gemengd gebied te maken waar naast agrarisch gebruik ook meer ruimte is voor natuur en recreatie. Het Inrichtings- en beheerplan waarnaar reclamant verwijst, geeft hieraan invulling. Om tot een zorgvuldige inrichting te komen, is in dat plan eerst een landschapsecologische systeemanalyse (LESA) uitgevoerd.</p> <p>Deze analyse is bedoeld als vertrekpunt voor het verdere ontwerpproces voor de natuurontwikkeling en het natuurbegraven. Er is geen sprake van een beschermde landschapsstructuur.</p> <p>Met het genoemde Inrichtings- en beheerplan is enerzijds aansluiting gezocht bij de karakteristiek van het Duinbos en anderzijds bij de karakteristiek van de open Bonnenpolder. De grens tussen beide type landschappen komt met de natuurontwikkeling verder in het gebied te liggen, wat niet wegneemt dat het plan op beide type landschappen goed aansluit. Daarnaast worden met het bestemmingsplan ook andere elementen die uit de analyse naar voren komen juist meer herkenbaar gemaakt, zoals oorspronkelijke dijklichamen en de kronkeling van De Rel.</p> <p>De gemeente heeft dit niet per afzonderlijk element maar als samenhangend plan beoordeeld en</p>	ongegrond
---	--	--	-----------

		is van mening dat sprake is van een zorgvuldig plan.	
d	<p>4. Bovendien ontstaat er in het ontwerpbestemmingsplan draagkracht onder de bevolking zodra de begraafplaats eruit verdwijnt. U heeft zich afgewend van de plaatselijke bevolking die zich stevig en massaal tegen deze begraafplaats verzet. U kunt dit herstellen door meer aandacht te geven aan echte natuur, biologische landbouw en meer echte mogelijkheden voor recreatie in een unieke mix, waardoor zelfs substantieel wordt bijgedragen om de woningbouw elders weer op te starten en. De inwoners van Hoek van Holland, Rotterdam, het Westland en omwonenden van de Bonnenpolder verdienen dat.</p>	<p>Zoals in de beantwoording is aangegeven, heeft de gemeente het initiatief in zijn totaliteit beoordeeld, dus natuurontwikkeling met natuurbegraven.</p> <p>Met name rondom het natuurbegraven zijn in het proces voorafgaand aan dit bestemmingsplan de nodige aanpassingen / maatregelen in het plan opgenomen, om dit op een passende wijze in het plan te verwerken en ervoor te zorgen dat recreanten of passanten daar niet ongewenst mee geconfronteerd kunnen worden.</p> <p>Zie ook de thematische beantwoording in paragraaf 2.1 en 2.2.</p>	ongegrond
e	<p>Ook nieuwe natuur is kwetsbaar</p> <p>Met ca. 10.000 graven wordt om te beginnen ca. 700 ton 'gebiedsvreemd materiaal' toegevoegd (ca. 10.000 x ca. 70 kg), vol nutriënten (zoals vermeld is deze uitstoot in de Aerius berekening niet meegenomen) en verontreinigd met een scala aan chemische stoffen. Op slechts 30 hectare!! En dat is nog maar het begin. Natuurbegraven Nederland BV heeft dit gebied aangekocht (128 ha) om daar - naar eigen zeggen - 34.000 graven te realiseren. Wij gaan er van uit dat het, zoals elders in het land, een stappenplan is, waarbij zodra de marketingmachine haar werk heeft gedaan grafrechtkopers om meer grafrechten vragen en de druk op de gemeenteraad groot wordt om het volgende perceel tot begraafplaats te maken toe te staan, als dat al niet onderhands is afgesproken. Het gebied kan zo gemakkelijk 57.000 graven gaan bevatten met alle schadelijke gevolgen van dien. Om u een reëel beeld te schetsen: Margraten, een werkelijk propvolle militaire begraafplaats heeft slechts 8.301 graven op 26.5 ha.</p>	<p>De Stichting stelt dat met natuurbegraven 700 ton gebiedsvreemd materiaal wordt toegevoegd. De Stichting neemt aan dat er sprake is van een vooropgezet plan om uiteindelijk meer natuurgraven te realiseren dan nu mogelijk wordt gemaakt. In de Natuurtoets Natuurontwikkeling Bonnenpolder (paragraaf 4.2, bijlage 13 bij de toelichting) is onderzocht wat de eventuele effecten zijn van vrijkomende gebiedsvreemde bij de ontbinding van het lichaam. Geconcludeerd wordt dat vermist en uitspoeling van meststoffen en gebiedsvreemde stoffen geen rol zullen spelen en niet tot negatieve effecten leiden.</p> <p>Bovendien is er geen aanleiding om aan te nemen dat hier sprake is van een vooropgezet stappenplan waarbij in de toekomst natuurbegraven op andere percelen zal worden toegestaan. De grootte van de natuurbegraafplaats en het maximaal aantal beschikbare plekken zijn in het bestemmingsplan vastgelegd (artikel 10.3, lid 1). Initiatiefnemers hebben nadrukkelijk geen plannen</p>	ongegrond

		om de nu genoemde grootte van circa 30 hectare en het aantal van maximaal 10.000 plekken later uit te breiden. Mocht iemand anders dat in de toekomst wel willen, dan zal daarvoor opnieuw een formele, planologische procedure met bijbehorende mogelijkheid tot zienswijzen doorlopen moeten worden.	
f	<p>De verkoop reguleren</p> <p>Een maximum stellen aan het aantal teraardebestellingen per hectare per jaar is van belang om te voorkomen dat teveel schadelijke afvalstoffen in het grondwater komen en de leefomgeving kunnen schaden. Alterra schrijft er ook over in haar rapport Terug naar de Natuur (2009).</p> <p>Alterra stelt in het rapport op pagina 40 dat "het niet te verwachten [is] dat er als gevolg van begraven normoverschrijdende gehalten ontstaan in het grondwater". Natuurbegraven Nederland BV haalt deze passage graag aan. Wat ze u er niet bij vertellen is dat deze aanname wordt gemaakt gebaseerd op substantieel minder graven per hectare én wordt gemaakt los van alle andere ongewenste vervuiling zoals medicijnen, amalgaanvullingen, cadmium ed.</p> <p>Onderzoek naar medicijnresten vindt op dit moment op de universiteiten van Utrecht en Amsterdam plaats. Men is daar zeer verontrust over de schadelijke werking van nieuwe medicijnen uit stoffelijke overschotten in het milieu. Ook met het oog daarop zou het voorzichtigheidsbeginsel hier van toepassing moeten zijn, met tot gevolg dat u de begraafplaats niet opneemt in dit ontwerpbestemmingsplan.</p>	De Stichting stelt dat een strikte regulering van het maximaal aantal begrafenissen (per hectare) per jaar nodig is om te voorkomen dat teveel schadelijke stoffen terechtkomen in het grondwater. In de Natuurtoets natuurontwikkeling Bonnenpolder (paragraaf 4.2, bijlage 13 bij de toelichting) en het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (bijlage 4 bij de toelichting) is het effect van natuurbegraven, waaronder de eventuele vervuiling door medicijnresten zorgvuldig getoetst. Uit deze onderzoeken is geen meetbare vervuiling gebleken door medicijnen of andere stoffen die in de bodem terechtkomen bij natuurbegraven. Een strikte regulering van het maximaal aantal begrafenissen wordt niet nodig en niet wenselijk geacht.	ongegrond
g	<p>Klei laat onvoldoende snel grondwater door</p> <p>Het verontrust ons temeer omdat de kleiachtige grond wordt afgegraven</p>	In het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (paragraaf 4.2.1, bijlage 4 bij de toelichting) wordt aangegeven dat het ophogingsmateriaal dient te	ongegrond

	<p>en onder de zandgrond komt te liggen van de begraafplaats. De klei wordt 'geklonken' vastgereden door de vrachtwagens en aangedrukt door het zand erop. Dit werkt zo als een afsluitende laag. Hierdoor ontstaat een schijngrondwaterspiegel, beschreven in het rapport van Witteveen+Bos op blz. 38. (Toelichting Bijlage 4). Doordat er slechts ongeveer één meter zand wordt opgebracht komt de kist (zo goed als) op de klei te staan, waardoor de lijksappen, niet meer in de grond afgebroken worden maar direct afstromen (via de drainage of opbolling) naar het lager gelegen oppervlaktewater. Alleen al het vermoeden op schade kan de glastuinbouw aan de Dwarshaak, de Haakweg en zelfs tot in het Westland enorm raken, zij trekken nu water uit de sloten en via het Oranjekanaal, waaraan de Rel is verbonden en waarin de Rel ook vrij loost. Alles staat of valt met hoeveel grafrechten er verkocht gaan worden als de marketingmachines deze nieuwe markt van grafrechtverkoop groot gaan maken.</p>	<p>voldoen aan een bepaalde doorlaatbaarheid om te voldoen aan een minimale ontwatering en daarmee aan het Besluit op de lijkbezorging. Hierdoor kan er geen schijngrondwaterspiegel ontstaan. Door middel van zandkoffers zal aan het gepercoleerde regenwater op een natuurlijke wijze een voorkeursrichting worden gegeven. Het grondwater uit de ophoging in de Bonnenpolder stroomt af richting de Rel, om vervolgens richting oostelijke richting te worden afgevoerd naar het Oranjekanaal. Vanwege de stroomrichting van het oppervlaktewatersysteem komt water uit de Bonnenpolder niet terecht in omliggende oppervlaktewateren, zoals de Dwarshaak of de Haakweg. Bovenal wordt geconcludeerd dat natuurbegraven niet leidt tot verontreiniging van het grond- en oppervlaktewater.</p> <p>Voor een verdere beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar paragraaf 2.3 van de thematische beantwoording.</p>	
h	<p>Handhaven</p> <p>De gemeente kan echter op geen enkele wijze handhaven als blijkt dat het aantal verkochte graven in een korte tijd dusdanig hoog is dat de kans ontstaat dat er in één jaar meer graven per hectare gebruikt worden dan wenselijk is, mede ook vanwege de kans op verontreinigingen in het oppervlaktewater. De grafrechtzoekers bepalen immers zelf het moment van koop en hun graflocatie, terwijl het moment waarop mensen overlijden niet gereguleerd kan worden. Het aan banden leggen van het aantal grafrechten dat per jaar per hectare verkocht mag worden is daarom een noodzakelijke voorwaarde. Zoals we hiervoor al stelden: natuurbegraafplaats Heidepol (2012) trok ca. 40 - 60 jaar uit voor</p>	<p>De Stichting stelt dat de gemeente niet kan handhaven als het aantal begravingen per jaar hoger uitkomt dan gewenst is. Op basis van ervaringscijfers en het aantal verkochte grafrechten is het aantal natuurbegravenissen per jaar ingeschat op gemiddeld 250 begravingen per jaar, verspreid over 30 hectare. Uit de cijfers op een vergelijkbare natuurbegraafplaats, natuurbegraafplaats Heidepol, blijkt dat sinds de opening in 2012 ongeveer 1.800 mensen zijn begraven. Dit ligt onder de verwachting waarmee in het bestemmingsplan 'Oranjabonnen' rekening is gehouden. Omdat veel mensen bij leven en welzijn een plek kiezen op een natuurbegraafplaats, kan op basis van de sterftcijfers en de levensverwachting het aantal natuurbegravenissen per jaar goed</p>	ongegrond

<p>exploitatie van de begraafplaats. Inmiddels mag verwacht worden dat de grafrechten binnen enkele jaren allemaal verkocht zijn.</p> <p>Natuurbegraven Nederland BV houdt stug vol dat er keurig sprake blijft van spreiding, maar ook u weet dat verreweg de meeste mensen pas over een mooie plek voor een geliefde nadenken als er concreet sprake is van een afscheid voorbereiden. In geval de partner daar dan soms bij in de buurt begraven wil worden hebben we het eerder over tien dan over twintig jaar spreiding. Van spreiding over een periode van 40 jaar is volstrekt geen sprake, terwijl alle berekeningen daar wel op worden gebaseerd. In de dichtbevolkte Randstad zal met de krachtige marketingstrategie van Natuurbegraven Nederland BV - nota bene geholpen door Natuurmonumenten en het Zuid-Hollands Landschap samen, met de noodzaak snel veel te verkopen om levensvatbaar te worden, zich een rampscenario kunnen voordoen. Waarbij 'het succes' van veel verkochte grafrechten er toe leidt dat ook het oppervlaktewater sluipend vervuild raakt. Dat proces gaat langzaam, maar is onomkeerbaar en u kunt dat nu nog eenvoudig voorkomen vanuit het voorzichtigheidsbeginsel of te kiezen voor een strikte regulering, waarbij de 10.000 graven over 40 jaar worden verdeeld. Doet u dat niet dan tekent u voor de kans dat de samenleving op termijn in het nauw komt - lees hier ook de tuinders van het Westland, waar zelfs een gerucht over vervuiling al schade brengt. Alle berekeningen van Natuurbegraven Nederland BV gaan uit van een 'gewenste' hoeveelheid begrafenissen per jaar. Deze berekeningen zijn een slag in de lucht, mede omdat de gemeente de verkoop van grafrechten niet reguleert. De gemeente handelt hier nu onzorgvuldig.</p>	<p>worden ingeschat. Uit jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in de procedure voor Natuurbegraafplaats Maashorst (uitspraak AbRS, 28 oktober 2015) blijkt dat ervaringscijfers van vergelijkbare bestemmingen, in combinatie met de Natuurtoets en de beschrijving van het extensieve gebruik, voldoende onderbouwen dat het gebruik van de natuurbegraafplaats past binnen een goede ruimtelijke ordening. De gemeente is van mening dat het aantal te verwachten begrafenissen dat verspreid plaatsvindt over de tijd en ruimte, goed is onderbouwd. Mede op grond van jurisprudentie met betrekking tot dit bezwaar wordt een stikte regulering van het aantal natuurbegravenissen per jaar niet nodig (en wenselijk) geacht. Zie ook de thematische beantwoording in paragraaf 2.5.</p>	
---	---	--

i	<p>Nadere overwegingen</p> <p>Zoals we u al schreven is natuurbegraven door marketing gedreven. In Hoek van Holland is voldoende ruimte op de bestaande begraafplaats. Indien behoefte zou bestaan om in een natuurlijke omgeving begraven te worden, kan dat door voor dat doel een deel van een bestaande begraafplaats in te richten. De gemeente Rotterdam heeft daar ervaring mee op de begraafplaats Hofwijk waar met een gemeentelijk budget van € 1.200.000 een 'natuurbegraafplaats' is ingericht. De belangstelling daarvoor is bescheiden, zo'n twee keer per maand een begrafenis. Er is op deze wijze daar nog capaciteit over voor de komende 30 jaar. Dit dwingt tot het beantwoorden van de vraag of het uit het oogpunt van goede ruimtelijke ordening verantwoord is in Hoek van Holland een gebied van 30 ha oud gorzenlandschap te doen afgraven en ophogen met twee meter grond om dit geschikt te maken voor begraven. Het zuinig omspringen met beschikbare en cultuurhistorisch waardevolle grond dwingt tot een negatief antwoord.</p>	<p>Steeds meer mensen willen zich verbinden met de natuur. Er is een groeiende groep mensen die ook hun laatste rustplaats graag in die natuur zou willen hebben. In de regio Zuid Holland zijn de mogelijkheden daartoe zeer beperkt. Natuurbegraven in een natuurgebied dat ook wordt beheerd als een natuurgebied is een vorm van begraven die de gemeente Rotterdam nog niet kent. De gemeente Rotterdam ziet de komst van de natuurbegraafplaats dan ook als een aanvulling op de huidige mogelijkheden van lijkbezorging. Uit marktonderzoeken en de exploitatiebegrotingen van organisaties die zijn verbonden aan de brancheorganisatie BRANA blijkt dat er behoefte is aan natuurbegraven. Verder blijkt uit marktonderzoek verricht door TNS-NIPO dat er voldoende vraag is naar c.q. behoefte is aan natuurbegraven. Blijkens een uitspraak van de ABRvS (28 oktober 2015, nr. 201501288/1/R3) overweegt de Afdeling dat de Wet ruimtelijke ordening verder niet in de weg staat aan het als zodanig bestemmen van een particulier initiatief, mits dit in overeenstemming is met een goede ruimtelijke ordening. Bij een particulier initiatief is het in eerste instantie aan de initiatiefnemer om te beoordelen of hij het plan kan uitvoeren en of dit voor hem rendabel is. Voor het planvoornemen is een landschapsecologische systeemanalyse (LESA) uitgevoerd, die onderdeel is van het Inrichtings- en beheerplan. Deze analyse maakt duidelijk welke landschappelijke, natuur- en cultuurhistorische kwaliteiten er zijn in het plangebied en welke kansen en knelpunten er liggen voor versterking van deze waarden. Het ontwerp en bijhorende inrichtingsmaatregelen zijn op basis van deze analyse vormgegeven, wat overigens niet inhoudt dat ieder afzonderlijk element onaangeroerd blijft. De</p>	ongegrond
---	---	--	-----------

		gemeente heeft het plan integraal beoordeeld en voldoende passend bevonden, zoals nader omschreven in paragraaf 2.1 en 2.2. van de thematische beantwoording.	
j	<p>Regionaal karakter</p> <p>Daarvoor is des te meer aanleiding gezien de ligging van het gebied onmiddellijk grenzend aan de stedelijke bebouwing van Hoek van Holland en Maasdijk en anderzijds begrensd door de dwarsduin van Staelduinen en het daarachter gelegen kassengebied.</p> <p>Dit open agrarische gebied is eeuwenlang als zodanig gewaardeerd. Het zou nu voor 30 ha opgeofferd worden voor een vraag die er niet is. Om zo'n enorme dodenakker te exploiteren moet vraag naar natuurbegraven gecreëerd worden in een uitgebreide regio.</p> <p>De bevolking van Hoek van Holland heeft in een enquête onder auspiciën van de gemeente met 67% meerderheid aangegeven dat niet te wensen. Bij eerdere beraadslaging in de gemeenteraad heeft de toenmalige wethouder Eerdmans (Leefbaar Rotterdam) aangegeven dat de bevolking van Hoek van Holland moest beslissen maar nu de uitkomst van de enquête er is wordt de mening van de bevolking genegeerd.</p> <p>De aanleg en de regionale functie van zo'n begraafplaats leidt tot veel ongewenste milieubelasting.</p> <p>Het grondverzet en de verkeersaantrekkende werking erna (van heinde en verre) door de begrafenissen leidt tot zeer forse stikstofbelasting van het gebied. Dat zal gedurende de gehele exploitatieduur het geval zijn.</p> <p>Omdat begraven een onnodige functie is in dit gebied behoort dat te worden voorkomen.</p> <p>Begraven is bij uitstek een voorziening die plaatselijk behoort te worden geregeld. Wat is de meerwaarde voor Hoek van Holland om de dodenakker van de zuidelijke randstad te worden? Het is bekend dat Natuurbegraven Nederland B.V.</p>	<p>Door de initiatiefnemers is het verzoek ingediend bij de gemeente Rotterdam om hun plan op deze locatie te mogen ontwikkelen. De gemeente heeft het plan positief beoordeeld.</p> <p>In paragraaf 2.1 en 2.2. van de thematische beantwoording is uitgebreid ingegaan op het doorlopen proces – met onder meer aandacht voor de gehouden enquête – en de inhoudelijke beoordeling van (de inpassing) van het plan.</p> <p>De veronderstelde milieu- en stikstofeffecten die hier door reclamant worden genoemd, zijn in de verschillende onderzoeken, die bij het bestemmingsplan zijn opgenomen, onderzocht. Hieruit volgt dat hieruit geen belemmeringen volgen voor de uitvoering van het plan.</p>	ongegrond

	op diverse plaatsen in de randstad haar verdienmodel heeft willen uitrollen. Waarom zou deze last op Hoek van Holland moeten rusten? Rotterdammers kunnen in Hofwijk terecht. Moet de functie ten behoeve van de agglomeratie Den Haag worden vervuld? Als er dan behoefte zou bestaan, is daar dan geen plek voor in Den Haag?		
k	Mislukte pogingen geven te denken Natuurbegraven Nederland B.V. heeft ook met hulp van haar partner Natuurmonumenten met een positief advies van het bureau Waardenburg(!) getracht deze functie in het gevoelige duingebied 'de Heerenduinen' bij Driehuis te vervullen. De provincie Noord-Holland heeft daar een stokje voor gestoken. Gaat Rotterdam dan wel meewerken aan de aantasting van de omgeving van de unieke Staelduinen aansluitend in een uniek gorzenlandschap? Met onherstelbare vernietiging daarvan tot gevolg?	Het planvoornemen Natuur in de Bonnen is uitgebreid ruimtelijk getoetst en wordt wenselijk en inpasbaar geacht (zie hiervoor ook de paragrafen 2.1 en 2.2 van de thematische beantwoording). De betreffende opmerking van reclamant is verder - wat daar ook van zij - niet van belang voor de centrale vraag of het planvoornemen, zoals dat in bestemmingsplan is opgenomen, voldoet aan de uitgangspunten van goede ruimtelijke ordening. Dit is in het bestemmingsplan voldoende onderzocht.	ongegrond
l	Milieubelastend Natuurbegraven is door het grondbeslag de meest milieubelastende wijze van uitvaartverzorging. Er bestaan zorgen over de effecten op de bodem. Nog in mei 2020 heeft de Gezondheidsraad een rapport uitgebracht over alternatieve manieren van lijkbezorging (Gezondheidsraad : Toelaatbaarheid nieuwe vormen van lijkbezorging, mei 2020). In het betreffende rapport zijn zorgen geuit over de gevolgen van medicijnresten en euthanatica bij composteren van kadavers. Nu is composteren een gecontroleerde wijze van doen vergaan van stoffelijke rest en. Natuurbegraven is dat niet of in veel mindere mate. Dat dwingt tot de conclusie dat die zorgen bij natuurbegraven nog ernstiger zijn. Het is ook niet te voorkomen dat bij natuurbegraven orthometalen in de grond achterblijven. Daarmee zijn	De Stichting stelt dat natuurbegraven de meest milieubelastende wijze is van lijkbezorging. De Stichting verwijst naar het rapport van de Gezondheidsraad over de toelaatbaarheid van nieuwe vormen van lijkbezorging (mei 2020), waarin zorgen worden geuit over de afbraak van medicijnresten en euthanatica bij humaan composteren. Deze zorgen hebben echter geen betrekking tot natuurbegraven. Humaan composteren is een andere vorm van lijkbezorging dan natuurbegraven. Evenals bij nieuwe vormen van lijkbezorging, waaronder humaan composteren, moet natuurbegraven voldoen aan de Wet op de lijkbezorging. Uit de Natuurtoets natuurontwikkeling Bonnenpolder (paragraaf 4.2, bijlage 13 bij de toelichting) en het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (bijlage 4 bij de toelichting) is geen	ongegrond

	<p>voor eeuwig gebiedsvreemde stoffen aan de ondergrond toegevoegd. Medicijnresten, euthanatica en orthometalen in een gebied grenzend aan het kassengebied waar voedsel wordt geproduceerd? Het is niet voor niets dat de gemeente Westland zich ertegen keert.</p>	<p>meetbare vervuiling gebleken door medicijnen of andere stoffen die in de bodem terecht komen bij natuurbegraven.</p>	
m	<p>Conclusie</p> <p>Als conclusie melden wij dat het ter visie gelegde plan niet voldoende zorgvuldig is voorbereid aangezien niet alle te verwachten gevolgen voor de natuur, het milieu en de belevingswaarde in beeld zijn gebracht en afgewogen.</p>	<p>Gelet op de beantwoording van bovenstaande punten uit de zienswijze, is het plan op onderdelen gewijzigd bij de vaststelling.</p>	<p>deels gegrond</p>
	<p>Conclusie</p> <p>Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de toelichting op het bestemmingsplan: Tabel 6.1 met de verkeersgeneratie is aangepast. De gewijzigde verkeerscijfers zijn eveneens doorgerekend in de verschillende milieuonderzoeken waarbij de verkeersgeneratie onderdeel is van de input.</p> <p>Daarnaast is de toelichting van het bestemmingsplan aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over de medewerking aan en de inpassing van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven.</p>		<p>deels gegrond</p>

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegronnd/Ongegrond
10.	Burgemeester en wethouders van gemeente Westland		
a	<p>Ons bezwaar tegen het ontwerpbestemmingsplan betreft de bestemmingsregeling voor de gronden gelegen direct tegen de gemeentegrens, aan de zuidzijde van het Staelduinsebos. Op de verbeelding hebben deze gronden aan het Bonnenpad grotendeels de bestemming " Natuur " met de functieaanduiding " Specifieke vorm van natuur - natuurbegraven in het duinbos". Het betreffende gebied heeft een oppervlakte van circa 30 hectare. In het gehele gebied is " natuurbegraven " toegestaan. In een strook langs de gehele zuidzijde van het Staelduinsebos wordt deze vorm van begraven door deze bestemming mogelijk gemaakt. Tussen het bestaande bos en het natuurbegraven is een vrijwaringszone aangegeven.</p> <p>Uit het ontwerpplan blijkt dat in het onderhavige gebied ruimte is voor maximaal 10.000 natuurgraven. Uitgaande van een uitgiftetermijn van 30 à 40 jaar, betekent dat circa 250 tot 330 begrafenissen per jaar. Het gebruik als begraafplaats sluit ons inziens niet aan bij de recreatieve functie van het gebied. Het Staelduinsebos is het enige bos in deze omgeving. Het bos wordt veel bezocht door de inwoners van Westland en Hoek van Holland. Gelet op het intieme karakter van een begrafenisis het minder wenselijk dat langs rijdende fietsers onbedoeld geconfronteerd worden met een begrafenisplechtigheid. Ook voor de rouwenden kan het vervelend zijn als het moment mogelijk door niets vermoedende voorbijgangers wordt verstoord.</p>	<p>Onderdeel van dit bestemmingsplan is inderdaad een omvangrijke natuurontwikkeling, waarbinnen deels ook ruimte wordt geboden aan natuurbegraven.</p> <p>In de thematische beantwoording die in deze nota is opgenomen, komen in paragraaf 2.1 en 2.2. respectievelijk het proces en de inpassing aan de orde. Hierin is onder meer inzicht gegeven in de overwegingen van de gemeente om medewerking te verlenen de natuurontwikkeling in de Bonnenpolder, met daarbij inbegrepen de natuurbegraafplaats.</p> <p>Daarin weegt ook mee dat met de aanleg van het duinbos, juist aansluiting wordt gezocht bij het Staelduinse Bos. Hierdoor worden, samen met de natuurontwikkeling die verder reikt dan de natuurbegraafplaats, de recreatieve mogelijkheden verruimd.</p> <p>De vrije toegang tot het natuurgebied is van essentieel belang voor de uitbreiding van die recreatieve mogelijkheden. Dit vraagt om een adequate inpassing</p> <p>In het Inrichtings- en beheerplan, dat gekoppeld is aan de regels van de bestemming Natuur (bijlage 4 bij de regels), is bij de vaststelling een nadere uitwerking opgenomen van de wijze waarop de piëteitszone wordt ingericht.</p> <p>Met deze zone, tussen de erfgrans en de aanduidingen voor natuurbegraven (specifieke vorm van bos – duinbos en specifieke vorm van natuur – natuurbegraven in het duinbos), is geborgd dat niet direct langs de erfgrans kan worden natuurbegraven.</p> <p>De piëteitszone wordt ingericht met als doel dat natuurbegraven binnen een intieme sfeer kan plaatsvinden en het zicht op natuurbegraven wordt ontnomen.</p>	gegrond

		Mede naar aanleiding van deze zienswijze, is de toelichting van het bestemmingsplan aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over het doorlopen proces en de inpasbaarheid van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven.	
b	Na eerdere opmerkingen van ons, onder meer in het kader van de inspraakprocedure, over deze naar ons oordeel ongewenste situatie is een piëteitszone van 15 -20 meter aangegeven langs het bestaande fietspad en door het aanleggen van een afschermend duin. Op de nu ter inzage gelegde planverbeelding is dit aangegeven als "vrijwaringszone - dijk". In de planregels ontbreekt overigens een verwijzing naar de functie als piëteitszone en wordt alleen aangegeven dat de voor' vrijwaringszone - dijk' aangeduide gronden mede zijn bestemd voor de bescherming van de functie van de waterkering.	De aangehaalde dubbelbestemming 'vrijwaringszone – dijk' komt eveneens voor langs de randen van het duinbos. Deze dient ter bescherming van het oorspronkelijke dijklichaam dat hier aanwezig is. De wijze waarop de piëteitszone, een zone waarin afscherming wordt gerealiseerd tussen het natuurbegraven en recreanten, in het ontwerpbestemmingsplan was opgenomen en hoe deze regeling bij vaststelling van het plan is gewijzigd, is bij de beantwoording van punt A aan bod gekomen.	gegrond
c	De nu voorgestelde situering van de "natuurbegraafplaats" resulteert nog steeds in een brede afscheiding van het Staelduinsebos met het open landschap gesitueerd aan de zuidzijde hiervan. Dit is naar onze mening ongewenst. Zoals wij eerder hebben aangegeven heeft situering van het "natuurbegraven" langs De Hoekse Baan onze voorkeur.	De gemeente ziet de nieuwe natuurontwikkeling niet als een afscheiding van het Staelduinse Bos richting het open landschap, maar juist als een aanvulling. Daarbij wordt zowel met een 'duinbos' aangesloten op de karakteristiek van het Staelduinse Bos en worden verder natuurtypen en water aangelegd die aansluiten bij het open karakter van de Bonnenpolder. Het plan zorgt hiermee voor een verschuiving van de grens tussen het bosgebied en het open polderlandschap. Het Inrichtings- en beheerplan Natuur in de Bonnen, dat ook aan de regels van het bestemmingsplan is gekoppeld (bijlage 4), zorgt dat deze verschillende natuurtypen op een passende locatie zoals beoogd worden gerealiseerd.	ongegrond

		<p>Daar waar recreanten het gebied van de natuurbegraafplaats kunnen doorkruisen, zal mede met dichte aanplant, passend binnen de betreffende beheertypes, worden ingericht zoals bij punt A aan de orde is gekomen.</p> <p>De inrichting van deze 'piëteitszone' is naar aanleiding van zienswijzen nader uitgewerkt en opgenomen in het Inrichting- en beheerplan, dat als Bijlage 4 aan de regels is gekoppeld.</p> <p>De gemeente acht de aanleg van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven daarom wenselijk, mede gelet op de verdere motivering die in paragraaf 2.1 en 2.2. van de thematische beantwoording is gegeven.</p> <p>In diezelfde thematische komt ook aan bod waarom een aantal mogelijke alternatieve locaties niet haalbaar of wenselijk waren, waaronder de ligging langs de Hoekse Baan. Deze gronden zijn niet in eigendom van de initiatiefnemers en sluiten bovendien niet aan op het Natuurnetwerk Nederland van de provincie. Tenslotte wordt natuurbegraven hier heel zichtbaar omdat ophoging van de polder nodig is.</p>	
d	Gelet op het bovenstaande verzoeken wij u bij de vaststelling van het bestemmingsplan met ons standpunt rekening te houden.	Gelet op punt a, is via het Inrichtings- en beheerplan, dat als bijlage 4 aan de regels is gekoppeld, nader vastgelegd hoe met een piëteitszone voor een afschermd werking wordt gezorgd tussen het natuurbegraven en recreanten of andere passanten.	gegrond
	<p>Conclusie</p> <p>Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het bestemmingsplan: Het Inrichtings- en beheerplan, dat als bijlage 2 bij de toelichting en als bijlage 4 bij de regels is opgenomen, is aangevuld met een nadere invulling van de wijze waarop de piëteitszones voor een afschermd werking voor het natuurbegraven zorgt.</p> <p>De toelichting van het bestemmingsplan is aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over de medewerking aan en de inpassing van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven.</p>		deels gegrond

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegronde/Ongegronde
11.	Reclamant 11		
a	<p>In de toelichting 2.4.8 wijkagenda 2019-2022 figuur 2.5 gebiedsstrategie Hoek van Holland wordt aangegeven dat bijna alle bestaande glastuinbouw in Hoek van Holland moet wijken voor woningbouw. Hiermee verdwijnt circa 120 hectare agrarische grond.</p> <p>Om in de Bonnenpolder de schaarse agrarische grond te bestemmen voor natuurgebied en natuurbegraven en daardoor voor eeuwig niet voor andere doeleinden beschikbaar is, acht ik onwenselijk.</p> <p>Om ook in de toekomst een duurzaam en levensvatbaar glastuinbouwgebied in stand te houden, is voldoende kwalitatief hoogwaardig teelt areaal nodig. De Bonnenpolder zou een prima uitwijk locatie kunnen zijn voor de bedreigde glastuinbouw in Hoek van Holland.</p> <p>Ik verzoek u dan ook in de bestemmingsregel agrarisch de mogelijkheid van de glastuinbouw op te nemen. En in de bestemmingsregel natuur, de bestemming natuurbegraven te laten vervallen.</p>	<p>Zonder op de algemene doelen van de wijkagenda in te gaan, ligt de focus voor het plangebied niet op de ontwikkeling van Glastuinbouw.</p> <p>In paragraaf 2.1 van de thematische beantwoording is beschreven dat de gemeente tot doel heeft de Bonnenpolder en Oranjevouterpolder een meer gemengd gebied te laten zijn met (open) agrarische gronden, natuur en recreatieve mogelijkheden.</p> <p>De ontwikkeling van glastuinbouwbedrijven draagt daar niet aan bij en is bovendien in strijd met provinciaal beleid. Dat is er immers op gericht om uitbreiding van glastuinbouw en realisatie van nieuwe glastuinbouw plaats te laten vinden in daarvoor aangewezen glastuinbouwconcentratiegebieden. Het plangebied is niet als zodanig aangewezen, waardoor glastuinbouw per definitie uitgesloten is. Dat zegt overigens niets over de bestaande glastuinbouwbedrijven in het plangebied, waar geen actief uitplaatsingsbeleid voor geldt. Dat op deze locaties nu woningbouw mogelijk wordt gemaakt in combinatie met de beëindiging van het glastuinbouwbedrijf, is op vrijwillige basis tot stand gekomen.</p> <p>Overigens is de sanering van kassen aan de Bonnenweg 30 niet opgenomen in het vast te stellen bestemmingsplan. Zie voor verder uitleg hierover de thematische beantwoording in paragraaf 2.6. Verdere wijzigingen met het oog op (meer) glastuinbouw zijn niet aan de orde.</p>	ongegronde

b	<p>Tevens ben ik van mening dat natuurbegraven niet past in deze tijd waarin gesteld wordt dat we toekomstige generaties niet moeten belasten met activiteiten die generaties later een probleem kunnen worden. Natuurbegraven is een eeuwig durende belasting van het landschap, waarmee de toekomst niet mee gediend is. Er is voor elk mens een tijd van komen en gaan en om dan een plekje op deze wereld te claimen voor de eeuwigheid is asociaal. Tevens beschikt Hoek van Holland al over een prachtige begraafplaats en is daarom een extra begraafplaats niet noodzakelijk.</p>	<p>In de eerste plaats is er vanuit de maatschappij een behoefte aan natuurbegraven. Sinds 2010 zijn er een tiental natuurbegraafplaatsen in Nederland bij gekomen en daarnaast zijn er nog een aantal initiatieven die momenteel de start van een natuurbegraafplaats onderzoeken. Dit hangt samen met het feit dat er een toenemende vraag is naar begraven in de natuur. Uit recent onderzoek van TNS/NIPO blijkt dat twee derde van de 55-plussers onder de bevolking open staat voor natuurbegraven en een kwart de keuze voor een natuurgraf overweegt. Dit sluit ook aan bij het feit dat het aantal natuurbegrafenissen sinds 2011 in Nederland gestegen van 10 naar ruim meer dan 1000 per jaar.</p> <p>Daar is inderdaad een ruimteclaim mee gemoeid, net als met alle andere activiteiten die wij als maatschappij uitoefenen. De gemeente ziet de aanleg van de natuurbegraafplaats in dat licht juist in positieve zin, aangezien het recht op eeuwigdurende grafrust de zekerheid biedt dat dit gebied als natuurgebied in stand gehouden dient te worden. Tussen functies als woongebied, glastuinbouw en haven, die in de omgeving ruimschoots aanwezig zijn, ziet de gemeente dat als een goede borging.</p>	ongegrond
	<p>Conclusie De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.</p>	ongegrond	

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegronnd/Ongegrond
12.	Reclamant 12		
a	<p>De ondergetekende(n) en ik willen een initiatiefvoorstel bij u indienen, de overige leden van de initiatiefgroep Tiny house Hoek van Holland hebben mij gemachtigd om namens ons allen deze zienswijze in te dienen.</p> <p>Zoals beschreven op de website van de gemeente Rotterdam is er ruimte voor initiatieven die bijdragen aan recreatie, natuurontwikkeling, educatie en cultuur van de Oranjobonnen.</p> <p>Wij willen graag het college vragen ruimte te maken voor een tiny house project in Hoek van Holland, als onderdeel van het Oranjobonnen bestemmingsplan. Ons initiatiefvoorstel heb ik meegestuurd als bijlage.</p> <p>Wij gaan ervan uit dat u onze zienswijze meeneemt in het proces om van een ontwerpbestemmingsplan tot een bestemmingsplan te komen.</p>	<p>Dank voor uw interesse in het ontwerpbestemmingsplan Oranjobonnen. Uw initiatiefgroep zoekt een locatie om samen in en met de natuur te leven en wil daarnaast een bijdrage leveren aan activiteiten in Oranjobonnen.</p> <p>Zoals we hebben besproken in het overleg tussen een vertegenwoordiging van het projectteam Oranjobonnen en u en uw mede-initiatiefnemers op 12 oktober 2020, staat de gemeente Rotterdam positief tegenover de fenomenen tiny houses en tiny living.</p> <p>Helaas is in het bestemmingsplan voor Oranjobonnen geen ruimte voor nieuwe woningen als permanent woonverblijf, met uitzondering van de woningbouw die gepaard gaat met sanering van kassen.</p> <p>U geeft aan dat u een locatie in of Hoek van Holland zoekt voor uw tiny houses. U kunt uw initiatief aanmelden bij de gemeente Rotterdam via het emailadres tinyhousesSO@rotterdam.nl. Op de website https://www.rotterdam.nl/wonen-leven/tiny-houses/ kunt u meer informatie vinden over het pilot in Keyenburg.</p> <p>Voor mogelijke financiering van initiatieven met een tijdelijk karakter, zoals natuurwandelingen of sportactiviteiten in Oranjobonnen, verwijzen wij u naar het subsidieloket via de website https://www.rotterdam.nl/loket/subsidie-ontdek-oranjobonnen/</p>	ongegegrond
	<p>Conclusie De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.</p>		ongegegrond

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Geground/Ongegrond
13.	Reclamant 13, mede namens 3 andere omwonenden		
a	<p>Wij zijn een Tomatenkwekerij die dagelijks te maken hebben met allerlei ziektes en plagen die van buitenaf onze bedekte teelt proberen te raken. Wij proberen onze teelten zo biologisch mogelijk te telen en hebben hiervoor al diverse certificaten behaald. De ideeën om een voedselbos achter ons kassen complex te plaatsen staat onze doelen in de weg. Dit voedselbos zal veel ongedierte aantrekken en zal voornamelijk in de koudere periodes richting onze kassen verplaatsen. Wij zijn zelf niet meegenomen in dit besluit en daarbij is ook onze mening vooraf niet gevraagd. Het gebied grenst aan ons perceel en daarmee vinden wij onze zorg gegrond.</p> <p>Ik verzoek u, op grond van het bovenstaande, de vergunning niet te verlenen/voorschriften aan de vergunning te verbinden met betrekking tot bestemmingsplan Oranjebonnen/strengere voorschriften aan de vergunning te verbinden met betrekking tot bestemmingsplan Oranjebonnen.</p>	<p>De ontwikkeling van het voedselbos, in combinatie met outdooractiviteiten en kleinschalige verblijfsrecreatie, wordt bij vaststelling van het bestemmingsplan niet langer mogelijk gemaakt. Aanleiding hiervoor is dat de haalbaarheid van deze ontwikkeling onvoldoende aangetoond kan worden om op te nemen in het vast te stellen bestemmingsplan.</p> <p>De punten die door reclamant in deze zienswijze naar voren worden gebracht, zijn daardoor niet langer relevant. Ter plaatse is een bestemming opgenomen die aansluit bij de planologische mogelijkheden uit het vigerende bestemmingsplan.</p>	ongegegrond
	<p>Conclusie De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.</p>		ongegegrond

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Geground/Ongegrond
14.	Reclamant 14		
a	<p>Ik constateer dat er een forse aantasting van de Bonnenpolder wordt mogelijk gemaakt. In het huidige bestemmingsplan "Hoek van Holland - Buitengebied Oost" wordt het authentieke karakter van de Bonnenpolder geconserveerd door de bestemmingen "agrarisch gebied zonder aanlegvergunningenstelsel", "landschappelijk waardevol agrarisch gebied" en vervolgens "natuur- en landschappelijk waardevol agrarisch gebied". De huidige bestemmingen doen recht aan de unieke kwaliteiten van het gebied, de cultuurhistorische waarden en beschermen deze tegen mogelijk ander gebruik door vastgoedspeculanten. Juist door de verdere aantasting van het landelijk gebied tussen Maassluis en Hoek van Holland vanwege windmolens, de ontwikkeling van het "Bedrijventerrein-Oost" op een deel van de Bonnenpolder welke eerst de bestemming "agrarisch gebied met aanlegvergunningenstel" had, de Hoekse Baan, een zonnepanelenpark op de vervuilde Oranjeheuvel (eerder ook "agrarisch gebied met aanlegvergunningenstel") en een hortensiakwekerij naast de Oranjeplassen is het van groot belang de Bonnenpolder te beschermen als laatste stukje open polderlandschap</p>	<p>De gemeente erkent de landschappelijke waarden van de Bonnenpolder. Het beschermingswaardige van de polders, zit hem enerzijds in deze kwaliteiten zelf en daarnaast in de ligging van de polders in een gebied dat verder gedineerd wordt door glastuinbouw, stedelijk gebied en havenactiviteiten.</p> <p>Vanuit die achtergrond is met het opstellen van het Ambitiedocument Oranjebonnen in 2011/2012 het proces opgestart om de functie van het gebied te verstevigen door hier ruimte te bieden voor natuur en recreatieve mogelijkheden, naast het (gedeeltelijk) behoud van agrarische activiteiten. In de thematische beantwoording zijn in paragraaf 2.1 het proces voorafgaande aan dit bestemmingsplan en de overwegingen van de gemeente nader toegelicht.</p>	ongeground
b	<p>Gezien de schaal is hierop nog steeds een gezonde agrarische exploitatie mogelijk als financiële drager. Dit past ook bij de geformuleerde ambities in het Ambitiedocument Oranjebonnen en de geschetste mogelijkheden in het Ontwikkelplan Oranjebonnen. Voorts past het ook in de motie "Duurzaam agrarisch in ontwikkelgebied Oranjebonnen" welke de gemeenteraad van Rotterdam heeft aangenomen. Ook elders in Nederland is het mogelijk om dit te bevorderen zonder dat een natuurbegraafplaats in een kunstmatig duinbos de financiële drager moet zijn.</p>	<p>De ontwikkeling van de natuurbegraafplaats draagt in grote mate bij aan de ontwikkeling van natuur, wat bij punt A al aan de orde is gekomen als beleidsdoel van de gemeente binnen dit plangebied.</p> <p>Aangezien de gemeente zelf niet actief investeert in het gebied, is het bereiken van dat beleidsdoel afhankelijk van initiatiefnemers die willen bijdragen aan de nieuwe, gemengde functie van het gebied. Uiteraard dient dat aan te sluiten bij de kaders uit het Ambitiedocument en het Ontwikkelplan, waarin de landschappelijke kwaliteiten van de polders ook als belangrijk uitgangspunt gelden.</p>	geground

	<p>Met de in het voorontwerpbestemmingsplan mogelijk gemaakte ontwikkeling worden juist de unieke waarden van de Bonnenpolder aangetast en lijkt het slechts om de financiële waarde te gaan. Deze ontwikkeling staat haaks op het beleid van de afgelopen decennia en eerder door het college genomen bestuurlijke besluiten, te weten het Ambitiedocument Oranjebonnen en het Ontwikkelplan Oranjebonnen. De argumentatie om dit te rechtvaardigen is absoluut niet geloofwaardig en getuigt van een tunnelvisie. Ik verzoek u dan ook om het open en agrarische karakter van de Bonnenpolders te beschermen door de huidige bepalingen te handhaven.</p>	<p>Om die reden is het initiatief van de natuurbegraafplaats zorgvuldig beoordeeld op het moment dat dit door Natuurmonumenten, Zuid-Hollands Landschap en Natuurbegraven Nederland aan de gemeente werd voorgelegd. Hierop is in paragraaf 2.1 en 2.2 van de thematische beantwoording nader ingegaan, waaruit ook blijkt dat deze gemeentelijke beoordeling van het initiatief op onderdelen tot aanpassingen heeft geleid om het plan beter in de omgeving in te passen.</p> <p>De gemeente erkent dat de natuurbegraafplaats een belangrijke drager is om grote stappen te maken in het bereiken van de recreatieve en natuurdoelen voor het gebied. Bij het instemmen met deze ontwikkeling zijn nadrukkelijk de landschappelijke waarden en inpassing zorgvuldig meegenomen in de belangenafweging.</p> <p>Mede naar aanleiding van deze zienswijze, is de toelichting van het bestemmingsplan aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over het doorlopen proces en de inpasbaarheid van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven.</p>	
	<p>Conclusie Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de toelichting op het bestemmingsplan: De toelichting van het bestemmingsplan is aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over het doorlopen proces voor en de inpassing van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven.</p>	<p>deels gegrond</p>	

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegronde/Ongegronde
15.	Reclamant 15		
a	<p>Ik constateer dat er een forse aantasting van de Bonnenpolder wordt mogelijk gemaakt. In het huidige bestemmingsplan "Hoek van Holland - Buitengebied Oost" wordt het authentieke karakter van de Bonnenpolder geconserveerd door de bestemmingen "agrarisches gebied zonder aanlegvergunningenstelsel", "landschappelijk waardevol agrarisches gebied" en vervolgens "natuur- en landschappelijk waardevol agrarisches gebied". De huidige bestemmingen doen recht aan de unieke kwaliteiten van het gebied, de cultuurhistorische waarden en beschermen deze tegen mogelijk ander gebruik door vastgoedspeculanten. Juist door de verdere aantasting van het landelijk gebied tussen Maassluis en Hoek van Holland vanwege windmolens, de ontwikkeling van het "Bedrijventerrein-Oost" op een deel van de Bonnenpolder welke eerst de bestemming "agrarisches gebied met aanlegvergunningenstelsel" had, de Hoekse Baan, een zonnepanelenpark op de vervuilde Oranjeheuvel (eerder ook "agrarisches gebied met aanlegvergunningenstelsel") en een hortensiakwekerij naast de Oranjeplassen is het van groot belang de Bonnenpolder te beschermen als laatste stukje open polderlandschap</p>	<p>De gemeente erkent de landschappelijke waarden van de Bonnenpolder. Het beschermingswaardige van de polders, zit hem enerzijds in deze kwaliteiten zelf en daarnaast in de ligging van de polders in een gebied dat verder gedineerd wordt door glastuinbouw, stedelijk gebied en havenactiviteiten.</p> <p>Vanuit die achtergrond is met het opstellen van het Ambitiedocument Oranjebonnen in 2011/2012 het proces opgestart om de functie van het gebied te verstevigen door hier ruimte te bieden voor natuur en recreatieve mogelijkheden, naast het (gedeeltelijk) behoud van agrarische activiteiten. In de thematische beantwoording zijn in paragraaf 2.1 het proces voorafgaande aan dit bestemmingsplan en de overwegingen van de gemeente nader toegelicht.</p>	ongegronde

b	<p>Gezien de schaal is hierop nog steeds een gezonde agrarische exploitatie mogelijk als financiële drager. Dit past ook bij de geformuleerde ambities in het Ambitiedocument Oranjebonnen en de geschetste mogelijkheden in het Ontwikkelplan Oranjebonnen. Voorts past het ook in de motie "Duurzaam agrarisch in ontwikkelgebied Oranjebonnen" welke de gemeenteraad van Rotterdam heeft aangenomen. Ook elders in Nederland is het mogelijk om dit te bevorderen zonder dat een natuurbegraafplaats in een kunstmatig duinbos de financiële drager moet zijn. Met de in het voorontwerpbestemmingsplan mogelijk gemaakte ontwikkeling worden juist de unieke waarden van de Bonnenpolder aangetast en lijkt het slechts om de financiële waarde te gaan. Deze ontwikkeling staat haaks op het beleid van de afgelopen decennia en eerder door het college genomen bestuurlijke besluiten, te weten het Ambitiedocument Oranjebonnen en het Ontwikkelplan Oranjebonnen. De argumentatie om dit te rechtvaardigen is absoluut niet geloofwaardig en getuigt van een tunnelvisie. Ik verzoek u dan ook om het open en agrarische karakter van de Bonnenpolders te beschermen door de huidige bepalingen te handhaven.</p>	<p>De ontwikkeling van de natuurbegraafplaats draagt in grote mate bij aan de ontwikkeling van natuur, wat bij punt A al aan de orde is gekomen als beleidsdoel van de gemeente binnen dit plangebied.</p> <p>Aangezien de gemeente zelf niet actief investeert in het gebied, is het bereiken van dat beleidsdoel afhankelijk van initiatiefnemers die willen bijdragen aan de nieuwe, gemengde functie van het gebied. Uiteraard dient dat aan te sluiten bij de kaders uit het Ambitiedocument en het Ontwikkelplan, waarin de landschappelijke kwaliteiten van de polders ook als belangrijk uitgangspunt gelden.</p> <p>Om die reden is het initiatief van de natuurbegraafplaats zorgvuldig beoordeeld op het moment dat dit door Natuurmonumenten, Zuid-Hollands Landschap en Natuurbegraven Nederland aan de gemeente werd voorgelegd. Hier is in paragraaf 2.1 en 2.2 van de thematische beantwoording nader op ingegaan, waaruit ook blijkt dat deze gemeentelijke beoordeling van het initiatief op onderdelen tot aanpassingen heeft geleid om het plan beter in de omgeving in te passen.</p> <p>De gemeente erkent dat de natuurbegraafplaats een belangrijke drager is om grote stappen te maken in het bereiken van de recreatieve en natuurdoelen voor het gebied. Bij het instemmen met deze ontwikkeling zijn nadrukkelijk de landschappelijke waarden en inpassing zorgvuldig meegenomen in de belangenafweging.</p> <p>Mede naar aanleiding van deze zienswijze, is de toelichting van het bestemmingsplan aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over het doorlopen proces en de inpasbaarheid van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven.</p>	gegrond
---	--	--	---------

	<p>Conclusie Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de toelichting op het bestemmingsplan: De toelichting van het bestemmingsplan is aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over het doorlopen proces voor en de inpassing van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven.</p>	<p>deels gegrond</p>
--	---	-----------------------------

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegronnd/Ongegrond
16.	Reclamant 16		
a	<p>Inleiding</p> <p>1. Met tevredenheid heb ik kennisgenomen van het ontwerpbestemmingsplan 'Oranjebonnen' (NL.IMRO.0599.BP2104Oranjebonnen-on01 - Publ. Staatscourant Nr. 44952, d.d. 2 september 2020), met alle toegevoegde bijlagen.</p> <p>2. De Toelichting heb ik integraal gelezen en vooral de beschrijving van de nieuwe ontwikkelingen in de Bonnenpolder nader bekeken, omdat die naar mijn mening het meest ingrijpend zijn en van bijzondere betekenis (zie 4. en 5.).</p> <p>3. Ik vraag uw aandacht voor mijn zienswijze op dit plan en de kritiekpunten, waarbij ik mij met name heb beperkt tot het gestelde in de Toelichting onder 4.4 Nieuwe ontwikkelingen en Hoofdstuk 6 Verkeer. Ik verzoek u mijn opmerkingen in uw beraadslaging te betrekken.</p>	<p>Deze punten worden als inleiding van de zienswijze ter kennis genomen. De inhoudelijke beantwoording volgt bij de volgende punten.</p>	n.v.t.
b	<p>Zienswijze</p> <p>4. Het mag als verheugend worden beschouwd dat na jaren van plannenmakerij nu eindelijk een bestemmingsplan is gepresenteerd met concrete levensvatbare ontwikkelingsmogelijkheden, zij het als ontwerp. Opvallend en ingrijpend in de Bonnenpolder vind ik de aanleg van een strook ter grootte van circa 20 ha. nieuw duinbos, wat in mijn beleving de uitstraling van het aangrenzende Staelduinse Bos versterkt. Tegelijk handhaaft het plan veruit het grootste deel van de karakteristieke, oude polderstructuur en versterkt deze door typische elementen waar mogelijk in vroegere staat te herstellen.</p>	<p>De gemeente bedankt u voor uw positieve reactie op deze twee onderdelen van het bestemmingsplan.</p>	n.v.t.

c	<p>5. Van bijzondere betekenis en zeer welkom in het plangebied vind ik de bestemming natuurbegraven. Naar mijn overtuiging voorziet deze oudste en meest natuurlijke manier van begraven niet alleen in een brede behoefte, maar is het voor die locatie ook een bestemmingsgarantie voor natuur. Immers de eeuwige grafrust maakt de bestemming permanent.</p>		
d	<p>Kritiekpunten</p> <p>I. Het Bonnenpad</p> <p>6. Het in de plannen beoogde 'heerlijk recreëren en genieten' van de (nieuwe) natuur valt lastig te combineren met de bestaande doorgaande fietsverbinding, (Bonnenpad) die na aanleg van het nieuwe duinbos het totale bosgebied in de lengte doorsnijdt als een soort fietssnelweg. Het pad wordt druk bereden door dagrecreanten en wielrenners.</p> <p>7. Ik vraag u daarom in Hoofdstuk 6 Verkeer - door wijziging of aanvulling van de tekst - zorg te dragen dat recreërende fietsers, wandelaars en ruiters op kruisende paden zo min mogelijk risico lopen met elkaar in botsing te komen.</p>	<p>In het bestemmingsplan doen we nog geen uitspraak over de definitieve inrichting van de paden. Bij het ontwerpen is verkeersveiligheid een zeer belangrijk aspect. Op kruisende paden houden we hier rekening mee door het kruispunt herkenbaar in te richten en te zorgen dat er voldoende zicht is op kruisende verkeersstromen. Dit betreft dus een punt van nadere uitwerking, waar in het bestemmingsplan nog niet op vooruit wordt gelopen.</p>	ongegegrond
e	<p>II. De Bonnenweg</p> <p>8. In de Bonnenpolder komen twee nieuwe recreatieve fietsroutes, waarvan de Bonnenweg er één is (zie 4.4.1, onder Recreatieve meerwaarde). Hij loopt door het hart van het plangebied en wordt een autoluwe fietsstraat die, naast fietsers, alleen toegankelijk is voor gemotoriseerd bestemmingsverkeer. De opzet is dat daarmee een aantrekkelijke doorgaande fietsroute ontstaat tussen Maassluis en het strand van Hoek van Holland.</p> <p>9. Onder Herinrichting Bonnenweg (zie 6.1) staat dat de Bonnenweg 'mogelijk' wordt verbreed. Daar merk ik over op dat het onmogelijk is de Bonnenweg zonder verbreding aantrekkelijk te maken voor fietsers, omdat de weg nu maar 2,5 tot 3 meter breed is. Ondanks de beoogde 30 km/u snelheidsbeperking zal elke auto</p>	<p>De definitieve inrichting van de Bonnenweg is een ontwerpogave waaraan na het vaststellen van het bestemmingsplan nader aandacht zal worden besteed. Uiteraard zijn bij het ontwerpen de verkeersveiligheid, bereikbaarheid en doorstroming belangrijke aspecten. Net als bij het vorige punt, betreft dit dus een punt van uitwerking waarop de toelichting niet wordt aangepast.</p>	ongegegrond

	een belemmering zijn voor een vlotte doorgang van de fietser.		
f	10. Verder stel ik u de vraag of het in Tabel 6.1 berekende aantal ritten op een gemiddelde werkdag (horeca 40) een reëel beeld geeft van de werkelijkheid, gegeven het feit dat het adres Bonnenweg 2 (zie 4.3) onder meer plaats biedt aan maximaal 50 gasten voor lunch of diner en tevens circa 25 keer per jaar kan worden gebruikt voor bijeenkomsten (o.m. als trouwlocatie) met maximaal 200 gasten. Dat betekent dat het op een beperkt aantal dagen véél drukker zal zijn.	De betreffende verkeersbewegingen in tabel 6.1 hebben betrekking op de ontwikkeling aan de Bonnenweg 50. De horeca aan de Bonnenweg 2 is immers al vergund en om die reden geen onderdeel van de uitgevoerde onderzoeken.	ongegrond
g	11. Ik geef u in overweging in de Toelichting vast te leggen dat de Bonnenweg zoveel breder wordt gemaakt, dat fietsers een personenauto ongehinderd kunnen passeren en dat er voldoende uitwijkplaatsen worden aangelegd om te voorkomen dat elkaar tegemoet rijdende auto's de doorgang voor fietsers blokkeren.	Zoals bij de vorige punten reeds aangegeven, zal dit een punt van nadere uitwerking zijn. In de toelichting van het plan wordt niet op vooruit gelopen, maar bij de uitwerking zal er uiteraard aandacht zijn voor veiligheid, bereikbaarheid en doorstroming.	ongegrond
	Conclusie Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.		ongegrond

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegron/Ongegrond
17.	Reclamant 17 en alle leden van Manege de Nieuwe Oranje Hoeve		
a	<p>Ik heb hierbij de vraag gesteld of het mogelijk is om in het plan ruiterspaden aan te leggen. Deze paden zouden mogelijk zijn in het bestaande plan dus bij deze mijn zienswijze.</p> <p>Mijn paard staat in de stalling op Manege de Nieuwe Oranje Hoeve aan de Schenkeldijk 50 te Hoek van Holland. Op deze manege staan nog 80 andere paarden. Ook in de omgeving staan heel veel paarden gestald. Veel leden van deze manege en omliggende stallen maken graag een buitenrit in de omgeving. Helaas zijn de bestaande ruiterspaden niet onderhouden en onderbroken. Wij rijden daarom vaak op de verharde wegen. Vooral op de dijk is het erg druk en rijden auto's, wielrenners en skaters op dezelfde weg. Het zou daarom erg fijn en veiliger zijn voor alle weggebruikers om een apart ruiterspad te hebben. Zo kunnen er geen ongelukken gebeuren en ligt er geen mest op de fietspaden. Er zijn wel voldoende graspaden maar deze zijn onbegaanbaar als er niet gemaaid is of het te hard geregend heeft. In de bijlage zijn twee kaarten toegevoegd, 1 korte route en 1 langere route. Hierin hebben wij aangegeven hoe wij heel graag deze paden zouden zien.</p> <p>Alvast bedankt voor het meenemen van onze ideeën. Wij zouden allemaal heel blij zijn als dit mogelijk gemaakt kan worden!</p>	<p>Bedankt voor uw interesse in het ontwerpbestemmingsplan Oranjebonnen en de bijdrage die u aan de ontwikkeling van de polder wilt leveren.</p> <p>Ruiterspaden zijn in het ontwerpbestemmingsplan reeds toegestaan in een aantal bestemmingen, onder de verzamelnaam 'extensief dagrecreatief gebruik'. Deze vorm van gebruik is al mogelijk binnen Agrarisch, Natuur en Recreatie.</p> <p>Daarnaast is de mogelijkheid voor ruiterspaden toegevoegd binnen de bestemmingen waar in algemene zin al paden zijn toegestaan, dat wil zeggen de bestemmingen Groen, Verkeer en Verkeer-Metro/Sneltram.</p> <p>Wel is nadere uitwerking van de routes nodig, niet alleen ten aanzien van de ligging ervan, maar ook als het gaat om financiële en beheersaspecten.</p> <p>Indien u een concreet idee met een wat verder uitgewerkt plan van aanpak heeft, kunt u dit na vaststelling van het bestemmingsplan kenbaar maken via emailadres oranjebonnen@rotterdam.nl.</p> <p>In hoofdstuk 4.1 van de aangepaste Landschapsvisie is naar aanleiding van de zienswijze aandacht besteed aan de ruiterspaden.</p>	gegrond
	<p>Conclusie Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het bestemmingsplan: Ruiterspaden zijn toegevoegd aan de bestemmingsomschrijvingen van de artikelen Groen, Verkeer en Verkeer – Metro/sneltram en de Landschapsvisie Oranjebonnen is met dit onderwerp aangevuld.</p>		gegrond

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegronnd/Ongegrond
18.	Lingeman/ Ritsema Rentmeesters en Makelaars, namens het college van diakenen van de Diaconie van de Protestantse Gemeente te 's-Gravenzande		
a	<p>Namens het college van diakenen van de Diaconie van de Protestantse Gemeente te 's-Gravenzande maken wij gebruik van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze in het kader van de ter visie legging van het ontwerpbestemmingsplan 'Oranjebonnen' (NL.IMRO.0599.BP2104Oranjebonnen-on01).</p> <p>Het plangebied beslaat globaal de Bonnenpolder en de Oranjebuitenpolder, samen de Oranjebonnen genoemd. Het plangebied ligt ingesloten tussen de kassen van het Westland rondom Maasdijk, de woonbebouwing van Maassluis, de Nieuwe Waterweg, het kassengebied langs de Haakweg en de Dwarshaak en het Staelduinse Bos. Het betreft een polder die als een van de laatste plaatsen in Hoek van Holland wordt gebruikt ten behoeve van de landbouw. Het beoogde doel van het bestemmingsplan Oranjebonnen in de Bonnenpolder is het mogelijk maken van ontwikkelingen op het gebied van natuur en recreatie. Grote delen van het gebied zijn daarnaast aangeduid in het kader van de Natuurbegruening, deels in de polder en deels in het Duinbos. In de Oranjebuitenpolder daarentegen, onderdeel van hetzelfde bestemmingsplan, gaat de gemeente Rotterdam een zonnepark van 25 hectare groot realiseren en zal op grote schaal ruimte worden geboden voor recreatie. Verderop in de polder is plek voor een voedselbos en outdoor activiteiten. Onderdeel van dit plan zijn vijftien overnachtingsplekken en zes camperplaatsen. Op de plek van het glastuinbouwbedrijf aan de Polderhaakweg kunnen vijf woningen worden gebouwd. Aan de zuidzijde van de Oranjebuitenpolder</p>	<p>Deze inleidende beschrijving wordt voor kennisgeving aangenomen. De inhoudelijke beantwoording van de zienswijze volgt bij de volgende punten.</p>	n.v.t.

<p>wordt de mogelijkheid gecreëerd op een zevental windturbines te realiseren. Kortom, een grote gebiedsontwikkeling die op een aantal onderdelen garant zal staan voor een mooie exploitatie, zeker als men uit zou gaan van de aanname dat een deel van de natuur wordt gerealiseerd in het kader van compenserende maatregelen voor het verloren gaan van natuur elders, bijvoorbeeld als gevolg van woningbouw.</p> <p>Voorname diaconie is eigenaar van de percelen kadastraal bekend gemeente Hoek van Holland, sectie A, nummers 585, 586, 1095 en 1364 met een totale oppervlakte van 5.69.52ha. De grond is gelegen centraal de polder en middels een reguliere pachtovereenkomst langjarig verpacht aan een akkerbouwer.</p> <p>Er is al geruime tijd overleg gaande met de initiatiefnemer van het project Natuurbegraven om te komen tot een kavelruil met het doel de eigendommen van de Diaconie buiten het plan toe te delen. Bij een dergelijke ruil kan de pachtrelatie met de enig overblijvende akkerbouwer in het gebied worden voortgezet en kan een deel van het landbouwkundig gebruik in de Bonnenpolder weer voor jaren worden gegarandeerd. Tot op heden is dat echter ondanks alle inspanningen niet gelukt. Er zijn nog mogelijkheden dit te realiseren en die zijn op dit moment dan ook nog onderdeel van nader overleg en onderzoek. Thans ligt echter het ontwerpbestemmingplan ter visie met het doel de eigendommen van de Diaconie tot Natuur te bestemmen daar waar andere percelen een meer profijtelijke bestemming krijgen. In vergelijking met een agrarische bestemming zal de wijziging tot de bestemming Natuur leiden tot een forse waardedaling van de eigendommen van de Diaconie en derhalve tot schade. Om redenen ter voorkoming van deze schade zijn wij namens onze opdrachtgever</p>		
--	--	--

	genoodzaakt tot het indienen van deze zienswijze.		
b	Daarnaast is niet gemotiveerd waarom juist Natuurbegraven in de Bonnenpolder wordt nagestreefd en niet in de Oranjevlietpolder. De schaalgrootte die men met deze bestemming voor ogen heeft, zou daar immers ook hebben gepast.	<p>Een nadere toelichting op de overwegingen van de gemeente om aan dit initiatief medewerking te verlenen, komt aan bod in paragraaf 2.2 van de thematische beantwoording, waarin ook de afweging van alternatieve locaties aan de orde komt.</p> <p>Mede naar aanleiding van deze zienswijze, is de toelichting van het bestemmingsplan aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over de inpasbaarheid van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven.</p>	deels gegrond
c	Namens het college van diakenen maken wij dan ook bezwaar tegen het wijzigen van de bestemming van de eigendommen van mijn opdrachtgever in de bestemming Natuur.	<p>Inmiddels heeft de Diaconie aangegeven akkoord te gaan met de grondruil, zodra er ook overeenstemming is met de pachter (Noordam).</p> <p>De initiatiefnemers zijn daarover met de pachters in overleg. Het uitgangspunt is dat deze overeenstemming voor de vaststelling van het bestemmingsplan bereikt is.</p>	ongegrond
	<p>Conclusie</p> <p>Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de toelichting op het bestemmingsplan:</p> <p>De toelichting van het bestemmingsplan is aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over de inpasbaarheid van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven.</p>		deels gegrond

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Geground/Ongegrond
19.	Reclamant 19		
a	<p>Ik constateer dat er een forse aantasting van de Bonnenpolder wordt mogelijk gemaakt. In het huidige bestemmingsplan "Hoek van Holland - Buitengebied Oost" wordt het authentieke karakter van de Bonnenpolder geconserveerd door de bestemmingen "agrarisch gebied zonder aanlegvergunningenstelsel", "landschappelijk waardevol agrarisch gebied" en vervolgens "natuur- en landschappelijk waardevol agrarisch gebied". De huidige bestemmingen doen recht aan de unieke kwaliteiten van het gebied, de cultuurhistorische waarden en beschermen deze tegen mogelijk ander gebruik door vastgoedspeculanten. Juist door de verdere aantasting van het landelijk gebied tussen Maassluis en Hoek van Holland vanwege windmolens, de ontwikkeling van het "Bedrijventerrein-Oost" op een deel van de Bonnenpolder welke eerst de bestemming "agrarisch gebied met aanlegvergunningenstel" had, de Hoekse Baan, een zonnepanelenpark op de vervuilde Oranjeheuvel (eerder ook "agrarisch gebied met aanlegvergunningenstel") en een hortensiakwekerij naast de Oranjeplassen is het van groot belang de Bonnenpolder te beschermen als laatste stukje open polderlandschap</p>	<p>De gemeente erkent de landschappelijke waarden van de Bonnenpolder. Het beschermingswaardige van de polders, zit hem enerzijds in deze kwaliteiten zelf en daarnaast in de ligging van de polders in een gebied dat verder gedineerd wordt door glastuinbouw, stedelijk gebied en havenactiviteiten.</p> <p>Vanuit die achtergrond is met het opstellen van het Ambitiedocument Oranjebonnen in 2011/2012 het proces opgestart om de functie van het gebied te verstevigen door hier ruimte te bieden voor natuur en recreatieve mogelijkheden, naast het (gedeeltelijk) behoud van agrarische activiteiten. In de thematische beantwoording, zijn in paragraaf 2.1 het proces voorafgaande aan dit bestemmingsplan en de overwegingen van de gemeente nader toegelicht.</p>	ongeground
b	<p>Gezien de schaal is hierop nog steeds een gezonde agrarische exploitatie mogelijk als financiële drager. Dit past ook bij de geformuleerde ambities in het Ambitiedocument Oranjebonnen en de geschetste mogelijkheden in het Ontwikkelplan Oranjebonnen. Voorts past het ook in de motie "Duurzaam agrarisch in ontwikkelgebied Oranjebonnen" welke de gemeenteraad van Rotterdam heeft aangenomen. Ook elders in Nederland is het mogelijk om dit te bevorderen zonder dat een natuurbegraafplaats in een kunstmatig duinbos de financiële drager moet zijn.</p>	<p>De ontwikkeling van de natuurbegraafplaats draagt in grote mate bij aan de ontwikkeling van natuur, wat bij punt A al aan de orde is gekomen als beleidsdoel van de gemeente binnen dit plangebied.</p> <p>Aangezien de gemeente zelf niet actief investeert in het gebied, is het bereiken van dat beleidsdoel afhankelijk van initiatiefnemers die willen bijdragen aan de nieuwe, gemengde functie van het gebied. Uiteraard dient dat aan te sluiten bij de kaders uit het Ambitiedocument en het Ontwikkelplan, waarin de landschappelijke kwaliteiten van de polders ook als belangrijk uitgangspunt gelden.</p>	geground

	<p>Met de in het voorontwerpbestemmingsplan mogelijk gemaakte ontwikkeling worden juist de unieke waarden van de Bonnenpolder aangetast en lijkt het slechts om de financiële waarde te gaan. Deze ontwikkeling staat haaks op het beleid van de afgelopen decennia en eerder door het college genomen bestuurlijke besluiten, te weten het Ambitiedocument Oranjebonnen en het Ontwikkelplan Oranjebonnen. De argumentatie om dit te rechtvaardigen is absoluut niet geloofwaardig en getuigt van een tunnelvisie. Ik verzoek u dan ook om het open en agrarische karakter van de Bonnenpolders te beschermen door de huidige bepalingen te handhaven.</p>	<p>Om die reden is het initiatief van de natuurbegraafplaats zorgvuldig beoordeeld op het moment dat dit door Natuurmonumenten, Zuid-Hollands Landschap en Natuurbegraven Nederland aan de gemeente werd voorgelegd. Hier is in paragraaf 2.1 en 2.2 van de thematische beantwoording nader op ingegaan, waaruit ook blijkt dat deze gemeentelijke beoordeling van het initiatief op onderdelen tot aanpassingen heeft geleid om het plan beter in de omgeving in te passen.</p> <p>De gemeente erkent dat de natuurbegraafplaats een belangrijke drager is om grote stappen te maken in het bereiken van de recreatieve en natuurdoelen voor het gebied. Bij het instemmen met deze ontwikkeling zijn nadrukkelijk de landschappelijke waarden en inpassing zorgvuldig meegenomen in de belangenafweging.</p> <p>Mede naar aanleiding van deze zienswijze, is de toelichting van het bestemmingsplan aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over het doorlopen proces en de inpasbaarheid van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven.</p>	
	<p>Conclusie Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de toelichting op het bestemmingsplan: De toelichting van het bestemmingsplan is aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over het doorlopen proces voor en de inpassing van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven.</p>	<p>deels gegrond</p>	

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegronde/Ongegronde
	Deze zienswijze is ingetrokken, wat per brief door reclamant is bevestigd.		

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Geground/Ongegrond
21.	Reclamant 21		
a	Op donderdag 24 september hebben wij de online presentatie van het ontwerpbestemmingsplan 'Oranjebonnen' bijgewoond. Nadien hebben wij contactgegevens van de initiatiefnemers ontvangen van het voedselbos en de outdooractiviteiten op het terrein gelegen aan de Oranjedijk nabij de Spuidijk. Met één van de betrokkenen hebben we kortstondig overleg gehad.	De gemeente bedankt u voor uw positieve reactie op het bestemmingplan. De ontwikkeling van het voedselbos, in combinatie met outdooractiviteiten en kleinschalige verblijfsrecreatie, wordt bij vaststelling van het bestemmingsplan niet langer mogelijk gemaakt. Aanleiding hiervoor is dat de haalbaarheid van deze ontwikkeling onvoldoende aangetoond kan worden om op te nemen in het vast te stellen bestemmingsplan.	ongeground
b	Allereerst willen wij benadrukken dat we de ontwikkeling van meer groen en (biologische) natuur van harte toejuichen. Ook de educatieve functie hiervan zien we als een meerwaarde.	De punten die door reclamant in deze zienswijze naar voren worden gebracht, zijn daardoor niet langer relevant. Ter plaatse is in aansluiting op het vigerende bestemmingsplan de bestemming Recreatie opgenomen. Dit gaat dan om extensieve vormen van recreatie, zoals gedefinieerd in het bestemmingsplan.	
c	Er blijft voor ons echter onduidelijkheid wat betreft de kampeershuisjes en camperplaatsen. In de toelichting die ik op ruimtelijke plannen vind staat niet om hoeveel kampeershuisjes het gaat (ik meen me te herinneren dat dit er 15 zouden zijn), wel wordt er iets over de oppervlakte vermeld.		
d	Onze bezwaren: - Als er 15 huisjes + een aantal campers toegestaan worden op deze relatief kleine oppervlakte schuift het belang van het voedselbos ons inziens naar een tweede plaats. We vinden deze aantallen te hoog. - Een dergelijke 'camping' zorgt voor een forse toename aan vervoersbewegingen, grotere verkeersdrukke. - Deze vorm van recreatie zal ook 's avonds / 's nachts zorgen voor een grotere geluidsemissie die mogelijk overlast kan verzorgen waar wij wonen. - De noemer 'outdooractiviteiten' moet worden beschreven. Het verhuren van kano's is iets heel anders dan het plaatsen van bijvoorbeeld palen waar een klimparcours in komt.		

e	<p>Tips:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een duidelijke afbakening met betrekking tot de 'huisjes'. Want wij zijn van mening dat voorkomen moet worden dat dit een permanent karakter krijgt. - Belangen van omwonenden en de natuur gaan wat ons betreft boven commerciële belangen van andere partijen. <p>Onze liefde voor rust, ruimte en natuur is voor ons belangrijk en dat is wat ons betreft wat een polder nodig heeft. Natuurlijk biedt een polder legio mogelijkheden, maar sommige ontwikkelingen komen de polder niet ten goede. Daarom is volgens ons een duidelijke afbakening belangrijk, hiermee willen wij waken voor een te ruime interpretatiemogelijkheid van het bestemmingsplan.</p>		
f	<p>Indien gewenst zijn wij bereid een en ander verder toe te lichten. We worden graag op de hoogte gehouden van verdere ontwikkelingen en hopen daarover met u in contact te blijven.</p>		
	<p>Conclusie Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.</p>		<p>ongegrond</p>

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegronde/Ongegronde
22.	Reclamant 22		
a	<p>Recent heeft de gemeenteraad van Rotterdam een motie aangenomen om een externe audit uit te voeren over het ambtelijk handelen naar aanleiding van de aanbevelingen de recente enquêterapporten en rekenkameronderzoeken. Er is een overlap geconstateerd in de aanbevelingen van de verschillende onderzoeken. Deze overlap zit op de onderwerpen "ambtelijke organisatie", "interne tegenspraak" en "tijdig de-escaleren van problemen". Het lijkt erop dat deze aanbevelingen niet volledig landen in de organisatie. Op deze wijze hobbelt men van "incident" naar "incident" zonder een intern probleem structureel aan te pakken. Op deze wijze is ook het voortdurende 'gemodder in de polder' mogelijk. Ook van dit rekenkamer onderzoek kan worden geconcludeerd dat het raadsbesluit en de aangenomen motie over "duurzaam agrarisch in ontwikkelgebied Oranjebonnen" niet worden opgevolgd. Daar waar toenmalige oppositiepartijen nog wel eens hun kans grijpen om bij een verworpen motie alsnog hun kans te grijpen als men eenmaal mag deelnemen in een coalitie, blijkt dit niet het geval te zijn voor de moties inzake "een schone lei voor Oranjebuitenpolder en Bonnenpolder", "groene grex" en "groen en rood wordt grijs". Een verklaring hiervoor ontbreekt. De toenmalige coalitie partijen gaven steun aan hun wethouder die volledig vertrouwd op de aangereikte ambtelijke informatie. Inmiddels weten wij wat deze informatie waard is. Het aangenomen amendement inzake het bewaken dat de ambities voor het gebied in balans zijn met de beschikbare financiële middelen wordt gekenmerkt door een verschuiven van de ooit vastgestelde ambities en een gebrek aan transparantie over de beschikbare financiële middelen. Het is u inmiddels bekend dat ook de ooit</p>	<p>Dit punt van uw zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.</p>	<p>n.v.t.</p>

	vastgestelde cultuurhistorische waarden van het gebied worden geschonden. Dit geeft geen vertrouwen.		
b	<p>Er is dus geen vertrouwen dat de organisatie die verantwoordelijk is voor de advisering t.a.v. te nemen bestuurlijke besluiten en ook de uitvoering hiervan nu op een integere en professionele wijze een zienswijze kan beoordelen. De geschiedenis zal zich immers herhalen. Men overtuigt een wethouder van wat voorgewende deskundigheid waarop de andere wethouders tijdens een collegevergadering uit misplaatste collegialiteit het voorstel zullen volgen en vervolgens zal van partij- en coalitiegenoten in de gemeenteraad loyaliteit aan de verantwoordelijke wethouder worden gevraagd waardoor er een meerderheid in de gemeenteraad is. De beeld-, opinie- en besluitvorming wordt op deze wijze ambtelijk gestuurd door beschikbare informatie niet volledig, tijdig en juist te delen. Zo is ook het "gemodder in de polder" ontstaan en deze geschiedenis kan zich herhalen. De gebeurtenissen in onze polders vloeien niet voort uit partijpolitieke - en/of religieuze overtuigingen, maar uit het ontbreken van voldoende kennis en betrokkenheid. Momenteel horen we Arjen Lubach in een commercial voor de VPRO/VARA/BNN bijna dagelijks op de televisie met ironie zijn verbazing uitspreken over hoe weinig informatie mensen kennelijk nodig hebben om toch een standpunt te kunnen innemen. Op deze menselijke eigenschap wordt ambtelijk ook gespeculeerd v.w.b. wethouders en raadsleden. Het is u bekend dat ambtenaren soms decennialang hun invloed kunnen uitoefenen, terwijl dit voor wethouders en raadsleden meestal slechts één of twee termijnen geldt. Wethouders en raadsleden worden door deze ambtenaren als passanten beschouwd. Ondergetekende is als bestuurder van de toenmalige deelgemeente Hoek van Holland ook</p>	Dit punt van uw zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.	n.v.t.

<p>zo' n passant geweest. Het is mij bekend dat het belangrijk is alert te zijn op ambtelijke voorstellen en zich altijd af te vragen welke publieke doelen hiermee gediend worden en welke maatschappelijke resultaten men denkt te bereiken. Natuurlijk zijn die vragen ook aan de orde bij het project Oranjebonnen en vanzelfsprekend zal men zich bewust moeten zijn van het feit dat de echte intenties wel eens gecamoufleerd kunnen worden door een zorgvuldig opgebouwde façade. Met drogredenen en pseudo-argumenten wordt dan geprobeerd de aandacht af te leiden, partijen met de verstrekte informatie op het verkeerde been te zetten en andere strategieën om een plan door te drukken of juist te verhinderen. Het volledige dossier Oranjebonnen laat hiervan voldoende voorbeelden zien. De beoordeling van de in te dienen zienswijzen door het cluster Stadsontwikkeling lijkt op de befaamde keuring waarbij een slager zijn eigen vlees keurt. Het betekent dat de ambtelijke beoordeling van de zienswijzen waarbij men de verantwoordelijke wethouder reeds "in het pak heeft genaaid" een democratische farce is. Uiteindelijk zal dus een gang naar een onafhankelijke rechter - die fictie van feiten kan scheiden - nodig kunnen zijn.</p> <p>Het probleem van de cynische en calculerende cultuur binnen het cluster Stadsontwikkeling is ook u bekend en heeft mede tot het indienen van de motie inzake de externe audit geleid. Impliciet betekent het ook een motie van wantrouwen jegens de ambtelijke leiding. In de afgelopen decennia hebben er nogal wat reorganisaties en tevens wisselingen in de ambtelijke leiding plaatsgevonden. Het probleem zit in een extreme rechtsbescherming van overheidsfunctionarissen en de cultuur waarbij "in het land der bestuurlijk blinden ambtenaar éénoog koning is". Er wordt bestuurlijk blind vertrouwd op de</p>		
--	--	--

<p>voorgewende ambtelijke deskundigheid en integriteit. Op deze wijze is het gelukt om in de afgelopen decennia de ooit gestelde publieke doelen voor onze polders niet stap voor stap dichterbij zijn gekomen, maar juist verder weg zijn komen te liggen. Het volledige dossier inzake de Groenzone Maasmond laat een aaneenschakeling van niet gehaalde termijnen, verdampte budgetten en fors geschonden afspraken zien. Er zijn (bewust) kansen gemis en mogelijkheden onbenut gebleven. Gewekt vertrouwen werd beschaamd door gewekte verwachtingen niet te realiseren. gemaakte afspraken niet na te komen en genomen besluiten niet uit te voeren. De factor "tijd" werd ambtelijk met satanisch genoeg gebruikt in een decennialang uitputtings- en ontmoedigingsproces. Met fysiek geweld kan men in een fractie van een seconde een dramatische wending aan een mensenleven geven. maar dit lukt ook in een reeks van jaren door mensen hun perspectief te ontnemen in een tergend langzaam bureaucratisch proces waarbij er altijd wel argumenten te verzinnen zijn om te rechtvaardigen waarom iets niet is gelukt, niet lukt of niet zal lukken. Wethouders en raadsleden overzien één of twee termijnen en dus slechts een gedeelte van het hele traject dat door de meest betrokken ondernemers en bewoners in de Oranjebonnen is afgelegd. Het blijkt in de praktijk van onze polders dat opleiding, vakmanschap, ondernemerschap en maatschappelijke opstelling geen relevante succesfactoren zijn als men te maken krijgt met het deel van ambtelijk Rotterdam dat werkzaam is bij of voor het cluster Stadsontwikkeling. iedere betrokken bewoner en/of ondernemer staat daarbij voor de persoonlijke afweging hoe men moet omgaan met ambtelijke obstructie. Er blijkt immers sprake te zijn van een ambtelijke gunfactor die bepalend is</p>		
--	--	--

	<p>bij de kans van slagen van een initiatief. Het is echter volstrekt onduidelijk waarop de ambtelijke gunfactor is gebaseerd om een oogje dicht te knijpen bij overtredingen en/of het gebruik van gemeentelijke landbouwgrond te krijgen. Het dossier Oranjebonnen laat de voorbeelden zien hoe beschikbare bestuurlijke instrumenten verkeerd worden ingezet.</p>		
c	<p>Iedere agrarische ondernemer weet dat onkruid tijdig moet worden bestreden om te voorkomen dat het gewas wordt overwoekerd en dat ongedierte moet worden bestreden om te voorkomen dat een plaag het vee of de gewassen aantast. Iedere arts weet dat de kans op succes bij het bestrijden van een kwaadaardig gezwel het grootste is als dit in een vroegtijdig stadium gebeurt. Iedere fruitteiler weet dat één beurse appel uiteindelijk een hele rotte kist kan veroorzaken. Iedere ondernemer - groot of klein - weet dat een slechte cultuur bij zijn of haar personeel de ondergang van zijn bedrijf kan betekenen. Helaas is niet iedere gemeentelijke overheidsfunctionaris zich bewust een "civil servant" te zijn en ook dat is voldoende duidelijk geworden bij de gemeente Rotterdam. De dames en heren politici 'Allen graag wijzen op de gevaren die onze democratie van buitenaf bedreigen, maar er is ook een groot intern gevaar. Dit vraagt een permanente alertheid op overheidsfunctionarissen die het oog op het te bereiken publieke doel en te realiseren maatschappelijke resultaten kwijt zijn. Ambtenaren worden betaald met publiek geld en het is dus ongepast om vooral private belangen te dienen. Toepassing van het adagium "Follow the money" maakt veel duidelijk v.w.b. de gehanteerde ambtelijke werkwijze in de Oranjebonnen. Camouflage van deze werkwijze door zienswijzen van een ambtelijk commentaar te voorzien vraagt bestuurlijke scherpzinnigheid. Tot op heden heeft de verantwoordelijke wethouder Bert Wijbenga nog niet</p>	<p>Dit punt van uw zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.</p>	<p>n.v.t.</p>

<p>deze scherpste getoond. Bestuurlijk moet men over voldoende intellectueel overzicht beschikken om ambtelijke spelletjes te doorzien en zich niet te laten degraderen tot een buikspreekpop c.q. marionet van het ambtelijk apparaat. Bestuurlijk moet men voorts over voldoende moreel overwicht beschikken om een zieke ambtelijke cultuur aan te pakken. Wellicht dat de motie inzake de externe audit ook bedoeld is om deze wethouder een stevig instrument in handen te geven.</p> <p>Vooralsnog zal eerst moeten worden afgewacht of men in staat is de ambtelijke weerstand tegen een goed onderzoek te breken. Zulks is immers niet gelukt bij het rekenkameronderzoek naar het gemodder in de polder. Tijdens dit onderzoek werd het volledige onderzoeksteam vervangen en was er sprake van intimiderende gebeurtenissen in onze polders bij betrokken bewoners en ondernemers. Over het aspect "veiligheid" bent u reeds afdoende geïnformeerd en dit verklaart ook waarom ik mijn echte adres sindsdien niet meer durfde te gebruiken. Uiteindelijk verscheen een afgezwakt rapport waarbij ondergetekende werd uitgesloten van een volwaardige deelname aan de beraadslagingen. Er werd in beslotenheid wél over het debacle m.b.t. de uitvoering van het integrale gebiedsontwikkelingsproces gepraat zonder dat slachtoffers daarbij een inbreng - laat staan een weerwoord - mochten hebben. Gefaseerd werd afbreuk gedaan aan de intenties van het onderzoek (bijlage 1). Vervolgens werd gefaseerd afscheid genomen van het genomen raadsbesluit inzake het rekenkamerrapport. Het vraagt een grote bestuurlijke kracht om dit soort geïnstitutionaliseerde slechtheid te bestrijden. Er zijn forse twijfels of deze bestuurlijke kracht aanwezig is en ook daadwerkelijk getoond zal worden bij dit dossier.</p>		
--	--	--

<p>Per slot van rekening heeft het rekenkameronderzoek in ieder geval het resultaat opgeleverd dat - zoals het heel eufemistisch wordt verwoord - er duidelijk sprake is van "een gebrek aan prioriteit" voor het landelijke gebied.</p> <p>Het gemis van de aanwezigheid van een gevoel van inspannings-, resultaats- en verantwoordingsplicht bij de overheidsfunctionarissen die betrokken zijn bij dit "gemodder in de polder" is evident. Het ontbreken van goede functionerings- en beoordelingsgesprekken werd duidelijk toen M.d.G. als de falende projectleider Oranjabuitenpolder werd aangesteld als de eerste projectleider Oranjabonnen. Er werd de indruk gewekt dat dit bedoeld was om het gebied vooruit te helpen, maar het was vooral bedoeld om iemand die toch op de loonlijst van de gemeente stond aan een klus te helpen. Het wekte dan ook geen verwondering dat opnieuw termijnen niet werden gehaald, budgetten werden overschreden, gewekte verwachtingen niet werden nagekomen, gedane toezeggingen niet werden gerealiseerd, er geen uitvoering werd gegeven aan gemaakte afspraken en genomen bestuurlijke besluiten werden genegeerd. Het kenmerkt de zieke organisatiecultuur dat dit werd toegestaan en dat deze overheidsfunctionaris - ondanks het feit dat hij uiteindelijk toch ook van dit project werd gehaald nadat diens falen opnieuw zichtbaar werd - nog steeds op de loonlijst van de gemeente staat. Het kenmerkt ook de dubbele moraal dat dit soort overheidsfunctionarissen graag anoniem wil blijven, terwijl hun slachtoffers het risico lopen in een openbaar faillissementsregister te komen. De gebeurtenissen in onze polders laten zien dat er in de afgelopen decennia sprake is geweest van een stil, sluipend en slopend proces waarbij de (oorspronkelijke) agrarische ondernemers het perspectief werd ontnomen en in hun zakelijke en persoonlijke levens</p>		
---	--	--

	<p>werden geconfronteerd met de gebrekkige regie van de overheid bij integrale gebiedsontwikkelingsprocessen. Voor een ieder met kennis van zaken is dit zichtbaar bij (het gewijzigd gebruik van) de boerderijen langs de Oranjedijk, de Polderhaakweg en voorts de Bonnenweg. De vervallen boerderij aan de Polderhaakweg staat hiervoor symbool.</p>		
d	<p>In het jaar 2000 besloot de agrarische ondernemer op het perceel Bonnenweg 2 zijn bedrijf te beëindigen, het betreffende perceel plus de opstallen aan een aannemer te verkopen en de langdurige pacht van de omliggende gronden op te geven. Bij de overige agrarische ondernemers in de Bonnenpolders ontstonden zorgen over het toekomstperspectief van hun bedrijven na de dramatische gebeurtenissen met extreme wateroverlast in de jaren '98 en '99. Er werd besloten tot oprichting van de Stichting de Bonnen en de doelstelling van deze stichting sloot naadloos aan op de bepalingen van het bestemmingsplan "Hoek van Holland - Buitengebied Oost" en het ontwikkelperspectief van Regionaal Groenstructuurplan Rijnmond. Helaas werd het initiatief om te komen tot een integrale gebiedsvisie gefrustreerd door het handelen van de overheid. Uiteindelijk nam de lokale overheid c.q. de deelgemeente Hoek van Holland dit initiatief op 20 november 2000 over met een unaniem aangenomen motie met waarbij duidelijke termijnen waren gesteld. Deze termijnen werden door ambtelijke obstructie helaas overschreden en uiteindelijk werd er pas op 21 september 2006 een bestuurlijk besluit genomen door het Gebiedsontwikkelingsplan De Bonnen - inclusief financieringsparagraaf - vast te stellen. Vervolgens werd dit bestuurlijke besluit niet uitgevoerd. Men hoeft niet over een groot empathisch vermogen te beschikken om te beseffen dat dit verstrekkende gevolgen had voor</p>	<p>Dit punt van uw zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.</p>	<p>n.v.t.</p>

	<p>een ieder die waarde had toegekend aan dit bestuurlijke besluit. Dit alles is te lezen op de website van de Stichting de Bonnen bij het hoofdstuk gebiedsvisie en in het indertijd gemaakte concept-evaluatierapport</p> <p>De zorgen van ondergetekende over de consequenties van alle vertragingen 19 en de mogelijke dubbele agenda²⁰ van de Erven van Rijckevorsel werden weggewuifd. Toen in februari 2007 deze dubbele agenda duidelijk werd, wijzigde de overheid haar rol van regisseur naar toeschouwer. Tijdens "het spel" werden "de regels" veranderd. Ook na februari 2007 werd verzuimd een publieke strategie op te stellen t.o.v. de private strategie van de Erven van Rijckevorsel. Inmiddels is voor menigeen de morele status van deze familie wel duidelijk. Ook het openbaar basisonderwijs in Hoek van Holland heeft afscheid genomen van deze naam voor haar school. De gebeurtenissen in de periode 2005-2007 vormen een onderdeel van de strategie van deze familie waarbij men het vastgoed in en rond Hoek van Holland afstoot en wenst om te zetten in een aandelenportefeuille. Zulks is gebeurd in de periode 1928-1938²¹, 1946-1948²², 1952-1956²³, 1966-1976²⁴, 2005-2007²⁵ en het is nu actueel vanaf 2016²⁶.</p>		
e	<p>In 1976 - nadat het spel rondom de verkoop van het Staelduinse bos was afgerond - was er voor de agrarische ondernemers in de Bonnenpolders de illusie dat er alsnog sprake was van een toekomst door de bescherming die onze polders vervolgens kregen. Dertig jaar later werd duidelijk dat zulks niet het geval was en bleek dat de familie van Rijckevorsel ook van de laatste agrarische ondernemers met een langdurig pachtcontract verlost wenste te raken. Van edel gedrag van deze adellijke familie was geen sprake. Heel regentesk en feodaal werd over onze toekomst beslist; er werd met andere partijen over ons gepraat zonder met ons te praten. Er</p>	Dit punt van uw zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.	n.v.t.

<p>was sprake van een soort moderne slavernij waarbij de pachtboeren slechts hun vrijheid konden kopen door met lege handen te vertrekken. Deze pachtboeren werden beschouwd als horigen die maar beter " met de staart tussen de benen", konden vertrekken. Er werd alles in het werk gesteld om een gezonde en duurzame agrarische bedrijfsvoering te belemmeren in de hoop dat de laatste agrarische ondernemer met een langjarig pachtcontract het zou opgeven. Alleen daarmee zou er al een winst op het agrarische vastgoed kunnen worden gerealiseerd. Dit spel werd door de overheid gefaciliteerd en kreeg ook steun van politieke partijen die zich in woorden verzetten tegen speculatie met vastgoed en willen opkomen voor de zwakkeren in de samenleving. Door te zwijgen en weg te kijken wint men niet aan vertrouwen. Het honoreren van dit bedenkelijke spel wordt niet gerechtvaardigd door christelijke naastenliefde, liberale idealen, sociaaldemocratische uitgangspunten, socialistische principes, fortuynistische opvattingen, christendemocratische beginselen en andere politieke prietpraat. De praktijk laat zien wat woorden waard zijn en zo leveren de huidige coalitiepartijen ook hun eerder ingenomen standpunten weer in om loyaal te zijn aan een wethouder als partij- of coalitiegenoot (bijlage 2). Dit maakt " de politiek" niet geloofwaardig. In 1976 keerde ondergetekende na zijn studie aan de Hogere Landbouw School te Dordrecht terug naar het ouderlijke bedrijf in Hoek van Holland. Er werd niet gekozen voor een loopbaan in het bedrijfsleven, bij de overheid of bij een bepaalde (maatschappelijke) organisatie of instelling, maar voor het verder voortzetten van het familiebedrijf. De theoretische kennis werd verbreed met een hoop praktische kennis. Naast het werk op het bedrijf was er ook maatschappelijke betrokkenheid door bestuurlijk werk te verrichten bij het AJK-Delftland en</p>		
--	--	--

<p>later het AJK-Zuid-Holland. Voorts werd de culturele interesse vertaald in deelname in het stichtingsbestuur van een plaatselijk theatertje, de Hoekse Culturele Raad en het oprichten van het Videoarchief Hoek van Holland. Op het landbouwbedrijf zelf werd geïnvesteerd in drainage, wegverharding, erfverharding en de bouw van een multifunctionele landbouwloods. Er werd niet gekozen voor specialisatie in melkveehouderij of akkerbouw, maar het traditionele gemengde bedrijf bleef in stand. Een belangrijke economische pilaar onder het bedrijf was het contact dat gezocht werd met de consument om de op het bedrijf voortgebracht producten direct te verkopen in een boerderijwinkel. Het melken werd gemoderniseerd, het machinepark werd uitgebreid en de veestapel werd verbeterd. Dit alles is vastgelegd in tal van familiefilmpjes (bijlage 3). Later heeft ondergetekende zijn maatschappelijke betrokkenheid nog vertaald door een bijdrage te leveren in de raad en het bestuur van de deelgemeente Hoek van Holland. De intenties waren zuiver en het is dan ook schrijnend dat er lieden zijn die dit in twijfel hebben willen trekken. Inmiddels is duidelijk van welke partijen de intenties niet zuiver waren.</p> <p>Bij de ontwikkeling van het bedrijf werd geanticipeerd op het door de overheid vastgestelde beleid voor onze polders en bij het integrale gebiedsontwikkelingsproces in de Bonnenpolders was er de illusie een partner van de overheid te zijn bij het bereiken van de gestelde publieke doelen en maatschappelijke resultaten. Medio 2005 was er op mijn bedrijf in de Korte Bonnen al bereikt wat later in 2013 als ambitie zou worden geformuleerd in het Ambitiedocument Oranjebonnen en nog steeds niet is gerealiseerd. Het in april 2006 met overheidsgeld voor mij gemaakte bedrijfsplan liet zien</p>		
---	--	--

	<p>dat dit de goede ontwikkelingsrichting was. In april 2007 werd een nieuw bedrijfsplan gepresenteerd - ditmaal onder de naam "De Hof van Vreugde" en met complimenten ontvangen in de raadsvoorbereidende commissie van de toenmalige deelgemeente Hoek van Holland. Ambtelijke obstructie heeft verhinderd dat dit bedrijfsplan ten uitvoer kon worden gebracht vanaf de locatie Nieuw-Oranjekanaal 20.</p>		
f	<p>Ambtelijke obstructie heeft verhinderd dat er bestuurlijk werd gereageerd op mijn verzoeken aan wethouder Alexandra van Huffelen en later wethouder Joost Eerdmans om een gesprek over de uitvoering van voornoemd bedrijfsplan. Er werd zelfs in het geheel niet gereageerd en de ambtelijke instructie om dat niet te doen is mij tot op heden onduidelijk. Het volledige dossier Oranjebonnen laat zien dat dit ook niet is gebeurd door de achtereenvolgende projectleiders. De gemeenteraad is hiervan in kennis gesteld en heeft het voor kennisgeving aangenomen. Er is mij geen partij-, verkiezings- en coalitieprogramma bekend waarin een rechtvaardiging gevonden kan worden voor deze handelwijze. Als iemand een "straf" krijgt bij de rechter is dit gemotiveerd en kan men eventueel in hoger beroep gaan. Kennelijk zijn er overheidsfunctionarissen die vinden dat ik een "straf" verdien zonder dit te motiveren, zonder dat een verdediging mogelijk is en voorts blijkt deze "straf" ook nog voor altijd en overal te gelden. Als deze "straf" betrekking heeft op mijn kritiek op het gebrek aan regie bij het gebiedsontwikkelingsproces in de Bonnenpolder heeft het rekenkameronderzoek impliciet mijn gelijk bewezen. Overigens was dit op lokaal niveau reeds in februari 2007 klip en klaar toen de dubbele agenda van de Erven van Rijckevorsel duidelijk was geworden. Bij de overdracht van de uitvoering van de regie m.b.t. het Gebiedsontwikkelingsplan De</p>	<p>Dit punt van uw zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.</p>	<p>n.v.t.</p>

<p>Bonnen in oktober 2007 van de deelgemeente naar de stadsregio Rotterdam (UTT/2007 / 1640) werd nog expliciet aandacht gevraagd voor de positie van de boeren in het gebied: "Voorkomen moet worden dat de deelgemeentelijke doelstellingen welke aan het begin van het traject werden geformuleerd nu niet zullen worden gerealiseerd. De boeren en ondernemers in dit gebied dreigen hier immers het slachtoffer van te worden.". Helaas bleek er sprake te zijn van een 'bestuurlijk balletje-balletje' en werd verder op de regievoering niet meer toegezien. De deelgemeentelijke doelstellingen zijn niet gerealiseerd. Het initiatief van collega reclamant 5 en ondergetekende om met behulp van de zorginstelling Parnassiabavo een oplossingsrichting te bewerkstelligen met zorglandgoederen bleek ook op veel ambtelijke onwil te stuiten en in een bureaucratisch moeras te verzanden. Deze zorginstelling koos "eieren voor haar gelet' en besloot af te haken. Er waren immers op andere locaties ook mogelijkheden om de doelstellingen van deze organisatie te realiseren. Voor ons was het duidelijk dat iedere andere oplossingsrichting zou vastlopen met deze ambtelijke onwil. Slechts een krachtig bestuurder zou de ambtelijke weerstand kunnen breken.</p> <p>De behandeling van de onderwerpen "Bonnenpolder", "Oranjebuitenpolder" en/of "Oranjebonnen" laten zien hoe er altijd een meerderheid was van raads- en commissieleden die steun gaven aan de wethouder die voor de Buitenruimte bestuurlijk verantwoordelijk was (bijlage 4). Dit liet beschamende situaties zien van wethouders die zich als buikspreekpop c.q. marionet lieten gebruiken en nauwelijks verstand van de materie hadden. Als het voor een soufflerende ambtenaar moeilijk werd, werd de vergadering vertrouwelijk voortgezet. Op deze</p>		
--	--	--

	<p>wijze kon dan ook de inbreng van ondergetekende worden uitgesloten. In de wandelgangen en de fractiekamers van het stadhuis werden de woordvoerders van de diverse partijen door ambtelijke "oliermannetjes" bewerkt om toch maar steun te geven aan het voorstel van de wethouder welke feitelijk ook het ambtelijke voorstel was. Door onderwerpen die het buitengebied van Hoek van Holland betreffen te combineren met onderwerpen waarvan verwacht kon worden dat daar door commissie- en raadsleden meer aandacht aan gegeven zou worden kon men verwachten dat er problemen zouden ontstaan met de beschikbare spreektijd. Met een spreekrecht van 5 minuten voor ondergetekende doet men geen recht aan de situatie. Met het negeren van de inhoud van de brieven van ondergetekende negeert men feiten die van belang zijn voor een goede oordeelsvorming (bijlage 5). Ondergetekende is volkomen transparant over het bedrijf dat hij heeft gehad en de problemen waarmee hij werd geconfronteerd (bijlage 6). Het is dan ook nogal kwetsend om als bedreiging te worden gezien, terwijl er andere partijen zijn die graag gebruik maken van mijn kennis en ervaring. Zo laat het volledige dossier zien dat de Stichting Stadslandbouw "Van Ruijtenburch" te Vlaardingen ondergetekende als bestuurslid heeft gevraagd. terwijl de gemeente Rotterdam geen behoefte heeft aan mijn kennis en ervaring op dit gebied. Overigens heb ik bedankt voor een functie als bestuurslid bij genoemde stichting en volg ik dit project op afstand als adviseur. Een ieder kan in de Bonnenpolders kennismaken van de resultaten van de voorgewende deskundigheid van ambtelijk Rotterdam in het bereiken van de ambities die men daar bad v.w.b. "stadslandbouw". Hoezo geloofwaardig?</p>		
g	De destructieve gevolgen van een zieke bestuurs- en	Dit punt van uw zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.	n.v.t.

<p>organisatiecultuur kwamen duidelijk tot uiting bij de wijze waarop de voormalige gemeente -s-Gravenzande een illegale a.g.f.-winkel op het adres Maasdijk gedoogde. De procedure werd alsmear gerket, er werd misleidende informatie verstrekt en zelfs na een uitspraak van de Raad van State werd er nog niet gehandhaafd. Het was kennelijk noodzakelijk dat deze gemeente eerst opging in de huidige gemeente Westland, er een nieuwe wethouder Ruimtelijke Ordening kwam en een nieuwe ambtelijke leiding alvorens men met dezelfde beschikbare bestuurlijke instrumenten alsnog ging handhaven. Het bewijs is hiervoor in het volledige dossier inzake de aantasting van de agrarische bedrijfsvoering in de Bonnen te vinden. Dit dossier is bij de gemeente Rotterdam bekend. Het gemeentelijk vastgoedbedrijf van de gemeente Rotterdam heeft het zelfs "gepresteerd" om deze illegale detaillist op het adres Maasdijk 53 te -s-Gravenzande te faciliteren door deze gemeentelijke landbouwgrond in gebruik te geven. Op verschillende manieren hebben verschillende overheden een bijdrage geleverd aan de ondermijning van de positie van de pachtboeren in de Bonnenpolders.</p> <p>In een zieke bestuurs- en organisatiecultuur wordt misleiding niet geschuwd en is het mogelijk dat er bewust wordt toegewerkt naar een vooraf gewenste conclusie. Met argumentatieve willekeur probeert men motieven te verzamelen om te komen tot het gewenste resultaat. De ambtelijke bereidheid om selectief om te gaan met de beschikbare informatie getuigt van een gebrek aan integriteit; de ambtelijke bereidheid om toe te redeneren, toe te rekenen en toe te tekenen naar een vooraf gewenste conclusie getuigt van een gebrek aan professionaliteit. Een wethouder die deze ambtelijke werkwijze toestaat etaleert vooral een gebrek aan bestuurlijke kwaliteit.</p>		
---	--	--

<p>In hoofdstuk 1 van de toelichting op het voorontwerpbestemmingsplan Oranjabonnen wordt gemeld dat het huidige bestemmingsplan inmiddels zo'n 30 jaar oud is. Het huidige bestemmingsplan "Hoek van Holland - Buitengebied Oost" is door de gemeenteraad van Rotterdam vastgesteld op 3 mei 1979. Een procedure inzake een gedeelte van de Oranjabuitenpolder werd pas eind 1985 beëindigd met handhaving van de gestelde regels. Merkwaardig genoeg kon zich in dat gedeelte later een hortensiakwekerij ontwikkelen doordat bewust werd verzuimd een nieuw voorbereidingsbesluit af te kondigen en een nieuw bestemmingsplan vast te stellen.</p> <p>Gemakshalve wordt 'vergeten' dat in februari 2004 het voorontwerpbestemmingsplan "Hoek van Holland - Landelijk Gebied" in procedure werd gebracht. Deze procedure werd opgeschort in afwachting van de resultaten van het integrale gebiedsontwikkelingsproces in de Bonnenpolders, maar niet gecontinueerd toen dit op een debacle was uitgelopen. Een plausibele verklaring hiervoor ontbreekt. Dit voorontwerpbestemmingsplan bood de gewenste bescherming aan de percelen in de Bonnenpolders door deze tot "landschappelijk waardevol agrarisch gebied" en 'natuurwetenschappelijk en landschappelijk waardevol agrarisch gebied" te bestemmen. Daarmee werd het open landschap geconserveerd en het (toekomstig) gebruik beschermd. Het volledige dossier laat zien dat ik tegen deze bepalingen geen overwegende bezwaren had. Het volledige dossier laat tevens zien dat er langzaam maar zeker afbreuk werd gedaan aan dit bestemmingsplan door het op te knippen in diverse delen waarbij bleek dat doelstellingen voor de Bonnenpolders ondergeschikt werden gemaakt aan</p>		
--	--	--

	<p>de aanleg van de Hoekse Baan en het toekomstige bedrijventerrein "Hoek van Holland Bedrijven - Oost" c.q. "het stort", tussen het bedrijventerrein aan de Kulkweg en het bedrijventerrein langs het Nieuw-Oranjekanaal. Met dit handelen ontstaat een situatie waarbij er kunstmatig een financieel probleem wordt gecreëerd om doelstellingen in het landelijk gebied met publiek geld te realiseren. Het is voorts bekend dat er concessies zijn gedaan aan de grondeigenaren in de Bonnenpolders om alsnog een minnelijke verwerving van gronden voor de aanleg van de huidige Hoekse Baan mogelijk te maken. Ook met deze concessies werd er afbreuk gedaan aan het handhaven van de oorspronkelijke doelstellingen voor dit deel van de Oranjebonnen. Ik verwijs u naar de documenten die hierop betrekking hebben en de correspondentie die hierover gevoerd is. Het is u voorts bekend dat de overheid zelf verantwoordelijk is voor het opdrijven van de prijs van het agrarisch vastgoed en dit wordt ook in het rekenkamerrapport "Gemodder in de polder" op blz. 67 en blz. 75 gememoreerd.</p>		
h	<p>In de gekozen planopzet is nog geen rekening gehouden met de toezegging aan de grondeigenaar Van Heijst (besluitnummer dr/2006/0008 en UIT/2006/0420) en wordt er dus gewacht totdat deze private partij een toezegging wil verzilveren. Vastgoedeigenaren kunnen immers de tijd nemen om een meerwaarde te realiseren. In ieder geval hangt deze toezegging nog als een donkere wolk boven de toekomst van de Bonnenpolders.</p> <p>Bij de begrenzing van het plangebied is het duidelijk dat er nog een (klein) stukje van de Bonnenpolders wordt "afgesnoept". Het betreft een perceel wat men wenst toe te voegen aan het bedrijventerrein langs het Nieuw-Oranjekanaal, maar waarmee wel een historische lijn wordt doorbroken en gewenste openheid wordt aangetast. Ook</p>	Dit punt van uw zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.	n.v.t.

<p>hiermee wordt een poging verricht om agrarische grond een financiële meerwaarde te geven.</p> <p>In hoofdstuk 2 ("Beleid") durft men in § 2.1.1 het volgende te stellen: "De ontwikkeling sluit aan bij de NOV! doordat sprake is van een combinatie van functies wat het draagvlak voor het geheel groter maakt en tegelijkertijd leidt een rigide scheiding en daarmee extra ruimtebeslag voorkomt. Tegelijkertijd draagt de ontwikkeling bij aan een duurzame toekomst voor dit stuk buitengebied, waarmee ook het risico van verrommeling of verstedelijking beperkt wordt. Ook streeft het bestemmingsplan de bescherming en het herstel van kenmerkende waarden en kwaliteiten van het gebied na. Tot slot voorziet het plan eveneens in een ontwikkeling op het gebied van duurzame energie, wat eveneens tot uiting komt in de NOV!".</p> <p>In het voorontwerpbestemmingsplan Oranjabonnen is geen sprake van een bescherming en een herstel van de kenmerkende waarden van de Bonnenpolders, maar juist een aantasting. Een combinatie van de functies "natuur" en "landbouw" d.m.v. een verbreed en biologisch gecertificeerd landbouwbedrijf zou juist recht doen aan de Nationale Omgevingsvisie, past bij de ontginningsgeschiedenis van deze vruchtbare gronden en kan een gewenste koppeling tot stand brengen tussen lokaal geproduceerd voedsel en de consumenten in de directe omgeving. Het risico van verrommeling en verstedelijking (c.q. bebouwing) is een kwestie van handhaving. De gebeurtenissen in de afgelopen decennia in het buitengebied van Hoek van Holland hebben laten zien dat als de regels en bepalingen van een bestemmingsplan niet worden gehandhaafd er sprake is van verrommeling en illegale bebouwing. De situatie op het agrarische bouwperceel Bonnenweg 50 is daarbij illustratief. Voor het</p>		
---	--	--

	<p>overige kan bij de ontwikkeling van duurzame energie op de vervuilde Oranjeheuvel worden opgemerkt dat dit vooral dient om een bepaald aspect van het 'gemodder in de polder" af te dekken. In §3.8.3 van het rapport "Gemodder in de polder" wordt dit summier besproken. Het echte debacle werd pas duidelijk na verschijnen van dit onderzoeksrapport Een onderzoek naar dit ambtelijke knoeiwerk heeft (nog) niet plaatsgevonden. Eveneens verwijst men in deze paragraaf naar provinciebeleid waarbij 'ruimtelijke ontwikkelingen moet inspelen op de aanwezige kwaliteiten in de omgeving en specifieke kwaliteiten toevoegen die te maken hebben de samenleving van vandaag" en "een betere, gebied gerichte verweving van de verschillende 'klassieke 'functies in de groene ruimte (landbouw, natuur, recreatie, water, cultuurhistorie) en een betere relatie tussen stad en land". In de tunnelvisie waarin het projectteam Oranjebonnen verzeild is geraakt is men "vergeten' dat een gebiedsgerichte verweving tussen landbouw, natuur, recreatie, water, cultuurhistorie en een betere relatie tussen stad en land kan worden gerealiseerd door uitwerking te geven aan aangenomen motie "duurzaam agrarisch ontwikkelgebied Oranjebonnen" en ook past bij de aanwezige kwaliteiten van de Bonnenpolders en de Oranjebuiten polder.</p>		
i	<p>In § 2.2.2 wordt gesteld dat het voorontwerpbestemmingsplan Oranjebonnen is getoetst aan Afdeling 6.2. van de Omgevingsverordening. Op basis van de impact die een ruimtelijke ontwikkeling heeft op de gebiedskenmerken en kwaliteiten, hanteert de provincie drie typen ontwikkelingen: in passing, aanpassing en transformatie. Het is kennelijk mogelijk dat de afzonderlijke ontwikkelingen in de Oranjebonnen nu bij elkaar geveegd worden en tot "aanpassen" worden verklaard. Aan het oorspronkelijke open agrarische gebied zoals dit is</p>	<p>De motivering die de gemeente in paragraaf 2.2.2. van de toelichting heeft opgenomen, hanteert inderdaad het gehele plangebied als uitgangspunt.</p> <p>Op dat schaalniveau geldt dat het bestaande, overwegend agrarische gebruik, wordt gecombineerd met nieuwe natuur (waarvan natuurbegraven een onderdeel is) en recreatieve mogelijkheden in het gebied. Die nieuwe ontwikkelingen samen zorgen voor de gewenste, gemengde invulling van het gebied, waarbij ook de huidige agrarische functie en de landschappelijke</p>	<p>ongegrond</p>

	<p>vastgelegd in het bestemmingsplan "Hoek van Holland - Buitengebied Oost" is reeds het gedeelte van de hortensiakwekerij en het gedeelte tussen het bedrijventerrein langs de Kulkweg en het bedrijventerrein langs het Nieuw-Oranjekanaal ten noorden van de huidige Hoekse Baan onttrokken. Vervolgens is de vervuilde Oranjeheuvel onttrokken aan het agrarische gebied door dit een recreatieve bestemming te geven in het projectbestemmingsplan Oranjebonnen, fase 1. In de huidige plannen wenst men aan het reguliere agrarische gebruik van de Bonnenpolders ook nog meer dan 120 hectare te onttrekken door daar de bestemming "natuur" aan te geven. Dit is geen "aanpassen". Er is geen sprake van versterking en herstel van de bestaande structuren en elementen, maar verkwanseling.</p>	<p>uitstraling daarvan in grote delen behouden blijft. Op dat schaalniveau is daarom sprake van 'aanpassen'.</p> <p>Dit vraagt op grond van de provinciale Omgevingsverordening om een zorgvuldige inbedding in de omgeving, rekening houdend met de Kwaliteitskaart. Met het Inrichtings- en beheerplan (bijlage 2 bij de toelichting, bijlage 4 bij de regels) is zorgvuldig uitgewerkt hoe de natuurontwikkeling en het natuurbegraven worden uitgevoerd en hoe dit aansluit bij de omgeving. Aangezien de Kwaliteitskaart van de provincie dit deel van het plangebied al deels als natuur/duingebied en deels als recreatiegebied aanmerkt, is ook sprake van aansluiting bij de Kwaliteitskaart.</p> <p>Het bestemmingsplan is tijdens het planvormingsproces ook aan de provincie voorgelegd, die toeziet op de juiste toepassing van de regels uit haar Omgevingsverordening. Van haar is geen reactie ontvangen dat de toepassing van het principe 'aanpassen' onjuist zou zijn.</p> <p>Overigens geldt daarnaast dat, wanneer je je enkel op de losse ontwikkelingen zou richten en in dat geval het standpunt zou hanteren dat er sprake is van transformatie, er ook in dat geval met het genoemde Inrichtings- en beheerplan wordt voldaan aan de voorwaarden die de provincie aan het principe 'transformatie' stelt.</p>	
--	---	---	--

j	<p>Voor wat betreft Artikel 6.24 wordt gemeld dat binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) geen nieuwe ontwikkelingen toegestaan zijn die de instandhouding en de ontwikkeling van dit netwerk significant beperken. In de Bonnenpolders is een gedeelte aangewezen als reservelocatie vanwege de bestaande landschappelijke en natuurwetenschappelijke kwaliteiten. De ambities voor dit deel in de afgelopen decennia waren niet om er een duinbos te realiseren, maar de openheid te handhaven en de graslandvegetatie meer 'natuurlijk' te maken.</p> <p>Bij dit alles is het goed om nog eens de ruimtelijke regionale plannen van de afgelopen decennia in herinnering te brengen. In het Regionaal Structuurplan (1995), het Regionaal Groenblauw Structuurplan (2005) en het daar opvolgende Regionaal Groenblauwstructuurplan (RGSP-3) is een visie neergelegd voor de Bonnenpolders en de Oranjobuitenpolder welke geen voortzetting krijgt in dit voorontwerpbestemmingsplan Oranjebonnen.</p>	<p>Een deel van het plangebied is inderdaad aangewezen als onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN).</p> <p>Voor dit onderwerp wordt verwezen naar paragraaf 3.3. van het Inrichtings- en beheerplan Natuur in de Bonnen (bijlage 4 bij de regels). Daarin is beschreven dat de provincie Zuid-Holland, binnen haar provinciegrenzen verantwoordelijk voor het NNN, vanaf de start betrokken is geweest bij het ontwerp van de nieuwe natuur in de Bonnenpolder.</p> <p>Zij heeft de natuurambities voor de omvorming van landbouwgrond naar natuur vastgelegd op de Ambitiekaart bij het NNN, waarmee inzicht wordt gegeven welke natuurbeheertypen in dit deel van het NNN en het reserveringsgebied geambieerd worden.</p> <p>Hierdoor zijn de natuurambities voor het plangebied, zoals vastgelegd in het Inrichtings- en beheerplan Natuur in de Bonnen, op provinciaal niveau reeds geborgd in de NNN.</p>	ongegrond
k	<p>In § 2.4.3 wordt het volgende gesteld: 'De Welstandsnota benoemt voor het plangebied Oranjebonnen het gebiedstype 'overige groengebieden' dat eigen aanvullende criteria kent. Deze zijn echter heel summier: De veranderingen waarvoor de poldergebied Oranjebonnen komt te slaan, zijn dermate ingrijpend dat de criteria geldend voor dit gebiedstype geen uitgangspunt kunnen zijn voor toetsing op de relatie met de bestaande omgeving. Daarom wordt een aanvullend kader opgesteld in de vorm van de Welstandsparagraaf Oranjebonnen. De bouwopgave in de Oranjebonnen blijft beperkt. Desalniettemin zijn specifieke welstandscriteria voor de bebouwing belangrijk om aan te</p>	<p>Een reactie op de toepassing van het principe 'aanpassen' is gegeven onder punt i van deze zienswijze. Dit heeft in essentie betrekking op de wijze waarop de ontwikkelingen passen bij en aansluiten op de landschappelijke kenmerken en toegewezen functie aan het gebied.</p> <p>Gemotiveerd is dat daarvoor het uitgangspunt 'aanpassen' van toepassing is en dat daaraan voldaan wordt. Dat laat onverlet dat er met de nieuwe ontwikkelingen op het niveau van welstand, dat wil zeggen op bouwwerkniveau, behoefte is aan een toegesneden welstandsparagraaf. In dat licht heeft het college van B&W op 23 maart 2021 het besluit genomen de nieuwe welstandsparagraaf in het</p>	ongegrond

	<p>sluiten bij het unieke karakter van de polder. De Welstandsparagraaf Oranjebonnen wordt te zijner tijd via de reguliere procedure ter inzage gelegd, waarna deze voor vaststelling aan de raad wordt voorgelegd". Hiermee wordt impliciet erkend dat er geen sprake is van "aanpassen", maar van "transformatie". Bebouwing moet aansluiten bij "het unieke karakter van de polder", terwijl dit juist wordt aangetast met grote velden vol zwart plastic voor potplanten, een toekomstig groot veld vol zonnepanelen en een versmalling van de Bonnenpolders door een kunstmatig duinbos te creëren. Merkwaardig genoeg wordt de Welstandsparagraaf losgekoppeld van dit voorontwerpbestemmingsplan Oranjebonnen. Op deze wijze vindt een fragmentarische besluitvorming plaats. Een motivering hiervoor ontbreekt.</p>	<p>kader van de inspraakverordening ter inzage te leggen. Deze welstandsparagraaf kent specifiekere toetsingscriteria voor de verschillende nieuwe vormen van bebouwing die met de uiteenlopende ontwikkelingen gemoeid zijn en draagt daardoor bij aan een goede inpassing van de ontwikkelingen in de omgeving.</p>	
I	<p>Met interesse en instemming wordt kennisgenomen van hetgeen in § 2.4.7 wordt gesteld: Het integrale kaartbeeld laat zien hoe de polders als landschappelijk verbonden zijn met de rest van Hoek van Holland. De polders zijn bedijkte kwelders en strandvlaktes en liggen tegen de hogere en groene haakwal van het Staelduinse Bos aan. De polders hebben alle een specifieke structuur en systeem. De rechte noordrand langs de haakwal en de meanderende zuidrand die de loop van een oude kreek - de Rel - volgt, geeft de open ruimte een bijzondere eigen vorm en ruimte. De verkaveling, het reliëf, het afwateringssysteem, de loop van dijken en kreekkruggen, de aanwezigheid van molens, gemalen en sluizen zijn gewaardeerd en bepalen de unieke gebiedsidentiteit van de Oranjebonnen. De beschreven en in kaart gebrachte cultuurhistorische waarden vormen belangrijke randvoorwaarden voor actuele en toekomstige opgaven en beleidskaders in Hoek van Holland, zoals structuurvisies, inrichtingsplannen, bouwplannen en</p>	<p>Voor de beantwoording van dit punt wordt verwezen naar de thematische beantwoording onder 2.1 en 2.2. Hierin is toegelicht en verantwoord om welke redenen de gemeente de natuurontwikkeling en natuurbegraafplaats wenselijk en passend vindt op deze locatie, rekening houdend met de landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken van het gebied.</p>	<p>ongegrond</p>

	te actualiseren bestemmings- c.q. omgevingsplannen". Het valt dan ook niet te verklaren en te rechtvaardigen dat men deze zorgvuldig geconserveerde cultuurhistorie zou willen aantasten. Een "unieke gebiedsidentiteit" verwordt tot een "dertien in een dozijn"-landschap.		
m	In § 2.4.12 worden de doelstellingen van het Ambitiedocument Oranjebonnen nog eens uiteengezet: "Inzet is de transformatie van de agrarische Oranjebuitenpolder en de Bonnenpolder naar een gemengd agrarisch en recreatief gebied. Om dit te bereiken is samenwerking met de gebruikers/eigenaren/investeerdere nodig Voor het versterken van de ruimtelijke kwaliteit zijn vier doelen geformuleerd: 1 vergroten ruimte groenbeleving; 2. Versterken biodiversiteit; 3. Versterken (agrarisch) ondernemerschap en 4. Realiseren sterk imago ". Het heeft hier verder geen betoog dat ambitie 1 niet worden gerealiseerd met een natuurbegraafplaats en een zonnepanelenpark, ambitie 2 op diverse manieren kan worden gerealiseerd (welke niet zijn onderzocht), er geen sprake is van de realisatie van ambitie 3 en dat een natuurbegraafplaats, een zonnepanelenpark, windmolens, etc. geen sterk imago aan de Oranjebonnen geven. De gestelde termijnen in het Ambitiedocument Oranjebonnen zijn niet gehaald en er worden nu pogingen verricht om de gewijzigde ambities met spitsvondig taalgebruik in te passen. Daarmee ondermijnt de overheid vooral haar eigen geloofwaardigheid.	In paragraaf 2.1 van de thematische beantwoording is uitvoerig ingegaan op het proces voorafgaand aan dit bestemmingsplan en de voornaamste documenten en besluiten die daarmee gemoeid zijn geweest. Zowel het Ambitiedocument als de daaropvolgende stappen in het proces waarbij de natuurontwikkeling en het natuurbegraven onderdeel van het plan zijn geworden, komen daarin eveneens aan de orde. Voor de verdere beantwoording van dit punt wordt naar dat onderdeel van deze Nota verwezen. Uit die thematische beantwoording blijkt eveneens dat de toelichting van het bestemmingsplan bij vaststelling is aangevuld met informatie uit diezelfde thematische beantwoording met betrekking tot het doorlopen proces en de inpassing van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven op deze locatie.	gegrond
n	In § 2.4.13 worden de doelstellingen van het Ontwikkel plan Oranjebonnen herhaald: "het verruimen van de ontwikkelingsmogelijkheden om het gebied economisch vitaler te maken" plus "het beschermen van het waardevolle polderlandschap, zodat het zijn recreatieve waarde behoudt en waar mogelijk	Voor de beantwoording van dit punt wordt verwezen naar de thematische beantwoording onder 2.1 en 2.2. Hierin is toegelicht en verantwoord om welke redenen de gemeente de natuurontwikkeling en natuurbegraafplaats wenselijk en passend vindt op deze locatie, rekening houdend met de landschappelijke en	ongegrond

<p>versterkt". Het ontbreekt aan een bestudering van de diverse ontwikkelingsmogelijkheden om het gebied economisch vitaler te maken en het waardevolle polderlandschap wordt opgeofferd voor "nieuwe natuur" om een begraafplaats in een kunstmatig duinbos mogelijk te maken waarmee de recreatieve waarde wordt aangetast en niet versterkt.</p> <p>De Landschapsvisie Oranjebonnen komt aan de orde in § 2.4.14 en daarin wordt het volgende gesteld over de Bonnenpolder en de Oranjebuitenpolder: "De Oranjebonnen is een uniek open polderlandschap voor Hoek van Holland en de regio dat wordt getransformeerd tot een aantrekkelijk landelijk natuur- en recreatiegebied. Omdat de Oranjebonnen te maken heeft met verschillende initiatieven, van verschillende aard en schaal, is het van belang om de kwaliteiten van de polder te vast te leggen en initiatieven te kunnen toetsen aan ruimtelijke criteria die bijdragen aan het toekomstperspectief voor de Oranjebonnen". Het woord "getransformeerd" maakt wederom duidelijk dat het hier een "transformatie" betreft en geen "aanpassing". Het is ook duidelijk dat in dit document de (stads)landbouw van ondergeschikt belang is geworden, terwijl het juist de landbouw is geweest die het gebied zijn huidige kwaliteiten heeft gegeven en de landbouw altijd de drager van het gebied is geweest.</p> <p>In hoofdstuk 3 ("Beschrijving van het plangebied") wordt in § 3.1 het volgende voor de Bonnenpolder gesteld: "Bijzonder aan de Bonnenpolder (Korte en lange Bonnen) is dat deze nog grotendeels bestaat uit het oorspronkelijk cultuurlandschap. Kenmerkend voor het landschap zijn de loop van de oude kreek de Rel de kleinschalige polderverkaveling en drie boerenerven. De inbedding van de polder tussen het Staelduinse Bos</p>	<p>cultuurhistorische kenmerken van het gebied.</p>	
---	---	--

	<p>en het hoger gelegen bedrijventerrein geeft het gebied een besloten karakter". Het is dan ook merkwaardig dat men dit oorspronkelijke "cultuurlandschap" wenst te transformeren tot een kunstmatig "natuurlandschap".</p>		
o	<p>Aan de Rel worden in § 3.2 enige woorden gewijd: "De Rel is van grote cultuurhistorische waarde omdat deze:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. de Meepolders - de Bonnenpolder en de Oranjebuitenpolder-ruimtelijk met elkaar verbindt; 2. door de centrale ligging binnen iedere verkavelingsstructuur een as vormt voor de twee polders; 3. de ontstaansgeschiedenis van het landschap van kwelders en wallen toont. <p>Het blijft merkwaardig dat de overheid heeft meegewerkt aan een natgasleiding langs de Rel, terwijl er oorspronkelijk een ander tracé gepland was. Het blijft merkwaardig dat de overheid heeft meegewerkt aan een wijziging van het verloop van de Rel en dat de misleidende beantwoording van schriftelijke vragen van mevrouw Gülmüs (PvdA) werd geaccepteerd en het blijft merkwaardig dat de overheid niet het oorspronkelijke tracé van de Rel in de Oranjebuitenpolder tussen het Nieuw-Oranjekanaal en het Oude Spui heeft hersteld. De cultuurhistorische waarde van de Rel is al lang bekend, maar niet vertaald in bescherming door de overheid.</p>	<p>Dit punt van uw zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.</p>	<p>n.v.t.</p>
p	<p>Ook aan de Bonnenpolder worden in § 3.2 woorden gewijd: "De Bonnenpolder is een polder van enkele eeuwen oud die in zijn bestaan nauwelijks zichtbare veranderingen heeft ondergaan. Het is zeldzaam dat in een omgeving die vanaf eind negentiende eeuw tot nu enorm is dichtgebouwd, nog zo'n authentiek polderlandschap van ingedijkt land ligt. In het polderlandschap van de Bonnenpolder is de kenmerkende verkaveling van een stelsel van parallel aan elkaar lopende sloten</p>	<p>Voor de beantwoording van dit punt wordt verwezen naar de thematische beantwoording onder 2.1 en 2.2. Hierin is toegelicht en verantwoord om welke redenen de gemeente de natuurontwikkeling en natuurbegraafplaats wenselijk en passend vindt op deze locatie, rekening houdend met de landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken van het gebied.</p>	<p>ongegrond</p>

	<p>haaks op de kreek de Grote Rel nog steeds aanwezig. Het is bijzonder dat het open landschap van de polder intact is gebleven en dat de bebouwing - de boerenerven - nog steeds bestaat uit alleen de locaties van de oorspronkelijke boerenerven aan de randen van de Bonnenpolder". Het blijft dan ook onbegrijpelijk dat men niet zuinig is op dit gebied en zorgvuldig omgaat met de kwaliteiten.</p>		
q	<p>Er wordt ook aandacht besteed aan de boerderij op het adres Bonnenweg 50. De naam "Hoeve Rijckevorsel" is een bedrijfsnaam en niet de naam van deze boerderij. Ik heb u hier eerder over geïnformeerd. De traditionele benaming van de boerderijen in deze streek zijn voorzien van de toevoeging "woning". Zo is er de Kaapwoning, de Hilwoning, de Bonnenwoning en was er ooit de Haakwoning. Uit respect voor deze familie heb ik in 2001 mijn bedrijf deze naam gegeven. Bij het duidelijk worden van de dubbele agenda is dit respect verdwenen.</p>	<p>Dit punt van uw zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.</p>	<p>n.v.t.</p>
r	<p>In hoofdstuk 4 (Planbeschrijving) wordt in § 4.3 aandacht besteed aan de vergunde ontwikkelingen. Inzake de geplande paardenstoeterij op het adres Polderhaakweg 948 is al eens aandacht besteed bij de beantwoording van de schriftelijke vragen over het gebrek aan controle en handhaving in het buitengebied van Hoek van Holland. Bij een echt werkbezoek aan de Oranjebonnen hadden de raadsleden de actuele situatie kunnen aanschouwen. Overigens was er indertijd ook veel kritiek op het gespeelde ambtelijke spel bij een promotietour door de projectleider Oranjebonnen van de Manege de Nieuwe Oranjehoeve. Het illustreert ook de ambtelijke werkwijze waarbij partijen zand in de ogen gestrooid wordt. Er zijn 5 jaar verstreken sinds dit "actueel" was en er is nog niets gerealiseerd. Er is evenmin sprake van handhaving.</p> <p>Bij de beschrijving van deze hippische activiteiten is geen</p>	<p>Dit punt van uw zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.</p>	<p>n.v.t.</p>

	aandacht besteed aan het al jarenlang gedoogde evenemententerrein in de Oranjebuitenpolder inclusief de illegale bebouwing. Een verklaring daarvoor ontbreekt.		
s	Er is achteraf een vergunning verstrekt voor een illegaal gebouwde loods op het perceel Bonnenweg 2. Er is tevens een vergunning vertrekt om hier een horecagelegenheid in te realiseren. Op dit perceel is reeds 20 jaar sprake van een aannemersbedrijf. In het bestemmingsplan "Hoek van Holland - Buitengebied Oost" is de aanduiding "agrarisch bouwperceel" en er is derhalve sprake van strijdig gebruik. Desondanks wordt dit al 2 decennia gedoogd. In het voorontwerpbestemmingsplan Oranjebonnen wenst men dit te legaliseren. Het is onduidelijk of er sprake is van een anterieure overeenkomst tussen de gemeente en deze private partij. Het is wel duidelijk dat de Bonnenweg een private weg is waarvan het van belang is dat dit een doorgaande recreatieve route wordt en dat de Bonnenweg over het huidige agrarische bouwperceel Bonnenweg 2 loopt en dat derhalve dit onderdeel tot het private eigendom van de eigenaar van het perceel Bonnenweg 2 behoort.	De gemeente heeft gesignaleerd dat het aannemersbedrijf waar reclamant op doelt en dat zij in het ontwerpbestemmingsplan als 'loonbedrijf' heeft aangewezen, in het vigerend bestemmingsplan nog als 'agrarisch bedrijf' bestemd was. Naar aanleiding hiervan moet dit dus als nieuwe ontwikkeling gezien worden, die in het bestemmingsplan ook gemotiveerd en onderzocht wordt. Om die reden is dit als nieuwe ontwikkeling toegevoegd aan paragraaf 4.4 en is bij de relevante omgevingsaspecten de uitvoerbaarheid daarvan ook nader onderzocht en aangetoond.	gegrond
t	In § 4.4.1 is het aspect "natuur" aan de orde. Voor de ontwikkeling in de Bonnenpolders wordt het volgende gesteld: "In een uitgebreid participatieproces is samen mei de omgeving een passend ontwerp gemaakt waarin de aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische structuren zoveel mogelijk behouden, versterkt of teruggebracht worden. Dit zijn bijvoorbeeld de dijk, de Rel, het Kerkepad en het oude verkavelingspatroon van de polder. Zo blijft het herkenbare karakter van de Bonnenpolder behouden en is het open en rijke polderlandschap voor toekomstige generaties veilig gesteld". Van "samen met de omgeving" is geen sprake. In de directe omgeving was geen behoefte	Voor de beantwoording van dit punt, wordt verwezen naar paragraaf 2.1 en 2.2 van de thematische beantwoording, waarin het doorlopen proces en de inpasbaarheid natuurontwikkeling en het natuurbegraven worden toegelicht. Mede naar aanleiding van deze zienswijze, is de toelichting van het bestemmingsplan aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over het doorlopen proces en de inpasbaarheid van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven.	deels gegrond

	<p>aan een schijnvertoning waarbij de uiteindelijke conclusie al vast stond. Het lijkt op het meepraten van de kalkoen over het menu voor de kerstmaaltijd. Er is geen sprake van het zoveel mogelijk behouden van de aanwezige land schappelijke en cultuurhistorische structuren. Ze worden evenmin versterkt of teruggebracht. Het is een marketingverhaal dat een ieder doorziet die niet meer in sprookjes gelooft. De volgende bewering is nonsens: In het ontwerp staan hel behoud van de karakteristieke openheid van het polderlandschap en de versterking van de natuurwaarden centraal". De karakteristiek openheid wordt immers aangetast en van versterking van natuurwaarden is geen sprake; wél van verandering, maar dat behoorde niet bij de oorspronkelijke doelstellingen. Er wordt geen waarde toegekend aan het gehanteerde reclamejargon. Het geheel vertoont alle kenmerken van een ambtelijk babbeltruc. Deze truc is echter doorzien.</p>		
u	<p>Het volgende raakt mij persoonlijk heel erg: "Midden in het plangebied, aan de Bonnenweg 50, staat de Hoeve Rijckevorsel. Deze hoeve is gebouwd in traditionele wederopbouwarchitectuur. De hoeve is karakteristiek als een agrarisch bebouwingscomplex dat omkadert is door beplanting (groene kamer) De hoeve is mede waardevol door zijn markante ligging in het weidse polderlandschap. De hoeve blijft behouden door deze vanwege haar ligging in het polderlandschap, te benutten voor recreatieve functies die in balans: zijn met de omgeving en die als trekpleister fungeren in het nieuw te ontwikkelen natuurgebied. Voorbeelden van functies die hierbij passen zijn een boerderij- of landwinkel. (dag)horeca/functie voor bezoekers en wandelaars uit het gebied en een werkschuw· voor beheer van het natuurgebied</p>	<p>Dit punt van uw zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.</p>	<p>n.v.t.</p>
v	<p>Het erf (bestemmingsvlak) is 7.000 m2, waarvan 2.300 m2 is bebouwd.</p>	<p>Dit punt van uw zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.</p>	<p>n.v.t.</p>

<p>De omvang van de bebouwing zal worden teruggebracht naar 1.500 m². De bebouwing zal qua positie, schaal en vormgeving worden afgestemd op de oorspronkelijke bebouwing en het omringende polderlandschap. Met deze afname van 800 m en de toevoeging van de bebouwing voor het natuurbegraven van 650 m² (zie volgend kopje), is er per saldo sprake van een afname van 150 m². Het erf zal worden omringd door erfbeplanting in de vorm van windsingels. De parkeervoorziening (20 plekken) wordt uit het zicht gerealiseerd op het erf".</p> <p>Door ondergetekende is in 1981 - met vergunning! - een multifunctionele landbouwschuur gebouwd met een vormgeving die paste bij de bestaande bebouwing en vervolgens omkaderd werd door een windsingel. Het is voor een ieder zichtbaar geweest hoe hier in de afgelopen jaren zonder vergunning is gebouwd en gesloopt en hoe de groene omzoming langzaam maar zeker is verdwenen. Voorts is voor een ieder zichtbaar hoe de oorspronkelijke boerderij langzaam maar zeker vervalt en dit alles onder "toezicht" oog van de gemeente Rotterdam. U bent hier periodiek over geïnformeerd en heeft dit alles voor kennisgeving aangenomen. U had er ook geen behoefte aan om deze locatie tijdens een werkbezoek te bekijken. Ik verwijs u naar de correspondentie hierover. U heeft ook het deel van de beantwoording van de schriftelijke vragen inzake het gebrek aan controle en handhaving op deze locatie voor kennisgeving aangenomen. Het was voor u niet relevant dat er kort na deze beantwoording zelfs een tweede illegale bouwset werd geplaatst Het tekent niet alleen de minachting van de huidige gebruiker van dit perceel voor wetten, regels, bepalingen en voorschriften, maar ook "het gebrek aan prioriteit" dat u heeft voor dit gebied en respect voor de mensen die zich met hart en ziel hiermee verbonden weten. Kennelijk wenst men nu de</p>		
--	--	--

	<p>toekomstige bestemming van dit perceel in overeenstemming te brengen met de plannen die reeds geformuleerd waren in het bedrijfsplan "Hoeve Rijckevorsel - nieuwe stijl". Reeds eerder is gemeld dat de naam " Hoeve Rijckevorsel" als bedrijfsnaam niet meer wordt gebruikt vanwege het gebrek aan een moreel kompas bij een meerderheid van deze familie. Ook de openbare basisschool in Hoek van Holland wenst niet langer met deze naam geassocieerd te worden.</p>		
w	<p>Een ieder die kennis heeft van de geschiedenis van de Staelduinen en de Bonnenpolders weet dat de Staelduinen zijn gevormd op een haakwal en dat de Bonnenpolders een oud kwelderlandschap betreft dat is ontgonnen en vervolgens eeuwenlang een agrarisch gebruik heeft gekend. Het getuigt dan ook van geschiedvervalsing door een kunstmatig duinbos in de Bonnenpolders te willen realiseren. Het is misplaatst en doet geen recht aan de cultuurhistorische vorming van het gebied. Het dient slechts om een begraafplaats te camoufleren. Alle andere woorden die er aan besteed worden om dit te rechtvaardigen zijn vooral bedoeld om de echte intenties te verhullen. De motieven zijn vooral financieel van aard en absoluut niet ideëel. Net zo min als dat indertijd de landgoederen een financiële drager moesten zijn voor het behoud van de Bonnenpolder is een natuurbegraafplaats dat ook niet. Ik verwijs u naar de voorbeelden elders in Nederland om het landschap en de natuur te beschermen, de landbouw te revitaliseren en te verduurzamen plus de recreatieve mogelijkheden te verbeteren.</p>	<p>Uit het gebiedsproces dat Natuurbegraven Nederland heeft doorlopen en waarvoor diverse participatiebijeenkomsten zijn georganiseerd, kwam de wens vanuit de omgeving tot uitbreiding van het Staelduinse bos met een stuk duinbos naar voren. Ook voor reclamant is het mogelijk geweest om zich hiervoor aan te melden en tijdens deze bijeenkomsten hierover mee te praten.</p> <p>De gemeente ziet het geheel van natuurbegraven en natuurontwikkeling als een belangrijke bijdrage aan de beleidsdoelen die zij heeft om het plangebied een meer gemengd gebied met ruimte voor natuur en recreatie.</p> <p>Dat er een financiële relatie is tussen de exploitatie van het natuurbegraven en de natuurontwikkeling mag duidelijk zijn. Ook moet duidelijk zijn dat er geen sprake van een keuzemenu, waarin het theoretische scenario van wel natuurontwikkeling en geen natuurbegraafplaats, ook als optie gold. Dat betekent echter geenszins dat de natuurbegraafplaats enkel om financiële reden wordt toegestaan. Zoals uit paragraaf 2.2. van de thematische beantwoording duidelijk wordt, heeft de gemeente dit initiatief als één geheel beoordeeld, is het initiatief vervolgens naar aanleiding van die beoordeling nog verder uitgewerkt en aangescherpt en heeft de gemeente daarna het besluit genomen aan deze ontwikkeling</p>	<p>ongegrond</p>

		medewerking te willen verlenen omdat deze bijdraagt aan de beleidsdoelen voor dit gebied. Het natuurbegraven biedt in dat licht juist een garantie dat de natuur op deze locatie ook op de lange termijn behouden blijft.	
x	Het is overigens ook bekend dat Natuurbegraven Nederland B.V. & partners geen grondpositie hebben op alle percelen welke men nu de bestemming "natuur" wenst te geven om deze natuurbegraafplaats mogelijk te maken. Wellicht dat men dit met grondruil alsnog mogelijk wenst te maken. Het is echter onduidelijk waarom men niet kiest voor een grondruil met percelen langs de Bonnenweg of de Hoekse Baan om aldaar deze door hen gewenste ontwikkeling mogelijk te maken. Een verklaring ontbreekt.	De initiatiefnemers zijn tijdens het planproces inderdaad nog met enkele laatste grondeigenaren in gesprek geweest om de gronden in eigendom te krijgen en ook tussen de publicatie van het ontwerpbestemmingsplan en de uiteindelijke vaststelling zijn hier nog gesprekken over gevoerd. Het uitgangspunt is dat de initiatiefnemers op het moment van vaststelling alle voor hun ontwikkeling benodigde gronden in eigendom hebben. Voor realisatie van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven zal ook met enkele pachters tot een passende oplossing gekomen moeten worden. Initiatiefnemers zijn of gaan hierover in gesprek met de pachters binnen het plangebied. De geldende pachtovereenkomst worden gerespecteerd tot hierover afspraken gemaakt zijn. In het voortraject is er eveneens aandacht geweest voor mogelijke alternatieve locaties. Hierop is in paragraaf 2.2. van de thematische beantwoording ingegaan.	ongegrond
y	Op het herstel van de waterlopen - en de financiering hiervan - wordt summier ingegaan. Langs een groot deel van de Rel loopt de natgasleiding van de NAM en dit geeft een beperking v.w.b. de verbreding van deze historische waterloop en de aanleg van natuurvriendelijke oevers.	Dit punt van uw zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.	n.v.t.

z	<p>Het volledige dossier laat zien dat een noodzakelijke robuuste verbetering van de waterhuishouding in de Bonnenpolders jarenlang is geblokkeerd door de Erven van Rijckevorsel om een functioneel agrarisch gebruik te belemmeren. Het is nogal wat dat het Hoogheemraadschap van Delfland wél medewerking kan verlenen als het de bestemming "natuur" krijgt. Een verklaring daarvoor ontbreekt.</p>	<p>De aanleiding voor het Hoogheemraadschap hiervoor is dat de nieuwe eigenaar medewerking wil verlenen aan de verbetering van de waterhuishouding door het Hoogheemraadschap. Dit in tegenstelling tot de vorige eigenaren.</p>	ongegrond
aa	<p>Kennelijk kunnen nu agrarische gronden van de gemeente Rotterdam in de Oranjevlietpolder ook gebruikt worden voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers welke een beperking van het agrarische gebruik zullen opleveren. Het is onduidelijk hoe de gemeente Rotterdam dit financieel heeft geregeld en wat dit betekent voor de bestaande pachtcontracten. Een verklaring ontbreekt.</p>	<p>De natuurvriendelijke oevers zullen in goed overleg met de verschillende perceeleigenaren en eventuele pachters worden gerealiseerd.</p>	ongegrond
ab	<p>In de Oranjevlietpolder is "spontaan" een bos ontstaan op een illegaal gemeentelijk grond- en puindepot langs de Polderhaakdwarsweg. Dit betekent een aantasting van de gewenste openheid van het gebied. Samen met een voedselbos tussen Spuidijk en Oranjedijk betekent dit een groene verdichting van het open landelijk gebied. Dit alles terwijl er tuinbouwkassen moeten worden afgebroken om de gewenste openheid te herstellen. De inrichtingsschets van de locatie Polderhaakweg 15 laat een groene omzoming zien van het volledige perceel en dat betekent niet een herstel van de openheid. Dit alles gebeurt echter op hetzelfde perceel. Bij de locatie Bonnenweg 20 is daar echter geen sprake van. Het vervangen van de tuinbouwkas aldaar door woningbouw gebeurt op een aangrenzend perceel. Daarmee is van herstel van de openheid geen sprake. Er wordt een massief bouwblok middenin de Bonnenpolder gecreëerd en ook met een groene omkadering zal er sprake zijn van een aantasting van de gewenste openheid. Bij het</p>	<p>Waar het gaat om de tuinbouwkassen, geldt dat dit geen verplichting is en ook niet dat dit als wisselgeld nodig is om andere ontwikkelingen mogelijk te maken. De sloop van kassen gebeurt op geheel vrijwillige basis en het initiatief daarvoor ligt bij de bedrijfseigenaren zelf. Binnen de kaders van het provinciaal beleid gebeurt het op regelmatige basis dat in ruil daarvoor één of enkele vervangende woningen gerealiseerd mogen worden. De gemeente faciliteert deze ontwikkeling ook omdat het bijdraagt aan de beleidsdoelen die zij heeft voor het plangebied, zoals beschreven in de toelichting bij het bestemmingsplan. Tot slot wordt er op gewezen dat de sloop van kassen aan de Bonnenweg 20, evenals de mogelijkheden voor vervangende woningbouw, geen onderdeel meer uitmaakt van dit bestemmingsplan nadat de gemeente en bedrijfseigenaar hier geen definitieve overeenstemming over hebben weten te bereiken</p>	ongegrond

	<p>plaatsen van nieuwe bebouwing achteraan op hetzelfde perceel tegen de grens met het toekomstige bedrijventerrein en in het verlengde van de bebouwing langs de Dwarshaak zal er daarentegen wél sprake zijn van herstel van de gewenste openheid. Het ontbreekt aan een verklaring voor de gemaakte keuze en aan inzicht in de financiële onderbouwing van de noodzakelijke grondtransacties.</p> <p>Inzake § 4.4.4 kan ik kort zijn. De grond van de Oranjeheuvel is zo verschrikkelijk verziekt met de zogenaamde "sanering" dat er een probleem is om investeerders te vinden die de in het Ontwikkelplan Oranjebonnen nog beoogde intensief-recreatieve ontwikkeling mogelijk willen maken. Dit is het resultaat van het honoreren van de ambtelijke adviezen van de afgelopen jaren. Met de ambtelijk voorgewende deskundigheid dacht men indertijd geld te kunnen verdienen met dit zogenaamde "saneren"</p>		
ac	<p>Het volledige dossier laat het resultaat hiervan zien. De hiervoor verantwoordelijke ambtenaren gaan vrijuit. Er is geen duidelijkheid over de onderhandelingen en de uiteindelijke deal met Dura Vermeer B.V. en de consequenties die dit heeft voor de grondexploitatie. Die duidelijkheid is er ook niet v.w.b. de financiële opbrengsten van een zonnepanelenpark en de besteding hiervan ter ondersteuning van het bereiken van de ooit gestelde publieke doelen voor het gebied. De vervuiling van de Oranjeheuvel kan als een soort milieucriminaliteit worden beschouwd.</p> <p>Een nieuwe ontwikkeling op de locatie waar ooit 'de aardappelloods' heeft gestaan wordt niet geschetst. Er is geen bouwperceel meer ingetekend op de locatie langs de Polderhaakdwarsweg. Reeds in het najaar van 2004 was duidelijk dat de informatie van de projectleider M.d.G. leugenachtig van aard was. Er werd echter bestuurlijk waarde</p>	Dit punt van uw zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.	n.v.t.

	<p>aan toegekend en er was een meerderheid van de gemeenteraad die daar steun 58 aangaf. Ik verwijs u naar het volledige dossier over dit ambtelijke spel. Er is geen verklaring waarom het nu "ineens" ontbreekt in het voorontwerpbestemmingsplan aan een "recreatieve verblijfsplek" op genoemde locatie. Een ieder is welkom op deze locatie om te aanschouwen wat de waarde is geweest van de ambtelijke informatie Het paste niet in de georganiseerde promotietour. De door mij verschaft informatie over de beantwoording van de gestelde schriftelijke vragen over dit onderwerp werd voor kennisgeving aangenomen. Deze gang van zaken illustreert dat voor een meerderheid van de raad loyaliteit belangrijker is dan waarheidsvinding en dat men het acceptabel vindt dat men ambtelijk met fictie de feiten probeert te verdoezelen. Zodra een wethouder dit tolereert, weet het ambtelijk apparaat zich voor bijna 100 % verzekerd van de steun van diens partij en de coalitiepartijen. Het volledige dossier inzake Bonnenpolders en Oranjevuitenpolder laat zien dat achtereenvolgende wethouders zich "voor het karretje hebben laten spannen" en dat het niet heeft uitgemaakt welke coalitie er was en welk coalitieprogramma ten grondslag lag aan hun bestuurlijke handelen. Natuurlijk ondermijnt men met deze houding het vertrouwen dat burgers en ondernemers moeten kunnen hebben in de werking van de democratie. Het illustreert dat de feitelijke macht bij het ambtelijk apparaat ligt, dat verkiezingen geen zin hebben en dat coalitieonderhandelingen niet relevant zijn voor met name ontwikkelingen in het buitengebied. Het illustreert wederom het "gebrek aan prioriteit" voor het landelijk gebied.</p>		
ad	<p>In het kader van "nieuwe ontwikkelingen" wordt ook niet geschetst wat de gemeente</p>	<p>Dit punt van uw zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.</p>	<p>n.v.t.</p>

<p>Rotterdam voornemens is te doen op de locatie Polderhaakweg 29. Het betreft immers gemeentelijk eigendom overeenkomstig de eigenarenkaart van de Oranjevuitenpolder. De gemeente Rotterdam beschikt over bestuurlijke instrumenten om alhier de gewenste publieke doelen en maatschappelijke resultaten te bereiken. Bij een echt werkbezoek aan de Oranjobonnen hadden raads- en commissieleden deze locatie kunnen bekijken en met de betreffende ondernemer kunnen praten. Helaas was hier geen behoefte aan. Een toelichting en een verklaring ontbreken.</p> <p>In § 4.5 is bij artikel 3 niet vermeld wat er gebeurt met allerlei illegaal geplaatste bouwwerken, containers, etc. en hoe men denkt deze verrommelde situatie in overeenstemming te brengen met de fysieke voorschriften en welstandseisen welke normaliter aan de bouw worden gesteld. Een toelichting en een verklaring ontbreken.</p> <p>In artikel 7 staat het e.e.a. vermeld over de locatie waar ik geboren en getogen ben: "De bestemming Gemengd is opgenomen voor het perceel van de historische boerderij Vreugdenhil aan de Bonnenweg 50. Deze locatie wordt samen met de natuurontwikkeling in de Bonnenpolder ontwikkeld tot een locatie van waaruit natuur- en landschapsbeheer kan plaatsvinden en waar diverse publieksfuncties zijn toegestaan, gericht op de bezoekers van het natuurgebied Met de bestemming Gemengd kunnen deze functies in combinatie worden uitgeoefend. De bouwvlakken zijn zo ingetekend dat de twee bestaande, historisch waardevolle gebouwen strak zijn ingetekend met tevens de aanduiding 'karakteristiek' die gericht is op het behoud van deze bebouwing. Een derde bouwvlak voor nieuw op te richten bebouwing</p>		
---	--	--

<p>is meer achterop het erf opgenomen. Ter plaatse is tevens een aanduiding opgenomen die regelt dat gebouwen over een nooduitgang moeten beschikken die van de hogedruk gasleiding af gericht is. Dit houdt verband met de ligging nabij deze leiding en het onderzoek dat daarnaar gedaan is. Het behoort u bekend te zijn dat deze locatie sinds februari 2007 wordt gekenmerkt door bewoning vanuit de antikraakorganisatie AdHoc en derhalve wordt uitgewoond door een gebrek aan regulier onderhoud en vervangingsinvesteringen. Het behoort u voorts bekend te zijn dat er op dit bouwperceel sindsdien sprake is van allerlei onvergunde ontwikkelingen, zoals de sloop van de karakteristieke hooiberg plus het stapsgewijze wegnemen van de houtwal (inclusief boomgaard) en het plaatsen van illegale bouwsels. Dit wordt gedoogd. Kennelijk moet het nu alsnog worden teruggebracht naar de oorspronkelijke situatie, maar wenst men ook de in 1981 gebouwde multifunctionele landbouwschuur te slopen. Een toelichting en een verklaring hierop ontbreekt.</p> <p>Bij artikel 10 wordt aandacht besteed aan "natuur". Terwijl het open landschap altijd beschermd is geweest en er bijv. ook geen boomgaard mocht worden geplaatst wenst men nu 20 hectare duinbos te realiseren. Met een merkwaardige rekensom probeert men een natuurbegraafplaats van 30 hectare te legitimeren door te stellen dat "slechts" 3 hectare gebruikt zal worden. Dit rekensommetje wordt niet gebruikt als men over een "normale" begraafplaats loopt: het is en blijft een begraafplaats met de daarbij behorende sfeer.</p> <p>Bij hoofdstuk 5 ("Water") wordt zondermeer erkend dat voor de aanleg van de begraafplaats de historische verkaveling wordt aangetast:</p>		
--	--	--

	<p>"In een deel van het plangebied wordt een natuurbegraafplaats mogelijk gemaakt. Het gebied krijgt de bestemming Natuur met aanduidingen voor natuurbegraven. De realisatie van de natuurbegraafplaats brengt extra verharding met zich mee, ook zullen bestaande watergangen worden gedempt en nieuwe watergangen worden gegraven".</p> <p>Er wordt impliciet ook erkend dat problemen in het omliggende gebied - zoals in het verleden ook is gebeurd ten koste van de (oorspronkelijke) agrarische ondernemers - in de Bonnenpolders moeten worden opgelost: In het bestemmingsplan Hoek van Holland Buitengebied is nog de planologische mogelijkheid om circa 16 ha glastuinbouw te realiseren. Het bestemmingsplan voorziet niet in compensatie voor deze verharding. Tussen het Hoogheemraadschap van Delfland en de gemeente Rotterdam is afgesproken dat de verbreding van De Rel zal dienen als compensatie voor deze planologisch mogelijke verharding. Dit wordt als ongepast ervaren. Een gemotiveerde verklaring voor deze keuze ontbreekt.</p>		
ae	<p>Voorts valt de volgende zin op: "Nu in het plangebied geen riolering ligt, is de gescheiden afvoer van hemelwater hier vanzelfsprekend. In de meeste gevallen kan gekozen worden voor een oplossing voor regenwater waarbij dit afstroomt naar oppervlaktewater in de directe nabijheid. De lozer is hierbij zelf verantwoordelijk om na te gaan of dit water niet verontreinigd is. Ik verwijs u naar het volledige dossier inzake de problemen die er indertijd waren met de rentmeester van de Erven van Rijckevorsel inzake de gewenste aansluiting van het perceel Bonnenweg 50 op de riolering.</p> <p>Er wordt voor het overige geen waarde toegekend aan de conclusie dat de ontwikkeling met</p>	Dit punt van uw zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.	n.v.t.

<p>inachtneming van mitigerende en compenserende maatregelen geen negatieve gevolgen heeft op het watersysteem. Voor meerdere activiteiten binnen het plangebied is een watervergunning vereist. Door de voorwaarden die het Hoogheemraadschap van Delfland stelt aan deze watervergunning worden negatieve effecten op het waterhuishoudkundig systeem voorkomen. Het Hoogheemraadschap van Delfland neemt onvoldoende professionele afstand van het gemeentelijke cluster Stadsontwikkeling, zo leert de geschiedenis. Ook hiervoor verwijst ik u naar het volledige dossier.</p> <p>In § 6.1. wordt nog een alinea c.q. opmerking gewijd aan de herinrichting van de Bonnenweg: "De Bonnenweg is voor met name recreatief fietsverkeer een van de doorgaande verbindingen door de Bonnenpolder. De Bonnenweg wordt mogelijk verbreed en zodanig als 30 km/uur-weg ingericht dat het dient als continue recreatieve route, maar voor autoverkeer onaantrekkelijk wordt om te gebruiken als sluiproute. De weg behoudt op die manier wel zijn functie voor bestemmingsverkeer (ontsluiting agrarische percelen en natuur, woningen en bedrijven). De definitieve inrichting van de Bonnenweg zal verder worden uitgewerkt als ontwerpopgave". Bij deze attendeer ik u er op dat in het Inrichtingsplan Oranjebonnen (fase 1) er reeds een voorstel is gedaan voor de herinrichting van de Bonnenweg. Het wordt niet duidelijk gemaakt waarom deze niet meer van toepassing is.</p> <p>In § 7.2 wordt gesteld dat het college heeft besloten dat er geen milieueffectrapportage behoeft te worden opgesteld voor het bestemmingsplan Oranjebonnen. Dit is gebeurd op basis van uiterst discutabele adviezen waarbij duidelijk is toegewerkt naar een vooraf gewenste conclusie.</p>		
---	--	--

<p>In § 7.7.1 wordt weer eens bevestigd dat men de vervuilde Oranjeheuvel "aan de straatstenen niet kwijt kon" en dat er niets anders op zit dat dit afte dekken met een zonnepanelen park:</p> <p>"Op de voormalige stortlocatie wordt een zonnepark gerealiseerd. Een ideale plaats omdat deze voor veel andere functies minder geschikt is. Uitgangspunt is om enerzijds een maximum aan oppervlak van de voormalige slibstortplaats te benutten voor zonnepanelen en anderzijds een goede inpassing in de omgeving te realiseren. Om het park worden recreatievoorzieningen aangebracht.</p> <p>Het daadwerkelijk realiseren en exploiteren van het zonnepark zal worden overgelaten aan een marktpartij. Hierbij dient de marktpartij rekening te houden met de randvoorwaarden die gelden voor werken ter plaatse van de voormalige stortlocatie.</p> <p>Randvoorwaarden hebben onder meer betrekking op maatregelen om de leeflaag zoveel mogelijk in stand te houden en het regelmatig schouwen van het maaiveld op nog mogelijke aanwezigheid van stukjes asbest.</p> <p>Er wordt met interesse een onafhankelijk onderzoek afgewacht naar de oorzaken van de ambtelijke knoeiwerk.</p> <p>In § 7.11 worden de doelstelling van de Wet Natuurbescherming geformuleerd (het behouden en ontwikkelen van natuur, het behouden en herstellen van de biodiversiteit, het duurzaam kunnen blijven inzetten van natuur voor ecosysteemdiensten en het realiseren van samenhangend beleid gericht op het behoud van waardevolle landschappen vanwege hun maatschappelijke functies) om vervolgens verklaringen te verzinnen dat zulks het geval is bij de ontwikkelingen in de Oranjebonnen. Het maakt vooral duidelijk dat 'wie betaalt ook bepaalt' en er dus door recht te praten wat krom is een</p>		
--	--	--

	<p>onderbouwing gevonden kan worden voor de transformatie van de Oranjobonnen. Er zijn verschillende manieren om de biodiversiteit te bevorderen, natuur te ontwikkelen en waardevolle landschappen te behouden. Er worden nu argumenten verzonden om de tunnelvisie waarin men verzeild is geraakt te rechtvaardigen. Er wordt niet verklaard waarom alternatieven niet zijn onderzocht. Dit verhaal is voor echte landschaps- en natuurdeskundigen uiterst discutabel. Een second opinion ontbreekt.</p>		
af	<p>Hoofdstuk 8 ("Handhaving") wordt in 2 korte alinea's behandeld. De praktijk laat zien dat handhaving geen prioriteit heeft. De voorbeelden hiervan zijn u bekend en te vinden in het volledige dossier. De overheid ondermijnt hiermee haar eigen geloofwaardigheid.</p> <p>In hoofdstuk 9 ("Financiële uitvoerbaarheid") durft men te stellen dat er geen grondexploitatie nodig is voor het bestemmingsplan Oranjobonnen omdat het kostenverhaal is verzekerd en het bestemmingsplan derhalve financieel uitvoerbaar is. Er wordt kennelijk vertrouwd op de ambtelijke deskundigheid en integriteit om goede anterieure overeenkomsten af te sluiten met de diverse partijen die een ontwikkeling willen starten in het gebied. Daarvan was nog geen sprake bij de vaststelling van de grondexploitatie voor de eerste fase. Overigens was men ook toen heel optimistisch over het resultaat. Later bleek het toch allemaal net iets anders te zijn. Tot op heden is men niet transparant geweest over deze grondexploitatie. Een evaluatie heeft nog niet plaatsgevonden. Er worden vooral pogingen verricht om deze informatie aan het zicht van de gemeenteraad te onttrekken. Een duidelijke aanbeveling van de Rekenkamer Rotterdam - verwoordt in een aangenomen amendement⁶⁴ - wordt "vergeten" bloot te stellen aan de controlerende functie die</p>	<p>Dit punt van uw zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.</p>	<p>n.v.t.</p>

<p>een gemeenteraad ook heeft. De ambtelijke poging tot misleiding bij de behandeling van het rekenkamerrapport op 15 april 2015 is nog niet vergeten. Door dit alles uiteindelijk in een besloten vergadering te behandelen werd het geknoei met gemeenschapsgeld aan het zicht van de gemeenschap c.q. de belastingbetaler onttrokken. Er wordt geen vertrouwen gesteld in de verklaringen dat een grondexploitatie niet nodig is. Het is u bekend dat de bevoegdheid tot het vaststellen hiervan tegenwoordig bij de gemeenteraad ligt. Wellicht dat dit ook verklaart waarom er geen discussie over mag plaatsvinden.</p> <p>In hoofdstuk 10 ("Maatschappelijke participatie") wordt een poging gedaan om uit te leggen dat er van participatie sprake is geweest. Betrokkenen weten echter wel beter. Er is vooral geprobeerd een illusie te creëren van inspraak. Hier wordt door betrokkenen geen waarde aan deze vorm van participatie toegekend. Dit zal ook blijken uit de zienswijzen die worden ingediend. Niet alleen de buurgemeente Westland wordt geschoffeerd, maar vooral ook de eigen gebiedscommissie van Hoek van Holland Respectloos worden de opvattingen van de eigen bewoners opzij geschoven. De resultaten van de bewonersenquête⁶⁸ krijgen een merkwaardige uitleg. De digitale en normale handtekeningen van een gehouden petitie⁶⁹ worden glimlachend aangenomen om deze vervolgens grinnikend en gniffelend niet meer te gebruiken. Zowel bij de Facebookpagina van de actiegroep "Zorgen om de Bonnen" alsook het speciale album "Gemodder in de polder" van de Facebookpagina "Je bent een echte Hoekenees alsje..." tonen de plaatselijke onvrede. De geplaatste foto's en reacties illustreren het spel dat wordt gespeeld en kunnen aan dit dossier worden toegevoegd. Het tekent de</p>		
--	--	--

	<p>arrogante en regenteske houding aan de Coolsingel en ambtelijke torens in Rotterdam dat men denkt te weten wat goed voor ons en het landelijk gebied is. Het tekent een dubieuze combinatie van respectloosheid, normloosheid en gewetenloosheid inzake de wijze waarop ondergetekende heeft mogen "participeren". Daar waar in het rekenkamerrapport nog sprake was van de aanbeveling om blijvend en zichtbaar te investeren in de relatie met publieke en private partijen die bij de ontwikkeling van de Oranjobonnen betrokken zijn zodat initiatieven een grotere kans van slagen hebben, heeft men met de wijze waarop er nu plannen van bovenaf worden doorgedrukt vooral tegenstand gemobiliseerd. Dit alles is gebeurd om recht te doen aan de hoge verwachtingen die er in contacten tussen bestuurders of ambtenaren en individuele burgers lees: de rentmeester van de Erven van Rijckevorsel - zijn gewekt. Met deze houding wordt geen publiek doel noch een maatschappelijk resultaat gediend, maar vooral een privaat belang.</p>		
ag	<p>Resumerend kan gesteld worden dat dit voorontwerpbestemmingsplan niet beantwoord aan de gestelde ambities welke bij het begin van het traject in het Ambitiedocument Oranjobonnen bestuurlijk zijn vastgesteld. Het beantwoord evenmin aan de ontwikkelkaders welke bestuurlijk zijn vastgesteld in het Ontwikkelplan Oranjobonnen. De gehanteerde werkwijze laat diverse voorbeelden zijn waarbij sommige onderdelen van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur fors worden geschonden. Voorts laat de gehanteerde werkwijze zien dat bedrieglijk handelen soms een geoorloofd instrument wordt geacht om een bepaald doel te bereiken. Dit gedrag kan als verwerpelijk worden beschouwd en ondermijnt het vertrouwen dat burgers en ondernemers in de overheid moeten kunnen hebben. Van raadsleden mag worden verwacht dat men niet</p>	<p>Dit punt van uw zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.</p>	<p>n.v.t.</p>

<p>alleen de taakstellende, maar ook de controlerende functie correct vervult om van betekenis voor de samenleving te kunnen zijn. Het dossier Oranjebonnen laat zien hoe u stap voor stap wordt meegenomen op een traject dat leidt tot een ander doel dan aan het begin werd vastgesteld. Het dossier Oranjebonnen laat voorts zien hoe er onderscheid wordt gemaakt tussen A-Rotterdamers die beschikken over de ambtelijke gunfactor, B-Rotterdamers die deze niet hebben en rijke niet-Rotterdamers voor wie altijd wel een uitzondering gemaakt kan worden.</p> <p>Deze zienswijze moet worden beoordeeld door ambtenaren die bij de gemeente Rotterdam op de loonlijst staan en functionarissen die in tijdelijke dienst voor de gemeente Rotterdam werken. Zo is nu F.H. aangesteld als nieuwe projectleider Oranjebonnen om dit voorontwerpbestemmingsplan goedgekeurd in een volgende fase te brengen. Ook de vorige projectleider Oranjebonnen - E.J.v.d.A. - was tijdelijk aangesteld. Het is onduidelijk welke instructies aan deze externe projectleiders worden gegeven. Het is wel duidelijk dat men van deze functionarissen op een gegeven moment weer afscheid kan nemen en niet - zoals M.d.G. - op de loonlijst blijven staan. Deze projectleiders worden betaald met publiek geld maar lijken vooral private belangen te dienen. Voorts moeten de individuele c.q. persoonlijke belangen van bepaalde ambtenaren die betrokken en medeverantwoordelijk zijn voor dit voortdurende "gemodder in de polder" worden afgeschermd. Dit alles geeft geen vertrouwen. Van een objectieve toetsing zal geen sprake zijn en met pseudo-argumenten en drogredenen zal men proberen door te gaan op de ingeslagen weg.</p> <p>Van wethouders mag worden verwacht dat men zich aan de wet</p>		
---	--	--

<p>houdt en anderen daarop aanspreekt. Van een gemeentebestuur mag worden verwacht dat men de samenleving beschermt tegen overheidsfunctionarissen waarbij het ontbreekt aan voldoende competentie en normbesef. Het voortdurende "gemodder in de polder" heeft laten zien dat deze overheidsfunctionarissen vrij spel kregen. Ook dat geeft geen vertrouwen en draagt bij aan de slechte reputatie van het gemeentelijke cluster Stadsontwikkeling. Vooralsnog is het wachten op de uitvoering van de externe audit en de maatregelen die moeten worden getroffen. Ondertussen is er al veel "kwaad" geschied in onze polders. Onder regie van de overheid is er veel maatschappelijke -, zakelijke - en persoonlijke schade veroorzaakt. Dit voorontwerpbestemmingsplan zal leiden tot een bestuursrechtelijke procedure. Er wacht echter ook nog een civielrechtelijke procedure en wellicht ook nog een strafrechtelijke procedure. Daarbij zullen betrokken overheidsfunctionarissen als getuige worden opgeroepen. Van anonimiteit is dan geen sprake meer. Een organisatie die lieden als bijv. W.R. en R.R. op de loonlijst heeft staan is niet te vertrouwen. Deze "civil servants" zullen als getuige worden opgeroepen bij de komende procedures. Impliciet betekent dit een falen van de lokale democratie waarbij gekozen wordt voor loyaliteit aan een wethouder die knoeiende ambtenaren in bescherming neemt i.p.v. loyaliteit aan principes. Er is geen aandacht voor de positie van de slachtoffers, voor de impact van een falende overheid op betrokken burgers en de consequenties die dit kan hebben op hun persoonlijke levens en de omgang met het in een gebied aanwezige 'menselijke kapitaal'. De gebeurtenissen in de afgelopen decennia tonen aan hoe diverse overheden een bijdrage hebben geleverd aan het ondermijnen van de posities van de agrarische</p>		
---	--	--

	<p>ondernemers in de Bonnenpolders om de grootgrondbezitters een plezier te doen. Er is niets geleerd van de geschiedenis met de verkoop van het Staelduinse bos en de meerwaarde die de Erven van Rijckevorsel toen hebben kunnen krijgen. Er is niet geluisterd naar de verontruste signalen uit het gebied. Dit alles is vastgelegd in een uitgebreid dossier. De casus Bonnenpolders is een triest voorbeeld geworden voor wat de ultieme consequenties kunnen zijn bij een onbetrouwbare overheid.</p>		
ah	<p>Bij de mogelijkheid om gebruik te maken van het inspreekrecht heb ik tijdens de vergadering van de commissie Bouwen, Wonen & Buitenruimte op 8 juni 2016 gerefereerd aan een cultuur waarbij men elkaar rechtsom gaat besodemieteren als het linksom niet lukt (en omgekeerd). Sindsdien zijn in deze kafkaëske situatie weer meer dan 4 jaar verstreken zonder dat er een antwoord is gekomen op de toen gestelde vragen. Aantoonbare leugens vormen geen bezwaar voor instemming met bestuurlijke voorstellen. Zorg vanwege een vervolging vanwege "smaad" hoeft ondergetekende niet te hebben omdat een onafhankelijk rechter immers de feiten zal beoordelen en dat is iets anders als een politieke afweging die volksvertegenwoordigers wensen te maken. Mijn klacht over de uitsluiting waarmee ik word geconfronteerd heeft geleid tot een op 26 juli 2017 gemaakte afspraak met de griffie (bijlage 7). Het illustreert de macht van het cluster Stadsontwikkeling en het gebrek aan professionele afstand van de griffie tot deze club dat er nog geen volledige uitvoering is gegeven aan alle onderdelen van deze afspraak. Tegen zoveel "slechtheid" is een individuele burger nauwelijks opgewassen. Wederom blijkt een afspraak met overheidsfunctionarissen niets waard te zijn. Bij de regels van het voorontwerpbestemmingsplan staat</p>	<p>Dit punt van uw zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.</p>	<p>n.v.t.</p>

<p>bij hoofdstuk 2 ("Bestemmingsregels") in artikel 3.4 het volgende: "bij een agrarisch bedrijf is detailhandel toegestaan in door het betrokken agrarische bedrijf vervaardigde producten. De geschiedenis laat zien dat ondergetekende in 1990 een bezwaarschrift moest indienen bij de toenmalige buurgemeente 's-Gravenzande te gaan handhaven op het perceel Maasdijk 53 om op basis van dit voorschrift in een bestemmingsplan van die gemeente voor dit perceel. Het heeft 15 jaar geduurd alvorens er daadwerkelijk van handhaving sprake was. De actuele (absurde) situatie laat zien dat de betreffende 'ondernemer' nog steeds bestemmingsplanvoorschriften aan zijn laars lapt, maar dit nu ook kan doen vanaf het perceel Bonnenweg 50 in Hoek van Holland. Het toont aan hoe destructief de gevolgen kunnen zijn van een zieke bestuurs- en organisatiecultuur. Als er wordt geluisterd naar lieden die m.i. gerekend kunnen worden tot het morele niks van ambtelijk en bestuurlijk Nederland grijpt het maatschappelijke vuil zijn kans. Overigens dient een dergelijke regel - inclusief de handhaving - van toepassing te zijn op het agrarische gebied van een gehele regio omdat de concurrentie inzake agrarische detailhandel immers de gemeentegrens kan overstijgen. Daar waar in de ene gemeente een "landwinkel" is toegestaan raakt men immers agrarische ondernemers in de aangrenzende gemeente met een stringente toepassing van de regel in dit artikel 3.4. Het ontbreekt aan een degelijk provinciaal beleid in deze. Een verklaring daarvoor ontbreekt.</p> <p>Voor wat betreft de Landschapsvisie Oranjebonnen kan worden gesteld dat deze volgend is en niet leidend. Er is eerst een plan opgesteld met een kunstmatig duinbos inclusief een natuurbegraafplaats en vervolgens pas een landschapsvisie die daarop is aangepast. Als er eerst</p>		
--	--	--

	<p>een landschapsvisie was opgesteld op basis van de oorspronkelijke uitgangspunten voor de Bonnenpolder was daarin geen plaats geweest voor deze ontwikkeling. De gehanteerde werkwijze getuigt van een gebrek aan professionaliteit en integriteit. Het doel is de werkelijke intenties te camoufleren. Dit gebeurt met argumentatieve willekeur en selectieve betrokkenheid.</p>		
ai	<p>Het Inrichtings- en beheerplan voor de "natuur" in de Bonnen is een soortgelijk product. Het bevat geen exploitatieparagraaf waarbij inzichtelijk wordt gemaakt welke de inrichtings- en beheerkosten zijn en op welke wijze deze gedekt gaan worden. Het is onduidelijk hoeveel publiek geld dit gaat kosten en welke de risico's zijn als dit private initiatief mislukt. Er heeft geen benchmarking plaatsgevonden om te bezien of de gewenste publieke doelen voor de Bonnenpolder ook op een andere manier behaald kunnen worden en welke consequenties dit dan zou hebben voor de inrichtings- en beheerkosten van het gebied. Het is wel duidelijk dat de biologische bedrijfsvoering welke ondergetekende toepaste in de Korte Bonnen een bijdrage werd geleverd aan de verbetering van de waterkwaliteit en toename van de biodiversiteit. Het is ook duidelijk dat dit initiatief niet op prijs werd gesteld, terwijl er niet jaarlijks een aanspraak op publieke gelden werd gedaan.</p>	<p>Dit punt van uw zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.</p>	<p>n.v.t.</p>
aj	<p>Het volledige dossier laat zien hoe ondergetekende er op heeft vertrouwd dat de overheid gedane toezeggingen, gemaakte afspraken, gewekte verwachtingen en genomen besluiten zou nakomen en zou uitvoeren. Dat is ook de persoonlijke attitude geweest toen ik zelf nog een bijdrage kon leveren aan het openbaar bestuur. Natuurlijk heb ik toen ook kennisgemaakt met de "ratjes", maar er was altijd vertrouwen dat het goede zou overwinnen en dat "eerlijk het langst duurt". Ik erken nu dat ik soms naïef ben geweest. Er</p>	<p>Dit punt van uw zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.</p>	<p>n.v.t.</p>

<p>zijn nu eenmaal "wolven in schaapskleren" die zich graag als "gutmensch" etaleren door bijv. betrokken te zijn bij bijv. Ketu-Koti, maar ondertussen vormen van moderne slavernij in stand wensen te houden; er zijn nu eenmaal lieden die graag uitkomen voor hun betrokkenheid bij Amnesty International, maar ondertussen mensen jarenlang gevangen houden in een kafkaëske situatie. Als lokaal bestuurder heb ik burgers en ondernemers soms gevraagd hun maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen en dat heb ik ook gedaan als agrarisch ondernemer in de Bonnenpolder. Deze houding en deze strategie heeft tot niets geleid, behalve het behoud van mijn persoonlijke waardigheid. Ik ben met opgeheven hoofd ten onder gegaan. De overheid heeft de waarschuwingen m.b.t. "afbraak, destructie & onttakeling" genegeerd en afgedaan als een privaatrechtelijke kwestie, terwijl het duidelijk was dat ik had vertrouwd op de bestuursrechtelijke procedure en de status van het precontractuele stadium welke was ontstaan. Als voormalig bestuurder van de deelgemeente Hoek van Holland was het wellicht moeilijk geweest om voor een andere strategie te kiezen omdat het mijn geloofwaardigheid had kunnen aantasten. Het zijn nu echter de dames en heren politici geweest van wie de geloofwaardigheid ter discussie is komen te staan. Zoals er een daderprofiel is te formuleren is dat ook mogelijk voor een slachtofferprofiel. Er blijken nu eenmaal mensen te zijn die naar hun medemens kijken met de ogen van een roofdier naar een prooi. Ondergetekende is met zijn maatschappelijke opstelling wellicht een gemakkelijke prooi geweest voor tie cynische en calculerende krachten bij de overheid in samenwerking met wat feodale adel. Het cynisme en calculerende gedrag bij de overheid vormt een intern gevaar voor onze democratie.</p>		
---	--	--

<p>Dit gevaar wordt miskend. Overigens had een andere strategie momenteel wellicht de situatie opgeleverd waarin collega reclamant 5 is komen te verkeren. Ook diens bedrijf wil men momenteel elimineren als eindresultaat van de pogingen van de Erven van Rijckevorsel om een meerwaarde aan hun agrarische vastgoed te geven. Dit spel is in de afgelopen decennia gefaciliteerd door diverse overheden en wordt nu beloond. Het blijft onbegrijpelijk dat dit steun krijgt van allerlei politieke partijen die zich in woorden verzetten tegen dit soort vastgoedpraktijken, maar geweigerd hebben de daad bij het woord te voegen. Er is geen vertrouwen in de overheid en er zijn geen garanties op de toekomst van de Bonnenpolder. In de toekomst zal de discussie over de Oranjetunnel wederom gaan spelen en dan mag het niet uitgesloten worden geacht dat men de rest van de Bonnenpolder zal opofferen. Het verklaart wellicht ook waarom men nu de natuurbegraafplaats aan de westzijde van de Bonnenpolder wenst te hebben. Het volledige dossier is een waarschuwing voor agrarisch Nederland inzake de risico's van een onbetrouwbare overheid. Het noemen van de namen van betrokken overheidsfunctionarissen wordt beschouwd als een burgerplicht. Dit dossier mag ook door andere partijen gebruikt worden in de komende procedures rondom de voorgenomen ontwikkelingen in de Oranjebonnen en zal ook in de digitale en sociale media verspreid worden.</p>		
<p>Conclusie Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de toelichting op het bestemmingsplan. De toelichting van het bestemmingsplan is aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over het doorlopen proces voor en de inpassing van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven. Het loonbedrijf aan de Bonnenweg 2 is als nieuwe (te legaliseren) ontwikkeling toegevoegd en voor zover nodig onderbouwd in de toelichting van het bestemmingsplan.</p>	<p>deels gegrond</p>	

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegronnd/Ongegrond
23.	Stichting de Bonnen		
a	<p>Met verbazing is kennisgenomen van het ontwerpbestemmingsplan Oranjebonnen v.w.b. het werkgebied van onze stichting. De Stichting de Bonnen bestaat inmiddels 20 jaar en in onze statuten is het werkgebied en de doelstelling omschreven. Informatie hierover is te vinden op onze website.</p> <p>De Stichting de Bonnen heeft in het verleden geparticipeerd bij het integrale gebiedsontwikkelingsproces welke heeft plaats plaatsgevonden met een specifieke doelstelling. Dit alles heeft geresulteerd in een aantal bestuurlijke besluiten. Allereerst is er een bestuurlijk besluit genomen over het voorkeursscenario (bijlage 1). Helaas werd daarbij het voorstel (bijlage 2) van onze stichting afgewezen en koos men unaniem voor het door de Erven van Rijckevorsel voorgestelde multifunctionele scenario waarbij de ontwikkeling van landgoederen als financiële drager zorg moest dragen voor het realiseren van de diverse publieke doelen. Het behoeft hier verder geen betoog dat het elders in Nederland wél mogelijk was om "nieuwe" natuur te realiseren, zorg te dragen voor een robuuste verbetering van de waterhuishouding, de landbouw te verduurzamen en te revitaliseren plus de kwaliteit van het landschap - en daarmee de recreatieve aantrekkingskracht - te verbeteren zonder dat er daarbij sprake was van de realisering van landgoederen. Uiteindelijk werd er een bestuurlijk besluit genomen over het Gebiedsontwikkelingsplan De Bonnen met visie, plan van aanpak, financieringsplan en plankaart (bijlage 3). Dit bestuurlijke besluit is vervolgens niet uitgevoerd waarmee uiteindelijk het in december 2005 unaniem verworpen autonome scenario alsnog werkelijkheid werd. Het bleek dat onze stichting had deelgenomen in een traject op weg naar een integrale oplossing en</p>	<p>Deze zienswijze richt zich in essentie op het doorlopen proces en de inpassing van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven in de Bonnenpolder, waarvan de stichting stelt dat dit niet te rijmen valt met de kenmerken en kwaliteiten van de Bonnenpolder.</p> <p>Op beide onderwerpen is uitgebreid ingegaan in de thematische beantwoording over het doorlopen proces (paragraaf 2.1) en de beoordeling van (de inpassing van) het plan voor natuurontwikkeling en natuurbegraven.</p> <p>Verwezen wordt naar de beantwoording die daar is opgenomen over beide onderwerpen.</p> <p>Naar aanleiding hiervan is de toelichting van het bestemmingsplan aangevuld met informatie uit dat deel van de beantwoording.</p> <p>Een specifiek element uit deze zienswijze dat niet in die thematische beantwoording aan de orde komt, is de aanwijzing van een deel van het plangebied als NNN en de stelling van reclamant dat het belang van het grasland als foerageergebied wordt verkwanseld en de natuurdoelen "bloemrijk grasland" en "nat schraalgrasland" met het plan niet meer terugkomen binnen NNN.</p> <p>Voor dit onderwerp wordt verwezen naar paragraaf 3.3 van het Inrichtings- en beheerplan Natuur in de Bonnen (bijlage 4 bij de regels). Daarin is beschreven dat de provincie Zuid-Holland, binnen de provinciegrenzen verantwoordelijk voor het NNN, vanaf de start betrokken is geweest bij het ontwerp van de nieuwe natuur in de Bonnenpolder. Zij heeft de natuurambities voor de omvorming van landbouwgrond naar natuur vastgelegd op de Ambitiekaart bij het NNN, waarmee inzicht wordt</p>	deels gegrond

<p>uiteindelijk met extra problemen werd achterge laten. De oorzaak daarvan was niet gelegen in een gebrek aan bestuurlijke instrumenten noch aan financiële middelen van de lokale overheid c.q. de gemeente Rotterdam in samenwerking met de deelgemeente Hoek van Holland. Het ontbrak aan een goede samenwerking tussen de diverse overheden en aansturing van de gemeentelijke diensten. De doelstellingen van het uiteindelijk bestuurlijk vastgestelde integrale Gebiedsontwikkelingsplan De Bonnen werden opgeofferd aan nieuwe infrastructuur, te weten de huidige Hoekse Baan. Dit werd als ongepast ervaren.</p> <p>Uiteindelijk werden de doelen voor de Bonnenpolder samengevoegd met de doelen voor de aangrenzende Oranjebuitenpolder in een nieuw project: het project Oranjebonnen. Opnieuw werden de projectdoelen geformuleerd. Deze projectdoelen sloten aan op het indertijd door de Stichting de Bonnen voorgestelde scenario voor de ontwikkeling van de Bonnenpolders. Bij dit alles werd er door het Hoogheemraadschap van Delfland gewacht op het moment dat de waterhuishouding van de Bonnenpolders alsnog verbeterd kon worden. Voorts werd er door agrarische ondernemers in de Bonnenpolders gewacht op het moment dat er alsnog uitvoering gegeven kon worden aan de voor hen met publiek geld gemaakte bedrijfsplannen (bijlage 4). In het RGSP-3 werd immers voor onze polders ook een extra accent gelegd op "stadslandbouw."</p> <p>Desondanks werd de Stichting de Bonnen niet gevraagd te participeren in het realiseren van deze ambitie. In het Ontwikkelplan Oranjebonnen werden de gronden in de Bonnenpolders v.w.b. de Korte Bonnen aangeduid als "landschappelijk waardevol agrarisch gebied" en v.w.b. de Lange</p>	<p>gegeven welke natuurbeheertypen in dit deel van het NNN en het reserveringsgebied geambieerd worden.</p> <p>Hierdoor zijn de natuurambities voor het plangebied, zoals vastgelegd in het Inrichtings- en beheerplan Natuur in de Bonnen, op provinciaal niveau reeds geborgd in de NNN.</p>	
---	--	--

<p>Bonnen als "agrarisch en licht recreatief gebruik". Voor een strook langs de Bonnenlaan zou er in de Lange Bonnen sprake kunnen zijn van ' agrarische/of intensief recreatief gebruik'. Er werd aan de Stichting de Bonnen niet gevraagd mee te denken aan ontwikkelmogelijkheden. Dit werd als ongepast ervaren.</p> <p>Er is vervolgens kennisgenomen van het initiatief om een natuurbegraafplaats in de Bonnenpolders te realiseren. Dit initiatief paste niet binnen de kaders die eerder bestuurlijk waren vastgesteld en deed zelfs afbreuk aan de oorspronkelijke doelstelling van het project Oranjebonnen om de ruimtelijke kwaliteit te versterken en bracht de eerder geformuleerde ambities in gevaar. Met dit initiatief zou het authentieke open polderlandschap worden aangetast en was er geen sprake meer van het behoud van de unieke cultuurhistorische waarden. Van versterken van het agrarisch ondernemerschap en het realiseren van "stadslandbouw" was geen sprake als er 128 hectare landbouwgrond in de Bonnen zou worden "getransformeerd" in "natuur". Zulks heeft ook niets te maken met het versterken van agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Op deze wijze wordt de rol van de landbouw geminimaliseerd, terwijl het notabene de landbouw is die de Bonnenpolders cultuurhistorisch heeft gevormd en in de afgelopen eeuwen heeft onderhouden. Met dit handelen wordt het vertrouwen in de projectorganisatie door de bewoners en omwonenden niet hersteld en wordt er schade toegebracht aan de bedrijven van de agrarische ondernemers die zich generaties lang verbonden voelen met dit gebied. Men doet slechts de grondeigenaren een plezier door hen een meerwaarde te gunnen voor hun vastgoedbezit.</p> <p>Dit handelen is echter niet de publieke doelstelling van het project Oranjebonnen.</p>		
--	--	--

<p>Het imago van de projectorganisatie wordt vooral gekenmerkt door het woord "onbetrouwbaar". Het is niet gelukt om binnen de gestelde termijn de gestelde doelen te behalen, het is niet gelukt om dit alles te realiseren binnen het oorspronkelijk beschikbaar gestelde budget en het blijkt niet mogelijk om uitvoering te geven aan de bestuurlijke besluiten m.b.t. het Ambitiedocument Oranjebonnen en het Ontwikkelplan Oranjebonnen. Het blijkt niet mogelijk om uitvoering te geven aan de motie "Duurzaam agrarisch in ontwikkelgebied Oranjebonnen" (bijlage 5) en er wordt onbeschaamd een merkwaardige draai gegeven aan het raadsbesluit inzake het rekenkamerrapport "Gemodder in de polder" (bijlage 6). De wethouder Buitenruimte matigt zich een bestuurlijk oordeel aan over onze polder zonder met ons gesproken te hebben.</p> <p>Dit handelen van de projectorganisatie heeft met goedkeuring van de verantwoordelijke wethouder geleid tot een ontwerpbestemmingsplan dat ver af staat van het doel van onze stichting en de waarden die onze polders in het huidige bestemmingsplan 'Hoek van Holland - Buitengebied Oost' hebben en die ook door onze stichting in haar doelstelling wordt onderschreven.</p> <p>Men wenst nu een duinbos te realiseren in de open Bonnenpolder om een natuurbegraafplaats te kunnen camoufleren. Het belang van het grasland als foerageergebied wordt verkwanseld en de natuurdoelen "bloemrijk grasland" en "nat schraalgrasland" blijkt in het NNN-gebied niet meer aan de orde te zijn.</p> <p>Het voorontwerpbestemmingsplan Oranjebonnen vertoont v.w.b. het onderdeel Bonnenpolders alle kenmerken van een tunnelvisie waarbij bewust wordt toegeredeneerd, toegetekend en toegerekend naar een vooraf</p>		
---	--	--

<p>gewenst resultaat. Met argumentatieve willekeur wordt een poging verricht een plausibele onderbouwing te verzinnen. Met uitnodigingen voor "werkateliers" over de realisering van "natuur" om een "natuurbegraafplaats" te rechtvaardigen wordt een poging verricht om een illusie van "participatie" te creëren. Het is als de kalkoen die mag meepraten over het menu voor de kerstmaaltijd. Het betreft de gronden van agrarische ondernemers waarvan een aantal nog een langjarig pachtcontract hebben. Hun inbreng, hun vakkennis en hun ondernemerschap zou dan gelijk worden gesteld aan de opvattingen van lieden die geen verstand hebben van de polder en de daarin aanwezige agrarische-, landschappelijke - natuurwetenschappelijke- en cultuurhistorische waarden, maar toch een mening willen ventileren. De Stichting de Bonnen heeft geen behoefte gehad deze zogenaamde "participatie" te legitimeren door bij dit soort bijeenkomsten aanwezig te zijn. De wijze waarop de overheid onze inbreng en onze positie in de afgelopen 15 jaar heeft willen marginaliseren geeft geen vertrouwen en wordt als ongepast ervaren.</p> <p>Het is kenmerkend voor de negatieve basishouding jegens de (oorspronkelijke) bewoners en ondernemers dat 15 jaar geleden deels reeds was gerealiseerd wat later als "ambitie" zou worden geformuleerd. Onder regie van de overheid zijn de ooit geformuleerde doelstellingen in de afgelopen 15 jaar steeds verder weg komen te liggen. Het huidige voorontwerpbestemmingsplan Oranjebonnen is hiervan het resultaat. Het is alsof men een architect de opdracht heeft gegeven een huis te ontwerpen, men geconfronteerd wordt met een kippenschuur en zich vervolgens laat overtuigen dat dit echt een nieuw huis is.</p>		
--	--	--

<p>Bij deze berichten wij u ernstige bezwaren te hebben tegen dit resultaat. Voor het overige verwijzen wij u naar alle documenten die het integrale gebiedsontwikkelingsproces in de Bonnenpolders betreffen en het concept-evaluatierapport van de Stichting de Bonnen over de gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden. Vanzelfsprekend verwijzen wij ook naar eerdere correspondentie van onze stichting over dit onderwerp.</p> <p>Dit zijn de feiten. Het door uw wethouder en ambtenaren geschetste beeld komt niet overeen met deze feiten. Met een politiek oordeel kunt u deze feiten negeren. Een onafhankelijk rechter zal dit echter niet doen.</p>		
<p>Conclusie Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de toelichting op het bestemmingsplan: De toelichting van het bestemmingsplan is aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over de medewerking aan en de inpassing van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven.</p>	<p>deels gegrond</p>	

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Geground/Ongegrond
24.	Reclamant 24		
a	<p>1. Door deze en derhalve tijdig brengt ondergetekende, mr. drs. B.J.P.M. Zwinkels, kantoorhoudende te Honselersdijk aan de Middel Broekweg nr. 120A te (2675 KJ) Honselersdijk, in haar hoedanigheid van vertegenwoordiger van reclamant 24, die te dezer zake woonplaats kiezen te mijnen kantore, een zienswijze naar voren over een door U ter inzage gelegd ontwerpbestemmingsplan 'Oranjebonnen' (NL.IMRO.0599.BP2104Oranjebonnen-on01). De zienswijze van cliënten kan als volgt worden weergegeven:</p>	<p>Deze inleidende beschrijving wordt voor kennisgeving aangenomen. De inhoudelijke beantwoording van de zienswijze volgt bij de volgende punten.</p>	n.v.t.
b	<p>Glastuinbouwbestemming ten onrechte vervallen</p> <p>2. Reclamant 24 heeft een glastuinbouwbedrijf in haar bezit aan de Bonnenweg 30 te Hoek van Holland, kadastraal bekend gemeente Hoek van Holland sectie A nr. 1585. Dit perceel heeft een totale oppervlakte van 9.422,5 m2. In het vigerende bestemmingsplan, bestemmingsplan "Hoek van Holland Buitengebied Noord en Oost II" dat op 27 februari 1989 is vastgesteld, heeft zijn perceel de agrarische glastuinbouwbestemming, met de mogelijkheid om de glastuinbouw ook uit te breiden naar het naastgelegen perceel. Het perceel waarop dit bedrijf zich bevindt, verkrijgt in het ontwerpbestemmingsplan de bestemming Natuur, hetgeen de glastuinbouw uitsluit. Het glastuinbouwbedrijf kan daarin alleen op grond van het overgangsrecht worden uitgeoefend. Als gevolg hiervan dient het glastuinbouwbedrijf van cliënten afgebouwd te worden. Het afbouwen van het glastuinbouwbedrijf komt voor rekening van cliënten.</p> <p>3. Met cliënten is jarenlang overlegd over eventuele toepassing van de Ruimte voor Ruimteregeling. Ter compensatie is aan cliënten toegezegd dat zij twee woonbestemmingen zouden krijgen. In het bestemmingsplan zijn in de omgeving van hun bedrijf inderdaad</p>	<p>De sanering van de kassen aan de Bonnenweg 30 is niet opgenomen in het vast te stellen bestemmingsplan. Zie voor verdere uitleg hierover de thematische beantwoording in paragraaf 2.6.</p> <p>Voor het glastuinbouwbedrijf en de bijbehorende bedrijfswoning (Bonnenweg 20-30) is de keuze gemaakt de plangrens van het bestemmingsplan Oranjebonnen buitenom dit perceel te leggen. Op deze wijze blijft het huidige bestemmingsplan (Hoek van Holland Buitengebied Noord en Oost II) hier van toepassing en blijven daarmee ook de bestaande, planologische mogelijkheden volledig in tact.</p> <p>De twee compensatiewoningen op het naastgelegen perceel hebben de bestemming Natuur gekregen, als onderdeel van de natuurontwikkeling in de Bonnenpolder.</p>	gegrond

<p>twee woonbestemmingen ingetekend. Het gaat hierbij om een perceel met een oppervlakte van 3.415,2 m² met daarop bouwvlakken voor twee woningen. De Ruimte voor Ruimteregeling heeft als uitgangspunt dat de meerwaarde van de te bouwen compensatiewoningen de kosten van het slopen van de kassen en de bodemsanering zal dekken. Gewoonlijk kan herbouw op eigen grond, met een lagere agrarische waarde plaatsvinden.</p> <p>4. De grond waar de woningen op zijn ingetekend, is echter niet in eigendom van reclamant 24. Ook is er geen overeenstemming bereikt met de eigenaar van deze grond over een grondruil of verwerving van die grond tegen agrarische waarde. Hierdoor is er geen sprake meer van een afdoende compensatie voor het verlies van de glastuinbouwbestemming en de daaruit volgende afbouw van het glastuinbedrijf, en kunnen cliënten niet instemmen met het vervallen van de glastuinbouwbestemming op hun perceel en/of het realiseren van een woonbestemming op grond in eigendom van een derde.</p> <p>5. Eventueel zou het op eigen terrein realiseren van de woningen met een bestemmingsvlak en bouwvlakken met vergelijkbare oppervlakte voor cliënten ook een bespreekbare mogelijkheid zijn. Zo lang zij niet in staat worden gesteld om de woningen te realiseren op hun eigen grond of op grond van derden met een agrarische bestemming, is er geen sprake van compensatie. In dat geval dient de grond door de gemeente binnen 10 jaar te worden aangekocht om in de bestemming Natuur te voorzien.</p>		
---	--	--

c	<p>Bezwaar natuurbegraven</p> <p>6. Daarnaast is er in het ontwerpbestemmingsplan bepaald dat op een gedeelte van het natuurgebied een natuurbegraafplaats gerealiseerd wordt. Hiervoor is 30 hectare grond ter beschikking gesteld, welk gebied deels op korte afstand van het perceel van cliënten ligt. De realisatie van deze natuurbegraafplaats vormt een belemmering voor het voeren van een glastuinbouwbedrijf op de volgende gronden:</p>	<p>Deze inleidende beschrijving van het bezwaar tegen het natuurbegraven wordt ter kennisgeving aangenomen. De inhoudelijke beantwoording hiervan, volgt bij de volgende punten.</p>	n.v.t.
d	<p>Stikstofnormen</p> <p>7. Het gebied waarin natuurbegraven plaats gaat vinden is aangrenzend aan het Staelduinse Bos gelegen, een Natura 2000 gebied. Om die reden is het noodzakelijk om aan te tonen dat als gevolg van de activiteiten die het bestemmingsplan mogelijk maakt, geen extra depositie van stikstof op het Natura 2000 gebied plaats gaat vinden. De berekening daarvan heeft plaatsgevonden in de Natuurtoets bij het bestemmingsplan Oranjebonnen, die als bijlage 14 bij het bestemmingsplan is overgelegd. Kort gezegd wordt daarbij de stikstofproductie van de volgens het vigerende bestemmingsplan toegestane activiteiten vergeleken met de activiteiten die onder het nieuwe bestemmingsplan plaats gaan vinden. Voor de huidige activiteiten is rekening gehouden met 0,7 ha glas op het glastuinbouwbedrijf van cliënten. Daarbij hoort een productie van 702,8 kg/j. Dit is vergeleken met de productie van NOx en NH3 als gevolg van de nieuwe activiteiten. Het gaat dan om de bouw en gebruik van twee woningen, en het gebruik van de grond van het perceel van cliënten voor natuurlandbouw. Dit komt uit op 20 kg/j NOx voor de twee woningen, en 1 kg/j NH3 voor de natuurlandbouw, in totaal derhalve 20,1 kg/j. Hierdoor vindt een vermindering van stikstofproductie plaats van 718,2 kg/j als gevolg van de vervanging van glastuinbouw door de bouw van twee woningen. Zie hiervoor de verbeelding in de Aerius berekening uit de Natuurtoets die als</p>	<p>Nu het glastuinbouwbedrijf terug is opgenomen in het bestemmingsplan en er niet langer sprake is van 2 nieuwe woningen met gronden die als Natuur bestemd zijn, zullen de uiteindelijke resultaten van de stikstofberekeningen (onderdeel van de Natuurtoets Oranjebonnen, bijlage 14 bij de toelichting) inderdaad anders uitpakken. Om die reden is de Natuurtoets in de vaststellingsfase van het bestemmingsplan ook geactualiseerd, zodat bij vaststelling de meest actuele resultaten in het plan zijn opgenomen.</p> <p>Overigens laten de berekeningen die bij het ontwerpbestemmingsplan waren opgenomen (Natuurtoets bestemmingsplan Oranjebonnen, bijlage 14 bij de toelichting) al zien dat er dusdanig veel stikstofwinst behaald wordt binnen het plangebied, dat het terug opnemen van de bestemming voor het betreffende glastuinbouwbedrijf niet zorgt voor een negatief resultaat van de stikstofberekening.</p>	gegrond

	<p>bijlage 1 hierbij gaan. Als de glastuinbouw op het perceel van cliënten echter niet wordt wegbestemd, maar blijft voortbestaan, treedt deze verbetering niet langer meer op. De modellen waarmee wordt aangetoond dat er geen extra stikstof depositie op het Natura 2000 gebied plaatsvindt, zijn dan niet langer meer correct.</p>		
e	<p>Effect op waterkwaliteit</p> <p>8. Door Witteveen en Bos is er een waterhuishoudkundig plan opgesteld ter onderbouwing van het ontwerpbestemmingsplan. Hierin wordt gesteld dat er op basis van een aantal wetenschappelijke onderzoeken kan worden geconcludeerd dat het effect van natuurbegraven (zowel kisten als asurnen) op de oppervlakte- en grondwaterkwaliteit verwaarloosbaar klein is. In een recent onderzoek heeft de Gezondheidsraad echter zorgen geuit over een mogelijk negatief effect van medicijnresten (m.n. euthanatica) die bij humaan composteren in de bodem en grondwater terecht komen.²</p>	<p>Evenals bij nieuwe vormen van lijkbezorging, waaronder humaan composteren, moet natuurbegraven voldoen aan de Wet op de lijkbezorging.</p> <p>Uit de Natuurtoets natuurontwikkeling Bonnenpolder (paragraaf 4.2, bijlage 13 bij de toelichting) en het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (bijlage 4 bij de toelichting) is geen meetbare vervuiling gebleken door medicijnen of andere stoffen die in de bodem (grond en grondwater) terechtkomen bij natuurbegraven. Op basis van bestaande wetenschappelijke onderzoeken en de waterhuishouding in de Bonnenpolder is geconcludeerd dat natuurbegraven geen impact heeft op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater in de Bonnenpolder en omgeving.</p> <p>Voor een verdere beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar paragraaf 2.3 van de thematische beantwoording.</p>	ongegrond
f	<p>9. Cliënten wijzen erop dat de onderzoeken waar Witteveen en Bos naar verwijst toegespitst zijn op de effecten van natuurbegraven op het milieu, uitgaande van de bestemming Natuur. Er is niet ingegaan op de gevolgen voor een glastuinbouwbedrijf. Indien er gevaarlijke stoffen in het grondwater terechtkomen, komen deze ook terecht in het oppervlaktewater, waaruit cliënten hun gietwater betrekken. Het is onmogelijk om een goed product te kweken zonder geschikt gietwater.</p>	<p>In het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (bijlage 4 bij de toelichting) zijn de effecten van natuurbegraven op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater goed onderzocht. Deze effecten van natuurbegraven zijn onderzocht rekening houdend met de natuurfunctie van het gebied. Op basis van bestaande wetenschappelijke onderzoeken en de waterhuishouding in de Bonnenpolder is geconcludeerd dat natuurbegraven geen impact heeft op de kwaliteit van het</p>	ongegrond

		<p>grond- en oppervlaktewater in de Bonnenpolder en omgeving.</p> <p>Voor een verdere beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar paragraaf 2.3 en 2.4 van de thematische beantwoording.</p>	
g	<p>10. Daarnaast is er onvoldoende onderzocht welk effect het plaatsen van een groot aantal natuurbegraafplaatsen op een kleine oppervlakte heeft op de kwaliteit van het grondwater (en op termijn de kwaliteit van het oppervlaktewater). Het gaat hierbij om het plaatsen van zo'n 1000 graven per hectare. In het waterhuishoudkundig plan wordt gesteld dat het effect hiervan op de waterkwaliteit verwaarloosbaar is. Deze bewering is echter gebaseerd op door de RIVM verrichte onderzoeken naar reguliere begraafplaatsen. Er is niet ingegaan op de verschillen tussen regulier begraven en natuurbegraven.</p>	<p>In het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (bijlage 4 bij de toelichting) is geconcludeerd dat natuurbegraven geen impact heeft op de waterkwaliteit en dat de milieubelasting verwaarloosbaar is, zelfs bij 1.500 begravingen per hectare. Dit wordt tevens bevestigd in een onderzoek van Alterra (<i>Effecten van natuurbegraven op de vegetatie in Heidepol, 2017</i>) met betrekking tot natuurbegraafplaats Heidepol. Ter vergelijking, bij het natuurbegraven in de Bonnenpolder gaat het om gemiddeld 333 graven per hectare, over een tijdshorizon van 40 jaar.</p> <p>Het is onjuist dat niet is ingegaan op de verschillen tussen regulier begraven en natuurbegraven. In het onderzoek van Alterra 2009 (paragraaf 3.4, Terug naar de Natuur) wordt duidelijk genuanceerd dat op de reguliere begraafplaatsen waar de onderzoeken hebben plaatsgevonden, geen specifieke voorzorgen zijn getroffen om het milieu te beschermen (zoals het niet mee begraven van voorwerpen of het verwijderen van protheses), wat bij natuurbegraven wel het geval is.</p>	ongegrond
h	<p>11. Cliënten menen op grond van het voorgaande dat natuurbegraven niet plaats kan vinden op relatief korte afstand van een glastuinbouwbedrijf, zodat deze bestemming niet rechtsgeldig op gronden in de omgeving van het glastuinbouwbedrijf kan worden gelegd.</p>	<p>Gelet op de voorgaande reacties, is de gemeente van mening dat uit onderzoeken voldoende is gebleken dat de natuurbegraafplaats ter plaatse uitvoerbaar is.</p>	ongegrond
i	<p>Wateroverlast</p> <p>12. De realisatie van de natuurbegraafplaats brengt extra</p>	<p>Het gaat om een open natuurgebied waar het water goed kan infiltreren en waar een relatief klein oppervlakte aan</p>	ongegrond

	<p>verharding met zich mee, in totaal wordt er circa 3.570m² aan verharding aangelegd en 28.700m² aan halfverharding. De verharding van de grond heeft grote gevolgen voor de waterhuishouding. Bij infiltratie door groenstroken en grasvelden komt een groot deel van het regenwater in het grondwater terecht, waarna het water geleidelijk in het oppervlaktewater terecht komt. Bij verharde grond is er sprake van minder infiltratie, wat bij hevige buien voor grote pieken in de afvoer naar het oppervlaktewater zorgt en wateroverlast veroorzaakt.</p>	<p>(half)verharding geen overlast zal veroorzaken. Bovendien wordt voldaan aan de compensatieplicht voor wateropvang die tegenover de aanleg van extra (half)verharding staat (paragraaf 5.3.4, bijlage 4 bij de toelichting).</p> <p>In het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (paragraaf 5.3.3, bijlage 4 bij de toelichting) is aangegeven dat halfverharding wordt aangelegd met een natuurvriendelijk en bij voorkeur gebiedseigen materiaal. Het hemelwater zal deels infiltreren door de halfverharding, waardoor halfverharding naar mening van de gemeente geen afsluitend effect heeft op de bodem. Het overtollig water zal oppervlakkig wegstromen richting de watergangen of het natuurgebied en daar infiltreren.</p> <p>Op basis van de berekening watercompensatie (tabel 5.2 in het Waterhuishoudkundig plan) wordt geconcludeerd dat de waterberging die nodig is ter compensatie van de aanleg van (half)verharding goed kan landen binnen het plangebied, onder meer door de verbreding van de Rel.</p>	
j	<p>Effect op waterkeringen en waterveiligheid</p> <p>13. De ontwikkeling van de natuurbegraafplaats zal invloed hebben op de waterkeringen in het plangebied. Voor deze ontwikkeling is daarom een vergunning vereist van het Hoogheemraadschap van Delfland. Er zal nog aangetoond moeten worden dat de ter plaatse liggende polderwaterkeringen niet negatief beïnvloed worden.</p>	<p>In het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (paragraaf 2.3.3, bijlage 4 bij de Toelichting) is vastgelegd dat voor het ophogen van een duinbos een vergunning bij het Hoogheemraadschap van Delfland dient te worden aangevraagd, wanneer deze maatregel plaatsvindt binnen een waterkering. De voorwaarden die aan deze vergunning worden gesteld zijn 1) dat moet worden aangetoond dat het waterkerend vermogen is gewaarborgd en 2) dat de afwatering van de waterkering niet zodanig wordt gehinderd dat geen verwerking van de waterkering kan optreden. Middels deze voorwaarden is geborgd dat de polderwaterkeringen ter plaatse</p>	ongegrond

		niet negatief mag worden beïnvloed.	
k	<p>Stofoverlast</p> <p>14. In de wet op de lijkbezorging worden voor begraven minimale eisen gesteld aan de diepte van het graf en de hoogte van de grondwaterstand ter plekke van het graf. Zo zal een deel van het gebied moeten worden opgehoogd om natuurbegraven te kunnen waarmaken. Ook zullen bestaande watergangen worden gedempt en nieuwe watergangen worden gegraven. Door deze grondwerkzaamheden zal het glastuinbouwbedrijf nadeel ondervinden door stofwolken, vervuiling van gewassen en glasvervuiling.</p>	<p>Dit betreft uitvoeringsaspecten die in de bestemmingsplanprocedure geen rol spelen. Dat neemt uiteraard niet weg dat ook tijdens de uitvoering van de werkzaamheden rekening gehouden wordt met bewoners en andere gebruikers van het gebied waaronder dus ook land- en glastuinbouwbedrijven. Het voorkomen van overlast als gevolg stof is bijvoorbeeld goed mogelijk door gronden nat te houden door de inzet van een sproeiwagen.</p>	ongegrond
l	<p>15. Gelet op het bovenstaande achten wij het onmogelijk om het glastuinbouwbedrijf te laten voortbestaan. Hierdoor komt er echter een aanvullend nadruk op een afdoende compensatie voor het afbouwen van het glastuinbouwbedrijf van cliënten.</p>	<p>De gemeente deelt deze mening van reclamant niet.</p> <p>De uitgevoerde onderzoeken tonen aan dat de natuurbegraafplaats uitvoerbaar is binnen de uitgangspunten van goede ruimtelijke ordening,</p> <p>Mocht reclamant alsnog van mening zijn dat er sprake is van schade c.q. waardedaling, dan kan hiervoor na vaststelling van het bestemmingsplan een planschadeprocedure worden doorlopen.</p>	ongegrond
m	<p>Conclusie</p> <p>16. Op grond van voorgaande zienswijzen verzoek ik U namens cliënten het bestemmingsplan niet overeenkomstig het ontwerp vast te stellen, maar om de bestemming agrarisch/glastuinbouw op hun perceel voort te zetten, dan wel deze bestemming te laten vervallen met de mogelijkheid om compensatiewoningen te realiseren op het perceel dat aan cliënten toebehoort.</p>	<p>Het initiatief voor de sanering van de kassen aan de Bonneweg 30 en de ontwikkeling van twee compensatie woningen op het aangewezen perceel is niet langer opgenomen in het vast te stellen bestemmingsplan.</p> <p>De huidige bedrijfswoning op de Bonneweg 20 is evenmin omgezet naar een burgerwoning.</p> <p>Als gevolg hiervan is op de locatie van de ingetekende compensatiewoningen de bestemming Natuur opgenomen, als onderdeel van de natuurontwikkeling in de Bonnepolder.</p> <p>Voor het glastuinbouwbedrijf en de bijbehorende bedrijfswoning</p>	gegrond

		<p>(Bonnenweg 20-30) is de keuze gemaakt de plangrens van het bestemmingsplan Oranjebonnen buitenom dit perceel te leggen. Op deze wijze blijft het huidige bestemmingsplan (Hoek van Holland Buitengebied Noord en Oost II) hier van toepassing en blijven daarmee ook de bestaande, planologische mogelijkheden volledig in tact.</p>	
	<p>Conclusie Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het bestemmingsplan: De plangrens van het bestemmingsplan Oranjebonnen is buitenlangs het glastuinbouwbedrijf en de bedrijfswoning aan de Bonnenweg 20-30 gelegd. Hiermee blijft ter plaatse het vigerende bestemmingsplan gelden met de bestaande planologische mogelijkheden voor reclamant.</p> <p>De naastgelegen locatie met de twee ingetekende compensatiewoningen is tot Natuur bestemd.</p> <p>De zienswijze heeft mede tot aanpassing van de Natuurtoets bestemmingsplan Oranjebonnen (specifiek de stikstofberekening) (bijlage 14 bij de toelichting op het bestemmingsplan) geleid.</p>		<p>deels gegrond</p>

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegronnd/Ongegrond
25.	Hoogheemraadschap van Delfland		
a	<p>In het kader van artikel 3.8, lid 1 onder b van de Wet ruimtelijke ordening heeft u het ontwerpbestemmingsplan Oranjabonnen ter inzage gelegd. Het ontwerpbestemmingsplan ligt van 4 september 2020 tot en met 15 oktober 2020 ter inzage. Het ontwerpbestemmingsplan geeft ons aanleiding een zienswijze in te dienen. Onze zienswijze heeft betrekking op de volgende punten.</p>	<p>De beantwoording volgt in de onderstaande cellen.</p>	n.v.t.
b	<p>De verwerking van de vereiste watercompensatie in de regels: Alleen de compensatie bij de Haakweg 40 is als voorwaardelijke bepaling in de regels verwerkt. Echter, voor de andere ontwikkelingen is de aan te leggen watercompensatie nog niet altijd exact vastgelegd. Dit geldt vooral voor het voedselbos, waarin genoemd wordt, dat de compensatie “mogelijk door verbreden watergangen en nvo's in dit gebied”, maar ook voor de ontwikkelingen, waar compensatie door nvo's plaatsvindt. Dit geeft voor ons onvoldoende zekerheid van de compensatie. Binnen het bestemmingsplan wordt weliswaar deze compensatie mogelijk gemaakt, maar niet verplicht. Daarom verwachten wij ook voorwaardelijke bepalingen voor de andere ontwikkelingen dan de Haakweg 40 in de regels terug te zien. De verbreding van de Rel is wel geborgd in de regels door dit als water te bestemmen, dus voor deze compensatie is dit niet vereist.</p>	<p>De zienswijze richt zich, blijkens de door het Hoogheemraadschap gegeven mondelinge toelichting op de zienswijze, op de ontwikkelingen Bonnenweg 30 en voedselbos/outdoor. Deze twee ontwikkelingen bleken onvoldoende uitgewerkt te zijn om op te nemen in het vast te stellen bestemmingsplan. Waar nodig is de tekst in het bestemmingsplan en de onderzoeksrapporten hierop aangepast.</p>	ongegronnd
c	<p>Uitwerking zonnepark: In de beantwoording van onze overlegreactie wordt aangegeven, dat de uitwerking van het zonnepark nog door Delfland getoetst zal worden. Uit het huidige plan blijkt niet voldoende, dat dit een verplichting is. Als het inderdaad niet mogelijk is, om een adviesverplichting in de regels op te nemen, verzoeken wij u deze verplichting wel in de toelichting te beschrijven.</p>	<p>Hoofdstuk 5 van de plantoelichting is op dit punt aangevuld.</p>	gegrond

d	<p>Vuilwater: Het is nog onduidelijk, op welke wijze met de afvoer van vuilwater omgegaan wordt. Er wordt hier verwezen naar het maken van een rioolplan. Dit geeft niet voldoende informatie, om te kunnen beoordelen, of dit invloed op de belangen van Delfland heeft. Wij verzoeken u hierover meer informatie op te nemen.</p>	<p>De exacte manier van afvoeren van vuil water is een te hoog detailniveau voor een bestemmingsplan. Dit wordt later (bij aanvraag omgevingsvergunning) nader uitgewerkt, waarbij wordt voldaan aan relevante wet- en regelgeving en richtlijnen.</p> <p>Het hemelwater zal deels infiltreren door de halfverharding en overtollig water zal oppervlakkig wegstromen richting de watergangen of richting het natuurgebied en aldaar infiltreren. Zodoende is het hemelwater afgekoppeld van het riool en wordt het verwerkt op eigen terrein. Qua kwantiteit is hiermee rekening gehouden in de watercompensatieberekeningen (paragraaf 5.3.4 Waterhuishoudkundig rapport Natuurinrichting Bonnenpolder, bijlage 4 bij de toelichting). Onder afvalwater verstaan wij bijvoorbeeld toiletwater en gebruikt kraanwater uit het ceremoniegebouw. Deze moet een (gescheiden) aansluiting krijgen op het riool. Ten aanzien van het ceremoniegebouw is een aanvullende tekst opgenomen in het Waterhuishoudkundig plan (paragraaf 5.5.1).</p>	deels gegrond
e	<p>Watersysteem: De locatie van de watergangen op de verbeelding en in het waterhuishoudkundig plan zijn niet gelijk. In ieder geval in de noordwesthoek van het plangebied lopen de watergangen verschillend. Wij verzoeken u dit aan te passen.</p>	<p>Het klopt dat de watergangen in de verbeelding niet 1 op 1 overeenkomen met de watergangen in het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (afbeelding 4.9; bijlage 4 bij de plantoelichting). Op de verbeelding hebben alleen de belangrijke watergangen de bestemming Water gekregen. Dit betreft de primaire watergangen en de watergangen met cultuurhistorische waarde. Binnen andere bestemmingen (zoals Natuur en Agrarisch) zijn ook watergangen toegestaan. Uit ruimtelijk oogpunt is niet nodig alle watergangen tot Water te bestemmen.</p> <p>Naar aanleiding van de zienswijze is wel geconstateerd dat een stukje primaire watergang in het noordwestelijk deel van het plangebied (POL 3060170) ten</p>	deels gegrond

		onrechte niet is bestemd tot Water. Dit is aangepast op de verbeelding.	
f	Peilwijzigingen: In de toelichting is nog niet voldoende beschreven, welke peilwijzigingen er plaatsvinden en wat de effecten op de naastgelegen peilgebieden zijn. Wij verzoeken u hier een verduidelijking over toe te voegen.	<p>Paragraaf 5.2 van het Waterhuishoudkundig plan (bijlage 4 bij de plantoelichting) gaat in op (de effecten van) peilwijzigingen. Deze tekst is (na toevoeging van enkele details) overgenomen in hoofdstuk 5 van de plantoelichting.</p> <p>De peilen in en rondom de Bonnenpolder zijn kunstmatig en worden geregeld door middel van kunstwerken (gemalen, stuwen). Een peilwijziging heeft alleen betrekking op het desbetreffende peilgebied, zoals vastgesteld in het peilbesluit. Door peilwijzigingen kan het grondwaterpeil veranderen. Daarom zijn er met behulp van een grondwatermodel berekeningen uitgevoerd om het effect op het grondwaterpeil in de Bonnenpolder en omgeving te analyseren. Er treden zeer lokaal (binnen het plangebied) veranderingen op in de grondwaterstand, ter plekke van peilwijzigingen. Er worden geen uitstralingseffecten naar de naastgelegen peilgebieden verwacht.</p>	gegrond
g	Vispasseerbare stuw: Wij zien geen wijziging in het plan genoemd, om de stuw vispasseerbaar te maken ondanks het lage debiet bovenstrooms, zie onze eerdere reactie hierop. "In het voorgestelde plan wordt een nieuwe stuw in de Rel aangelegd. Hierdoor wordt het bovenstroomse deel van de Rel gescheiden van het zogenaamde KRW-waterlichaam van het Oranjekanaal. Er wordt voorgesteld de stuw vispasseerbaar te maken, maar dit is op deze locatie niet mogelijk vanwege een te laag debiet van de Rel in de dagelijkse situatie. Hierdoor is het bovenstroomse deel van de Rel geen kansrijke locatie voor de aanleg van NVO's voor het behalen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water."	De ambitie is om meer natte ecologische zones te creëren. De natuurontwikkeling van de Bonnenpolder draagt bij aan het behalen van deze doelen. Daarnaast is de wens om het waterpeil in de korte Bonnen te verhogen ten behoeve van de beoogde natuurtypen. Hiervoor dient de stuw verplaatst te worden. In de verdere uitwerking van het planvoornemen zal in afstemming met het Hoogheemraadschap van Delfland worden gekeken naar de uitwerking van deze ideeën, om zodoende KRW-doelen te behalen en vernatting in de Bonnenpolder mogelijk te maken. De tekst in de paragrafen 4.4, en 5.3.2 en 5.6 van het Waterhuishoudkundig plan is in verband hiermee aangepast.	deels gegrond

h	<p>Beheer en onderhoud: Er zijn nog niet voldoende afspraken over het beheer en onderhoud van het nieuwe watersysteem inclusief kunstwerken gemaakt. Het is niet voldoende dit pas bij de vergunningaanvraag te bespreken. Wij verzoeken u hierover contact met Delfland op te nemen en de conclusies in de toelichting te verwerken.</p>	<p>Mede naar aanleiding van dit onderdeel van de zienswijze, is er overleg gevoerd met het Hoogheemraadschap. Aan hoofdstuk 5 van de plantoelichting is toegevoegd wie verantwoordelijk is voor beheer en onderhoud van de verschillende soorten watergangen. Dit volgt uit de Keur en Legger van het Hoogheemraadschap.</p> <p>Tabel 5.6 van het Waterhuishoudkundig plan is (ambtshalve) aangepast als het gaat om de verantwoordelijken voor de secundaire watergangen.</p>	deels gegrond
i	<p>Klimaat(kansen): Naar aanleiding van onze eerdere reactie is geen verdere invulling aan de klimaatkansen gegeven. Wij verzoeken u dit alsnog aan te vullen.</p>	<p>Hoofdstuk 5 van de plantoelichting en paragraaf 5.7 van het Wateradvies zijn op dit punt aangevuld.</p>	gegrond
j	<p>In 4.4.1 van de toelichting staat een belofte, die Delfland aan Europa gemaakt heeft. Deze belofte komt ons niet bekend voor. Wij verzoeken u een bron toe te voegen, of anders een meer algemenere tekst te gebruiken.</p>	<p>Een 'belofte aan Europa' is aangepast in een 'intentie'. De betreffende passage is geparafraseerd in plaats van geciteerd.</p>	gegrond
	<p>Wij vertrouwen erop, dat u bij de vaststelling van het bestemmingsplan rekening houdt met onze zienswijze.</p>		
	<p>Conclusie</p> <p>De zienswijze leidt tot aanpassing van het bestemmingsplan: De verbeelding is aangepast, in die zin dat een stukje primaire watergang in het noordwestelijk deel van het plangebied (POL 3060170) wordt bestemd tot Water.</p> <p>De tekst in paragraaf 4.4.1 van de plantoelichting over een belofte aan Europa is aangepast.</p> <p>Hoofdstuk 5 van de plantoelichting is op een aantal punten aangevuld: uitwerking zonnepark, beheer watergangen, effecten peilstijgingen en klimaatkansen.</p> <p>In het Waterhuishoudkundig plan is een tekst over de vuilwaterafvoer van het ceremoniegebouw opgenomen, zijn de effecten van peilwijzigingen gedetailleerder beschreven en zijn de teksten over de vispasseerbare stuw (in relatie tot de KRW-doelen) aangepast.</p> <p>Het Wateradvies is aangevuld ten aanzien van de onderdelen uitwerking zonnepark en klimaatkansen.</p>		deels gegrond

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Geground/Ongegrond
26.	Reclamant 26		
a	<p>Hierbij dien ik mijn zienswijze in over de Bonnenpolder liggend op grondgebied van Hoek van Holland in de gemeente Rotterdam en direct grenzend aan een uniek stukje bos "Het Staelduinse Bos" van de enclave 's-Gravenzande in uw buurgemeente Westland.</p> <p>U doet voorkomen dat naast een drietal initiatiefnemers, het bedrijf Natuurbegraven Nederland uit Den Bosch, Stichting Natuurmonumenten, en de Stichting Het Zuid-Hollands Landschap een groot aantal belanghebbenden hebben meegewerkt aan het opstellen van dit plan om de Oranjepolder meer recreatief en veel natuurlijker te maken.....! Niets is minder waar!</p> <p>De groep personen naast de vertegenwoordigers van de 3 hierboven genoemde initiatiefnemers kon je elke keer op een paar handen tellen! Er zijn diverse avonden georganiseerd, waarbij de interesse voor zo'n ingrijpend project wel erg minimaal was! Enerzijds lijkt dit te komen door de wijze van communiceren over deze avonden en anderzijds wordt mede door het eerste punt niet iedereen bereikt die er wel belang bij heeft. Zo zijn de inwoners van de naastgelegen gemeente Westland niet via hun plaatselijke weekbladen geïnformeerd. Het punt wordt er dan als het ware doorgedrukt, waarbij later pas de consequenties zichtbaar zullen worden.</p>	<p>De gemeente heeft in paragraaf 2.1 van de thematische beantwoording een uitgebreid antwoord opgenomen over het doorlopen proces in aanloop naar dit bestemmingsplan. De gemeente is daarmee van mening dat zij zeer uitgebreide mogelijkheden heeft geboden aan een ieder om zich van het plan op de hoogte te stellen en standpunten daarover kenbaar te maken en dat er met de beschreven processtappen een zorgvuldig proces met bijbehorende besluitvorming heeft plaatsgevonden.</p> <p>Mede naar aanleiding van deze zienswijze, is de toelichting van het bestemmingsplan aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over het doorlopen proces voor de natuurontwikkeling en het natuurbegraven.</p>	deels gegrond
b	<p>Ikzelf ben een groot tegenstander van een natuurbegraafplaats op deze locatie. Een natuurbegraafplaats creëren direct naast het Staelduinse bos met een grote recreatieve maar ook natuurlijke functie, en omliggende tuinbouwbedrijven met de noodzaak voor goed en zuiver grond- en oppervlakte water is zacht gezegd onhandig. De volksgezondheid zou hiermee ernstig in gevaar gebracht kunnen worden. Mij is onvoldoende</p>	<p>De gemeente ziet de natuurontwikkeling, die verder reikt dan alleen de natuurbegraafplaats, op basis van haar natuurlijke en recreatieve waarden juist als een aanvulling op het Staelduinse Bos. Het Inrichtings- en beheerplan Natuur in de Bonnen (bijlage 4 bij de regels) onderbouwt dit, wat zich onder meer uit in de aanleg van het duinbos in aansluiting op het Staelduinse Bos. Aansluitend voorziet het Inrichtings- en</p>	ongeground

	<p>duidelijk geworden of hier voldoende onderzoek naar is gedaan.</p>	<p>beheerplan vervolgens ook in andere natuurtypen, die een overgang vormen naar het open polderlandschap, zoals kruiden- en faunarijke graslanden en akker.</p> <p>Verder wordt gewezen op de onderzoeken die zijn gedaan en waar in de toelichting van het bestemmingsplan nader op in is gegaan.</p> <p>In het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (bijlage 4 bij de toelichting) zijn de effecten van natuurbegraven op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater onderzocht. Op basis van bestaande wetenschappelijke onderzoeken en de waterhuishouding in de Bonnenpolder is geconcludeerd dat natuurbegraven geen negatieve impact heeft op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater in de Bonnenpolder en omgeving. Bovendien dienen initiatiefnemers zich te allen tijde te houden aan de Wet op de lijkbezorging, waarmee de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging door natuurbegraven wettelijk is geregeld.</p> <p>Voor een verdere beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar paragraaf 2.3 van de thematische beantwoording.</p>	
c	<p>a. de recreatieve functie van dit aantrekkelijk stukje bos verdwijnt zodra je direct naast dit bos een 10 hectare groot gebied inricht waar je lijken gaat begraven! Realiseer je even dat de grens tussen het Staelduinse Bos en deze natuurbegraafplaats gevormd wordt door een fiets- cq. wandelpad. Diverse keren is op deze avonden door o.a. een jonge moeder ingebracht dat de initiatiefnemers zeker niet moeten denken dat ze voor haar plezier met haar gezin zal gaan wandelen op een natuurbegraafplaats! En zo kan ik nog wel even doorgaan!</p>	<p>In de paragrafen 2.1 en 2.2 van de thematische beantwoording is uitgebreid antwoord gegeven op vragen rondom het doorlopen proces, de overwegingen om mee te werken aan de natuurbegraafplaats en de inpassing daarvan.</p> <p>Daaruit blijkt onder meer dat door de inrichting van een piëteitszone voorzien wordt in een natuurlijke afscherming tussen het natuurbegraven en passerende recreanten of andere gebruikers van het gebied.</p> <p>Daarnaast wordt er gewezen op het feit dat de natuurontwikkeling, die een belangrijke component van het</p>	deels gegrond

		<p>plan is om hier medewerking aan te verlenen, groter is dan uitsluitend de natuurbegraafplaats. Met de verschillende natuurtypen waar het Inrichtings- en beheerplan Natuur in de Bonnen in voorziet, zal een natuurlijke overgang ontstaan vanuit het Staelduinse Bos richting het open polderlandschap. De omvang van het aaneengesloten gebied met natuurlijke en recreatieve waarden dat daarmee ontstaat, is dusdanig groot en divers dat de gemeente verwacht dat ieder hier, mede door de aanleg van de piëteitszone, op een voor hem of haar prettige wijze gebruik van kan maken.</p> <p>Mede naar aanleiding van deze zienswijze, is de toelichting van het bestemmingsplan aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over de inpassing van de natuurontwikkeling en het natuurbegraven.</p>	
d	<p>Zeer veel argumenten waarop de (lees: uw) gebiedscommissie uiteindelijk negatief heeft beslist, zijn door de initiatiefnemers genegeerd!</p> <p>Zelfs een zeer representatieve enquête georganiseerd door de toenmalige wethouder dhr. Joost Eerdmans van Leefbaar Rotterdam, waarvan de uitkomst overduidelijk aangaf dat de Hoekse bevolking een natuurbegraafplaats niet wenst, werd terzijde geschoven!</p> <p>Democratische principes kunnen blijkbaar op diverse manieren uitgelegd worden in de gemeente Rotterdam?</p> <p>Recht is recht en krom is krom, maar dit verhaal riekt aan alle kanten! Ik en velen met mij vinden dat natuurbegraven in deze fraaie polder nooit mag plaatsvinden.</p>	<p>De manier waarop de gebiedscommissie in het proces is betrokken en hoe de gemeente met haar advies is omgegaan komt aan de orde in paragraaf 2.1 van de thematische beantwoording.</p>	<p>ongegrond</p>
e	<p>Het is een regelrechte schande dat je in Nederland zeer vruchtbare geestgronden aanwendt voor een natuurbegraafplaats! En dat is precies wat er gebeurt als je dit plan accordeert! Dat is n.l. precies de reden dat je op slechte dus</p>	<p>In de paragrafen 2.1 en 2.2. van de thematische beantwoording over het doorlopen proces en de inpassing van het plan, komt eveneens aan bod dat er tijdens het planproces ook alternatieve locaties</p>	<p>deels gegrond</p>

	<p>onvruchtbare grond in ons land soms natuurbegraafplaatsen aantreft.</p> <p>Mocht de Rotterdamse gemeenteraad uiteindelijk toch grond in deze polder willen bestemmen voor een natuurbegraafplaats, doe het dan zo ver als mogelijk van het Staelduinse Bos af! Ik bedoel dan een stuk grond ten zuiden van de ontsluitingsweg voor de ingelanden van deze polder die aan het terrein van composteringsbedrijf RENEWI grenst</p>	<p>binnen het plangebied van dit bestemmingsplan onderzocht zijn.</p> <p>Die zijn om verschillende redenen niet ruimtelijk haalbaar of gewenst gebleken. Gelet op de bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen en de wijze waarop dit via het Inrichtings- en beheerplan (bijlage 2 bij de regels) wordt ingericht en ingepast, ziet de gemeente de natuurontwikkeling en het natuurbegraven op deze locatie als een gewenste en passende ontwikkeling. Mede naar aanleiding van deze zienswijze, is de toelichting van het bestemmingsplan aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over dit onderwerp.</p>	
f	<p>Daarnaast is het m.i. een absolute voorwaarde dat de aangrenzende tuinbouwbedrijven de absolute garantie krijgen dat het grondwater dat voor hun bedrijven van onschatbare waarde is op geen enkele manier verontreinigd gaat worden met recidive van o.a. het medicijn diclofenac en of andere schadelijke stoffen afkomstig uit de daar begraven lijken.</p> <p>Indien de Rotterdamse gemeenteraad met dit slecht doordachte plan gaat instemmen dan zal ze bij aantoonbare grondwaterschade zoals hierboven verwoord claims kunnen verwachten van deze hoogstaande tuinbouwbedrijven die vele miljoenen Euro's gaan bedragen!</p>	<p>De effecten van natuurbegraven op het milieu en op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater zijn zorgvuldig onderzocht. In het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (bijlage 4 bij de toelichting) en de Natuurtoets natuurontwikkeling Bonnenpolder (paragraaf 4.2, bijlage 13 bij de toelichting) worden nadelige effecten van natuurbegraven op de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit uitgesloten.</p> <p>De gemeente deelt de zorgen over de schadelijkheid van natuurbegraven op de bedrijfsvoering van reclamant daarom niet.</p> <p>Voor een verdere beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar paragraaf 2.3 van de thematische beantwoording.</p>	ongegrond
g	<p>Uit mijn betoog zal het u duidelijk zijn dat de gevolgde procedure om te komen tot o.a. een natuurbegraafplaats in de grond van deze zeer vruchtbare Bonnenpolder mij zeer bevreemdt!</p> <p>Daarnaast is de locatie hiervan direct grenzend aan het Staelduinse Bos zeer ongewenst!</p> <p>De recreatieve functie van dit unieke stukje bos met name in de weekeinden is niet in geld uit te drukken! Het enige stukje bos dat uw buurgemeente Westland rijk is!</p>	<p>Net als bij vorige punten uit deze zienswijze, wordt verwezen naar paragraaf 2.1. van de thematische beantwoording. Daarin is geschetst hoe de gemeente de procedure in aanloop naar dit bestemmingsplan zo zorgvuldig mogelijk doorlopen heeft en welke overwegingen daarin zijn gemaakt om de Bonnenpolder door middel van natuurontwikkeling en recreatie voor de lange termijn duurzaam te behouden als groen en (overwegend) onbebouwd gebied.</p> <p>De motivering waarom een</p>	ongegrond

	<p>105.000 inwoners van uw buurgemeente zijn aangewezen op dit stukje bos! En de zondagse wandeling moeten wij prijsgeven omdat een of ander bedrijf uit Den Bosch in “onze” grond lijken wil begraven puur uit financieel gewin!? Mijn antwoord is dan ook ronduit NEE!</p>	<p>natuurbegraafplaats als passend onderdeel daarvan wordt gezien, komt eveneens aan bod in paragraaf 2.1 en in paragraaf 2.2 van de thematische beantwoording. De gemeente ziet de natuurontwikkeling, die verder reikt dan enkel de natuurbegraafplaats, op basis van haar natuurlijke en recreatieve waarden juist als een aanvulling op het Staelduinse Bos.</p>	
	<p>Conclusie Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de toelichting op het bestemmingsplan: De toelichting van het bestemmingsplan is aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over het doorlopen proces voor en de inpassing van de natuurontwikkeling en het natuurbegraafplaats.</p>	<p>deels gegrond</p>	

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Geground/Ongegrond
27.	URL Rotterdam BV, Cypruslaan 219 te Rotterdam		
a	<p>URL Rotterdam BV heeft het voornemen om in de Oranjevuitenpolder in Hoek van Holland een zonnepark, genaamd "Spuidijkje", ter grootte van 9,2 ha. aan te leggen. Hierna volgt de onderbouwing van dit voornemen en een nadere toelichting.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bijdrage aan de realisatie van de doelstellingen van de gemeente Rotterdam en de Provincie Zuid-Holland voor zonne-energie <p>In de Startnotitie versnelling Zonne-energie van de gemeente Rotterdam wordt de ambitie uitgesproken om in het jaar 2022 150 MW aan zonne-energie op te wekken binnen de gemeente. Om dit te realiseren moet er nog veel gebeuren. Met in hoofdzaak "zon op daken" zal het niet lukken om deze doelstelling te halen. Aan zonnepanelen op daken kleven in de praktijk vaak veel belemmeringen hetgeen onvermijdelijk tot vertragingen leidt.</p> <p>Derhalve zijn ook grondgebonden zonneparken nodig om de gemeentelijke doelstellingen te halen. Volgens de Startnotitie bedraagt de netto beschikbaarheid van terreinen die hiervoor in aanmerking komen, 330 - 410 ha. Momenteel bestaan voor minder dan 60 ha concrete plannen voor de aanleg van zonneparken. De mogelijkheden voor zonneparken zijn heel beperkt in Rotterdam en als zich dan zo'n mogelijkheid aandient zoals in het onderhavige geval, is het voorstel om die met beide handen aan te grijpen.</p> <p>Een zonnepark op deze locatie past ook in het beleid van de Provincie Zuid-Holland zoals neergelegd in de nota "Handreikingruimtelijke kwaliteit zonne-energie Zuid-Holland" en wel om 3 redenen: (1) het betreft</p>	<p>Bedankt voor uw interesse in het ontwerpbestemmingsplan Oranjobonnen. U maakt kenbaar dat u het voornemen hebt om in de Oranjevuitenpolder in Hoek van Holland een zonnepark aan te leggen.</p> <p>Gemeente Rotterdam staat positief tegenover zonne-energie, maar vindt het initiatief niet gewenst op deze plek. Dat lichten wij hierna toe.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De ontwikkeling van een zonnepark op de voorgestelde locatie past niet in de landschapsvisie die is opgesteld voor het doorontwikkelen van het recreatief-agrarisch gebied Oranjobonnen. De visie is als bijlage bij het ontwerpbestemmingsplan opgenomen. 2. Het vastgestelde Ontwikkelplan Oranjobonnen uit 2016 biedt geen ruimte voor dergelijke grootschalige initiatieven die niet bijdragen aan natuur of recreatie. Een uitzondering daarop vormt de aanleg van een zonnepark op het voormalig slibdepot, waar als gevolg van de vervuilde grond beperkingen gelden ten aanzien van nieuwe functies. 3. Het initiatief past voorts niet bij het cultuurhistorisch waardevolle beeld van de Oranjevuitenpolder. 4. Er is een stadsbrede <i>Leidraad Zon</i> (momenteel in concept) opgesteld waarin uitgangspunt is dat in Rotterdam de schaarse open agrarische gronden niet gebruikt mogen worden voor zonnepanelen. <p>Indien u met de gemeente Rotterdam verder in gesprek wilt om (elders) plannen voor zonneparken te realiseren, verwijzen wij u graag naar onze afdeling Duurzaamheid via de websites</p>	ongeground

<p>opwekking van meer duurzame energie nabij glastuinbouwgebieden, (2) er zal sprake zijn van dubbel grondgebruik en (3) er is aansluiting bij het windpark langs de Nieuwe Waterweg.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Locatie en elektriciteitsproductie <p>De locatie bevindt zich in de hoek Oranjedijk/Spuidijkje/Oranjepad en is aangemerkt op onderstaande foto. Deze locatie bevindt zich ter hoogte van Maasdijk, ca. 6 km. ten oosten van de bebouwde kom van Hoek van Holland. Tussen de bebouwde kom van Maasdijk en het beoogde zonnepark ligt een glastuinbouwgebied.</p> <p>In eerdergenoemde Startnotitie staat een kaart waarop is aangegeven welke terreinen van de gemeente Rotterdam meer of minder potentie hebben voor het opwekken van zonne-energie. Volgens deze kaart (zie hieronder) wordt de voorgestelde locatie gerangschikt onder de locaties met het "hoogste potentieel".</p> <p>Er is geen doorgaande weg langs de locatie, alleen een ontsluiting voor bestemmingsverkeer. In de directe omgeving lopen enkele fietspaden. De Nieuwe Waterweg bevindt zich op een afstand van ca. 500 meter.</p> <p>Het terrein meet 9,2 ha waarop ca. 22.000 zonnepanelen van 580 WP geplaatst kunnen worden met een geschatte jaaropbrengst van 12.7 MWp. Hiermee kunnen jaarlijks 3.628 huishoudens van elektriciteit worden voorzien. De locatie dicht bij de kust (1.200 volle zonuren in Hoek van Holland in de periode 01-08- 2019 t/m 31-07-2020!) in combinatie met de steeds hogere stroomopbrengst per paneel garandeert een relatief hoge elektriciteitsproductie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inpassing in de fysieke omgeving incl. dubbel grondgebruik 	<p>duurzaam010.nl en rotterdam.nl/loket/duurzaamheidsvraag /.</p>	
--	---	--

<p>Er is van het zonnepark geen hinder te verwachten in de vorm van geluid, geur en stof. Dit is natuurlijk eigen aan ieder zonnepark maar er zijn ook nauwelijks omwonenden die op enigerlei andere wijze hiervan hinder zouden kunnen ondervinden. Het is ook niet te verwachten dat de op ruime afstand passerende scheepvaart hiervan enige hinder zal ondervinden.</p> <p>Omdat de locatie vrij geïsoleerd ligt zonder hoge bomen in de directe omgeving kan optimaal van de zoninstraling worden geprofiteerd. De geldende agrarische bestemming van het gebied zal ervoor zorgen dat op afzienbare termijn hierin geen verandering komt.</p> <p>De locatie vormt geen onderdeel van beschermd natuurgebied. Er is ook geen sprake van bijzondere te beschermen landschappelijke waarden, noch op de locatie zelf, noch in de directe omgeving.</p> <p>Voor de vestiging van een zonnepark zal het bestemmingsplan overeenkomstig moeten worden aangepast. Het huidige, overigens weinig intensieve agrarische grondgebruik zal worden voortgezet waarmee voldaan kan worden aan de eis van gemeente en provincie van dubbel grondgebruik. In eerste instantie wordt daarbij gedacht aan het beweiden door schapen. Hiertoe zullen concrete afspraken worden gemaakt met geïnteresseerde bedrijven. Bij de hoogte van de panelen zal hiermee rekening worden gehouden.</p> <p>Veel aandacht zal worden besteed aan de landschappelijke inpassing van het zonnepark waarbij rekening zal worden gehouden met de gemeentelijke plannen op dit gebied. Extra aandacht zal uitgaan naar de randen. Dit zal niet alleen resulteren in een verfraaiing van het terrein maar maakt ook nieuwe bestemmingen mogelijk zoals bijenteelt. Een door een landschapsarchitect</p>		
---	--	--

<p>ontwikkeld inrichtingsplan komt binnenkort beschikbaar.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Draagvlak bij burgers en bedrijven <p>Bij de ontwikkeling van hernieuwbare energieprojecten gaat steeds meer aandacht uit naar het bereiken van voldoende draagvlak bij burgers en bedrijven die hiermee te maken krijgen. Dat geldt natuurlijk ook voor zonnepark "Spuidijkje". Derhalve verzoekt de initiatiefnemer de gemeente deze zienswijze ter beoordeling voor te leggen aan de burgers en bedrijven in Hoek van Holland en, indien gewenst, Maasdijk teneinde hun reactie te peilen. Alle opmerkingen, ook die van de gemeente zelf natuurlijk, zullen zoveel als mogelijk en haalbaar is, worden verwerkt in het definitieve plan.</p> <p>Daarnaast wordt gedacht aan een participatiemodel waarbij in eerste instantie de bewoners van Hoek van Holland en Maasdijk in de gelegenheid worden gesteld om aandelen in het park te kopen. De initiatiefnemer heeft hiermee al de nodige ervaring opgedaan en kan op verzoek hierover meer gedetailleerde informatie verstrekken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aansluiting op het elektriciteitsnet <p>Het zonnepark is gunstig gelegen tussen potentiële afnemers ten noorden van de locatie (glastuinbouw bedrijven) en het windpark langs de Nieuwe Waterweg ten zuiden van de locatie.</p> <p>Er is voldoende netcapaciteit beschikbaar om de door het zonnepark opgewekte stroom aan het elektriciteitsnet te leveren. Hierover zijn reeds principe-afspraken gemaakt met Stedin. Vanwege de korte afstand zijn de aansluitkosten relatief laag. Over de plaatsing van het transformatorhuis kunnen nadere afspraken worden gemaakt.</p>		
--	--	--

	Uitgangspunt hierbij is dat de activiteiten in de directe omgeving zoals die van de Paardensport Vereniging Westland niet zullen worden gehinderd.		
	Conclusie De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.		ongegrond

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegron/Ongegrond
28.	Reclamant 28		
a	<p>Wij hebben het ontwerpbestemmingsplan Oranjobonnen gelezen en willen bij u onze zienswijze onder de aandacht brengen.</p> <p>In Hoek van Holland zijn tot enige jaren geleden 2 maneges aanwezig geweest die ten behoeve van woningbouw zijn verdwenen. Wij zijn de eigenaren van een stuk land van ca. 16.000 mtr2 gelegen op de hoek Haakweg en de Dwarshaak, tegen het kassensloopbedrijf aan. De huidige bestemming is momenteel agrarisch.</p> <p>We hebben in het verleden diverse malen bij de toenmalige projectleider aangekaart om hier een verblijf voor paarden te willen bouwen; nul op het rekest. Wel wil men in de polder ruiterspaden aanleggen en de polder toegankelijk maken. Wij krijgen diverse aanvragen om hier paarden te mogen houden om van de toekomstige ruiterspaden gebruik te gaan maken.</p> <p>Het verbaast ons echter dat diverse illegale zaken zoals horeca, opslagterrein, bebouwingen nu wel gelegaliseerd worden in het bestemmingplan en een paardenonderkomen niet mogelijk zou zijn.</p> <p>Ons idee zou zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een onderkomen voor maximaal 8 paarden. • Absoluut geen horeca of andere neven activiteiten. • Een stal die past in het landschap, zo gesitueerd met een groen/aarden dak zodat het past in het landschap en de naastgelegen opslag/sloopterrein uit het zicht wordt onttrokken. Het ontwerp zal in samenspraak met de huidige landschapsarchitect worden gemaakt. • Het overige perceel zal eveneens ingericht worden zodat het aansluit bij het naast gelegen natuurlandschap en niet als agrarisch perceel bebouwd zal worden maar eventueel gedeeltelijk als waterberging kan dienen. De 	<p>Ter plaatse zijn op basis van het ontwerpbestemmingsplan uitsluitend agrarische activiteiten toegestaan. Het oprichten van bijgebouwen met een agrarische functie buiten bouwvlakken is (onder voorwaarden) toegestaan via binnenplanse afwijking. Het beoogde onderkomen voor paarden betreft een recreatieve functie en om die reden laat het bestemmingsplan hiervoor geen ruimte op deze plek.</p> <p>U kunt na vaststelling van het bestemmingplan Oranjobonnen een omgevingsvergunning aanvragen voor uw initiatief. Daarbij hoort een ruimtelijke onderbouwing, waarin wordt ingegaan op de ruimtelijke effecten van de ontwikkeling (waaronder de verkeersaantrekkende werking en eventuele gevolgen voor stikstofdepositie in Natura 2000-gebied). In de onderbouwing kan ook een relatie met toekomstige ruiterspaden worden gelegd. Op basis hiervan kan de gemeente (alle belangen afwegende) besluiten mee te werken aan dit initiatief (met toepassing van een uitgebreide Wabo-procedure voor afwijking van het bestemmingplan).</p>	ongegrond

	<p>vrijkomende grond kan gebruikt worden elders in de Bonnen waar een gedeelte opgehoogd dient te worden.</p> <p>Wij vragen u dan ook om de bestemming te wijzigen in recreatie en bebouwing met een in het landschap passende stal toe te staan.</p>		
	<p>Conclusie De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.</p>		<p>ongegrond</p>

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegronde/Ongegronde
29.	Glastuinbouw Nederland		
a	Glastuinbouw Nederland wil langs deze weg, mede namens LTO Glaskracht Westland, een zienswijze indienen inzake het tot en met 15 oktober 2020 ter inzage liggende ontwerpbestemmingsplan 'Oranjabonnen' (NL.IMRO. 0599. BP2104Oranjabonnen-on010).	Deze inleidende beschrijving wordt voor kennisgeving aangenomen. De inhoudelijke beantwoording van de zienswijze volgt bij de volgende punten.	n.v.t.
b	Glastuinbouw Nederland heeft ernstige bezwaren tegen het ruimtelijk mogelijk maken van een natuurbegraafplaats met dit plan, zoals in de voorbereidingsfase meermaals geuit (onder andere op 21-2-2019 per mail aan de gemeenteraad van Rotterdam). Het voornemen om een natuurbegraafplaats mogelijk te maken in de Bonnenpolder is voor de glastuinbouwsector, gevestigd in de onmiddellijke omgeving van de Bonnenpolder, een groot bezwaar. In het kader van de algemene zorgplicht (o.a. conform artikel 1.1a Wet milieubeheer) acht Glastuinbouw Nederland het met voorliggend ontwerpbestemmingsplan ruimtelijk mogelijk maken van een (natuur)begraafplaats in de onmiddellijke nabijheid van voedsel- en sierteeltproductie onacceptabel. Jammer genoeg is op dit bezwaar generlei reactie ontvangen.	<p>Glastuinbouw Nederland acht een natuurbegraafplaats in de onmiddellijke nabijheid van voedsel- en sierteeltproductie als onacceptabel en wijst hierbij op de zorgplicht voor het milieu. Initiatiefnemers hebben het planvoornemen uitvoerig onderzocht op basis van actuele wetten en regels. Voorschriften die volgen uit de Wet op de lijkbezorging en het Besluit op de lijkbezorging vormen belangrijke randvoorwaarden om bij natuurbegraven te voldoen aan de milieuhygiënische voorwaarden van de inspectie van volksgezondheid. Initiatiefnemers dienen zich te allen tijde te houden aan de Wet op de lijkbezorging. Hiermee is de bescherming van het grondwater tegen verontreiniging door natuurbegraven geregeld.</p> <p>De effecten van natuurbegraven op het milieu en op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater zijn zorgvuldig onderzocht. In het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (bijlage 4 bij de toelichting) en de Natuurtoets natuurontwikkeling Bonnenpolder (bijlage 13 bij de toelichting) worden nadelige effecten van natuurbegraven voor het milieu en de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit uitgesloten. Op basis van deze onderzoeksresultaten en daarbij de werkwijze van initiatiefnemers (vastgelegd in het Werkprotocol beheer en gebruik conform Wet natuurbescherming) kan worden gesteld dat de zorgplicht voor het milieu voldoende in acht wordt genomen. Tevens is gebleken dat het planvoornemen voor een</p>	ongegronde

		natuurbegraafplaats geen nadelige gevolgen heeft voor het milieu. Voor de verdere beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar de thematische beantwoording in hoofdstuk 2 van deze nota.	
c	<p>Glastuinbouw Nederland is van mening dat, in het kader van een goede ruimtelijke ordening of naar aanleiding van in de voorontwerpfase geuite bezwaren, door bevoegd gezag onderzocht hadden moeten worden of en hoe er sprake zou kunnen zijn van effecten op naastgelegen gebruiksfuncties. Blijkens de plantoelichting is dit onderzoek naar effecten op naastgelegen functies echter beperkt gebleven tot milieuzonering, waarbij de conclusie is betrokken dat in de omgeving geen bedrijven aanwezig zijn die door de voorgenomen ontwikkeling in hun bedrijfsvoering worden beperkt. Glastuinbouw Nederland bestrijdt dit. Bevoegd gezag had op zijn minst na kunnen gaan in hoeverre sprake is van onttrekking van oppervlaktewater, dan wel grondwater uit dit gebied t.b.v. voedsel- en sierteeltproductie. Beide activiteiten (oppervlaktewater- en grondwateronttrekking) zijn immers vergunning- of meldingsplichtig bij ofwel gemeente ofwel waterschap en daarmee ook in beeld te brengen. Daarmee had gebruik van de Bonnenpolder als voedingsgebied voor oppervlaktewater- dan wel grondwateronttrekkingen vanuit naastgelegen (glastuinbouw)bedrijven in de beoordeling van mogelijke effecten van voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling meegenomen kunnen worden. Dit had niet alleen in het kader van de beantwoording van reacties in de voorontwerpfase aan de orde moeten zijn, maar ook in het kader van goede ruimtelijke ordening.</p>	<p>De onttrekkingen van grondwater zullen niet plaatsvinden binnen het plangebied, maar bij de Dwarshaak en ten noordoosten van het plangebied. Dit heeft geen gevolgen voor het planvoornemen. In de thematische beantwoording (paragraaf 2.3) is duidelijk toegelicht dat deze agrariërs aangrenzend aan het plangebied geen nadelige effecten zullen ondervinden. Agrariërs die mogelijk (zeer onwaarschijnlijk) water onttrekken uit het plangebied, hebben hierover geen zienswijze ingediend.</p>	ongegrond

d	<p>Zoals in de plantoelichting immers wordt aangegeven, kan de hoeveelheid afvalwater toenemen door de voorgenomen ontwikkelingen. Voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen is het scheiden van schoon en vuil water bovendien verplicht en eist de gemeente Rotterdam daarbij het verwerken van hemelwater op het eigen terrein. In het waterhuishoudkundig plan (bijlage 4 van de plantoelichting) is dit echter volstrekt niet onderbouwd. Op generlei wijze is aangetoond dat daarin wordt voorzien voor de geplande natuurbegraafplaats.</p>	<p>Het bestemmingsplan heeft niet het detailniveau om precies vast te leggen hoe afvalwater verwerkt gaat worden. De verwerking van afvalwater is afdoende geregeld in wetten en regels. Hoe de afvoer precies geregeld gaat worden, zal blijken uit de verdere uitwerking van het ontwerp en zal worden getoetst door het bevoegd gezag.</p> <p>Het hemelwater zal deels infiltreren door de halfverharding en overtollig water zal oppervlakkig wegstromen richting de watergangen of richting het natuurgebied en aldaar infiltreren. Zodoende is het hemelwater afgekoppeld van het riool en wordt het verwerkt op eigen terrein. Qua kwantiteit is hiermee rekening gehouden in de watercompensatieberekeningen (paragraaf 5.3.4 Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder, bijlage 4 bij de toelichting). Onder afvalwater verstaan wij bijvoorbeeld toiletwater en gebruikt kraanwater uit het ceremoniegebouw. Deze moet een (gescheiden) aansluiting krijgen op het riool. Ten aanzien van het ceremoniegebouw is een aanvullende tekst opgenomen in het Waterhuishoudkundig plan (paragraaf 5.5.1).</p>	deels gegrond
---	---	--	---------------

e	<p>Ook zonder de in de voorontwerpfase geuite bezwaren van Glastuinbouw Nederland is, op basis van het gebrekkig uitgevoerd hydrologisch onderzoek, ons inziens geen goed onderbouwd waterhuishoudkundig plan opgesteld. In de planuitwerking is voorzien in het graven van extra sloten op het terrein waar de ontwikkeling van een natuurbegraafplaats is ingetekend, zodat overtollig regenwater af kan stromen. Dit gebeurt dan via de bestaande sloten onder andere voerend langs glastuinbouwbedrijven in de naastgelegen polder (gelegen aan de Bonnenlaan) richting de Rel. In het waterhuishoudkundig plan had dan ook moeten worden aangegeven wat de mogelijke effecten daarvan zouden kunnen zijn. Ook de effecten (op kwantiteit en kwaliteit van oppervlaktewater) van het aanbrengen van (al dan niet gebiedsvreemd) materiaal ten behoeve van de voorgenomen ophoging van het gebied waar natuurbegraven is voorzien, is in het waterhuishoudkundig plan onvolledig opgenomen.</p>	<p>Glastuinbouw Nederland stelt dat er geen goed onderbouwd Waterhuishoudkundig plan is opgesteld.</p> <p>In het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (bijlage 4 bij de plantoelichting) is aangegeven dat met het herstel van de oude dijk en het ophogen van het nieuwe duinbos enkele secundaire watergangen zullen worden gedempt. Er zullen echter ook nieuwe watergangen worden aangelegd, waardoor een deel van het gedempte wateroppervlak wordt gecompenseerd en extra waterberging wordt gecreëerd in het gebied (afbeelding 4.11 in het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder, bijlage 4 bij de toelichting). De stroomrichting verandert alleen zeer lokaal ter hoogte van de ophogingen, maar zal grotendeels niet wijzigen, ook niet ter plekke van de Bonnenlaan. Bij voldoende compensatie verandert de situatie wat betreft de waterkwantiteit niet. Door glastuinbouwbedrijven wordt benedenstrooms geen water onttrokken uit watergangen grenzend aan het plangebied. Daarnaast worden effecten op het gebied van kwantiteit en kwaliteit uitgesloten. In diverse onderzoeken is aangetoond dat de milieubelasting door natuurbegraven is te verwaarlozen.</p> <p>Het effect van het gebruikte ophoogmateriaal op de waterkwaliteit is inderdaad niet besproken in het Waterhuishoudkundig plan, alleen de doorlatendheid. Het ophoogmateriaal moet voldoen aan de geldende eisen en normen van ophoogmateriaal (Wet bodembescherming).</p> <p>Voor de verdere beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar paragraaf 2.3 van de thematische beantwoording.</p>	ongegrond
---	--	--	-----------

f	<p>Glastuinbouw Nederland is dan ook van mening dat met dit ontwerpbestemmingsplan ten onrechte mogelijkheden worden geschapen voor het realiseren van een natuurbegraafplaats. Ons inziens is sprake van een onvolledige afweging, welke niet de grondslag kan zijn om af te wijken van het reeds vastgestelde Ontwikkelplan Oranjebonnen. Uitwerking van het ontwerpbestemmingsplan voor het gebied dient ons inziens dan ook conform het Ontwikkelplan Oranjebonnen plaats te vinden. Plannen voor realisatie van een natuurbegraafplaats kunnen dan na vaststelling van het bestemmingsplan (zoals gebruikelijk) via een verzoek tot wijziging van dit bestemmingsplan in procedure worden gebracht, voorzien van alle benodigde onderzoeken. Een dergelijke procedure waarborgt daarenboven de positie van alle belanghebbenden.</p> <p>Glastuinbouw Nederland is graag bereid deze zienswijze mondeling toe te lichten.</p>	<p>De bestemmingsplanprocedure wordt zorgvuldig en volgens de wettelijke vereisten doorlopen. In de thematische beantwoording (paragraaf 2.2) is uitgebreid onderbouwd welke overwegingen er zijn om mee te werken aan de natuurbegraafplaats. De benodigde onderzoeken zijn uitgevoerd en vormen bijlagen bij het (ontwerp)bestemmingsplan.</p>	<p>ongegrond</p>
	<p>Conclusie De zienswijze leidt tot aanpassing van de toelichting op het bestemmingsplan: Ten aanzien van de vuilwaterafvoer van het ceremoniegebouw is een aanvullende tekst opgenomen in het Waterhuishoudkundig plan (paragraaf 5.5.1).</p>	<p>deels gegrond</p>	

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Geground/Ongegrond
30.	Reclamant 30		
a	<p>Bij deze willen wij kenbaar maken dat we ons aansluiten bij de zienswijze van de groep "Zorgen om de Bonnen", een informeel samenwerkingsverband tussen verontruste omwonenden, boeren, natuurliefhebbers, tuinders en andere betrokkenen bij de Bonnenpolder.</p> <p>Wij wonen aan de Haakweg in Hoek van Holland en hebben zicht op de polder. Het zou ons erg aan het hart gaan als natuurbegraven hier voet aan de grond krijgt. Met financiële middelen en marketing zijn zij ondanks alle weerstand uit het dorp, waaronder de handtekeningen actie, door blijven gaan met plannen maken voor hun begraafplaatsen en alles wat daarbij hoort.</p> <p>Wij hopen dat dit geen doorgang zal vinden en er naar andere oplossingen wordt gezocht voor dit mooie stukje onder de rook van de Maasvlakte.</p>	<p>De gemeente verwijst voor een beantwoording graag naar de beantwoording van de zienswijze van de groep 'Zorgen om de Bonnen'. Deze is opgenomen als zienswijze 7 in deze Nota.</p> <p>Die zienswijze is van dusdanige omvang, dat het te ver reikt om de volledige beantwoording hier te herhalen.</p>	<p>Voor de puntsgewijze verklaring van gegronde en ongegronde punten uit de zienswijze, wordt verwezen naar de zienswijze van de groep 'Zorgen om de Bonnen'. Deze is opgenomen als zienswijze 7 in deze Nota.</p>
	<p>Conclusie</p> <p>Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het bestemmingsplan: Het Werkprotocol beheer en gebruik conform de Wet natuurbescherming is als bijlage bij de regels opgenomen en in artikel 10 wordt een koppeling gelegd met onderdelen van dit Werkprotocol.</p> <p>Het Inrichtings- en beheerplan Natuur in de Bonnen, dat als bijlage 2 bij de toelichting en als bijlage 4 bij de regels is opgenomen, is aangevuld met een nadere invulling van de wijze waarop de piëteitszones voor een afscherpende werking voor het natuurbegraven zorgt.</p> <p>De toelichting van het bestemmingsplan is aangevuld met informatie uit de thematische beantwoording over de medewerking aan, de inpassing van, en de bestemmingsregeling voor de natuurontwikkeling en het natuurbegraven.</p>	<p>deels geground</p>	

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegronnd/Ongegrond
31.	Reclamant 31		
a	<p>Gisteravond 13 oktober 2020 was ik digitaal aanwezig bij een vergadering van de Kennisgroep WLB van Gebiedscommissie Hoek van Holland.</p> <p>Hierin werd getracht overeenstemming te bereiken in het advies dat vanuit de GC naar Stadsontwikkeling zou worden uitgebracht.</p> <p>Echter kan ik mij in het geheel niet vinden in dit uit te brengen advies, daar het naar mijn mening totaal is gebaseerd op onwaarheden, aannames en koudwatervrees. Voor mij een reden om middels dit schrijven mijn zienswijze aan u te doen toekomen, gemotiveerd met de redenen waarom.</p> <p>In de eerste plaats gaat men er in de GC vanuit dat de plannen om te komen tot de ontwikkeling van de Oranjepolder, ook ten uitvoer kan worden gebracht zonder het onderdeel 'Natuur begraven'. De motivatie daarbij is dat het bedrag van 17 miljoen wat nodig is voor de aankoop van de grond, een bedrag is dat de gemeente Rotterdam gemakkelijk kan betalen. Men verzuimt hierbij echter te vermelden dat Natuur Begraven Nederland behalve deze 17 miljoen ook nog eens gezamenlijk met hun partners 20 miljoen gaan investeren in de ontwikkeling van de Bonnenpolder.</p> <p>Indien NBN dus geen onderdeel meer is, zullen ook de partners afhaken hetgeen betekent dat de gemeente Rotterdam 37 miljoen moet investeren om het voorliggende plan ten uitvoer te brengen, los nog van de kosten welke sowieso door de gemeente Rotterdam betaald moeten worden. Samen met de investeringen die gedaan moeten worden in de Oranje Buitenpolder spreken we al snel over een totaalbedrag van 50</p>	<p>De gemeente merkt op dat uw zienswijze in belangrijke mate een reactie is op de vergadering van de Kennisgroep WLB en in mindere mate op het bestemmingsplan zelf.</p> <p>Tegelijkertijd beseft de gemeente zich dat de inhoud van die vergadering niet los kan worden gezien van dit bestemmingsplan en danken wij u daarom voor uw brief.</p> <p>In algemene zin verwijst de gemeente graag naar het uiteindelijke advies dat zij van de gebiedscommissie Hoek van Holland heeft ontvangen en haar collegiale beantwoording hiervan.</p> <p>De strekking van uw zienswijze sluit in belangrijke mate aan bij de standpunten van de gemeente. Om die reden blijft de natuurbegraafplaats, als onderdeel van de algehele natuurontwikkeling, onderdeel van dit bestemmingsplan.</p> <p>Voor een meer uitgebreide behandeling van het doorlopen proces, de overwegingen om mee te werken aan de natuurbegraafplaats en de inpassing daarvan, wordt verwezen naar paragraaf 2.1 en 2.2. van de thematische beantwoording.</p> <p>Voor een meer uitgebreide behandeling van de natuurontwikkeling en de natuurbegraafplaats in relatie tot het aspect water, wordt verwezen naar paragraaf 2.3 van de thematische beantwoording.</p>	ongegrond

<p>miljoen of meer en derhalve nagenoeg onbetaalbaar.</p> <p>De GC wil zich ook beroepen op het gegeven dat een enquête heeft uitgewezen dat een meerderheid van de Hoekse bevolking tegen natuur begraven in de Bonnenpolder is.</p> <p>Hierover even de echte cijfers : Omdat ook een groep bewoners van de randgemeenten binnen deze enquête zijn gevraagd hun mening te geven, vormt het deel van de aangaande bevolking welke voor deelname gevraagd zijn nog geen 20%. Op zich is dat voldoende om representatief te zijn. Echter van deze 20% heeft nog geen 30% hun mening gegeven. Van deze 30% hebben zich 62% tegen natuur begraven uitgesproken. Omdat het hen het beste uitkwam om uitsluitend naar dat laatste cijfer te kijken geeft de GC aan dat de meerderheid van de Hoekse bevolking tegen is.</p> <p>De waarheid is echter dat slechts iets meer dan 16% van de ondervraagden zich tegen hebben uitgesproken hetgeen nog geen 3% is van de totale bevolking. Zelfs uitgaande van de totale ondervraagden heeft 70% geen mening gegeven, dus kunnen niet als tegenstander worden beschouwd.</p> <p>Als je dan nog steeds vol wilt houden dat deze 3% tegenstanders het overgrote merendeel van de Hoekse bevolking vertegenwoordigen, dan ben je naar mijn mening niet van deze wereld.</p> <p>Voorts gaat de GC ervan uit dat natuur begraven een ander effect heeft op het grondwater, dan het begraven op reguliere begraafplaatsen. Het grondwater bij natuur begraven zou een ernstige vervuiling van het grondwater met zich brengen, met name door de chemische stoffen uit medische behandelingen, lijkvocht en medicijnen.</p> <p>Verschillende artsen in deze hebben reeds aangetoond dat dergelijke stoffen voor 99,8% al uit het lichaam</p>		
--	--	--

<p>verdwenen zijn op het moment dat de patiënt overlijdt en dat de overige 0,2% grotendeels wordt afgebroken bij het ontbinden van het lichaam. Als er dan ook nog een rest in het grondwater terecht komt is dat een volkomen te verwaarlozen hoeveelheid welke geen enkel invloed op de kwaliteit van het grondwater zal hebben, of beter heeft.</p> <p>Leden van de GC motiveren hun stelling dat er in Nederland al vele onderzoeken naar gedaan zijn welke dit negatieve effect bevestigen, maar daadwerkelijk voorbeelden geeft men niet. Diezelfde leden beweerden ook dat nergens in Nederland zich een begraafplaats bevindt welke zo dicht bij agrarische gebieden bevindt als welke zich in de nabijheid van de Bonnenpolder bevinden. Echter in onze buurgemeente Westland, deel 's-Gravenzande bevinden aan de oost- en zuidkant tuinbouwbedrijven pal tegen de begraafplaats aan.</p> <p>Als voorzitter/secretaris van het vogel- en egelzorgcentrum De Houtsnip in Hoek van Holland weet ik dat aldaar het grondwater nagenoeg onder de Hoekse begraafplaats wordt weggepompt om de zwembijvers te vullen. Voor het wel en wee van deze dieren wordt dit water regelmatig op kwaliteit gecontroleerd. Nimmer is er ook maar een spoor van lijkvocht of chemicaliën in dat water aangetroffen, Mij kan men niet wijsmaken dat het hout van een kist dit tegen zou kunnen houden, dus is de conclusie dat het er niet is.</p> <p>Tenslotte is mij gebleken dat het gerucht dat de grond die nodig is op de natuur begraafplaats op te hogen, verkregen zal worden door de hele verdere polder één meter af te graven en het zo tot een moerasgebied wordt, als de waarheid wordt beschouwd. NBN heeft laten weten dat het merendeel van deze grond wordt verkregen door het uitgraven en</p>		
---	--	--

<p>verbreden van de waterlopen in de polder, voor een betere afwatering en tevens voor een recreatief doel. Zij willen bekijken of het interessant kan zijn om ergens een stukje een moerasachtig karakter te geven, met name voor recreatieve en educatieve doeleinden, maar voor zeker niet de hele polder. Lukt dit niet en/of komt men nog steeds grond tekort, zal dit van buitenaf worden aangevoerd. Dit zal geld kosten en niet, zoals een GC lid aangaf, geld opleveren omdat er elders bedrijven zijn die grond kwijt willen.</p> <p>Tot slot wil ik nog opmerken dat ik, net als ruim 70% van de Hoekse bevolking, voor noch tegen natuur begraven ben. Maar gelijker tijd realistisch genoeg om te beseffen dat zonder natuur begraven het hele plan geen doorgang zal vinden. De Bonnenpolder zal hierdoor tot in lengte van dagen blijven zoals deze nu is, lelijk en ontoegankelijk voor iedereen. De enige weg die er doorheen loopt is zo slecht dat het zelfs voor fietsers en voetgangers een gevaarlijke weg genoemd kan worden. Deze is van particuliere eigendom en heeft, totdat natuur begraven zich aandiente, altijd de tekst: "Verboden Toegang voor onbevoegden" bevat, welke borden zijn verwijderd toen mensen gingen beweren daar altijd zo prettig te hebben gerecreëerd. Voor het verbeteren van die weg hebben de eigenaren geen geld.</p> <p>Met dit schrijven wil ik u vriendelijk doch nadrukkelijk verzoeken mijn zienswijze in uw overwegingen mee te nemen en uw besluit mede daarop te baseren.</p>		
<p>Conclusie Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.</p>		<p>ongegrond</p>

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegron/Ongegrond
32.	Reclamant 32		
a	Ik ben een voorstander van de hele natuurontwikkeling van de Bonnenpolder. Natuurbegraven vind ik ook een mooie ontwikkeling die toegevoegde waarde biedt voor de hele natuur -beleving van de regio. Het Staelduinsebos wordt ook beter van deze beide ontwikkelingen wegens het aanleggen van de dijk wat uitdroging tegen zal gaan (vocht blijft in de bos). Als de aanleg van natuur en natuurbegraven niet mogelijk gemaakt wordt in het bestemmingsplan, vrees ik dat de Bonnenpolder misschien een industrieterrein zal worden.	De gemeente bedankt u voor uw positieve reactie op het bestemmingsplan.	n.v.t.
	Conclusie Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.		n.v.t.

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Geground/Ongegrond
33.	Firma Arjan de Zeeuw		
a	<p>Ik ben pachter van 7 hectare grond ten zuiden van de nieuwe locatie van de Voedselbos/Outdooractiviteiten. Ik heb 40 schapen die ik laat grazen op de gepachte grond. Zuid Hollands Landschap is hiervan eigenaar.</p> <p>Graag wil ik in de toekomst een schapenkooi en kleinschalige ontvangtschuur realiseren op dezelfde stuk grond. Dit evt. in samenwerking met de initiatiefnemers van de Voedselbos/Outdooractiviteiten. Mijn bestaande schuur heeft de afmeting 13 x 8 m. Ik zou deze schuur willen uitbreiden tot een schuur van 26 x 16 m voor het ontvangen van bezoekers, lammeren, opslag. De nieuwe schuur zal ik groen schilderen zodat het in binnen de landelijke uitstraling van de polder past. Graag het verzoek aan de gemeente om deze ontwikkeling mogelijk te maken in het nieuwe bestemmingsplan.</p>	<p>De ontwikkeling van het voedselbos, in combinatie met outdooractiviteiten en kleinschalige verblijfsrecreatie, wordt bij vaststelling van het bestemmingsplan niet langer mogelijk gemaakt. Aanleiding hiervoor is dat de haalbaarheid van deze ontwikkeling onvoldoende aangetoond kan worden om op te nemen in het vast te stellen bestemmingsplan.</p> <p>Het voorgestelde initiatief van de schapenschuur met ontvangstruimte vraagt meer uitwerking (onder andere ten aanzien van de gewenste uitbreidingsrichting) en wordt om die reden niet meegenomen in het vast te stellen bestemmingsplan.</p> <p>Indien u een wat verder uitgewerkt plan van aanpak heeft, of verdere afstemming wenst te hebben waar uw plannen aan moeten voldoen, kunt u dit na vaststelling van het bestemmingsplan kenbaar maken via emailadres oranjebonnen@rotterdam.nl.</p> <p>Ten slotte wijst de gemeente u erop dat een samenwerking met andere initiatiefnemers op het gebied van recreatie meerwaarde kan opleveren voor de Oranjebonnen.</p>	ongeground
	<p>Conclusie De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.</p>		ongeground

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegronnd/Ongegrond
34.	Reclamant 34		
a	<p>Hierbij wil ik mijn zienswijzen indienen over een tweetal zaken in het plan.</p> <p>1. Opnemen uitbreidingsmogelijkheid voedselbos/recreatie/outdoor in het huidige ontwerpbestemmingsplan.</p> <p>In de huidige versie van het plan is er 3 hectare met bestemming recreatie opgenomen voor de realisatie van een voedselbos/recreatie/outdoor. Mijn verzoek is om hier een aanpassing in te maken zodat er mogelijkheid is tot uitbreiding voedselbos/recreatie/outdoor wanneer dit in de toekomst nodig mocht zijn. Het betreft een uitbreiding ten zuiden van de voedselbos/recreatie/outdoor van in totaal 7 hectaren. Dit grond is in eigendom van Zuid Hollandse Landschap. In het huidige bestemmingsplan is de omliggende grond nu bestemd als agrarisch. Mijn wens is om dit nu te bestemmen als recreatie. Dit voorkomt onnodige kosten en vertraging in de toekomst.</p>	<p>De ontwikkeling van het voedselbos, in combinatie met outdooractiviteiten en kleinschalige verblijfsrecreatie, wordt bij vaststelling van het bestemmingsplan niet langer mogelijk gemaakt. Aanleiding hiervoor is dat de haalbaarheid van deze ontwikkeling onvoldoende aangetoond kan worden om op te nemen in het vast te stellen bestemmingsplan. Dit heeft de gemeente met u besproken en schriftelijk bevestigd.</p> <p>De punten die door reclamant in deze zienswijze naar voren worden gebracht, zijn daardoor niet langer relevant. Ter plaatse is een bestemming opgenomen die aansluit bij de planologische mogelijkheden uit het vigerende bestemmingsplan.</p>	ongegegrond
b	<p>2. Ontsluitingsweg voedselbos/recreatie/outdoor</p> <p>In de huidige versie van het plan is ontsluiting van het voedselbos/recreatie/outdoor op de perceel ten zuiden van onze ontwikkeling niet ingericht, en voor duurzaam resultaat is het van uitzonderlijk belang dat er een passende ontsluiting komt in het plan voor onze initiatieven. Hierbij rekening houdend met de uitgangspunten van ons plan, zoals vervoer met fiets, personenauto, camper en bus. Graag het verzoek deze ontsluiting definitief te maken (zie onderstaande kaart)</p> <p>Vanzelfsprekend wil ik mijn zienswijzen mondeling toelichten op een later moment.</p>	<p>Gelet op de beantwoording bij punt a van uw zienswijze, waarin is aangegeven dat de mogelijkheden voor de aanleg van een voedselbos met outdooractiviteiten geen onderdeel uit blijven maken van het bestemmingsplan Oranjebonnen, zal er ook nog geen nieuwe ontsluiting voor deze ontwikkeling bestemd worden.</p>	ongegegrond
	Conclusie		ongegegrond

	De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.	
--	--	--

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegrond/Ongegrond
35.	Reclamant 35		
a	<p>Hierbij dien ik mijn zienswijze in over de Bonnenpolder liggend op grondgebied van Hoek van Holland in de gemeente Rotterdam en direct grenzend aan een uniek stukje bos "Het Staelduinse Bos" van de enclave 's-Gravenzande in uw buurgemeente Westland.</p> <p>U doet voorkomen dat naast een drietal initiatiefnemers, het bedrijf Natuurbegraven Nederland uit Den Bosch, Stichting Natuurmonumenten, en de Stichting Het Zuid-Hollands Landschap een groot aantal belanghebbenden hebben meegewerkt aan het opstellen van dit plan om de Oranjepolder meer recreatief en veel natuurlijker te maken.....! Niets is minder waar!</p> <p>De groep personen naast de vertegenwoordigers van de 3 hierboven genoemde initiatiefnemers kon je elke keer op een paar handen tellen! Ikzelf heb diverse avonden meegemaakt en moest elke keer stellen dat de interesse voor zo'n ingrijpend project wel erg minimaal was!</p>	<p>De gemeente heeft in paragraaf 2.1 van de thematische beantwoording een uitgebreid antwoord opgenomen over het doorlopen proces in aanloop naar dit bestemmingsplan.</p> <p>De gemeente is daarmee van mening dat zij zeer uitgebreide mogelijkheden heeft geboden aan een ieder om zich van het plan op de hoogte te stellen en standpunten daarover kenbaar te maken.</p>	ongegrond
b	<p>Ikzelf ben een groot tegenstander van een natuurbegraafplaats op deze locatie. Als je een natuurbegraafplaats creëert direct naast het recreatieve Staelduinse Bos dan wil je een aantal zaken gewoon niet begrijpen!</p> <p>a. de recreatieve functie van dit aantrekkelijk stukje bos verdwijnt zodra je direct naast dit bos een 10 hectare groot gebied inricht waar je lijken gaat begraven! Realiseer je even dat de grens tussen het Staelduinse Bos en deze natuurbegraafplaats gevormd wordt door een fiets- c.q. wandelpad.</p> <p>Diverse keren is op deze avonden door o.a. een jonge moeder ingebracht dat de initiatiefnemers zeker niet moeten denken dat ze voor haar plezier met haar gezin zal gaan wandelen op een natuurbegraafplaats!</p>	<p>In paragraaf 2.1. en 2.2 van de thematische beantwoording wordt uitgebreid antwoord gegeven op vragen rondom het doorlopen proces, de overwegingen om mee te werken aan de natuurbegraafplaats en de inpassing daarvan.</p> <p>Daaruit blijkt onder meer dat door de aanleg van een piëteitszone voorzien wordt in een natuurlijke afscherming tussen het natuurbegraven en passerende recreanten of andere gebruikers van het gebied.</p> <p>Daarnaast wordt er gewezen op het feit dat de natuurontwikkeling, die een belangrijke component van het plan is om hier medewerking aan te verlenen, groter is dan uitsluitend de natuurbegraafplaats. Met de verschillende natuurtypen waar het Inrichtings- en beheerplan Natuur in de Bonnen in voorziet, zal een</p>	ongegrond

		<p>natuurlijke overgang ontstaan vanuit het Staelduinse Bos richting het open polderlandschap. De omvang van het aaneengesloten gebied met natuurlijke en recreatieve waarden dat daarmee ontstaat, is dusdanig groot en divers dat de gemeente verwacht dat ieder hier, mede door de aanleg van de piëteitszone, op een voor hem of haar prettige wijze gebruik van kan maken.</p>	
c	<p>En zo kan ik nog wel even doorgaan! Zeer veel argumenten waarop de lees: uw gebiedscommissie uiteindelijk negatief heeft beslist, zijn door de initiatiefnemers genegeerd! Zelfs een zeer representatieve enquête georganiseerd door de toenmalige wethouder dhr. Joost Eerdmans van Leefbaar Rotterdam, waarvan de uitkomst overduidelijk aangaf dat de Hoekse bevolking een natuurbegraafplaats niet wenst werd terzijde geschoven! Democratische principes kunnen blijkbaar op diverse manieren uitgelegd worden in de gemeente Rotterdam? Recht is recht en krom is krom, maar dit verhaal riekt aan alle kanten! Ik en velen met mij vinden dat natuurbegraven in deze fraaie polder nooit mag plaatsvinden. En zeker niet op deze locatie!</p>	<p>De manier waarop de gebiedscommissie in het proces is betrokken en hoe de gemeente met haar advies is omgegaan komt aan de orde in paragraaf 2.1 van de thematische beantwoording.</p>	<p>ongegrond</p>

d	<p>Het is een regelrechte schande dat je in Nederland zeer vruchtbare geestgronden aanwendt voor een natuurbegraafplaats! En dat is precies wat er gebeurt als je dit plan accordeert! Dat is n.l. precies de reden dat je op slechte dus onvruchtbare grond in ons land soms natuurbegraafplaatsen aantreft.</p> <p>Daarnaast zien ze er vaak niet uit oftewel ze zijn onooglijk omdat het onkruid welig tiert. En dat noemen de voorstanders met respect omgaan met de doden.....!?</p> <p>En mocht de Rotterdamse gemeenteraad uiteindelijk toch grond in deze polder willen bestemmen aan natuurbegraven doe het dan zo ver als mogelijk van het Staelduinse Bos af! Ik bedoel dan een stuk grond ten zuiden van de ontsluitingsweg voor de ingelanden van deze polder die aan het terrein van composteringsbedrijf RENEWI grenst.</p>	<p>In de reeds aangehaalde paragrafen 2.1 en 2.2. van de thematische beantwoording over het doorlopen proces en de inpassing van het plan, komt eveneens aan bod dat er tijdens het planproces ook alternatieve locaties binnen het plangebied van dit bestemmingsplan tegen het licht zijn gehouden.</p> <p>Die zijn om verschillende redenen niet ruimtelijk haalbaar of gewenst gebleken. Gelet op de bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen en de wijze waarop dit via het Inrichtings- en beheerplan (bijlage 2 bij de regels) wordt ingericht en ingepast, ziet de gemeente de natuurontwikkeling en het natuurbegraven op deze locatie als een gewenste en passende ontwikkeling.</p>	ongegrond
e	<p>Daarnaast is het m.i. een absolute voorwaarde dat de aangrenzende tuinbouwbedrijven de absolute garantie krijgen dat het grondwater dat voor hun bedrijven van onschatbare waarde is op geen enkele manier verontreinigd gaat worden met recidive van o.a. het medicijn diclofenac en of andere schadelijke stoffen afkomstig uit de daar begraven lijken.</p> <p>Indien de Rotterdamse gemeenteraad met dit slecht doordachte plan gaat instemmen dan zal ze bij aantoonbare grondwaterschade zoals hierboven verwoord claims kunnen verwachten van deze hoogstaande tuinbouwbedrijven die vele miljoenen Euro's gaan bedragen!</p>	<p>De effecten van natuurbegraven op het milieu en op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater zijn zorgvuldig onderzocht. In het Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder (bijlage 4 bij de toelichting) en de Natuurtoets natuurontwikkeling Bonnenpolder (paragraaf 4.2, bijlage 13 bij de toelichting) worden nadelige effecten van natuurbegraven op de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit uitgesloten.</p> <p>De gemeente deelt de zorgen over de schadelijkheid van natuurbegraven op de bedrijfsvoering van reclamant daarom niet.</p> <p>Voor een verdere beantwoording van deze zienswijze wordt verwezen naar paragraaf 2.3 van de thematische beantwoording.</p>	ongegrond

f	<p>Uit mijn betoog zal het u duidelijk zijn dat de gevolgde procedure om te komen tot o.a. een natuurbegraafplaats in de grond van deze zeer vruchtbare Bonnenpolder mij zeer bevreemdt!</p> <p>Daarnaast is de locatie hiervan direct grenzend aan het Staelduinse Bos zeer ongewenst!</p> <p>De recreatieve functie van dit unieke stukje bos met name in de weekeinden is niet in geld uit te drukken! Het enige stukje bos dat uw buurgemeente Westland rijk is! 105.000 inwoners van uw buurgemeente zijn aangewezen op dit stukje bos! En de zondagse wandeling moeten wij prijsgeven omdat een of ander bedrijf uit Den Bosch in “onze” grond lijken wil begraven puur uit financieel gewin!?</p> <p>Hoe verzin je het!</p>	<p>Net als bij vorige punten uit deze zienswijze, wordt verwezen naar paragraaf 2.1. van de thematische beantwoording. Daarin is geschetst hoe de gemeente de procedure in aanloop naar dit bestemmingsplan zo zorgvuldig mogelijk doorlopen heeft en welke overwegingen daarin zijn gemaakt om de Bonnenpolder door middel van natuurontwikkeling en recreatie voor de lange termijn duurzaam te behouden als groen en (overwegend) onbebouwd gebied. De motivering waarom een natuurbegraafplaats als passend onderdeel daarvan wordt gezien, komt eveneens aan bod in paragraaf 2.1 en in paragraaf 2.2 van de thematische beantwoording. Al met al ziet de gemeente de natuurontwikkeling, die verder reikt dan enkel de natuurbegraafplaats, op basis van haar natuurlijke en recreatieve waarden juist als een aanvulling op het Staelduinse Bos.</p>	ongegrond
	<p>Conclusie Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.</p>	ongegrond	

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegrond/Ongegrond
36.	Reclamant 36		
a	<p>Hierbij wil ik mijn zienswijzen indienen over een tweetal zaken in het plan.</p> <p>1. Opnemen uitbreidingsmogelijkheid voedselbos/recreatie/outdoor in het huidige ontwerpbestemmingsplan.</p> <p>In de huidige versie van het plan is er 3 hectare met bestemming recreatie opgenomen voor de realisatie van een voedselbos/recreatie/outdoor. Mijn verzoek is om hier een aanpassing in te maken zodat er mogelijkheid is tot uitbreiding voedselbos/recreatie/outdoor wanneer dit in de toekomst nodig mocht zijn. Het betreft een uitbreiding ten zuiden van de voedselbos/recreatie/outdoor van in totaal 7 hectaren. Dit grond is in eigendom van Zuid Hollandse Landschap. In het huidige bestemmingsplan is de omliggende grond nu bestemd als agrarisch. Mijn wens is om dit nu te bestemmen als recreatie. Dit voorkomt onnodige kosten en vertraging in de toekomst.</p>	<p>De ontwikkeling van het voedselbos, in combinatie met outdooractiviteiten en kleinschalige verblijfsrecreatie, wordt bij vaststelling van het bestemmingsplan niet langer mogelijk gemaakt. Aanleiding hiervoor is dat de haalbaarheid van deze ontwikkeling onvoldoende aangetoond kan worden om op te nemen in het vast te stellen bestemmingsplan. Dit heeft de gemeente met u besproken en schriftelijk bevestigd.</p> <p>De punten die door reclamant in deze zienswijze naar voren worden gebracht, zijn daardoor niet langer relevant. Ter plaatse is een bestemming opgenomen die aansluit bij de planologische mogelijkheden uit het vigerende bestemmingsplan.</p>	ongegegrond
b	<p>2. Ontsluitingsweg voedselbos/recreatie/outdoor</p> <p>In de huidige versie van het plan is ontsluiting van het voedselbos/recreatie/outdoor op de perceel ten zuiden van onze ontwikkeling niet ingericht, en voor duurzaam resultaat is het van uitzonderlijk belang dat er een passende ontsluiting komt in het plan voor onze initiatieven. Hierbij rekening houdend met de uitgangspunten van ons plan, zoals vervoer met fiets, personenauto, camper en bus. Graag het verzoek deze ontsluiting definitief te maken (zie onderstaande kaart)</p>	<p>Gelet op de beantwoording bij punt a van uw zienswijze, waarin is aangegeven dat de mogelijkheden voor de aanleg van een voedselbos met outdooractiviteiten geen onderdeel uit blijven maken van het bestemmingsplan Oranjebonnen, zal er ook nog geen nieuwe ontsluiting voor deze ontwikkeling bestemd worden.</p>	ongegegrond
	<p>Conclusie De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.</p>		ongegegrond

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegrond/Ongegrond
37.	Reclamant 37		
a	<p>Ik ben eigenaar van een perceel aan de Oranjedijk aangrenzend aan de Oranjekanaal. Tevens ben ik initiatiefnemer van de Outdooractiviteiten die reeds zijn opgenomen in het nieuwe bestemmingplan.</p> <p>Er zijn een aantal onduidelijkheden rondom de gezamenlijke ontwikkeling van de Voedselbos en Outdooractiviteiten d.w.z. de toegangsweg die nodig is voor ontsluiting, de mogelijke bezwaren vanuit de omgeving ivm kruisbestuiving van de Voedselbos op de aangrenzende akkerbouw én de onduidelijkheid over de pacht- of eigendomssituatie die gewijzigd moet worden om de gezamenlijke ontwikkeling tot stand te brengen.</p> <p>Het bovenstaande in acht nemend, dien ik deze zienswijze in voor in het geval dat de gezamenlijke ontwikkeling van de Voedselbos en Outdooractiviteiten onhaalbaar wordt. In dat geval graag het verzoek aan de gemeente om de Outdooractiviteiten alsnog mogelijk te maken op mijn eigen perceel (Sectie E, Nummers 391, 477, 478 Hoek van Holland). Dit om het plan voor de Outdooractiviteiten niet verloren te laten gaan.</p>	<p>Bedankt voor het indienen uw initiatief voor outdooractiviteiten in het gebied Oranjebonnen. De ontwikkeling van het voedselbos, in combinatie met outdooractiviteiten en kleinschalige verblijfsrecreatie, wordt bij vaststelling van het bestemmingsplan niet langer mogelijk gemaakt. Aanleiding hiervoor is dat de haalbaarheid van deze ontwikkeling onvoldoende aangetoond kan worden om op te nemen in het vast te stellen bestemmingsplan. Dit heeft de gemeente met u besproken en schriftelijk bevestigd.</p> <p>Op uw perceel kunnen op basis van het ontwerpbestemmingsplan extensieve dagrecreatieve activiteiten worden ontplooid. Dit betreft vormen van natuurvriendelijke dagrecreatie die in hoofdzaak gericht zijn op natuur- en landschapsbeleving en die verder geen op de activiteit gerichte inrichting of organisatie vergen. Voorbeelden van mogelijke outdooractiviteiten in dit kader zijn wandelen, fietsen, paardrijden, vissen, picknicken, kanoën, mountainbiken, survivaltochten en natuurgerichte recreatie, zoals vogelobservatie (citaat uit de regels bij het ontwerpbestemmingsplan, artikel 1.30). Gebouwen ten dienste hiervan zijn niet toegestaan. Voor een volledig beschrijving van de planologische mogelijkheden, verwijzen wij u door naar de bestemmingsregels van de bestemming Recreatie.</p> <p>Meer intensieve vormen van dagrecreatie (inclusief bijbehorende gebouwen en de hiermee gepaard gaande verkeersaantrekkende werking) zijn gelet op de ligging en slechte ontsluitingsmogelijkheden van het perceel ongewenst.</p>	ongegrond
	<p>Conclusie De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.</p>		ongegrond

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegronde/Ongegronde
38.	Reclamant 38		
a	Ik ben eigenaresse van de grond ten noorden van de voorziene voedselbos/outdoor (zie bijgaande kaart). Ik maak mij zorgen over kruisbestuiving van de voedselbos met mijn gewassen, daarom dien ik een zienswijze in tegen het bestemmingsplan en de voedselbos/outdoor. Graag wil ik met zekerheid weten dat het voedselbos geen nadelige effecten kan hebben op mijn gewas en de productie daarvan. Zijn er daar onderzoeken naar gedaan? Zo niet, graag het verzoek een onderzoek hiertoe op te stellen.	De ontwikkeling van het voedselbos, in combinatie met outdooractiviteiten en kleinschalige verblijfsrecreatie, wordt bij vaststelling van het bestemmingsplan niet langer mogelijk gemaakt. Aanleiding hiervoor is dat de haalbaarheid van deze ontwikkeling onvoldoende aangetoond kan worden om op te nemen in het vast te stellen bestemmingsplan. Dit heeft de gemeente met u besproken en schriftelijk bevestigd. De punten die door reclamant in deze zienswijze naar voren worden gebracht zijn daardoor niet langer relevant. Ter plaatse is een bestemming opgenomen die aansluit bij de planologische mogelijkheden uit het vigerende bestemmingsplan.	ongegronde
	Conclusie Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.		ongegronde

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegronnd/Ongegrond
39.	Reclamant 39		
a	<p>Ik ben eigenaresse van de grond ten noorden van de voorziene voedselbos/outdoor (zie bijgaande kaart). Ik zou in de toekomst graag een aantal recreatief activiteiten mogelijk willen maken op mijn grond, denk aan een pitch en put golfbaan, tiny houses of evt. uitbreiding van de voedselbos. Daarom verzoek ik u graag om mijn grond de bestemming recreatie te geven. Indien mogelijk in combinatie met agrarisch zodat ik ook evt. mijn agrarische activiteiten kan voorzetten.</p>	<p>Op uw perceel kunnen op basis van het ontwerpbestemmingsplan extensieve dagrecreatieve activiteiten worden ontplooid. Dit betreft vormen van natuurvriendelijke dagrecreatie die in hoofdzaak gericht zijn op natuur- en landschapsbeleving en die verder geen op de activiteit gerichte inrichting of organisatie vergen. Voorbeelden hiervan zijn wandelen, fietsen, paardrijden, vissen, picknicken, kanoën, mountainbiken, survivaltochten en natuurgerichte recreatie, zoals vogelobservatie. Zie de begripsbepaling in artikel 1.30 van de bestemmingsplanregels. Gebouwen ten dienste hiervan zijn niet toegestaan. Voor een volledig beschrijving van de planologische mogelijkheden, verwijzen wij u door naar de bestemmingsregels van de bestemming Recreatie.</p> <p>Meer intensieve vormen van dagrecreatie (inclusief bijbehorende gebouwen en de hiermee gepaard gaande verkeersaantrekkende werking) zijn gelet op de ligging en slechte ontsluitingsmogelijkheden van het perceel ongewenst.</p> <p>De gemeente Rotterdam staat in principe positief tegenover het fenomeen tiny houses. Er is in het bestemmingsplan voor Oranjobonnen echter geen ruimte voor tiny houses als permanent woonverblijf.</p> <p>U kunt een initiatief voor tiny houses aanmelden bij de gemeente Rotterdam via het emailadres tinyhousesSO@rotterdam.nl.</p> <p>Op de website https://www.rotterdam.nl/wonen-leven/tiny-houses/ kunt u meer informatie vinden over een pilot in Keyenburg.</p> <p>Vergroening/bebossing van het perceel is in onze ogen wel passend (ook op basis van de</p>	ongegronnd

		<p>Landschapsvisie). Hiervoor bieden de bestemmingen Agrarisch en Recreatie in principe ook ruimte.</p> <p>Indien u een concreet idee met een wat verder uitgewerkt plan van aanpak heeft, kunt u dit na vaststelling van het bestemmingsplan kenbaar maken via emailadres oranjebonnen@rotterdam.nl.</p> <p>Indien uw initiatief een tijdelijk karakter heeft, kunt u mogelijk subsidie aanvragen in het kader van Ontdek Oranjebonnen via het subsidieloket: https://www.rotterdam.nl/loket/subsidie-ontdek-oranjebonnen/</p>	
	<p>Conclusie De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.</p>		<p>ongegrond</p>

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegronnd/Ongegrond
40.	Stichting Menno van Coehoorn		
a	<p>Ik ben lokaal correspondent van de Stichting Menno van Coehoorn. Ik ben verheugd om te lezen dat een aantal bunkers zijn beschreven in het ontwerpbestemmingsplan in de Bonnepolder. Echter wil ik graag aandacht vragen voor een drietal andere cultuur historische onderwerpen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aan de Haakweg/hoek Bonnenpad (WN40), zou ik voor willen pleiten dat de oude tankgracht verbreed en/of uitgegraven wordt. 2. Aan de Oranjedijk: fundering van de versperring graag zichtbaar maken (noot: de versperring is niet beschreven in het bestemmingsplan). 3. Ter plaatse van de Oude Spui wordt een verbreding voorzien in het nieuwe bestemmingsplan. Mijn verzoek is dit niet te verwezenlijken vanaf de versperringen. 	<p>De gemeente voegt de fundering van de drakentandenversperring, als deel van het oude tracé van de anti-tankgracht, toe aan de cultuurhistorische waarden die in de Landschapsvisie Oranjebonnen verbeeld en beschreven worden. Met de dubbelbestemming Waarde – Cultuurhistorie – 1 is deze anti-tankgracht, zoals beschreven in de Landschapsvisie, als cultuurhistorische waarde beschermd in het bestemmingsplan, wat inhoudt dat bij fysieke c.q. landschappelijke ingrepen de cultuurhistorische elementen meegenomen moeten worden in de afweging om dergelijke ingrepen toe te staan.</p> <p>In de beoordeling van de werkzaamheden en uit de plannen voor de verbreding van de Oude Spui moet blijken hoe met de versperringen wordt omgegaan.</p>	gegrond
	<p>Conclusie Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de toelichting op het bestemmingsplan: De fundering van de drakentandenversperring, als deel van het oude tracé van de anti-tankgracht, is als cultuurhistorische waarde toegevoegd aan de Landschapsvisie Oranjebonnen.</p>		gegrond

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegronnd/Ongegrond
41.	Stichting Vesting Hoek van Holland		
a	<p>Naar aanmelding ontwerpbestemmingsplan Oranjebonnen hier de zienswijze van Stichting Vesting Hoek van Holland. Wij zetten ons in voor vestingwerken in Hoek van Holland en omgeving. Tevens verzorgen we rondleidingen excursies en hebben we het Atlantikwall-museum Hoek van Holland.</p> <p>We zijn verheugd dat bunkercomplex WN37 goed beschreven wordt in het bestemmingsplan. Graag ook aandacht voor WN40 en WN32.</p>	<p>Deze inleidende beschrijving wordt voor kennisgeving aangenomen. De inhoudelijke beantwoording van de zienswijze volgt bij de volgende punten.</p> <p>De gemeente bedankt u voor uw positieve reactie op het bestemmingsplan.</p>	n.v.t.
b	<p>Bunkercomplex WN40 Haakweg Bonnenpad.</p> <p>De betonnen Vf bunker (A) langs de Haakweg hoek Bonnenpad was onderdeel van WN40 en lag aan de eerste anti-tankgracht (B) die direct na de oorlog gedempt is. De contouren zijn na een droge periode goed zichtbaar in het landschap. Bij punt B is nog een stuk Drakentanden versperring aanwezig. De Drakentanden die over de Haakweg gingen zijn in 1989 gesloopt. Tevens zijn toen diverse bunkers in de buurt gesloopt o.a. bij punt D. Op locatie C liggen nog een paar gemetselde werken. Tevens staat er nog een kantine gebouw genaamd Albrechtshoeve (E), waar thans twee woningen in gehuisvest zijn.</p> <p>De planning is om het fietspad Bonnenpad vanaf Haakweg tot Staelduinsebos als inrit te gebruiken voor gebouw van Natuurbegraven. Misschien is het dan een goed idee om, ter compensatie, op het perceel aan de zuidkant van bunker A een plek te maken waar mensen kunnen recreëren. Op bunker A zou ook perfect een uitkijkpunt gemaakt kunnen worden. Er zijn plannen om de watergang de Rel te verbreden met een natuurlijke oever of drassige moerasstrook. Het zou mooi zijn als dit op de punten E gebeurt. Waar voorheen het tracé van de anti-gracht liep. De Bonnenweg komt ter hoogte van anti-tankgracht tracé op een dam te liggen met aan beide kanten water.</p>	<p>De beschrijving en verbeelding van cultuurhistorische waarden in het plangebied is in de Landschapvisie Oranjebonnen aangevuld en gecorrigeerd met informatie uit deze zienswijze.</p> <p>De ambitiekaart voor de lange termijn is aangepast op de informatie uit deze zienswijze om de potentie van locatie Bunkercomplex WN40 en de drakentandversperring vast te leggen.</p> <p>Concrete voorstellen die tot landschappelijke ingrepen leiden zijn niet in de visie opgenomen. Er is hiervoor nadere uitwerking nodig, niet alleen ten aanzien van de landschappelijke inpassing, maar ook als het gaat om financiële en beheersaspecten.</p> <p>Na vaststelling van het bestemmingsplan kunt u eventueel een vooroverleg met het projectteam Oranjebonnen aanvragen via oranjebonnen@rotterdam.nl voorafgaand aan het indienen van een omgevingsvergunningaanvraag.</p> <p>De beschrijving van deze cultuurhistorische waarden in de toelichting van het bestemmingsplan is in beknopte vorm aangevuld op dit punt.</p> <p>De aangepaste Landschapvisie vervangt de versie van de</p>	gegrond

	<p>Het zou dan niet wenselijk zijn als de eerstvolgende tien meter de Rel verbreed wordt (punt H). Zo ontstaat er een contrast tussen de Rel en de anti-tankgracht (E). Het stuk afgegraven anti-tankgracht in combinatie met onderscheidend maaibeheer versterkt het ensemble. In een later stadium kan eventueel een fiets-wandelpad (F) gemaakt worden langs bunker A en een brug (G) over de Rel naar de Bonnenweg. Het fietspad parallel langs het anti-tankgracht tracé verbindt bunker a dan meer met de Bonnenpolder. Mensen die vanuit de polder komen worden uitgenodigd hier een stop te maken. Mensen die recreëren worden ook uitgenodigd om zo de Bonnenpolder te bezoeken. Belangrijk is wel dat de drie zichtlijn vanaf bunker A blijven bestaan: langs de Rel de Bonnenpolder in, richting versperring B en naar het westen parallel aan het nieuwe wandel - fietspad wat hier op de planning staat richting Nieuwlandsepark.</p>	<p>Landschapsvisie die als bijlage bij het ontwerpbestemmingsplan was opgenomen.</p> <p>De dubbelbestemming Waarde – Cultuurhistorie – 1 voorziet in een beschermde regeling voor de cultuurhistorische waarden die in de Landschapsvisie zijn beschreven en behoeft geen wijziging.</p>	
c	<p>Bunkercomplex WN32 Oranjedijk. WN32 was het slechtst verdedigde punt van het twee landfront van de vesting. Het tracé van de anittankgracht kruiste de Oranjedijk. Er werden drakentanden- versperringen over de dijk geplaatst om zo de verdedigingslinie niet te onderbreken. Deze stelling had alleen aan de noordoost kant van de Oranjedijk een gevechtsofstelling: een licht Tobruk bunkertje (rode cirkel op Google maps kaart bij letter D) Aan de zuidoost kant van de Oranjedijk was geen geschutsofstelling gesitueerd, wat opmerkelijk was.</p>	Zie de beantwoording onder b.	gegrond
d	<p>Graag willen we u erop wijzen dat het tracé van de anti-tankgracht in document "Landschapsvisie Oranjebonnen concept Mei 2020 "op blz 12, 30 en 32 verkeerd is weergegeven. Op bladzijde 32 staat dat een stuk van de anti-tankgracht zichtbaar gemaakt moet worden door "onderscheidend maaibeheer", maar de gracht volgde een ander tracé, namelijk over het Oude Spui.</p>	Zie de beantwoording onder b.	gegrond

	<p>Op de Google maps afbeelding, blz 5 is het juiste tracé van de anti-tankgracht (A) weergegeven bij de Oranjedijk.</p> <p>Zo is bij WN32 nog de fundering van een drakentanden-versperring aanwezig. (B) De betonnen drakentanden zelf zijn met aanleggen van het fietspad in 1989 gesloopt, maar gelukkig is de fundering nog aanwezig. De versperring, bestaande uit vijf rijen betonnen Drakentanden, werd ooit gemaakt omdat het Oranjekanaal niet over de volle lengte geschikt was als anti-tankgracht. De Petten- en Oranjedijk waren een hindernis die binnen de gracht moesten liggen omdat ze anders niet te verdedigen waren. Dit was de reden dat het tracé van de anti-tankgracht door de Oranjepolder moest gaan. De Oranjedijk mocht als waterkering niet doorbroken worden. Tevens lag het waterpeil in de Oranjepolder veel lager dan in het Oude Spui en het Oranjekanaal. Daarom werd over de Oranjedijk een Drakentanden-versperring gemaakt. We zouden graag zien dat deze verborgen versperring weer zichtbaar gemaakt wordt in het landschap. De bovenkant van de fundering van de versperring, die vroeger gelijk met het maaiveld was, kan weer zichtbaar gemaakt worden door enkele centimeters grond af te graven. Ook zou het wenselijk zijn dat het water weer tot de fundering wordt gegraven, zodat de anti-tankgracht weer aansluit op de versperring.</p>		
e	<p>Verder zouden we graag zien dat de historische Oude Spui tussen de versperring en de brug niet verbreed wordt of een natuurlijke oever krijgt. Dit wordt met letter C weergegeven. Als het Oude Spui op deze locatie verbreed wordt, is er geen verschil meer te zien tussen de oude anti-tankgracht. Het zou mooi zijn als het contrast, zoals dit nu nog zichtbaar is, een tiental meters behouden blijft.</p> <p>De enigste gevechtsofstelling van dit complex is het kleine Tobruk bunkertje (D).</p>	<p>In de beoordeling van de werkzaamheden en uit de plannen voor de verbreding van de Oude Spui moet blijken hoe met de versperringen wordt omgegaan.</p>	<p>ongegrond</p>

f	<p>We zouden graag parallel aan de dijk aan beide zijden van de Tobruk geen bomen of struiken zien. Als hier wel bomen of struiken worden geplant, verdwijnt dit object uit het zicht en verliest het zijn relatie met de rest van het ensemble.</p> <p>De overige bunkers van deze stelling zijn nu aan het zicht onttrokken en liggen onder de grond. Met enkele kleine aanpassingen zouden deze weer toegankelijk gemaakt kunnen worden aan de noordwest kant van de Oranjedijk. Stichting Vesting Hoek van Holland heeft hiervoor een plan ingediend via: "Ontdek Oranjebonnen" zodat deze objecten weer toegankelijk en beleefbaar worden.</p> <p>Verder zou het wenselijk zijn als er tussen de bunkers E en de versperring C geen bomen of struiken worden geplant aan de west kant van de Oranjedijk. Het zicht op de polders en de zichtlijn parallel langs het Oranjekanaal (vroeger anti-tankgracht) naar de Waterweg vanaf deze locatie blijft dan behouden.</p>	<p>Tussen de fundering van de drakentandenversperring en bunker E zijn in de Ambitiekartaat Lange Termijn van de Landschapsvisie niet langer nieuwe bomen ingetekend ter wille van de zichtlijnen en relatie met het militair ensemble. Bestaande bomen worden gehandhaafd.</p> <p>Concrete voorstellen die tot landschappelijke ingrepen leiden, zijn, zoals reeds aangegeven onder punt b van deze beantwoording, niet in de visie opgenomen.</p> <p>De dubbelbestemming Waarde – Cultuurhistorie – 1 voorziet in een beschermde regeling voor de cultuurhistorische waarden die in de Landschapsvisie zijn beschreven en behoeft geen wijziging.</p>	deels gegrond
g	<p>Foutieve bronvermelding. Tevens willen we er via deze weg op wijzen dat in de 'Landschapsvisie Oranjebonnen' (concept mei 2020) een storende fout zit die helaas vaker wordt gemaakt. De Duitse kaart op bladzijde 57 is eigendom van het Atlantikwall-Museum, een museum dat wordt beheerd door Stichting Vesting Hoek van Holland. In de landschapsvisie staat echter foutief de naam Peter de Krom vermeld. Wij verzoeken u dit per direct te veranderen naar: "Collectie Atlantikwall-museum Hoek van Holland".</p>	<p>De bronvermelding van de kaart op bladzijde 57 is aangepast naar "Collectie Atlantikwall-museum Hoek van Holland".</p>	gegrond
<p>Conclusie Deze zienswijze leidt tot aanpassing van de toelichting op het bestemmingsplan: De Landschapsvisie Oranjebonnen is aangevuld c.q. gewijzigd met informatie uit de onder punt b, c, d, f en g van deze zienswijze genoemde informatie.</p>			deels gegrond

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegron/Ongegrond
42.	Reclamant 42		
a	<p>Ondergetekende heeft in de Oranjevlietpercelen in eigendommen en in pacht. In de afgelopen jaren heeft zich daar een vorm van "stadslandbouw" ontwikkeld. Er worden veel producten geteeld voor de directe verkoop aan de consument. Om jaarrond een bepaald assortiment te kunnen aanbieden is het belangrijk om ook andere streekproducten te kunnen verkopen in onze winkel. Dit ontwerpbestemmingsplan voorziet niet in een wettelijk kader.</p> <p>In de naburige Bonnenpolder is kennelijk straks een "landwinkel" mogelijk. Het lijkt ons belangrijk dat er een uniforme regeling is in de regio - d.w.z. ook de gemeente Westland, de gemeente Midden-Delfland en de gemeente Maassluis - v.w.b "boerderijwinkels" om problemen in de toekomst te voorkomen. Eventuele concurrentie overstijgt immers de gemeentegrenzen.</p>	<p>Verkoop van streekproducten bij agrarische bedrijven in het buitengebied is in strijd met de provinciale Omgevingsverordening. Om die reden wordt uitsluitend verkoop van eigen producten is toegestaan.</p> <p>Het bestemmingsplan voorziet niet in een (bestemmingsplanoverstijgende) regeling met betrekking tot concurrentie. De Wet ruimtelijke ordening strekt er niet toe om bedrijven tegen de vestiging van concurrerende bedrijven in hun verzorgingsgebied te beschermen.</p>	ongegegrond
b	<p>Voor wat betreft de ontwikkeling van ons bedrijf is het voorts belangrijk dat het gemeentelijk vastgoedbedrijf van Rotterdam het ons gunt het perceel Polderhaakweg 29 aan te passen en verder te ontwikkelen. Overleg hierover met het gemeentelijk vastgoedbedrijf is tot op heden problematisch geweest. Het zal op prijs worden gesteld als ons deze kans wordt gegund.</p>	<p>Op 2 juni 2021 hebben de projectmanager van Oranjevliet en de heer W. van afdeling Vastgoed van de gemeente overleg met u gehad over onder meer uw plannen voor uw bedrijf aan de Polderhaakweg 29 – in eigendom van de gemeente. In het gespreksverslag heeft de projectmanager een aantal acties hiervoor opgenomen.</p> <p>Mocht u besluiten initiatief te nemen voor een activiteit en/of een bouwwerk, dan kunt u hiervoor een omgevingsvergunning aanvragen.</p>	ongegegrond

c	<p>Tevens wil ik opmerken dat het vernatten van de percelen in de hoek van de Polderhaakweg en de Polderhaakdwarsweg een beperking van het agrarische gebruik geeft. Momenteel is het al moeilijk en er bestaan zorgen over een toename van deze problemen. Het wordt op prijs gesteld als er met dit aspect rekening wordt gehouden in het definitieve bestemmingsplan.</p>	<p>Uw opmerking betreffende de vernatting van uw landbouwpercelen is bij het Hoogheemraadschap van Delfland onder de aandacht gebracht.</p> <p>In reactie hierop geeft het Hoogheemraadschap aan dat de aanleg van nieuwe watergangen ten behoeve van de realisatie van natuurvriendelijke oevers een positief effect op de waterhuishouding op de aangrenzende percelen met zich meebrengt.</p>	ongegrond
	<p>Conclusie Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.</p>		ongegrond

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegron/Ongegrond
43.	Reclamant 43		
a	<p>Wij maken van deze mogelijkheid gebruik om een mooi project onder uw aandacht te brengen, waarbij de nadruk ligt op landschaps- en natuurherstel in samenhang met een laag-intensieve recreatieve invulling van het plangebied. Het project hebben wij Park Oranjabuitenpolder genoemd en is door ons reeds ambtelijk geïntroduceerd en voorbesproken.</p> <p>Het plangebied wordt gevormd door twee percelen, te weten Hoek van Holland, sectie E, nummer 449, groot 11.53.29 ha. en sectie E, nummer 427 ged, groot 00.44.70 ha., in totaal 11.97.99 ha. De percelen zijn sinds 2009 in eigendom. Het voornemen is om ook het westelijk aanliggende perceel, Hoek van Holland, sectie E, nummer 417, groot 11.99.61 ha. te verwerven, zodat het plangebied in oppervlakte wordt verdubbeld. In het ontwerpMasterplan (BIJLAGE 1) zijn daarom twee varianten uitgewerkt: eentje met een ontwikkeling op alleen de huidige eigendommen (schets A in het ontwerpMasterplan) en eentje met een ontwikkeling op het tot 24 ha. vergrote plangebied voor het geval de verwerving van het westelijk gelegen perceel in de komende periode slaagt (schets B in het ontwerpMasterplan).</p> <p>Aan de eigendommen is in het ontwerpbestemmingsplan nog een agrarische bestemming toegedacht ten behoeve van de exploitatie van een hortensiakwekerij. Deze zou een aanvullende gebiedsaanduiding kunnen krijgen die Park Oranjabuitenpolder planologisch mogelijk maakt.</p> <p>Deze zienswijze bevat het ontwerpMasterplan en een verdere toelichting ten behoeve van deze zienswijze. Wij verzoeken u om kennis te nemen van beide. Wij zijn altijd tot nadere toelichting bereid. Wij verzoeken de raad dan ook het project Park Oranjabuitenpolder, zoals uitgewerkt in het</p>	<p>Bedankt voor uw interesse in het ontwerpbestemmingsplan Oranjabonnen en de bijdrage die u aan de ontwikkeling van de polder wilt leveren.</p> <p>Helaas kunnen wij <u>op dit moment</u> uw initiatief niet in het bestemmingplan opnemen, omdat het een ingrijpend plan betreft dat nog niet ter inzage heeft gelegen. Ook is de haalbaarheid van het initiatief op moment van schrijven onvoldoende aangetoond en onderbouwd met o.a. onderzoeken.</p> <p>U kunt na vaststelling van het bestemmingplan Oranjabonnen een omgevingsvergunning aanvragen voor uw initiatief. Daarbij hoort een ruimtelijke onderbouwing, waarin wordt ingegaan op de ruimtelijke effecten van de ontwikkeling (waaronder de verkeersaantrekkende werking en eventuele gevolgen voor stikstofdepositie in Natura 2000-gebied). In de onderbouwing kan ook een relatie met toekomstige ruiterspaden worden gelegd. Op basis hiervan kan de gemeente (alle belangen afwegende) besluiten mee te werken aan dit initiatief (met toepassing van een uitgebreide Wabo-procedure voor afwijking van het bestemmingplan).</p>	ongegrond

	ontwerpmasterplan, met een passende bestemming planologisch mogelijk te maken in het door uw raad vast te stellen bestemmingsplan 'Oranjabonnen'.		
b	<p>Wij kunnen ons voorstellen dat u verrast bent over dit initiatief en dat u zich afvraagt waarom wij in principe om één minuut voor twaalf nog bij u aankloppen met dit verzoek. Meerdere keren hebben wij pogingen gedaan, maar helaas heeft in het verleden de kans zich nooit voorgedaan om met de juiste mensen van de gemeente Rotterdam in gesprek te komen. Tot op die mooie dag in juni waar de eerste kennismaking heeft plaats gevonden met mevr. O. Limarenko en dhr. F. Pronk. Hier hebben wij hen kennis laten maken met een eerste schets van dit concept. Beide gaven aan dat dit plan erg interessant is en meer uitwerking verdient en wij zijn aan de slag gegaan. Met man en macht hebben wij gewerkt om onze ideeën en gedachten handen en voeten te geven en te vertalen naar het ontwerpMasterplan waar u zojuist mee kennis hebt gemaakt. Om te beoordelen of deze ambitie kansrijk is, heeft er op 6 oktober 2020 een vooroverleg plaats gevonden met het projectteam, leder van hen sprak zijn en haar enthousiasme en complimenten uit over het concept. Het volledige projectteam, bestaande uit de projectleider, de landschapsarchitect, de landscape designer en de stedenbouwkundige, heeft uiteindelijk positief ingestemd met dit initiatief. Omwille van de tijd moeten we de details van de business case u nog schuldig blijven. Wel vind ik het belangrijk u aan te geven dat dit een privaat initiatief is dat wij zelf zullen financieren, waarvoor een goede betrouwbare en toekomstbestendige business case zal worden opgesteld. We hechten veel waarde aan de betrokkenheid van de omgeving. Natuurverbetering begint met bewustwording. Bewustwording van</p>	<p>U geeft in uw zienswijze aan dat u meerdere pogingen heeft gedaan om met de juiste mensen van de gemeente over uw plannen in gesprek te komen. Het spijt ons zeer, dat dit pas in juni 2020 is gelukt. Uiteindelijk heeft u het initiatief Park Oranjabuitenpolder twee keer besproken met het projectteam Oranjabonnen: in juni 2020 (voorafgaand aan de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan) en in oktober 2020. In juni 2020 waren uw ideeën nog niet voldoende uitgewerkt om opgenomen te worden in het ontwerpbestemmingsplan. Op 6 oktober 2020 gaf u een presentatie over het masterplan voor Park Oranjabuitenpolder. Aansluitend heeft u uw initiatief als zienswijze ingediend.</p> <p>Verder wordt verwezen naar punt a van de beantwoording.</p>	ongegrond

<p>natuur start met het beleven van natuur. Dat is de achterliggende gedachte, waardoor wij het belangrijk vinden om het landschap (gedeeltelijk) voor het publiek open te stellen en een educatief karakter te geven.</p> <p>Maatschappelijk draagvlak voor onze ambities heeft de komende maanden een speciale rol. Binnen dit plan hebben wij aandacht voor de pachter van onze percelen en de naastgelegen burenen. Uiteraard wordt de gehele omgeving en andere initiatiefnemers in de Oranjebonnen niet vergeten.</p> <p>Voor het proces van het creëren van betrokkenheid en draagvlak hebben wij ondersteuning ingeroepen van Zij & Blij; een creatief marketing- en communicatiebureau uit Maassluis. Dit bureau weet als geen ander de juiste snaar te raken. Met de brede kennis en ervaring is dit een betrouwbare partner voor ons. De duurzame samenwerking met Zij & Blij is niet alleen in deze ontwikkelfase van belang maar ook in een later stadium als het park is gerealiseerd, zodat dit naast Nederlandse ook internationale bezoekers kon ontvangen.</p> <p>Wij hopen u met deze informatie geënthousiasmeerd te hebben voor onze ambitie en u inzicht te hebben gegeven in hoe wij alle elementen van mens, dier, landschap en natuur in harmonie in de polder willen laten bestaan.</p> <p>Draagt u uw steentje bij aan de ontwikkeling van een bijzonder stukje Rotterdam? En gebied om trots op de zijn...</p> <p>Wij danken u voor de genomen moeite en kijken enorm uit naar uw reactie.</p>		
<p>Conclusie Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het bestemmingsplan.</p>		<p>ongegrond</p>

Nr.	Zienswijze	Beantwoording	Gegronnd/Ongegrond
44.	Reclamant 44		
a	Graag willen we de onderstaande zienswijze indienen op het ontwerpbestemmingsplan.	Deze inleidende beschrijving wordt voor kennisgeving aangenomen. De inhoudelijke beantwoording van de zienswijze volgt bij de volgende punten.	n.v.t
b	<p>Regels</p> <p>1. Wonen - 3, artikel 18.2d: Goothoogte 4 meter (i.p.v. 3).</p> <p>2. Wonen - 3, artikel 18.2e: Nokhoogte 10 meter (i.p.v. 9).</p>	<p>De toegestane goot- en nokhoogte van respectievelijk 3 m en 9 m sluiten aan bij de gewenste typologie en het landelijk karakter dat wordt nagestreefd. Ook is dit in overeenstemming met de overige woongebouwen in de polder bekeken.</p> <p>Daar komt in dit geval bij dat het bovendien gaat om woningen in de tweede bebouwingslijn, wat een extra reden is om te voorkomen dat hier grotere c.q. hogere gebouwen gerealiseerd worden dan op percelen daarvoor. De gemeente is daarom niet bereid hier ruimere maten toe te staan.</p>	ongegronnd
c	<p>Bestemmingsplankaart</p> <p>3. Bestemmingsvlak Tuin voor Polderhaakweg 15 laten vervallen, zodat het bestemmingsvlak W-1 een groter oppervlakte heeft. De wens bestaat om in de achtertuin nog een losstaand schuurtje o.i.d. te kunnen plaatsen, hetgeen niet mogelijk is binnen de bestemmingsomschrijving Tuin.</p>	<p>Het toestaan van vier woningen in de tweede lijn in een erf-opstelling, wijkt af van de bebouwingstypologie in het plangebied. Om die reden is er vanuit stedenbouwkundig oogpunt voor gekozen om dit duidelijk te onderscheiden van de overige woonpercelen en bebouwing direct aan de Polderhaakweg, door daar tussenin een strook als Tuin te bestemmen. Naar aanleiding van deze zienswijze is beoordeeld dat de bestemming Wonen - 1 nog beperkt naar achteren uitgebreid kan worden, zodat deze in een rechte lijn aansluit op de woonbestemming achter de woning Polderhaakweg 11. Hiermee ontstaat een logische, aaneengesloten grens van de woonbestemming achter de woningen die direct aan de Polderhaakweg gesitueerd zijn en acht de gemeente de resterende diepte van de strook tuinbestemming voldoende om het gewenste onderscheid richting de daarachter geprojecteerde nieuwe woningen tot stand te brengen. Hierdoor is de gewenste schuur mogelijk gemaakt in het bestemmingsplan.</p>	gegrond

d	4. Idem voor het nieuwe bouwkavel grenzend aan de Polderhaakweg, zodat ook aan de wens en de zienswijze(n) van de eigenaar van Polderhaakweg 13 tegemoet kan worden gekomen. In dat geval kan ook het hoekje achter Polderhaakweg 13 aan dat perceel worden toegevoegd als woonbestemming (zonder het bouwvlak van het hoofdgebouw te vergroten).	Zoals bij punt c reeds beantwoord, hecht de gemeente er waarde aan om de vier nieuwbouwwoningen achter het lint, duidelijk te onderscheiden en om die reden een strook daar tussenin als Tuin te bestemmen. Naar aanleiding van deze zienswijze is, zoals bij punt b beantwoord, beoordeeld dat de woonbestemming Wonen - 1 nog deels naar achteren uitgebreid kan worden. Hierdoor is de gewenste schuur mogelijk gemaakt in het bestemmingsplan.	gegrond
	Conclusie Deze zienswijze leidt tot aanpassing van het bestemmingsplan: De tuinbestemming tussen de woonpercelen aan de Polderhaakweg 13-15 en de vier achterliggende woonpercelen is zodanig aangepast, dat de grens met de woonbestemming in lijn komt te liggen met de grens van de woonbestemming achter de woning Polderhaakweg 11.		deels gegrond

4. Toelichting op de ambtelijke wijzigingen

Tussen de publicatie van het ontwerpbestemmingsplan en de vaststelling van het bestemmingsplan, zijn er naast wijzigingen als gevolg van de ingediende zienswijzen ook wijzigingen in het plan doorgevoerd om ambtelijke redenen. In dit hoofdstuk worden de onderwerpen benoemd die tot ambtelijke wijzigingen hebben geleid met een bijbehorende beschrijving wat er inhoudelijk aan het plan is gewijzigd. Hierbij is een onderverdeling gemaakt in wijzigingen in het bestemmingsplan zelf (dat wil zeggen toelichting, regels en verbeelding) en wijzigingen in de documenten die als bijlage bij het bestemmingsplan zijn opgenomen.

Bestemmingsplan	Wijzigingen
Algemene actualisatie	De plantoelichting is op onderdelen geactualiseerd naar aanleiding van wijzigingen en aanvullingen in onderzoeksrapporten, de Landschapsvisie en beleidskaders die in het bestemmingsplan aan de orde komen.
Vervallen recreatie-ontwikkeling Outdoor/Voedselbos	De recreatieve ontwikkeling in de Oranjevuttenpolder met outdoor, voedselbos en recreatieve overnachtingsmogelijkheden is komen te vervallen. Paragraaf 4.4. (nieuwe ontwikkelingen) in de toelichting is hierop aangepast, evenals andere passages in de toelichting waar nieuwe ontwikkelingen aan de orde komen. De ter plaatse opgenomen bestemmingen Recreatie en Groen, beide met specifieke aanduidingen die betrekking hadden op de ontwikkeling, zijn ter plaatse komen te vervallen. Dit heeft geleid tot aanpassingen in de regels en de verbeelding van het bestemmingsplan. Ter plaatse is de vigerende bestemming Recreatie (zonder specifieke ontwikkelingsmogelijkheden) opgenomen. Ook de aanduiding voor de ontsluitingsweg is komen te vervallen, hier blijft de bestemming Agrarisch (zonder ontsluitingsweg) van toepassing.
Vervallen sanering glas en compensatiewoningen Bonnenweg 20-30	De sanering van het glastuinbouwbedrijf aan de Bonnenweg 20-30 is komen te vervallen en daarmee ook de mogelijkheid uit het ontwerpbestemmingsplan om twee compensatiewoningen te realiseren en de huidige bedrijfswoning om te zetten naar een burgerwoning. Paragraaf 4.4. (nieuwe ontwikkelingen) in de toelichting is hierop aangepast, evenals andere passages in de toelichting waar nieuwe ontwikkelingen aan de orde komen. De bestemming Wonen - 1 (voor de bedrijfswoning) en Wonen - 2 (voor de twee compensatiewoningen) zijn ter plaatse komen te vervallen, evenals de bestemming Groen voor de landschappelijke inpassing en de bestemming

	<p>Natuur voor het gedeelte waar zich nu de kassen bevinden.</p> <p>Dit heeft geleid tot aanpassingen in de regels en de verbeelding van het bestemmingsplan.</p> <p>De locatie van de 2 compensatiewoningen is als Natuur bestemd, als onderdeel van de natuurontwikkeling in de Bonnenpolder.</p> <p>Voor het glastuinbouwbedrijf blijft het vigerende bestemmingsplan 'Hoek van Holland Buitengebied Noord en Oost II' van toepassing door de plangrens van het bestemmingsplan Oranjebonnen buitenlangs het betreffende perceel te leggen.</p> <p>Door het huidige bestemmingsplan hier te laten gelden, blijven de huidige planologische mogelijkheden voor dit bedrijf behouden, zoals met de bedrijfseigenaar is afgesproken.</p>
<p>Correcties diverse bestemmingen op basis van Inrichtings- en beheerplan Natuur in de Bonnen</p>	<p>Uit een laatste controle tussen enerzijds het ontwerpbestemmingsplan en anderzijds het Inrichtings- en beheerplan Natuur in de Bonnen, is geconstateerd dat er tussen beide tekeningen nog verschillen bestonden. Naar aanleiding hiervan zijn op de verbeelding de volgende correcties doorgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het bouwvlak voor het ceremoniegebouw in duinbos (bestemming Maatschappelijk) is beperkt gedraaid zodat de bebouwing uit het Inrichtings- en beheerplan er volledig binnen valt. De afmetingen van het bouwvlak zijn ongewijzigd. • de bestemming Water die direct langs de zuidrand van het duinbos in de Bonnenpolder loop, is met een minimale verschuiving in zuidelijke richting exact over de ingetekende watergang uit het Inrichtings- en beheerplan komen te liggen. • de bestemming Gemengd aan de Bonnenweg 50 is in oostelijke richting uitgebreid zodat deze het gehele, huidige erf beslaat. Deze maatvoering was in het Inrichtings- en beheerplan steeds al als zodanig opgenomen, maar abusievelijk te klein in het ontwerpbestemmingsplan opgenomen. De bestemming Groen die buitenom de bestemming Gemengd is ingetekend voor de landschappelijke inpassing, is eveneens opgeschoven, zodat deze volledig langs de buitenrand van het nieuwe bestemmingsvlak Gemengd ligt. Hiermee is een goede landschappelijke inpassing geborgd en zijn er geen ruimtelijke bezwaren tegen de verruiming van het bestemmingsvlak.

Correcties Bonnenweg 2	Rondom het perceel Bonnenweg 2 is op de verbeelding van het ontwerpbestemmingsplan aan de noord-, west- en zuidzijde een strook met de bestemming Groen opgenomen. Deze bestemming is opgenomen met het oog op de beoogde landschappelijke inpassing. De bestemming Groen blijkt echter per abuis gedeeltelijk over de bestaande sloot met talud te liggen. De bestemming Groen is om die reden enkele meters naar binnen verschoven. De bestemming van de voortuin is in overeenstemming gebracht met het inrichtingsplan. De bestemming Bedrijf is gewijzigd in de bestemming Tuin. Grenzend aan het horecagebouw is een de aanduiding 'horeca' opgenomen, ten behoeve van een terras.
Herstel Oude Spuidijk	In paragraaf 4.4.3. (Nieuwe ontwikkelingen, dijkbehoud- en herstel) was in algemene zin beschreven dat in lijn met de Landschapsvisie het behoud en herstel van oude dijkstructuren wordt nagestreefd. De paragraaf is aangevuld met een beschrijving over het herstel van (vervallen delen van) de Oude Spuidijk. Dit project wordt na vaststelling van dit bestemmingsplan ten uitvoer gebracht en is daarom als nieuwe ontwikkeling toegevoegd.
Welstandsparagraaf	Paragraaf 2.4.3. van de toelichting is aangevuld met informatie uit de ontwerp-welstandsparagraaf die voor het plangebied Oranjebonnen is opgesteld.
Begripsbepaling archeologisch monument (artikel 1.9)	Deze begripsbepaling is aangepast, omdat abusievelijk nog werd verwezen naar de Monumentenwet 1988. Deze is enkele jaren geleden opgegaan in Erfgoedwet.
Voorwaarden voor afwijking voor agrarische bijgebouwen (bestemming Agrarisch)	De afwijkingsbevoegdheid om agrarische gebouwen buiten het bouwvlak toe te kunnen staan, is aangepast op basis van de specifieke voorwaarden die de Landschapsvisie hiervoor noemt.
Kassen bij Sierteelt (bestemming Agrarisch – Sierteelt)	Bij de bestemming Agrarisch – Sierteelt, opgenomen voor het sierteeltbedrijf aan de Oranjedijk, is een bepaling toegevoegd dat kassen zijn uitgesloten. Gelet op toegestane agrarische bedrijfsvorm en de overige bouwregels, zou het bestemmingsplan anders de bouw van kassen mogelijk maken binnen het bouwvlak.
Bestemmingslegging achterste perceelsgedeelte Haakweg 40	In het ontwerpbestemmingsplan heeft dit perceelsgedeelte de bestemming Bedrijf, met de aanduidingen 'specifieke vorm van bedrijf - kassenbouw' en 'specifieke vorm van bedrijf - opslag 1'. Met de eigenaar was echter afgesproken

	dat dit perceelsgedeelte een agrarische bestemming (met opslagmogelijkheid ten behoeve van het aanwezige kassenbouwbedrijf) zou krijgen. Om deze reden is de bestemmingslegging aangepast. De gronden zijn bestemd tot Agrarisch en voorzien van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - opslag 1'. In verband hiermee zijn enkele bepalingen uit de bestemming Bedrijf geschrapt en is de bestemming Agrarisch aangevuld met enkele bepalingen.
Watercompensatie Haakweg 40 (bestemming Bedrijf)	De voorgeschreven watercompensatie voor de legalisering van het bedrijfsperceel Haakweg 40 was in de regels vastgelegd met een oppervlakte van 193 m ² op het perceel zelf. Dit is aangepast naar 93 m ² . De resterende 100 m ² die moet worden gecompenseerd is in het peilgebied van de Rel en gaat mee met de verbreding van de Rel.
Inrichtingstekening Haakweg 40	De bijlage met de landschappelijke inpassing is vervangen door een duidelijker tekening.
Informatie- en educatiemogelijkheden Bonnenweg 50 (bestemming Gemengd)	De bestemming Gemengd die is opgenomen voor de Bonnenweg 50, van waaruit landschapsbeheer en onderhoud wordt uitgeoefend en waar ook diverse publieke functies worden toegestaan die daaraan zijn gerelateerd, is aangevuld met de mogelijkheid om ter plaatse ook informatie en educatie op dit gebied te kunnen aanbieden.
Toegestane vormen van horeca (bestemming Gemengd)	Voor de toegestane horeca aan de Bonnenweg 50, werd abusievelijk verwezen naar een Staat van Horeca-activiteiten. Met een dergelijke staat kunnen verschillende vormen van horeca onderscheiden worden. Een dergelijke Staat is bij dit bestemmingsplan echter niet opgenomen. De verwijzing naar de Staat van Horeca-activiteiten in de bestemming Gemengd is daarom verwijderd en er is aansluiting gezocht bij de wijze waarop horeca ook in de bestemming Maatschappelijk wordt toegestaan, namelijk door vast te leggen dat de horeca gerelateerd en ondergeschikt dient te zijn aan de hoofdfunctie.
Correctie naamgeving 'specifieke vorm van bos – duinbos' (bestemming Natuur)	In de bestemming Natuur werd abusievelijk gesproken van de aanduiding 'specifieke vorm van <i>natuur</i> – duinbos'. Elders in de regels en op de verbeelding heet deze aanduiding 'specifieke vorm van bos – duinbos'. Deze laatste benaming is nu consequent toegepast.
MTB-parcours (bestemming Verkeer – Metro/sneltram)	Het MTB-parcours langs de randen van het zonnepark maakt onder andere gebruik van paden die nu tot net binnen de bestemming Verkeer – Metro/sneltram vallen. Omdat dit om bestaande paden gaat, is in die bestemming toegevoegd dat voet- en fietspaden zijn toegestaan.

Herstel cultuurhistorische waarden (bestemming Waarde – Cultuurhistorie 1)	De dubbelbestemming Waarde – Cultuurhistorie 1 was zo geformuleerd dat deze enkel gericht was op de <i>bescherming</i> van de genoemde cultuurhistorische waarden. De bestemmingsomschrijving is aangevuld, zodat ook het <i>herstel</i> van deze structuren en elementen kan worden uitgevoerd op basis van deze bestemming.
Correctie plangrens zuidzijde (verbeelding)	Aan de zuidzijde van het plangebied is de plangrens van het bestemmingsplan aangepast om beter aan te sluiten op omliggende plannen. De plangrens blijft nog steeds in de Nieuwe Waterweg liggen binnen de bestemming Water en deze aanpassing heeft geen verdere inhoudelijke consequenties.
Correctie ‘specifieke vorm van recreatie – informatiecentrum’ in renvooi (verbeelding)	In het renvooi van de verbeelding, waarin de verschillende teksten, kleuren en lijnen op de kaart worden verklaard, was de aanduiding ‘specifieke vorm van recreatie – informatiecentrum’ foutief weergegeven. Vermeld stond dat dit betrekking had op de afkorting (sr-od). Dit is aangepast naar de juiste afkorting (sr-icm), die bij het zonnepark op de Oranjeheuvel is opgenomen.

Onderzoeken / Bijlagen	Wijzigingen
Algemeen	<ul style="list-style-type: none"> De verschillende onderzoeken en bijlagen zijn waar nodig aangepast en aangevuld in verband met het vervallen van enkele ontwikkelingen en het toevoegen van enkele ontwikkelingen (zie ook het algemene overzicht hierboven).
Landschapsvisie	<ul style="list-style-type: none"> De paragrafen 5.1 en 5.2 uit de Landschapsvisie die bij het ontwerp was opgenomen, zijn samengevoegd met paragraaf 4.1 en een nieuwe paragraaf 4.2. Deze paragrafen 4.1 en 4.2 geven nu samen de ruimtelijke criteria voor landschap (4.1) en bebouwing (4.2) bij ontwikkelingen. Op de visiekaart voor de korte termijn en de visiekaart voor de lange termijn zijn aanpassingen gedaan. Ontwikkelingen die in dit stadium zijn komen te vervallen (sanering Bonnenweg 20-30, Outdoor/Voedselbos) zijn van de korte termijn naar de lange termijn kaart verplaatst. De ontwikkelingen blijven daarmee op een later moment gewenst. Op beide kaarten zijn tevens kleinschalige aanpassingen gedaan.
Inrichtings- en beheerplan Natuur in de Bonnen	<ul style="list-style-type: none"> Wijziging ambitiekaart natuurbeheertypen van de provincie (2021)
Wateradvies	<ul style="list-style-type: none"> Waar nodig is de tekst geactualiseerd.

	<ul style="list-style-type: none"> • De paragraaf over waterkwaliteit is aangevuld met de (positieve) effecten van de natuurontwikkeling in de Bonnenpolder. • Er is een watercompensatieberekening toegevoegd voor Bonnenweg 50, vanwege verruiming van het vlak met de bestemming Gemengd.
Waterhuishoudkundig plan Natuurinrichting Bonnenpolder	<ul style="list-style-type: none"> • De watercompensatieberekening is aangepast, vanwege gewijzigde oppervlaktes aan (half)verharding. • Om ook na de realisatie aan te blijven tonen dat er geen nadelige effecten op de waterkwaliteit zijn, is in overleg met het Hoogheemraadschap van Delfland afgesproken dat de waterkwaliteit zal blijven worden gemonitord. Dit betreft het monitoren van grond- en oppervlaktewater op een aantal representatieve locaties. Er is een paragraaf over monitoring toegevoegd aan het Waterhuishoudkundig plan.
Geuronderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een paragraaf toegevoegd over mogelijke geurhinder van bedrijven buiten het plangebied, aan de linkeroever van de Nieuwe Waterweg. Conclusie hiervan is dat de geurbelasting in Oranjobonnen aanvaardbaar is.
Akoestisch onderzoek	<ul style="list-style-type: none"> • Het onderdeel geluid van afgemeerde schepen (nestgeluid) is toegevoegd, conform de gemaakte interim werkafspraken geluid havens. De berekening van de minimaal benodigde geluidwering van de gevels van nieuwe woningen is hierop gedimensioneerd.
VRR-advies	<ul style="list-style-type: none"> • Per abuis ontbrak dit advies als bijlage bij de plantoelichting. Het advies is opgenomen als bijlage 15 bij de plantoelichting.
Natuurtoets natuurontwikkeling Bonnenpolder - hoofdrapport	<ul style="list-style-type: none"> • Benoemen werkwijze conform Werkprotocol beheer en gebruik (in h.6)
Natuurtoets natuurontwikkeling Bonnenpolder – Supplement Rapportage Stikstofdepositie	<ul style="list-style-type: none"> • Het onderzoek stikstofdepositie is geactualiseerd naar aanleiding van enkele gewijzigde uitgangspunten ten aanzien van: <ul style="list-style-type: none"> ○ aantal runderen in de huidige situatie ○ (half)verharding en materieelinzet in de aanlegfase (ontsluitingsweg, parkeerplaats en bouwvlak met gebouw) ○ verkeersaantrekkende werking in de gebruiksfase (Bonnenweg 50) • Daarnaast is nu gerekend met de op dit moment in de Wet natuurbescherming voorgeschreven versie van AERIUS Calculator (versie 2020 van 15 oktober 2020).

<p>Natuurtoets bestemmingsplan Oranjebonnen - hoofdrapport (en in samenhang hiermee de relevante bijlagen)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Er blijkt een klein stukje van het Natuurnetwerk Nederland binnen het plangebied langs het Bonnenpad te liggen. De tekst is hierop aangepast.
<p>Natuurtoets bestemmingsplan Oranjebonnen - bijlage 4 Onderzoek stikstofdepositie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Het onderzoek stikstofdepositie is geactualiseerd naar aanleiding van enkele gewijzigde uitgangspunten ten aanzien van (onder andere): <ul style="list-style-type: none"> ○ verkeersaantrekkende werking in de gebruiksfase van diverse ontwikkelingen ○ stikstofberekening natuurontwikkeling Bonnenpolder • Daarnaast is nu gerekend met de op dit moment in de Wet natuurbescherming voorgeschreven versie van AERIUS Calculator (versie 2020 van 15 oktober 2020).

5. Staat van Wijzigingen

Dit hoofdstuk vormt de Staat van Wijzigingen bij de vaststelling van het bestemmingsplan. Deze Staat vormt het overzicht van alle wijzigingen die bij de vaststelling zijn doorgevoerd in de regels en op de verbeelding, die samen het juridisch bindende deel van het bestemmingsplan vormen. Paragraaf 5.1 bevat de wijzigingen naar aanleiding van zienswijzen en paragraaf 5.2 de ambtelijke wijzigingen.

5.1 Wijzigingen naar aanleiding van zienswijzen

Planregels

De cursief weergegeven passages betreffen de gewijzigde, nieuwe formulering van de betreffende bepalingen.

Artikel 8 Groen

- Lid 8.1 (Bestemmingsomschrijving) sub a is als volgt aangevuld:
'groenvoorzieningen, met bijbehorende voet- en fietspaden, *ruiterpaden* en watergangen'.

Artikel 10 Natuur

- Aan lid 10.3 zijn een nieuw sub d en sub e toegevoegd, deze luiden als volgt:
 - d. het graven van natuurgraven ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van natuur - natuurbegraven in het duinbos' en 'specifieke vorm van natuur - natuurbegraven in de polder' is uitsluitend toegestaan voor zover wordt voldaan aan paragraaf 2.1.1 van het Werkprotocol beheer en gebruik zoals opgenomen in Bijlage 10;*
 - e. het houden van een natuurbegraafceremonie ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van natuur - natuurbegraven in het duinbos' en 'specifieke vorm van natuur - natuurbegraven in de polder' is uitsluitend toegestaan voor zover wordt voldaan aan paragraaf 2.2 van het Werkprotocol beheer en gebruik zoals opgenomen in Bijlage 10.*

Artikel 13 Verkeer

- Aan lid 13.1 (Bestemmingsomschrijving) is een nieuw sub f toegevoegd, dat als volgt luidt:
f. ruiterspaden'.
De opvolgende subleden zijn vernummerd.

Artikel 14 Verkeer – Metro/sneltram

- Lid 14.1 (Bestemmingsomschrijving) is als volgt aangevuld:
'De voor 'Verkeer – Metro/sneltram' aangewezen gronden zijn bestemd voor ondergrondse en bovengrondse spoorbanen ten dienste van de metro/sneltram, met de bijbehorende voorzieningen, alsmede groen, water, ontsluitingswegen en -paden, *ruiterpaden*, e.d.'

Bijlage 3 Landschapsvisie

- Deze bijlage is vervangen door de gewijzigde versie van de Landschapsvisie.

Bijlage 4 Inrichtings- en beheerplan

- Deze bijlage is vervangen door de gewijzigde versie het Inrichtings- en beheerplan.

Bijlage 10 (nieuwe nummering)

- Er is in de nieuwe nummering een nieuwe bijlage 10 toegevoegd genaamd 'Werkprotocol beheer en gebruik'.

Verbeelding

Sanering glastuinbouw Polderhaakweg 15

- Achter de woning Polderhaakweg 15 en het ten zuiden daarvan ingetekende bouwvlak voor een nieuwe compensatiewoning, is de bestemming Wonen – 1 naar achteren toe uitgebreid ten koste van de bestemming Tuin, zodanig dat de bestemming Wonen – 1 even diep is als achter de bestaande woning Polderhaakweg 13.

Bestemmingslegging watergang

- Ten westen van het duinbos is ter plaatse van de hoofdwatergang POL 3060170 de bestemming Natuur gewijzigd in Water.

Aanduiding 'veehouderij'

- De aanduiding 'veehouderij' binnen de bestemming Agrarisch, behorende bij het agrarisch bedrijf aan het Bonnenlaan 5 's-Gravenzande, is in zuidelijke richting uitgebreid.

5.2 Ambtelijke wijzigingen

Planregels

De cursief weergegeven passages betreffen de gewijzigde, nieuwe formulering van de betreffende bepalingen.

Artikel 1 Begrippen

- Lid 1.9 (Archeologisch monument) is geredigeerd en luidt nu als volgt:
'Een archeologisch monument als bedoeld in artikel 1.1 van de Erfgoedwet'.

Artikel 3 Agrarisch

- Lid 3.1 (Bestemmingsomschrijving) sub g is komen te vervallen. Een nieuw sub g is toegevoegd dat als volgt luidt:
'g. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - opslag 1': tevens opslag ten behoeve van het kassenbouwbedrijf zoals toegestaan binnen de aangrenzende bestemming Bedrijf;'.
- De voorwaarden bij lid 3.3.1 (Afwijkingsbevoegdheid 'Bouwen buiten bouwvlak') zijn op onderdelen gewijzigd, deze luiden nu als volgt:
 - a. het oppervlak per gebouw niet meer dan 45 m² mag bedragen;
 - b. de goothoogte van gebouwen niet meer dan 3 m mag bedragen;
 - c. gebouwen wordt afgedekt met een zadeldak of een asymmetrische nok, met dien verstande dat de bouwhoogte niet meer dan 4,5 m mag bedragen;
 - d. de noodzaak van deze bouwwerken met het oog op de agrarische bedrijfsvoering van het betreffende bedrijf kan worden aangetoond;
 - e. aangetoond is dat de betreffende bouwwerken redelijkerwijs niet binnen het bouwvlak gerealiseerd kunnen worden;
 - f. sprake dient te zijn van een zorgvuldige landschappelijke inpassing op een zorgvuldig gekozen locatie, die bovendien niet in het verlengde en daarmee in de zichtlijn vanaf de openbare weg ligt;
 - g. gebouwen dienen een natuurlijke uitstraling te hebben en mogen geen container betreffen.
- Aan lid 3.4 (Specifieke gebruiksregels) zijn een nieuw sub b en c toegevoegd, deze luiden als volgt:

- b. *ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - opslag 1' mag de totale (stapel)hoogte van buitenopslag van goederen niet meer dan 2 m bedragen;*
- c. *het gebruiken en laten gebruiken van gronden als bedoeld in lid 3.1 onder g is uitsluitend toegestaan voor zover:*
 - 1. *de landschappelijke inpassing, zoals opgenomen in Bijlage 6 binnen ten hoogste 1 jaar na de vaststelling van dit bestemmingsplan is aangelegd en daarna in stand wordt gehouden;*
 - 2. *op het perceel binnen ten hoogste 1 jaar na vaststelling van dit bestemmingsplan is voorzien in de aanleg van ten minste 93 m² aan watercompensatie en deze daarna in stand wordt gehouden.*

Artikel 4 Agrarisch – Sierteelt

- Aan lid 4.2.1 (Bouwregels, Algemeen) is een nieuw sub b toegevoegd dat als volgt luidt: *'b. kassen zijn niet toegestaan;'*
De opvolgende subleden zijn vernummerd.

Artikel 5 Bedrijf

- In lid 5.1 (Bestemmingsomschrijving) sub a is de volgende zinsnede komen te vervallen: *' met dien verstande dat ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - opslag 1' uitsluitend opslag behorende bij deze bedrijfsvoering mag plaatsvinden'.*
- In lid 5.2.1 (Bouwregels, Algemeen) sub b is de volgende zinsnede komen te vervallen: *' met uitzondering van gronden ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - opslag 1'.*
- In lid 5.3 (Specifieke gebruiksregels) zijn sub d en sub e komen te vervallen en is sub f vernummerd in sub d.

Artikel 7 Gemengd

- Lid 7.1 (Bestemmingsomschrijving) sub a is als volgt aangevuld: *'natuur- en landschapsbeheer en het aanbieden van daarop gerichte educatie en informatie'.*
- De aanhef boven lid 7.1 sub g (horeca) en h (detailhandel) is als volgt aangevuld: *'met daaraan gerelateerde en ondergeschikte'.*
- Lid 7.4 (Gebruiksregels) sub b, onder 1 is komen te vervallen. De opvolgende subleden zijn vernummerd.

Artikel 10 Natuur

- In lid 10.3 (Gebruiksregels) sub a is de naam van de aanduiding 'specifieke vorm van natuur – duinbos' gecorrigeerd in 'specifieke vorm van bos – duinbos'.

Artikel 11 Recreatie

- In lid 11.1 (Bestemmingsomschrijving) is sub d komen te vervallen. De opvolgende subleden zijn vernummerd.
- In lid 11.2.1 (Bouwregels, Algemeen) is sub a is de volgende zinsnede komen te vervallen: *' met uitzondering van recreatieve nachtverblijven'.*
- In lid 11.2.1. is sub e komen te vervallen. De opvolgende subleden zijn vernummerd.

- Lid 11.2.3 (Bouwregels, Recreatieve nachtverblijven) is komen te vervallen. De opvolgende leden zijn vernummerd.
- Lid 11.4 (Gebruiksregels) sub a en sub b zijn komen te vervallen. Het opvolgende sublid is vernummerd.

Artikel 12 Tuin

- Aan lid 12.1 (Bestemmingsomschrijving) is een nieuw sub d toegevoegd, dat als volgt luidt: *'d. ter plaatse van de aanduiding 'horeca': tevens een terras ten behoeve van een aangrenzende horecagelegenheid.'*

Artikel 14 Verkeer – Metro/sneltram

- Lid 14.1 (Bestemmingsomschrijving) is als volgt aangevuld: *'De voor 'Verkeer - Metro/sneltram' aangewezen gronden zijn bestemd voor ondergrondse en bovengrondse spoorbanen ten dienste van de metro/sneltram, met de bijbehorende voorzieningen, alsmede groen, water, ontsluitingswegen en -paden, voet- en fietspaden, ruiterspaden*, e.d.*
* zie de betreffende wijziging in paragraaf 5.1.

Artikel 17 Wonen – 2

- Dit artikel is in zijn geheel komen te vervallen. De opvolgende artikelen zijn vernummerd.

Artikel 27 (oude nummering) Waarde – Cultuurhistorie 1

- De aanhef van lid 27.1 (Bestemmingsomschrijving) is aangevuld, dit luidt nu als volgt: *'De voor 'Waarde – Cultuurhistorie 1' aangewezen gronden zijn behalve voor de daar voorkomende bestemmingen, mede bestemd voor bescherming en herstel van cultuurhistorische waarden in de vorm van:'.*

Bijlage 3 Landschapsvisie

- Deze bijlage is vervangen door de gewijzigde versie van de Landschapsvisie.

Bijlage 4 Inrichtings- en beheerplan

- Deze bijlage is vervangen door de gewijzigde versie het Inrichtings- en beheerplan.

Bijlage 6 Landschappelijke inpassing Haakweg 40

- Deze bijlage is vervangen.

Bijlage 8 Landschappelijke inpassing woningbouwlocatie Bonnenweg

- Deze bijlage is komen te vervallen. De opvolgende bijlagen zijn vernummerd.

Bijlage 10 (oude nummering) Landschappelijke inpassing Outdoor-Voedselbos

- Deze bijlage is komen te vervallen. De opvolgende bijlagen zijn vernummerd.

Bijlage 11 (oude nummering) Ontwerp hogere waardenbesluit

- Deze bijlage is vervangen door het definitieve hogere waarden besluit. De naam van de bijlage is gewijzigd in Hogere waardenbesluit.

Verbeelding

Plangrens

- Aan de zuidzijde van het plangebied is ter plaatse van de Nieuwe Waterweg de plangrens binnen de bestemming Water gewijzigd. De nieuwe plangrens ligt nog steeds binnen de bestemming Water.
- Aan de zuidzijde van het plangebied is ter plaatse van het perceel Bonnenweg 20-30 de plangrens gewijzigd, zodat de gronden van dit glastuinbouwbedrijf buiten het plangebied liggen. De bestemmingen Groen, Natuur en Wonen – 1 zijn ter plaatse komen te vervallen.

Sanering glastuinbouw Bonnenweg 20-30

- Ter plaatse van de twee compensatiewoningen naast het glastuinbouwbedrijf aan de Bonnenweg 20-30, zijn de bestemmingen Wonen – 2 en Groen, met de aanduidingen 'specifieke bouwaanduiding (nood)-uitgang', 'specifieke vorm van groen – landschappelijke inpassing 4' en de verschillende maatvoeringsaanduidingen komen te vervallen. Ter plaatse is de bestemming Natuur opgenomen.

Bonnenweg 2

- De strook met de bestemming Groen rondom het perceel Bonnenweg 2 is enkele meters naar binnen verschoven.
- De voortuin heeft de bestemming Tuin in plaats van Bedrijf gekregen. Voor een deel van de voortuin is de aanduiding 'horeca' opgenomen.

Haakweg 40

- De bestemming van het achterste perceelsgedeelte is gewijzigd van Bedrijf naar Agrarisch. Ter plaatse is verder alleen de aanduiding 'specifieke vorm van bedrijf - opslag 1' nog van toepassing.

Voedselbos / Outdoor

- Bij de locatie voor Voedselbos en Outdoor zijn binnen de bestemming Recreatie de aanduidingen 'specifieke vorm van recreatie – voedselbos en outdoor', 'verblijfsrecreatie', specifieke bouwaanduiding – (nood)uitgang' en 'bedrijfswoning' en het daarbij behorende bouwvlak met maatvoeringsaanduidingen komen te vervallen.
- Tevens is de omliggende bestemming Groen met de aanduiding 'specifieke vorm van groen – landschappelijke inpassing 6' komen te vervallen. Hier is de bestemming Recreatie opgenomen.
- Aangrenzend binnen de bestemming Agrarisch is de aanduiding 'ontsluiting' komen te vervallen.

Natuurontwikkeling en natuurbegraven

- Langs de zuidrand van het duinbos is de bestemming Water, die parallel ligt aan de bestemming Natuur en aan het duinbos, in zuidelijke richting verplaatst. De gronden ter plaatse van de eerder ingetekende watergang zijn bestemd als Natuur.
- Het bestemmingsvlak en bouwvlak van de bestemming Maatschappelijk voor het ceremoniegebouw voor het natuurbegraven zijn minimaal gedraaid. De afmetingen zijn ongewijzigd.
- De bestemming Gemengd aan de Bonnenweg 50 is in oostelijke richting uitgebreid. De bestemming Groen langs de oostzijde van de bestemming Gemengd is mee verplaatst, zodat deze nog steeds langs het gewijzigde bestemmingsvlak Gemengd ligt.

Renvooi

- In het renvooi bij de verbeelding is de afkorting van de aanduiding 'specifieke vorm van recreatie – informatiecentrum' gecorrigeerd in (sr-icm).